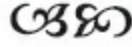

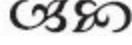
Direnışı Nasıl Dokuduk

Hazırlayan: Ali Karadaş

İnceleme

DİRENİŞİ NASIL DOKUDUK

Hazırlayan: Ali Karadaş

İnceleme

EVRENSEL
BASIM YAYIN

DOĞA BASIN YAYIN
Dağıtım Ticaret Limited Şirketi
Tarlabaşı Blv. Kamerhatun Mah. Alhatun Sk. No: 25 Beyoğlu / İstanbul
T: 0212 255 25 46 F: 0212 255 25 87
www.evrenselbasim.com - info@evrenselbasim.com
Evrensel Basım Yayın 457
Direnişini Nasıl Dokuduk
Hazırlayan: Ali Karadaş
Genel Kapak Tasarım: Savaş Çekiç
Kapak Uygulama: Devrim Koçlan

96 Ünalldı Dokuma İşçileri Direnişi

Direnişi Nasıl Dokuduk dokuma işçilerinin yıllardır devam eden kötü çalışma koşullarına karşı, sabırla ilmek ilmek dokudukları bir direnişin öyküsüdür. Direnişe önderlik eden ve katılan dokuma işçilerinin anlatımıyla neredeyse her anını duyumsadığınız bir işçi örgütlenmesi, mücadele ve direniş deneyimi.

Ünalldı dokuma işçileri 1996 yılı yazında gerçekleştirdikleri bu direnişle, ağır sömürü ve baskı koşullarına, sigortasız, sendikasız ve kuralsız çalışmaya isyan ettiler. 540 işyerinde 30 gün süren Gaziantep Ünalldı dokuma işçileri direnişine 20 bin işçi katıldı. Antep'in 13 ayrı mahallesine yayılmış, 600 işyerinin 540'ını kapsayan direniş, halı sektöründeki köleci sistemi altüst etti.

Direnişi Nasıl Dokuduk oldukça özgün koşullarda ortaya çıkmış bir işçi direnişini anlatmaktadır. Direnişin hangi koşullarda ortaya çıktığının anlaşılabilmesi için Ünalldı dokuma işçileri ve Ünalldı direnişiyle ilgili birkaç noktayı vurgulamakta fayda var.

Ünalldı'da işçiler arasında yıllardır süren kast sistemine benzer bir çalışma düzeni mevcuttu. Bu sistemin en üstünde ustabaşı veya işçilerin deyimiyle "makinistler" vardı. "Makinistler" dokuma tezgâhlarındaki arızaların süratle giderilmesinden sorumlu iken, aynı zamanda patronun işyerindeki temsilcisi konumundaydı. İşçi alımını da onlar yapıyordu. Makinistlerden sonra işyerinde "kalfalar" yetkiliydi. Onlar tezgâhta çalışmakla beraber 12 saatlik çalışmanın 4 saatini makinenin başında geçirirlerdi; ama buna karşılık halı başına alınan ücretin 2/3'ünü alırlardı. Onların yanında "çağcı" denen genç işçiler vardı. Onlar tezgâhın başında en az 8 saat çalışır, buna karşılık ücretin 1/3'ünü alırlardı. İşçilerin dükkân dedikleri işyerlerinde bilfiil 12 saat çalışanlar bobin ve masura saran çocuk işçilerdi.

Uzun, ilkel, sigortasız çalışma koşullarını değiştirmek üzere gerçekleşen Ünalldı direnişi, 96 yılında yaşanmış olmakla beraber, aslında işçi sınıfının 12 Eylül 1980 askerî darbesinden sonra sermayenin hak gasplarına karşı işçi sınıfının başkaldırısı olan 89 bahar eylemlerinin bir devamı kabul edilebilir.

Bahar eylemlerinin yarattığı etki nedeniyle Antep'te de iplik fabrikaları başta olmak üzere birçok sektörde direnişler, yürüyüşler yaşandı. Ünalldı dokuma işçileri içerisinde ilk hareket bu iklim içerisinde, 92'de ortaya çıktı. Bu ilk hareket bir işyerinin farklı şubelerini kapsayan bir hareket iken, 93 yılında bütün sanayiye kapsayan, işçilerin önemli tecrübeler kazanmasına olanak sağlayan, moral ve etki yaratan bir direniş yaşandı.

Ünalldı'da yaşanan 93 direnişi, 96 direnişine giden yolda oldukça önemli bir yere sahip. İşçiler direnişte beraber birlikte karar alıp beraber uygulamayı ve bütün bir sanayi sitesi olarak hareket etmeyi öğrenip, uyguladılar.

Bununla birlikte daha çok sayıda işçi bu direnişte sınıfın partisi ile tanıştı. Başarıyla biten direnişte örgütlü hareket etmenin önemini kavrayıp, güvenle ilerlediler.

96 direnişi, bu tecrübelerin ileri bir aşaması olarak yaşandı. 92 ve 93'teki direniş ve örgütlenmelerin ışığında, işçilerin aylarca süren sabırlı emekleriyle olgunlaştı ve zamanlaması da doğru yapılan bir süreçte açığa çıktı. Direniş, "sigortalı çalışma" talebi başta olmak üzere, işçilerin

tüm taleplerinin kabul edilmesiyle sonuçlandı. Patron temsilcileri ile işçi temsilcileri oturup işçilerin taleplerini güvence altına alan bir sözleşme imzaladılar. İşçiler bir sendika olmadan da direnerek patronları dize getirebileceklerini ve kazanımlarını bir sözleşmeye bağlayacaklarını gösterdiler.

Ünaldı dokuma işçilerinin direnişindeki başarının sırrı, sınıf bilinçli işçilerin direniş boyunca önder konumda olmalarıdır. Dokuma işçilerinin kolektif hareket etmeyi başarmaları, bir dernek kurmaları, bununla da yetinmeyip parti olarak örgütlenme girişiminde bulunmaları önemli tarihi gelişmelerdi. Direnişi örgütlerken işçi basını, günlük gazeteyi bir araç olarak kullanmaları ise başarının anahtarıdır.

Dokuma işçilerinin kendi anlatımlarından bunlar çok yalın biçimde anlaşılmaktadır:

Direnişi Nasıl Dokuduk ileri yaştaki Şerif Usta'nın gelişmeler karşısındaki mutluluğunu ve örgüt sıcaklığından duyduğu hazzı; “sanayide bana Maça Vakkas derler” diyen enerji ve öfke dolu İşçi Vakkas'ın çabasını; Mikail halfenin ‘Talebe Ali’nin teşvikiyle bir işçi toplantısında ilk defa konuşmasını ve heyecanını bulacaksınız. Henüz okuma çağındaki çocuk işçilerin dramını; gözaltına alınan ve karakolda yapılan aramada cebinde ‘milliyetçi’ partinin rozeti çıktı diye “senin bunların içinde ne işin var” denilerek polisçe dövülen dokumacı Şükrü halfenin şaşkınlığını; dokumacı çırağı Salih'in ve onlarca işçinin hayatını gözünüzün önüne getireceksiniz. Çay ocağı işleten eski dokumacı halfesi Balık Hüseyin'in direnişteki yerini, Dokuma İşçileri Derneği başkanlığına kadar uzanan öyküsünü okuyacaksınız.

Direniş boyunca işçi derneğinin önünü süpüren temizlik işçisi kılıkli polisi; Aczmendi dergâhı üyesi dokuma işçisine din dersi vermeye kalkan ‘görevli’yi; grevli toplu sözleşmeli sendika hakkı için açlık grevi sürdüren eğitim emekçilerine götürülecek lahmacun sayısını tartışan işçileri, direnişin sıcaklığını yansıtan anlatımlarıyla karşılayacaksınız.

Direniş kazanımla sonuçlandıktan sonra hayatında ilk defa yıllık izne çıkacak olan İşçi Sait'e patronun iki aylık karşılığı ücret teklif etmesine rağmen bunu reddedip, borç para alarak ailesiyle birlikte denize, tatil yapmaya gitmesini, dernekle sürdürülen ve başarıya ulaşan direnişi sendikalaşarak sürdürmek isteyen Müslüm Usta'nın sendikacıların kayıtsızlığı karşısında girdiği yeni arayışları, işçi dünyasını ve sınıf tutumunu bir bütünlük içinde aktaran *Direnişi Nasıl Dokuduk* kitabı, kolektif çalışmanın ürünü olarak elinize ulaşmış bulunuyor.

Kitap, yüzyılın başında mağaralarda ilkel çıkırıklarla başlayan kilim dokumacılığından, derme çatma dokuma tezgâhlarına ve giderek modern halı fabrikalarına uzanan dokumanın, işçi sınıfının yaşadığı sömürünün, baskının ve mücadelenin tarihi olmakla birlikte, iş kazasında beyni parçalanan işçiyi, arabası kirleneceği gerekçesiyle hastaneye götürmeyen patronun insanın kanını donduran tutumundan, direnişten sonra kıdem ve ihbar tazminatını günü gününe hesaplattıran işçi karşısında şaşkına dönen başka bir patronun ve birbiriyle rekabetten sınıf tutumu alan işçinin, uyanan sınıfın öyküsüdür.

20 bin dokuma işçisinin 30 gün boyunca 540 atölyede sürdürdüğü, patronların devleti, malum medyayı ve tüm entrikaları devreye sokmasına rağmen baş edemeyip, dize geldiği, sözleşme imzalamak zorunda kaldığı dokuma işçileri direnişi; 12 Eylül hukukuna, polis baskısına ve sendika bürokrasisine vurulan güçlü bir tokat oldu.

Adım adım ilerleyen, dalga dalga büyüyen ve yüzlerce işyerini kapsayan direniş, Türkiye işçi

sınıfindan ve emekçilerinden, gençlik, kadın ve aydınlardan önemli bir destek gördü. Uluslararası dayanışmadan, DİDF'ten güç ve destek aldı. Sınıfın gücüne ve iktidarına inanan tüm kesimlerin dikkatini üzerine çeken, moral ve güç bulmasını sağlayan direniş, işçiler için büyük bir okul oldu. Devleti, sistemi, patronları, partileri, basını, dostu ve düşmanı, dokumanın tozu ve ağır kokusu altında yeterince göremeyen işçiler, sınıf tutumu sergileyerek, sınıf olarak örgütlenme yolunda önemli mesafeler katettiler.

Ender İmrek

İlk Adım ya da ‘Yürüyün Yürüyün Alırsınız!’

Ünaldı Dokuma Sanayi Sitesi’nde 1996 yılında 20 bin işçinin 30 gün süren direnişinin ilk ayak sesleri 92’de duyulmaya başlanmıştı. İşte sanayi sitesinin en büyük işyeri olan Erdemoğlu (Merinos) halıda o yıl yaşananlar:

Sene 92’de ben Erdemoğlu’nda çalışıyordum. Biz her altı ayda bir ücretlerimize zam alırdık. Yine bir zam dönemi gelmişti. Zam talebimizin ne olması gerektiğini belirleyip işverene iletmemiz gerekiyordu. İşyerimiz Ünaldı Sanayi Sitesi’nin içindeydi. Sitede halı dokunan yüzlerce işyeri vardı; ancak, zammı sadece Erdemoğlu işçileri olarak kendi aramızda görüşüyorduk.

Erdemoğlu, şimdiki adıyla Merinos Halı, sanayinin en büyük işyeriydi. Benim çalıştığım yerin dışında Atatürk Lisesi’nin arka tarafında üç işyeri vardı. Perilikaya mahallesinde bir fabrikası daha vardı. Ben Perilikaya’daki fabrikada çalışıyordum.

Gece mesaisinde, kalfalar^[1] olarak yemek istirahatine beraber çıkardık. Yemek istirahatinde orta dükkânla^[2] işçiler olarak görüşmeye karar verdik. Sanayi Sitesi’nde işyerine çoğu zaman dükkân da denirdi. Biz Atatürk Lisesi’nin yanında orta dükkânda toplanıyorduk. Bu kararı aldıktan sonra ara sıra oraya gidip sorunlarımızı konuşuyorduk. Orta dükkânda çalışan Sait adlı işçi arkadaşımızın motoru vardı. Bazen bu motorla işçileri alıp bizim yanımıza geliyordu. Gece çay demleyip sohbet ediyorduk. Yapmış olduğumuz görüşmelerde yeni dönemin zammını konuştuk ve boy^[3] başı 15 bin olan işçiliğimizin 25 bin olmasına karar verdik.

Biz parça başı çalıştığımız için işlediğimiz halı başına para alıyorduk. Ücretlerimiz haftadan haftaya verilirdi. 25 bin lira, Erdemoğlu’nun dört ayrı işletmesinde çalışan biz işçilerin ortak talebiydi. Ancak, bizim alacağımız zam oranını merakla bekleyen çok işyeri ve çok işçi vardı:

“Hele Erdemoğlu bir alsın, biz de ona göre anlaşıyoruz” diyen birçok işyeri vardı.

Biz haftalıkları, haftanın her cumartesi günü öğleye doğru alıyorduk. Zammı isteyeceğimiz haftaya geldiğimizde dört dükkân olarak kararımız netti. Eğer halı başına verilen ücret 25 bin lira olmazsa kesinlikle hiçbirimiz haftalığımızı almayacaktık.

Benim yanımda çalışan Mahmut diye bir arkadaş vardı. Onun da mobileti vardı. Cumartesi sabahı ona:

“Orta dükkâna gidelim” dedim. Gerçi biz iki gün öncesinden kararımızı vermiştik ama yine de haftalıkları almadan önce diğer dükkânlarla bir sefer daha görüşelim dedik; çünkü öğleye doğru ücretler verilecekti. Sabahki görüşmelerimizde de işçiler, ‘25 binden aşağı olursa hiç kimse haftalığını almayacak’ diye sözleştik, ama işi sağlama bağlamak lazım!

Biz işyerine geri geldiğimizde ortaklardan biri ve aynı zamanda işverenin vekili olan:

“Kardeşim yeter! Her seferinde hep Erdemoğlu en önce zammı veriyor. Biraz da başka işyerlerindeki işçiler alsın, biz de onlara bakıp verelim” dedi.

Biz de dedik ki:

“Biz sizin yanınızda çalışıyoruz. Diğerlerinin ne alacağı bizi hiç ilgilendirmez. Biz sizin işyerinizde

“çalıştıgımıza göre bizim talebimiz budur.”

“Biz size 25 bin lirayı veremeyiz, bizim vereceğimiz 19 bin liradır.”

“19 bin lirayı kabul etmeyiz” dedik. O zaman makinistimiz^[4]:

“Gidip bir görüşme daha yapacağım işverenle” dedi; ama yukarı işverenin yazıhanesine çıkmadan önce makiniste şunu dedik:

“Kardeş, biz kararlıyız; bütün Erdemoğlu’nun işçileri olarak biz kararımızı vermişiz. Bize 25 bin verdiyse verdi. Vermediyse sen aradan çıkacaksın.”

Çünkü o güne kadar hep makinistler gidip konuşuyordu. Zammı da bir yerde onlar alıyordu bize. Bu işçinin gücünü ve fikrini geliştirmiyordu. Makinist yukarıya patronun yanına çıktı, sonra yanımıza geldi:

“Bunlar 19 bin liradan 1 lira daha fazla vermiyorlar” dedi.

Biz o zaman:

“Bu artık sizin işiniz değil, siz yapacağınızı yaptınız. Gidip görüştünüz. Biz verdikleri zammı kabul etmiyoruz. Siz bundan sonra karışmayın” dedik. Makinist, “tamam” dedi.

Biz orada öbür dükkândan haber gelmesini bekliyorduk. İki işyerinden üst üste telefon geldiğini anladık. Baktım hemen yukarıdan ustabaşı (makinist) yanıma yanaştı. Şaka yaparak dedi ki:

“Lan gördün mü Kuru. Sabahtan beri uğraşıyorsunuz. Hani orta dükkânla görüşmüştünüz? Hani kimse para almayacaktı, hani hepinizin dediği birdi.”

“Ne olmuş, almışlar mı onlar?”

“Hesaplarını almışlar siz de çıkın yukarıdan hesaplarınızı alın.”

“Kaç liradan almışlar?”

“19 binden almışlar.”

“Bunda bir yanlışlık var. Benim bildiğim arkadaşlarım 19 binden almazlar!”

“Yok yok beklemeyin. Onlar hesaplarını almışlar, sizin de hesabınızı ödeyecekler, yukarıya çıkın alın” dedi.

Ben yine tereddütte kaldım. Düşük ödenen ücretleri almadık ama işçi arkadaşlara da kızıyordum. Günlerdir konuşmamıza rağmen bu ücreti nasıl kabul ederler, diye. Tam kendi kendime arkadaşlara sitem ederken, orta dükkândan Sait ile Ramazan’ın motorla geldiklerini gördüm. Onlar gelir gelmez bir küfür ettim. Sonra onlara;

“Günlerce konuştuk, en son sabah görüştük. Siz bu parayı nasıl alırsınız? Bu parayı almamanız lazımdı” dedim.

“Kim parayı almış? Bize de sizin parayı aldığınızı söylediler. Onun için geldik.”

“Yok biz hesap falan almadık” dedim. Tabii şaşırdık, ama öfkelendik. Patronlar bize bir oyun

oynamıştı. Gündüz vardiyası gece vardiyasına işi teslim etmişti. Gececiler işe başlamıştı. Ramazan dediğimiz arkadaş hemen çıktı yukarıya, şalteri indirdi:

“Aşağıya inin! Çalışmıyoruz arkadaşlar! Madem bunlar bizi oyuna getirdiler, biz de çalışmıyoruz. Hadi orta dükkâna gidiyoruz” dedi. Merkezimiz orasıydı.

Biz tabii işyerimizden çıktık. İşyerinin bütün işçileri; çağcılarımız^[5], kalfalarımız, bobincilerimize^[6] kadar herkes işi bıraktı. Bizim işyerimizin mevcudu ortalama 30 işçi civarındaydı. Sadece bekçiyi bıraktık işyerinde. Yürüyerek orta dükkâna gidiyorduk. Biz giderken orada, kapıda duran Gölbaşı Halı’nın işçileri bizimle dalga geçtiler:

“Nereye gidiyorsunuz?” dediler.

“Zam alamadık, şalteri indirdik, kapattık gidiyoruz” dedik.

“Hadi yürüyün yürüyün alırsınız!” dediler

“Siz alın, biz de alalım!” diyorlardı arkamızdan.

“Biz alacağız siz de göreceksiniz, ama siz alamayacaksınız. Siz gidin kendi derdinize yanın” dedim. Diğer fabrikanın işçileriyle aramızda böyle bir tartışma geçti.

Yürüyüşümüzü, önünden geçtiğimiz birçok işyerinin işçileri gördüler. Tüm işçilerin ilgisini çekmiştik. Başta sadece Erdemoğlu işçileri olarak zam talep etmiştik ama, çevre işyerlerinin duymasıyla; Başaran Halı’dan, Ceyhan Halı’dan işçiler de bizim orta dükkânın önünde birikmişler. 150–200 işçi toplanmıştı:

“Madem Erdemoğlu iş bırakmış biz de iş bırakıyoruz” dediler. Bir anda kendiliğinden bir direniş, bir grev başladı. Tabii oraya makinistler de çıktı geldi. İçlerinden biri bize çıkıştı:

“Sizin yaptığınız terbiyesizliktir. Biz halledemiyor muyuz? Bu güne kadar hep biz almadık mı zammınızı da, siz hepiniz toplanmış buraya gelmişsiniz!”

“Kardeşim bundan sonra siz karışmayın. Halledemediniz işte işimizi. 19 binden yukarıya çıkmıyorlar. Bizim talebimizde 25 bindir.”

“Siz gidin çalışın, bu gün söz işverenlerle görüşüp ikna edeceğiz. İşçiler gidip işine başlasınlar” dedi.

Kendi aramızda durumu değerlendirdik; ama makinistlerin dediğini yapmadık. İş yavaşlatma kararı aldık. O gün gececi arkadaşlar 9-10 halı işlemeleri gerekirken 3-4 boy halı işleyerek saat 10-11 gibi işi bırakıp gittiler.

Pazartesi işyerimize geldiğimizde patronun ortaklarından Mustafa Erman geldi. Bizi yanına çağırdı. İşverenin yazıhanesine yukarıya çıktık, bize;

“Kardeşim siz bizi zor durumda bırakıyorsunuz. Biz şimdi işçimize bunu versek sanayideki işverenlerle başımız belaya giriyor, bizi tehdit ediyorlar. Niye bu kadar yüksek zam veriyorsunuz, diyorlar. Biz sizin istediğiniz fiyatı veremeyiz; ama işçilerimizle de anlaşmak istiyoruz” dedi. Tartıştık ve aramızda yapılan konuşmalardan sonra 24 bine anlaştık.

Biz 24 bini aldık, bir de ondan sonra sanırım bu ücret Başaran Halı’da da uygulandı. Birkaç işyerinde daha uygulandı; ama mesela biz giderken bize gülen, dalga geçen Gölbaşı Halı işçileri bizden ancak bir buçuk ay sonra aldılar zammı. Üstelik onlar zammı 22 bin liradan aldılar. Biz 24 bini, geçmiş haftalık farkımızla beraber aldık.

İşte böyle, diyerek direnişe giden yolu anlatmaya başlıyor, Mecit Bozkurt:

Önemli kavşak 93 direnişi

Büyük direnişe giden yolda esas kavşak noktası 93 yılında yaşanır. Yüzlerce işçinin katıldığı sokak toplantılarının düzenlendiği, binlerce işçinin katıldığı bir yürüyüşün yapıldığı, işçilerin örgütlenmeyi öğrendiği bütün sanayi sitesini kapsayan 93 direnişinin öyküsünü Mikail Kılıçalp’ten dinlemeye başlayalım:

Sanayide ilk zammı en büyük işyeri Erdemoğlu Halı (Merinos) verirdi. Zam genellikle her altı ayda bir alınırdı. Bir de en fazla işçilik^[7], yani halı başına ücret veren bir işyeriydi. Sürekli olarak ilk zammı onlar alırdı. Sanayideki işçi de oraya bakar, kendi patronundan ona göre zam isterdi. Üç aşağı beş yukarı ona göre zam alınırdı sanayide. Ama bir iki ay gecikmeli olarak. Patronundan zam istenir, vermezse, tek tek işyerleri veya bazen tek tek işçiler iş bırakırdı.

Genellikle bireysel olarak hareket edilirdi. Pazarlığı her işçi kendisi yapardı. İşyeri olarak ya da işyerleri olarak ortak işçi tutumu ortaya çıkmıyordu.

93 yılında Erdemoğlu kendi işçilerine:

“Her zaman zammı ilk ben veriyorum. Bu sefer başkaları versin. Sanayi zammı alsın, sonra ben vereyim. Niye en önce hep ben vereyim ki!” diyor. Tabii sanayinin de zam alacağı yok; çünkü gelenek böyle.

Diğer işyerleri de işi zora koyuyor: “Erdemoğlu vermezse biz de vermeyiz” diyorlar. Bu vesileyle işçiler bir kahvede toplantı yapıyor, ne yapacaklarını konuşuyor.

Toplantı yapma fikri dokuma işçisi Vakkas Keleş’ten çıkıyor:

Dokumacı Muharrem’in sıkıntısı ve arayışı toplantı yapılmasını sağlar

Adım Vakkas Keleş. Tabii Ünaldı işçisi beni, Vakkas Keleş olarak tanımıyor. Sanayide bana Maça Vakkas derler.

Yanılmıyorsam senenin yedinci ayıydı. Gececiydik. Sabahleyin işten çıktık. Bizim işyerinin karşısında çalışan Muharrem adında arkadaşım vardı. Aynı muhitte oturuyorduk. Onunla beraber eve gidiyorduk. Daha sanayinin içindeyken, Muharrem söze başladı:

“Ya Vakkas, bu sanayinin hali ne olacak?”

“Niye, hayırdır Muharrem?”

“Ee gene zam vakti geldi, yine işverenlerden biri tutar üç-beş kuruş verir. Diğer işçiler ya onun verdiği alır ya da alamaz, herkesin de ağzı bağlanır. Böyle bedava bedava nereye kadar çalışacağız?”

“Valla Muharrem, buysa sıkıntın iş kolay” dedim.

Tabii benim içime bir ışık düştü:

“Sıkıntın buysa kolay” dedim. “Akşamleyin işe dönüşümüzde, sen kendi işyerinle konuşursun, ben de kendi işyerimdeki arkadaşlarımla konuşurum. Yemek saatinde çıktığımızda, bu defa kahvede kâğıt oynamayalım, bu konuyu görüşelim. Tabii öncesinde senin işyerinde bu konuları konuşman lazım. Tamam mı?”

“Tamam” dedi.

Neyse ben heyecanla bekliyorum akşam olmasını. Gece 13 saat, gündüz vardiyası 11 saat çalışıyorduk. Tabii gece daha fazla yoruluyoruz. O da galiba geceleri uzun olduğundan böyle bir sistem oturmuş. Neyse, iki saat işe erken geldik. Akşam vardiyasında çalışanlar olarak saat dört gibiydi, işyerine vardık. Akşam vardiyası saat altıda işe başlıyordu.

“Ben şimdi gündüz vardiyasında çalışan arkadaşlarla konuşacağım. Sen de kendi işyerindeki arkadaşları ikna et, bir çay ocağında buluşalım” dedim.

“Tamam” dedi.

Ben Ceyhan Halı’da çalışıyordum. O da Eryün Halı’da, Turgut Erdemoğlu’nun işyerinde çalışıyordu. O kendi arkadaşlarına söylemiş durumu, ben de kendi arkadaşlarıma söyledim.

Tabii ben biliyorum. İşçiler arasında bir güvensizlik vardı. Bir yıl önce yine böyle zam konusunda birbirlerini yalnız bırakmışlar, karşı işyeri haklı olarak bizim işyerindeki işçilere küsmüştü.

“Biz onlarla tekrar birlik olmayız, onlar bize kalleşlik yaptı. Bir daha onlara güvenmeyiz” diyorlardı.

“Ya öyle şey olur mu? Hele biz güvenenler önce kahveye gidelim bir ön toplantı yapalım, ön konuşmaları yapalım gerisi kolay” dedim. Neyse kimi gönüllü, kimi gönülsüz çay ocağına gittik. Bir masanın etrafında böyle muhabbet ettik, konuya giriştik. O arada bir iki masa daha katıldı bize, genişledik.

“Yarın tekrar saat dörtte buluşalım. Gündüz vardiyası da çay bahanesiyle buraya gelsin. Bu konuyu bir daha konuşalım. Olur mu?”

“Olur” dediler.

Kahveden ayrıldık iş yerlerimize gidiyoruz, her kafadan bir ses çıkıyor. Kimi ileri diyor, kimi beri diyor. Tabii burada yapıcı olmak lazım. Biraz onları ikna ettik. Bizim işçilere güvenmediklerini söylüyorlar. Ben de dedim ki:

“Bizim işçilere güvenmemekte haklısınız, ama onlar diyor ki; biz bugün varız, asıl biz onlara güvenmiyoruz.”

Velhasıl devresi gün gene aynı çay ocağında iki saat erken gelmek şartıyla orda buluştuk. İki masamız beş on masa oldu. Masalar ortadan kalktı, artık bir daire oluşmaya başladı. İlk kıvılcımlar orada kendini ele vermeye başladı. Abdullah adındaki bir arkadaşımız konuşmaya başladı:

“Bir işveren, ‘ben şu kadar zam verdim’ diyor, öncülük ediyor sanayiye diğerleri de arkasından ya onun verdiğini veriyor ya vermiyor, zam almayan dükkânın işçisi de tekrar işvereniyle onu alıncaya kadar kötü oluyor. Gelin bu zammı kendi gücümüzle alalım. Hiçbir işveren bu konuda mağdur olmasın! Kahramanmış gibi mağdur olmasın” dedi.

Çalıştığım işyerinde Şerif Yılmaz adında yaşça büyük bir arkadaş vardı. Bu gelişmeleri biz onunla değerlendirdik, çünkü onun partili^[8] olduğunu biliyordum ve Şerif’in benim için o mücadelede bir kazanç olduğunu, yanımda güç olduğunu hissediyordum. Neden? Çünkü Şerif birikimi olan eski bir işçiydi. Söyleyeceklerimizi, yapacaklarımızı önce Şerif’le tartışıyorduk. Şerif de bunu partiye bildiriyordu. Şerif bu konularda bayağı aktif çalışırdı. Allah razı olsun kendisinden.

Şerif Yılmaz toplantılar başlar başlamaz hareketin içinde yer alır:

Sene 93’tü Ceyhan Halı’da dokuma kalfası olarak çalışıyordum. O yıl zam alamamıştık. İşçi arkadaşlar:

“Bizim bu halimiz ne olacak? İşçiliğimiz düşük. Hayat şartları kötü. Biz hiç zam almıyoruz. Buna bir şeyler yapmak lazım!” diyerek yakınmışlar. Arkadaşlar kahvede toplanma kararı vermişler. Toplantıya ben de katıldım. Kendi aramızda konuştuk. Ben dedim ki:

“Arkadaşlar, bir şeyler yapmamız lazım, ama iyi yapmak lazım. Ne yapalım, önce dükkân dükkân tanıdık arkadaşlarla konuşalım.”

Benim tanıdığım bir iki direniş görmüş eski halfeler^[9] vardı. Onların dükkânlarına gittim. Dükkân dükkân girip arkadaşlara bu durumu izah ettim. Kahvede gittikçe sayımız arttı.

Toplantılardan artık sanayideki tüm dokumacılar haberdardır!

Kahve toplantıları arttıkça sanayideki duyarlı işçilerin dikkati de bu yöne, örgütlenmeye kayar. Mikail Kılıçalp de toplantılara katılanlardan biridir:

Kahvede katıldığım ilk toplantıda 20-30 kişi vardı. Başlarda sohbet ağırlıklı bir görüşme vardı. Ondan sonra, “ne yapabiliriz?” diye tartışmaya başladık. O tartışmalardan sanayide toplantılar yapma kararı çıktı. Özellikle sanayinin büyük işyerlerinin toplandığı, sanayinin merkezi yerlerinde yapılacaktı bu toplantılar.

Ünaldı Dokuma Sanayi yedi mahalleden oluşan, bayağı büyük bir yerdi. Çay ocağında cuma günü bir araya gelmiştik. Toplantının sonunda;

“Cumartesi günü için herkes çevresindeki işçilere söylesin İdo’nun çay ocağında toplanalım” denildi.

Tabii o zaman ben daha gencim. Kalfalara takılıyorum. Onlarla oturup konuşuyorum. O zaman işçi hakları konusunda yeni yeni bir faaliyete girmiştim. Partiyle tanışmıştım. Yeni arkadaşlar edinmiştim. O faaliyetin içerisinde yer almaya başlamıştım.

Benim yanımda Ali diye bir genç çalışmaya başladı. 18 yaşlarında bir gençti. Ona bobin sarmayı öğrettim. Kısa sürede işi kavradı. Onunla iyi dost olduk. Bana sürekli kitaplar getirir, daha sonra bu kitaplar üzerine uzun uzun tartışırdık. Genelde işçi hakları, işçi mücadelesi ve işçi sınıfı tarihiyle ilgili kitaplar getirirdi. Akşam buluştuğumuzda o gün olanları anlattım.

Cumartesi günkü toplantıyı çok nemседik. Sanayide işyerlerini gezip, yarınki toplantıya herkesin katılması için ağrı yaptık.

Cumartesi saat dört civarında temizliği bitirip, patrondan haftalığı aldıktan sonra İdo'nun çay ocağının yolunu tuttum. ay ocağına geldiğimde henüz kimse gelmemişti. İki-üç masada işçiler kğit oynuyor, yüksek sesle konuşuyor, birbirlerine küfürlü şakalar yapıyorlardı. Ben de bir iskemle çekip boş olan bir masaya oturdum. Biraz heyecanlı, biraz da tereddütlü, bekliyordum.

Düşünüyordum; acaba işçiler bu çağrıya uyacak mıydı? Dünkü toplantıda kararı alan işçilerle öğlen görüştüğümde, tanıdıklarına toplantıyı söylediklerini ve işçilerin de olumlu karşıladığını söylemişlerdi. Aslında ben de bayağı bir dolaşmıştım. Konuştuğum işçiler; "mutlaka geleceğiz" demişlerdi.

Bunları düşünürken saat beş oldu. Bu arada çay ocağının n kalabalıklaşmaya başladı. Gelen işçiler çay ocağının bahçesinde oturuyordu. Bir süre sonra yüze yakın işçi çay ocağının önünde toplanmış oldu. Sanayinin birçok yerinden işçiler, kalfalar gelmişti.

İşçiler birbirlerine bakıp, "Kim konuşacak? Ne konuşulacak?" diye merak ediyor ve soruyorlardı. Ali bana:

"Kalk konuş!" dedi.

"Biraz daha bekleyelim, belki birileri kalkıp konuşur. Benden daha yaşlı dokumacılar var" dedim; ama kalkıp konuşmazsam, gelen işçilerin hiçbir şey olmamış gibi çekip gideceklerini de tahmin edebiliyordum. Ali biraz daha ısrar edince, ayağa kalktım. Heyecandan ayaklarım titriyor, nasıl başlayacağımı ne söyleyeceğimi de bilemiyordum. O heyecanlı halimle "Arkadaşlar!" diye olanca gücümle bağırdım. Bir anda bütün başlar bana çevrildi. Herkes bana bakıyordu. Uğultu yerini sessizliğe bıraktı:

"Arkadaşlar! Buraya toplanmamızın nedenini biliyorsunuz. Bildiğiniz gibi bu yıl Erdemoğlu zam vermeyeceğini açıklamış. Diğer patronlar versin, ben ondan sonra vereceğim demiş. O yüzden burada toplandık. Ne yapacağımıza ne edeceğimize burada karar vereceğiz. Burada herkes fikrini söylesin, ne yapacağımıza birlikte karar verelim" dedim. Benden sonra şerif halfe ayağa kalktı. şerif halfe 45 yaşlarında eski bir dokumacıydı. Sanayinin büyük işyerlerinden biri olan yirmi tezgahlı Ceyhan Halı'da çalışıyordu. İşçiler tarafından sevilen ve saygı duyulan bir işçiydi:

"Arkadaşlar! Mikail halfe söylediklerinde haklı. şuradakileri toptasan yüz kişi ya var ya yok. Bunu büyütmeliyiz. Biz bu toplantıları tüm sanayiye duyurmalıyız. Bütün dokumacılar bundan haberdar olmalı. Önümüzdeki hafta sanayinin belirli bölgelerinde başka toplantılar yapmalıyız. Bu toplantılara daha çok işçi kardeşimizi katmalıyız" dedi. şerif halfenin ardından sözü Abdo halfe aldı. Abdo halfe de sanayinin büyük işyerlerinden olan zbağ Halı'da çalışıyordu ve şerif halfenin yaşlarındaydı:

"Ben derim ki, pazartesi günü Ceyhan Halı'nın sokağında akşam saat yedide bir toplantı yapalım" dedi.

Abdo halfenin sözleri diğer işçiler tarafından desteklendi, "Olur, tamam" sesleri işçiler arasından yükseldi. Tabii benim kendime olan güvenim arttı, yeniden söz aldım:

"Arkadaşlar! Buradaki herkes pazartesiye kadar hiç durmadan çalışmalı, toplantıya daha fazla işçi

katmalı. Pazartesi vardiyayı teslim eden gündüzcü, gececi halfeyi de yanına alarak toplantıya gelmeli. Buradaki herkes yanında üç kişi ile gelirse sayımız 300 olur. Gündüzcüler yanlarında mutlaka çağcılarını da getirmeli. Bundan sonra sanayide zammı hep birlikte isteyeceğiz. Zam dönemi geldiğinde hep beraber aynı oranda, aynı zamanda zam alacağız” dedim.

Zammı beraber almak fikri işçilerin çok hoşuna gitti. Tabii toplantıda bu işin olmayacağını ileri süren işçiler de vardı. Ama böyle zam istemenin daha iyi olacağını söyleyen işçiler çoğunlukta idi. İşçiler ayağa kalkmaya başladığında, eski bir dokumacı olan çaycı İdo, “arkadaşlar bugünkü çaylar benden kimse çay parası vermesin” dedi.

Önemli kararlar ve ilk adım

Partiyle biz, o toplantıları yaptıktan sonra oturup konuşuyorduk. Bu toplantılarda neyi ön plana çıkaralım, hangi talepleri öne sürelim, bunları değerlendiriyorduk. Yaptığımız değerlendirmede, toplantılarda sigortayı, sekiz saatlik iş gününü, pazar mesaisini, işyerlerinde tuvalet-duş-banyo sorununu, çalışma koşullarının ağırlığını öne çıkarma kararı aldık.

Sanayide geçmişten beri işçiler hep işyeri işyeri zam talebinde bulunmuştu. Sanayinin hepsinin aynı anda talepte bulunmasına ve zammın bütün sanayi işçisi için aynı anda alınması önemle vurgulanacaktı. 12 Eylül darbesinden sonra ilk defa bu dağınık alanda işçiler birlikte hareket etmiş ve sınıf olarak adım atmış olacaktı.

En çok önemseydiğimiz ve üzerinde konuştuğumuz nokta da, yarın öbür gün direniş olursa bu direnişi alıp götürecek, başarıya ulaştıracak “komiteler” oluşmasıydı. Büyük iş yerlerinden, belli sokaklardan sevilen sayılan halfelerin temsilci olarak seçilmesi gerekiyordu.

Hafta sonunu Ali ile birlikte, işçi semtlerinde işçilerle görüşerek geçirdik. Bu toplantıların çok önemli olduğunu, Ünaldı dokuma işçileri için bir dönüm noktası olabileceğini işçilere dilimiz döndüğünce anlatmaya çalıştık.

Akşam olduğunda Ceyhan Halı’nın bulunduğu sokağın başında, dört sokağın kesiştiği yerde dokumacılar toplanmaya başladı. Ben erken geldim. Ama 20-25 dakika sonra kalabalık iyice artmıştı. Herkesin gözü benim üzerimdeydi, hemen söze girdim:

“Arkadaşlar, hepiniz hoş geldiniz! Sizlerle iş yerlerinizde görüşen arkadaşlar söylemiştir. Ben bir daha söyleyeyim. Artık sanayide bazı şeylerin değişmesi lazım, bunun zamanı çoktan geldi. Bundan böyle her dönem zammımızı kendimiz isteyeceğiz. Eməğimizin karşılığını biz kendimiz isteyeceğiz. Ne kadar zam isteyeceğimize kendimiz karar vereceğiz” dedim. Bir işçi hemen atıldı:

“Bunu nasıl yapacağız? Herkes farklı bir ücrete çalışıyor. Ben boy başı 17 bin alıyorum. Benim karşı işyerimde aynı halıyı 15 bine dokuyan işçiler var. Daha düşük çalışanlar var. Bu işçilerle mi birlik olup zam alacağız?” dedi.

“İşte arkadaşım, bu kara düzenin önüne geçmek için birlik olmalıyız. Kendi kararlarımızı kendimiz vermeliz. Bu toplantılarda herkes fikrini söylemeli ve ondan sonra karar almalıyız” dedim. Oradan buradan sesler yükseliyor, birbirine karışyordu.

Abdo halfe, “Arkadaşlar bir saniye beni dinleyin” diyerek çıkıştı. “Bakın kimin ne söylediği anlaşılmıyor. Onun için tek tek konuşalım ve birbirimizi anlayalım. Konuşmak isteyen bizden söz

alsın öyle konuşsun” dedi. İşçilerden biri elini kaldırarak söz istedi:

“Ben derim ki, ne kadar zam isteyeceğimize burada karar verelim. Bir öneride bulunmak istiyorum. Yüzde elli zam isteyelim, aşağısı kurtarmaz. Ne dersiniz?” dedi.

“Burada alacağımız kararları oylayalım diye öneride bulunarak, kabul edenler elini kaldırsın” dedim. İşçilerin hepsi elini kaldırınca:

“Bundan sonra isteyeceğimiz zam belli oldu. Yüzde elli zam isteyeceğiz” dedim.

Bundan sonraki toplantıyı Erdemoğlu işyerinin olduğu bölgede yapma karar aldık: “Buradaki herkes görevli. Sanayide girilmemiş işyeri kalmayacak. İşimiz, ekmeğimiz için bir yola çıktık, bu yoldan dönmek yok. Yaşasın iş, ekmek, özgürlük mücadelemiz!” diyerek toplantıyı bitirdim.

Tanıştıktan ve samimi olduktan sonraki sohbetlerimizin birinde eski işçilerden Şerif halfe bu sloganı duyunca hem şaşırdığını hem sevindiğini söyledi:

“Bu slogan bizim slogan, demek ki yalnız değiliz, bu işte parti varmış, bu bizim gençlerden biridir,” diye düşünmüş.

Parça parça değil, aynı anda zam!

Toplantıya katılanlardan biri de Mecit Bozkurt’tur:

93 yılında artık bir farklılık hissediliyordu. O dönemde sanayinin içerisinde artık farklı şeyler konuşuluyordu. Konuşulanlar bizim de kulağımıza geliyordu. Ben Perilikaya tarafında çalışıyordum. Esas olarak zammın görüşüldüğü, işçilerin hareketlendiği bölge, Şhreküstü dediğimiz Atatürk Lisesi’nin arka kısmıydı. Daha çok büyük işyerlerinin; Ceyhan, Erdemoğlu, Başaran Halı ve Seydi Bulut’un işyerinin bulunduğu bölgeydi. Burada işçilerin toplantı yaptıklarını duyuyorduk.

Erdemoğlu, Ceyhan ve Başaran Halı, yani Dayıoğlu dediğimiz işyerlerinde de işçiler arasında bir birlik, bir dayanışma vardı. İyi bir yapı vardı orada çalışan işçiler arasında. Bir araya gelme, örgütlenme vardı. Erdemoğlu’nun Perilikaya’da benim de çalıştığım işyerinde işçi arkadaşlarla konuştuk. Erdemoğlu’nun sanayide üç ayrı işyeri olduğu için onların da görüşünü almamız gerekiyordu.

Gececi olduğumuzda onların yanına gittik. İşçi arkadaşlara;

“Bu yıl hariç, her dönem zammımızı aksatmadan işyeri olarak tek başımıza alıyorduk, ama bu dönem farklı bir şey var. İşçiler ücretlerini kendileri belirlemek istiyorlar. Bir araya geliyorlar. Bizim mutlak surette bir arada olmamız, birlikte hareket etmemiz gerekiyor” dedik. Bu fikrimiz işyerinde kabul gördü.

Benim ilk katıldığım toplantı Erdemoğlu’nun orta dükkânının olduğu bölgede yapılan toplantıdır. Yine dediğim işyerlerinden işçiler de gelmişlerdi. Orada işçiler konuşuyorlardı, anlatıyorlardı.

Bu toplantıya işyerinden toplu olarak çıkarak katıldık. Orada makinistlerin yaklaşımı şöyle olmuştu:

“Her dönem zammı biz almıyor muyuz? Siz karışmayın, bu işlere fazla girmeyin, bu sizin işiniz değil.” Tabii orada işçi arkadaşlardan tepkiler olmuştu:

“Tamam kardeşim her dönem siz aracılık yaparak alıyorsunuz ama bu dönem böyle olmayacak! Biz zam oranımızı işçiler olarak kendimiz belirlemek istiyoruz. Zammımız şimdiye kadar düşük veriliyordu. Biz bu dönem ücretlerimizin biraz daha iyi olmasını istiyoruz” dediler. Orada 150-200 işçi vardı. Tartışmadan sonra herkes işyerlerine geri döndü.

Toplantıda; bu sefer öyle parça parça hareket etmememiz, bu dönem Ünalı bölgesindeki bütün işyerlerinin aynı anda zam almaları ve zam oranının işçiler tarafından belirlenmesi gerektiği, bunun için de mutlak surette bu toplantıların devam etmesinin zorunluluğu konuşuldu.

Bu toplantılara katıldıkça, hareketi yönlendiren bir şeyler de olduğunu hissediyordum. Bize yol gösterildiğini anlıyordum. Aramızdaki birliği önemseyen, çatlak sesleri düze sokan, bizi birbirimize bağlayan bir çaba vardı. Âdeta gizli bir el sürekli bizi yönlendiriyordu! Çok örgütlü hareket ediliyor, çok bilinçli konuşmalar yapılıyordu.

Orada konuşan arkadaşların konuşmalarını dinlediğimizde farklı şeyler öğreniyorduk. Bu bizi etkilemişti gerçekten. Özellikle beni çok etkilemişti. İlk katıldığım toplantıda Mikail konuşma yapıyordu. İsmi o zaman bilmiyordum. Mikail’in konuşması çok hoşuma gitmişti. Mikail, bundan sonra kendi işlerimizi bizim yapmamız gerektiğini, bir araya gelmemiz, güçlü olmamız gerektiğini söyledi. Kendi gücümüze güvenden bahsetti. Gerçekten de o konuşma çok etkiledi beni. Zaten o konuşmayı biz işçiler olarak da kendi aramızda tartışmaya başladık. Daha sonra Ceyhan Halı’nın birliği, orada Şerif ağabeylerin yapmış olduğu çalışmalarla işçileri toparlaması hemen dikkatimizi çekti. Biz bu arkadaşları o dönem yeni yeni tanımaya başlamıştık.

Benim Çıksorut bölgesinden gelen arkadaşlarla da yoğun ilişkilerim vardı. Erdemoğlu Halı’nın dışında onların da toplantıya katılmaları için çalışma yürütüyordum.

Genç işçiler harekete katılıyor

Toplantılarla birlikte genç işçilerde de bir kaynaşma ve hareketlenme başlamıştır. Genç işçiler uyanmaktadır. Gençlerin yaptığı ilk toplantıyı işçilerin “Balık” lakabı taktıkları Hüseyin Özdemir’den dinleyelim:

93’teki direnişten 20 gün önceydi. Benim çalıştırdığım kahvenin karşısında bir hızar vardı. Hızar atölyesinde gençlerin bir araya geldiklerini ve bir toplantı yapıldığını gördüm. Yanlarına gittim;

“Gençler ne yapıyorsunuz?” dedim.

Gençler: “Cağcılar olarak sohbet ediyoruz. Halfelerin yanında konuşmak istemiyoruz, bizim halfelere güvenimiz yoktur” dediler. Bunun doğru olmadığını söyledim. Cağcının da halfenin de işçi olduğunu, çıkarımızın bir olduğunu söyledim. Ben kahve işletiyordum ve onlara çay götürmüştüm. Böyle ayrı hareketin başarılı olmayacağını söyledim. “Siz genç olarak niye sigortanızı istemiyorsunuz? Özellikle siz gençler için sigorta çok önemli” dedim. Sigortanın sağlık güvencesini, emekliliği anlattım. Bunları anlattıktan sonra benim de toplantıya katılmama rıza gösterdiler. Onlar şöyle diyorlardı:

“Balık abi git yahu. Biz normal zammı alamıyoruz, sen bize sigortadan bahsediyorsun. Bizi sigortalı yapmaları mümkün değil!” Onlar cağcının da bobincinin de sigortalı yapılmak zorunda olduğunu bilmiyorlardı.

O g¼nk¼ genç işçiler toplantısında K¼rt gençleri oğunluktaıdı. Kalfalarla ortak hareket etmelerini, kalfaların da toplantılar yaptığını, bildiri dağıttığını s¼yledim. Onlarla hareket etmeleri konusunda ¼zellikle onları uyardım. Onlar da bundan sonra kalfaların toplantılarına katılmaya başladılar. Toplantıya katılmakla beraber onlar da biraz daha kalfalara g¼venmeye, ortak hareket etmeye başladılar. Bu hareketi daha hızlı geliştirdi.

¼naldı Dokuma Sanayi Sitesi ’nde yan sekt¼r denen bir b¼l¼m vardı. Bunların alışma şartları ve ¼cretleri tezg¼hta çalışan işçilerden farklıdır. Vakkas Keleş gençliğin ve yan sekt¼r¼n durumunu ř¼yle aktarıyor:

ağcılarımız bizden daha pratiktiler. Genç olduklarından, bizden fazla çalışıyorlardı. Elbette ki onları eğiten bizleriz. İş alanında onları yetiştiren biziz. Onun için muhakkak ki bu işin artısı eksisi olacak. İşin can alıcı noktalarıyla biz halfeler ilgilenirdik. Onun için halı başına alınan ¼retin çoğunu biz alırdık. Gençler de bu duruma tepkiliydiler:

“Biz de aynı işi yapıyoruz, fazla parayı halfalarımız alıyor” diyorlardı. Eşit ¼cret istiyorlardı. Bu, bizim tarafımızdan pek de kabul g¼ren bir şey değildi; ama onlar tarafından diretilen bir şey de değildi. B¼yle konuşuyorlardı; ama verdiğimiz m¼cadelede onlar bizden daha heyecanlı bir şekilde katılım sağlıyorlardı.

Bunun yanı sıra dokumada yan tesis dediğimiz bir b¼l¼m vardır. Yan tesisler, dokumacı çoğunluğun yanında k¼¼k bir azınlıktı. Onlar da sanki dokumacı değilmiş gibi, sanki bir ¼nl¼kl¼ işçiymiş, ayrı bir konumları varmiş gibi duruyorlardı. Aralarında toplantılara katılanlar vardı; ama, “Biz de şunu isteriz. Bize şu ¼cret verilsin” diye bir talepleri olmadı. Hani denir ya, “ağlamayana meme yok”. O insanlar da mesela en azından işte talepte bulunup “larkılara^[10] da zam verilsin” deselerdi, biz derdik ki, “larkıların da talebi şudur”. Ama kimse b¼yle bir talepte bulunmadı.

¼naldı ya da işçi cehennemi

¼naldı’da farklı bir çalışma, farklı bir ¼cret sistemi vardı. Bu alışma sistemi işçiler arasında rekabeti kışkırtıyor, işçileri b¼l¼yordu; “işçinin işçisi” uygulaması s¼rmekteydi. Genliğin tepki g¼stermesinin nedenini ve yan sekt¼r¼n toplantılarda ve daha sonra direnişte kitlesel bir şekilde yer almamasını işçi Mikail’den dinleyelim:

¼naldı’da farklı bir çalışma şekli vardı. Çalışma sisteminin temelinde dokuma tezg¼hının başında bizim kalfa ve ağcı dediğimiz operat¼r ve yardımcısı vardı.

Kalfa (halfe); çağcıyı, bobinciye ve masuracıyı^[11] işe alırdı. Patron buna karışamazdı. Patron karışmak istese bile kalfa yanında çalışacak işçiyi kendi seçer, patronu karıştırmazdı. Bu sisteme g¼re aslında ‘işçinin işçisi’ oluyordu. ağcı, masuracı, bobinci kalfanın işçisi oluyordu. Kalfa, istediği zaman çağcıyı işten tazminatsız atabilirdi; ama aynı şey kendisi için de geçerliydi. Patron kalfayı işten atarken yine tazminat ¼demezdi.

Bazı yerlerde tek vardiya (biz tek yedek^[12] deriz) alışılırdı. Adam işi sabah yedide alır, gece on bire kadar çalışırdı. Burada amaç, parça başı çalışıldığı için biraz daha y¼ksek bir ¼cret almaktır: “Ne kadar çok çalışırsam o kadar çok para kazanırım” anlayışı vardı. Tam kara d¼zendi. Dokunan halı başına ¼cret alınırdı.

On tane çıkarsa on halının parası alınırđı.

20 tane çıkarsa 20 halı parası alınırđı. Biraz fazla para alabilmek için işçi 12-15, bazen 20 saat üst üste çalışırđı. Ne sigorta, ne sosyal hak, ne insanca koşullar vardı. Ücret, işlenen boy (halı) sayısı hesaplanır ve her cumartesi günü ödenirdi. Ünalđı bu yönüyle bir işçi cehennemini andırıyordu.

Dokumada şöyle bir alışkanlık vardı. Genelde işyerlerinde iki tane vardiya olurdu. Tek vardiya çalışan yerler cuma sabah işi alır, cumartesi öğleye kadar çalışırđı. Cumartesi öğlen hesabını yapar, alacağını alırdı. Yaklaşık 30 saat bilfiil çalışılırdı, cuma ve cumartesi günleri.

İşyerlerinde çalışma koşulları çok ağırđı. Genellikle tezgâhlar bodrum katlarda havasız yerlere kurulmuştu. Yemek yok, çay yok. İşçi kendi imkânlarıyla öğle yemeğine çıkardı. Öğle yemeğinde, sanayide köşe başlarında bulunan dürümcülerden alınan haşlanmış nohut veya kızartma dürümler yenirdi. Çay, çay ocaklarında içilirdi.

Kalfalar çalıştığı tezgâhın sorumlusuydu. Makine arızalandığında ufak tefek tamiratlarını da yapardı. Çağcı, kalfanın yardımcısıydı. O da çalışan makineye bakar, halıyı işler ama makinenin arızasından fazla anlamazdı. Halı tezgâhının yükünün çoğu çağcının üzerindedir.

Çağcılar çoğunlukla gençlerden oluşuyordu tabii. Kalfa olana kadar çağcılık yaparlardı. Bobinci ise halı tezgâhına takılan renkli iplik dolu bobinleri sarardı. Masuracılar ise halının jüt^[13] dediğimiz en kalın ipliklerini sararlardı. Onların yükü daha da ağırdır. Bu işte küçücük çocuklar aralıksız 12 saat çalışırđı. Sadece bir saat yemek istirahatleri vardı. Kilolarca ağırlığındaki bobin çuvallarını sırtlayıp ambardan getirirlerdi. Onları böler diğer bobinlere aktarırlardı.

Yaş oranı düştükçe dokumadaki çalışma koşulları daha da ağır olur. Genç işçilerin ücreti daha düşüktür. Mesela kalfa işlenen halı başına verilen ücretin üçte ikisini, çağcı üçte birini alır; ama çalışma saatleri tam tersidir; tezgâhın başında on iki saatin sekiz saatini yani üçte ikisini çağcı, üçte birini ise kalfa çalışırđı. Bobincinin ve masuracının belli bir haftalığı var; ama, çağcının aldığı paranın yarısı kadar.

Patron işyerinin anahtarını, küçük işyerlerinde kalfaya, büyük bir işyeriyse makiniste verirdi. İşyerini onlar açıp kapatırlardı. Patron üretilen halıları satar ve bütün işçilerin ücretini kalfaya verirdi. O da işyerindeki işçilere dağıtırdı.

Makinistler genelde ustabaşı konumunda olan kişilerdi. Tecrübeli, makineden anlayan kalfalardan seçilirlerdi. Patron makinistleri kalfayı işten atmak veya işe almak için kullanırdı. Dükkanın yönetimi de onlardaydı. Bir nevi müdür görevi görüyorlardı. Makinistler farklı bir konumdaydı. Onların ücretleri daha yüksekti. Son dönemde şöyle bir şey de gelişmişti. Patron makiniste, “sen bu tezgâhı çalıştır” diyordu. Onlar da iki çağcı iki kalfa yerine, dört çağcı alırlardı. Onların sırtından para kazanırlardı. Bunu bazı kalfalara da yaptırdılar. Evde yattığı yerden işçinin sırtından para kazanan kalfalar oldu.

Yan tesise gelince; halıda yan sektör dediğimiz, fason çalışan bir bölüm vardır. Bunlar halı işlendikten sonra yanlarını keserler, halının arkasını tutkallarlar, başka eksiği varsa giderirler. Biz bunlara yan tesis deriz. Tabii bunlar daha kötü koşullarda çalışırđı. Dokuma işçileriyle yan tesisçiler birbirlerini çekemezlerdi. Yan tesisçilerin ücret durumları biraz daha düşüktü. Yapılan direnişlere onlar katılmazlardı. İlk örgütlendiğimizde ayrı durma durumları vardı. Dokumacılar kahvede sürekli

birbirleriyle konuşabiliyorlardı; ama yan tesis işçileri birbirleriyle konuşamazdı. Çünkü zamanları pek olmazdı. Onlar parça başı değil, haftalıkla çalışırlardı.

Tabii zamanla gelişmeler oldu. Tezgâh sayısı çoğaldıkça, işyerleri kendi yan tesislerini kurmaya başladılar. Bu gelişme, işçilerin birbirine daha fazla yakınlaşmasına ve kaynaşmasına neden oldu.

Ne kadar halı, o kadar ücret!

İşçi Mecit, Ünal'daki ağır çalışma koşullarını ve ücret sistemindeki dengesizlikleri şöyle anlatıyor:

Ünal'dı, daha çok küçük atölyelerden oluşmuş, Antep'te şehrin merkezi diyebileceğimiz bir alana kurulmuş geniş bir bölgeydi.

İşyerleri çalışmaya elverişli yerler değildi. Dokuma atölyeleri yerin altına yapılmış, giriş ve çıkış için tek bir kapısı olan yerlerdi. Herhangi bir tehlike anında çıkabilecek başka bir yer yoktu.

Parça başı ücret sistemi uygulanıyordu. İşçi üç kuruş fazla almak için gece gündüz, pazar, bayram demez çalışırdı. Bundan dolayı dokuma işçileri yıllardır bu ülkede en fazla ücret alan işçiler olarak bilinir. Bu çok ters bir durum. Çünkü dokuma işçisi çok fazla çalışır. Parça başı çalışır. İşlediği iş kadar, dokumuş olduğu halı kadar ücret alabilir. Bunun standart bir şeyi yoktur. Bir hafta 40 halı işleyebildiyse öbür hafta bunun kaç halı olacağının garantisi yoktur. Yirmiye de düşebilir, on beşe de. Bunu da ortalamaya vurduğunuzda Ünal'dı işçisinin almış olduğu para, asgari ücretin altındadır aslında.

Biz bununla ilgili defalarca araştırma yapmıştık: Ne kadar ücret alıyoruz? Elimize ne kadar ücret geçiyor? Aldığımız ücretin ne kadarı cebimizde kalıyor? Bunu hesapladığınızda ve yıla yaydığınızda aslında bu ücret asgari ücreti bile bulmuyordu. Bir hafta, iki hafta işi düzgün gidip de yüksek bir ücret aldığından dolayı şöyle deniyor; “Ya siz çok yüksek ücret alıyorsunuz. Fabrikada çalışan bir işçinin aylığı şu kadardır. Siz şu kadar maaş almaktasınız.” İşverenler de sanayi içerisinde bunun propagandasını yaparlardı.

Burada göz ardı edilen bir durum vardır. Fabrika işçisinin çok yüksek bir maaş aldığını söylemek için değil, ama fabrikada çalışan işçinin maaşı standarttır, değişmez. Sigortası yatırılır, sekiz saat çalışır. Az çok hakları vardır. Bir yıl boyunca o ücreti değişmez. Elektrik de kesilse, makinesi bozulmuş olsa da bundan direkt olarak işçi etkilenmez. Ama dokuma işçisi her gelişmeden direkt olarak olumsuz etkilenir. Çalışmış olduğu makine parça kırıp dört saat durursa, bu dört saat direkt dokuma işçisinden kesilir. Örneğin sanayi sitesinin trafoları yetersiz olduğu için sanayi sitesinde elektrik kesintisi çok olurdu. Biz bundan yakınıp söyledığımız zaman işverenler şunu söylerdi:

“Ne yapalım kardeşim. Elektriğinizi ben mi vereceğim. Gidin hakkınızı TEDAŞ'tan isteyin. Elektriği TEDAŞ kesiyor. Ben de zarar ediyorum.” İşyerinin işçisi olduğumuzu, bu tip şeylerden etkileniyorsak, iyileştirme yapılması gerektiğini söylediğimizde, bunun onların sorunu olmadığını söylerlerdi.

Halı sektörünün en büyük işverenleri Antep'tedir. Bunun en önemli sebebi dokuma işçilerinin bu kadar uzun süre çalışıp, az ücret almalarıdır. İşverenler sadece fazla halı satarak bu kadar büyümədiler, işçinin emeğinden çalarak büyüdüler. Büyük çoğunluğu işçilerin bu kadar çok üretilip, az ücret almalarından kazanmıştır. Büyük patron olmaları işçinin sırtındandır. İşçiye sigortalı

yapmayarak, kuralsız ve iliğine kadar sömürerek, işçiye en küçük bir sosyal hakkı bile vermeyerek kazanmışlardır.

Mesela, Ramazan ve Kurban bayramlarından önce verilen bir bayram harçlığı vardır. Bu da standart değildir. Bazı işyerlerinde biraz daha fazla, bazısında daha az verilirdi. İşyerinde, patrona bayram parasını sorduğumuzda aynen şunu söylerdi:

“Bizim böyle bir sözleşmemiz yoktur. İlla bunu vereceğiz diye bir kural da yoktur. Bu bizim zekâtımızdır. Bunda pazarlık olmaz” deyip çıkarlardı işin içinden. Ben yaşadığım bir olayı anlatayım size: Erdemoğlu Halı’da çalışırken ortağın kardeşi bizim bölümün işlerine bakıyordu. Bir defasında bayram ikramiyemizi (biz bayram harçlığı diyorduk) aldığımızda, parayı saymaya başladım. İşveren elimi tuttu:

“Kalfa bu para sayılmaz” dedi.

“Niye saymayayım. Ne kadar aldığımı bilmek benim hakkım değil mi?”

“Bu para zekât olarak düşünülüp verilmiştir. Zekât hiçbir zaman sayılmaz” dedi. Yani aslında biz dokuma işçisinin en temel hakkı olan bayram ikramiyesi bile, patronlarca zekât niteliğinde verilmiştir. Ama aldıkları ücret kendilerine yetmediğinden, bu almış oldukları bayram harçlığı bile işçileri mutlu ederdi. Bayram öncesi evlerine giderken ceplerinde en azından haftalığın dışında bir miktar para var diye sevinirlerdi.

En çok sömürülenler çocuklar

İşçilerin çalışma koşulları rekabeti körüklemektedir. Ağır çalışma koşullarından herkesin payına bir şeyler düşmektedir. Ancak işçilik yaşamı boyunca, yanında çalışan çocuklara ‘bir sille bile’ atılmasına izin vermeyen, çırakların “Şerif halfesi”ni en çok çocukların çalışma şartları düşündürmektedir.

Dokumada, sekiz yaşından 12-13 yaşına kadarki süre çıraklık dönemidir. Çırakların işi gerçekten de çok zordur. Çocuklar okula bile gidemiyordu. Onlar sabah gelir, masura sarar, dükkândakilere çay söyler, sigara alır, şunu alır, bunu alır. 12 saat boyunca koştururlar. Sömürü en fazla çocukların üzerinedir.

Biz bu şartlarda nasıl çalıştık, şimdi çok tuhafıma gidiyor. Banyosu yok, el yıkama yeri yok. Tuvalet yok. Birçoğumuz kaç yüz metre ilerideki camide tuvalete gitmek zorunda kalırdık. Tuvalete gitmek için Ünalı’yı dolaşmak gerekirdi. Tezgâhı kapatır, koca bir bölgeyi dolaşır, ta Ünalı Camisine tuvalete giderdik.

İşyerleri çok dardı. Tezgâhın sığacağı kadar yer yaparlardı. Zaten kazaların çoğu o yüzden olurdu. Dar yerde, adam tezgâhın arasında kalıyor. İşçinin üzerinde bir işçi tulumu falan da yok. O dar yerde makineye bir yerini kaptırdın mı gidiyorsun. Geçerken karnımızı içeri çeker, anca öyle geçerdik. O kadar dardı. İşyerleri rutubetli, güneş yüzü görmeyen havasız bodrum katlarıdır genelde. Dokumacı hemen kendini belli eder. Ben dokumacı olanları benzinden tanırım. Yüzüne baktığın zaman dokumacıların yüzleri hep sapsarı olurdu. Öyle tanırım.

Mustafa Aslan dokumadaki çalışma koşullarının birçok meslek hastalığına neden olduğunu söylemektedir:

O zaman sağlıksız koşullarda, in gibi yerlerde çalışıyorduk. Ne bir banyosu var ne bir şeyi. Çoğu yerin tuvaleti bile yoktu. Sağlık açısından oğuylukla dokuma işçilerinin ses kaybı ve mide rahatsızlığı oluyordu. Yani aşırı pis kokudan. Rutubetten, gürültüden, beslenmeden. İşyerlerinde zemin katta çalışılıyordu. Çok havasızdı. Özellikle yazın bu kötü koşullar çekilmiyordu. Çok sıcak ve bunaltıcı oluyordu. İnsan dayanamıyordu.

Bir gün iyi hatırlıyorum, benim çalıştığım işyerinde işçinin birisi havalandırma olmadığından dolayı sıcaktan bayılmıştı. İşyerinin makinisti bendim. Beni ağırdılar. Geldim, işçiyle bekçi birbirine girmiş, kavga halindeler. Niçin kavga ettiklerini sorduğumda, kapıda duran bekçi işvereninin ismini söyleyerek bana:

“İşte, falan bey dedi ki, kapıyı açmayacaksın” dedi.

Kendisine dedim ki:

“İşçiye bir şey olursa sorumlusu sen misin?”

“Yok sorumluluk almam” dedi.

“O zaman kapıyı açacaksın. Sorumlusu benim” dedim. Kapıyı açtırdım. İşçilerin sıcaktan ve ağır kokudan bayılması sıkça başımıza gelen bir durumdur.

En alttakiler en fazla ezilir

Ünaldı'daki çalışma sistemi ve çocukların katlanılamaz derecedeki ağır çalışma koşulları sürmektedir. En alttaki en fazla ezilendir. Hüseyin Özdemir durumu ve gelişmeleri şöyle aktarıyor:

Ünaldı'da çalışma sistemi ve çalışma koşulları zamanla çok değişikliğe uğrayıp bu güne geldi.

Önceleri kadınlar şehreküstü bölgesinde el ıkırığıyla masura sararlardı. Bunları sırtlarında mahalleye taşırlardı. Sarılan masuraları, halfelerin havlu ve kilim işlemeleri için geri getirirlerdi.

Seksenli yıllarda bobin makineleri yaygınlaştı. Bu makinelerde genellikle kızlar çalışırdı. O zaman kullanılan hammadde kelep^[14] halinde gelirdi. Bunları iplik haline getirmek oldukça zahmetli ve sabır gerektiren bir işti. Kızlar daha sakin, daha sabırlı oldukları için işçi olarak onlar tercih ediliyordu. Kelep yumaklarını genç kızlar sabırla özerlerdi.

Teknolojinin gelişmesiyle beraber yeni makineler yapıldı. Hammadde daha kolay işlenir hale geldi. İplik bağlama işini çocuklar daha kolay yapabiliyordu. Onun için ocuk işçiler çalıştırılmaya başlandı. Tabii ocuk işçiliğinin yaygınlaşmasında teknolojinin gelişmesinin yanısıra bazı işyerlerinde özellikle patronların kadınlara karşı yaptıkları uygunsuz hareketlerin artmasının da etkisi vardı.

Kilim tezgâhının, halı tezgâhının gelmesiyle birlikte, kadın işçiler daha çok yanlış veya eksik dokunan halıları onarmak maksadıyla, sadece lark bölümünde çalıştırılmaya başlandı.

O zaman işverenler, işçilere tezgâh alıp fason alıştırıyorlardı. Kilim dokumacılığı yaygındı. İşveren hiçbir şeyle muhatap olmuyordu. İşçiye belli bir ücret verirlerdi. İşçi aldığı parayla elektriği, kirayı ve diğer masrafları öderdi. Önceleri tezgâhta sadece mekikiler çalışıyordu. Bir kalfa bir de

yardımcı personel vardı.

Kilimde çağ olmadığı için çırağa da ihtiyaç yoktu. Kalfa çalıştığı zaman mekikçi gidip istirahat ediyordu. Mekikçi gelip çalıştığında kalfa istirahate çıkıyordu. İki işçinin aynı anda çalışmasına ihtiyaç yoktu.

80'den sonra halı tezgâhları daha da yaygınlaşmaya başladı. O zaman işverenler farklı kişilerin işyerine girmesini de istemezdi. Halı tezgâhları gizlenirdi. Halı, gizli gizli dokunurdu. Halı tezgâhını görüp başka işverenler tezgâhın aynısından kopya etmesin diye işyerine girişe izin verilmezdi.

Halı tezgâhına geçmeden önce kilimcilik yaygın ve herkesin rağbet ettiği bir işkoluydu. Kalifiye eleman gerektirdiğinden ücretler yüksekti. Antep'te kız istemeye gidildiğinde kilimci kalfasına verilirdi genellikle.

Halı tezgâhının kilim tezgâhından farklı olarak çağı vardı. Halı dokunurken, çağdan gelen renkli ipliklerle sürekli beslenmesi gerekiyordu. O zaman bu iplikleri saracak bobinci, halının zeminini oluşturan jütü saracak masuracı ve çağda biten iplikleri sürekli takmak için çağcı çalıştırılmaya başlandı.

Dokumanın şöyle bir talihsizliği vardı. Çağcıyı ve bobinciyi kalfa işe alıyordu. İşe alan da, işten çıkaran da kalfaydı. İşveren kalfaya verdiği görevle bu sorumluluktan kurtulmuş oluyordu. Kalfalar o zaman halı başına aldığı ücretin üçte birini çağcıya verir, üçte ikisini de kendisi alırdı. Bobincilerin ve masuracıların haftalıkları ise sabitti.

Genişlemiş, tezgâh sayısı artmış olan işyerlerinde makinist dediğimiz kalifiye kişiler istihdam edilmeye başlandı. Ama makinist olmayan yerlerde de kalfa bu sorumluluktaydı. Zamanla tezgâh sayısı çoğalan bazı işyerleri teknik olarak işten iyi anlayan ve yöneticilik yapabilecek olan makinist dediğimiz elemanları barındırmaya başladılar. Çağcılar başlangıçta yardımcı elemanlardı aslında. Kalfaya operatör deniliyordu. Çağcı, kalfanın yardımcısıydı. Daha sonraki yıllarda çağcılar da öğrenme maksadıyla çalıştırılmaya başlandı. Bu da bir nevi kalfanın çağcıyı sömürmesini doğurdu.

Çağcılarının hepsi sigortasızdı. Kalfalar ise, ancak kendisi çok isterse istisnai olarak sigortalı yapılıyordu.

Dokumada bir de yan tesis veya bizim lark dediğimiz bir bölüm vardır. Bu bölümde, dokunan halı bu bölümde çeşitli işlemlerden geçer. Arkası tutkallanır. İşlenen desende bir sorun varsa tamir edilir. Etrafı dikilir ve satışa hazır hale getirilir. Bir veya birkaç tezgâhı olan bir patronun lark tesisi kurmasına imkânı yoktu. Mümkün olmadığı için larkçıların işyerleri genellikle ayrıydı. Bu bizim için bir talihsizlikti. Halı tezgâhında çalışan işçiyle, yan tesis işçisi bir türlü bütünleşemedi. 90'lı yıllarda 100-150 kişinin çalıştığı işyerleri de oluşmaya başlamıştı. İşyerlerinin büyümesiyle yan tesisler de kurulmaya başlanmıştı. Birkaç büyük işyerinde yan tesis aynı yerde olmasına rağmen yine de işçiler birbirinden ayrı durmak durumunda kaldı.

Ünaldı'da çocuk işçiliği çok yaygındı. Aileler kalfalara 'eti senin kemiği benim' diyerek çocuklarını teslim ederlerdi. Sanat öğretilirdi. Bu çocukların çok ağır çalışma koşulları nedeniyle bunalım geçirenleri, hatta intihar edenleri olmuştu. Sektörün bir özelliği de en alttaki en fazla ezilir. Çocuk işçiler sabah saat yedide işe başlar, öğlen saat on ikiye kadar çalışırlar. Öğlen sadece bir saat istirahatleri vardı. Sonra akşam yediye kadar çalışırlar. Vardiya değişiminde

de bu sefer bir saat işyerinin ve tezgâhın temizliğini yapardı çocuklar. İşyerinde takım anahtar eğer varsa tuvalet, her tarafı temizlerlerdi. Bu işleri hep çıraklar yani çocuklar yapardı. İşyerinde çocukların çalışması 14 saati bulurdu. Bu eziyete meslek öğrenilecek gayesiyle katlanılırdı. Çok işyerinde asansör veya carıskar^[15] sistemi olmadığı için çocuklar birinci ve ikinci katlara, sırtlarında 50-60 kilo ağırlığında çuvalları taşıyordu.

Çocuklar karınlarını, Ünalı'dı'nın sokaklarında açıkta satılan nohut dürümü, kızartma, kavurma veya yumurta dürümü ile doyuruyordu. En üzücü şeylerden biri de çocuklar ailelerinden sınırlı miktarda harçlık alırlardı. Kış günü sokakta kalmamak, üşümek için yarım dürüm ile karınlarını doyururlardı. Geri kalan harçlıklarını da çay içmek için ayırırlardı, çay ocağında, kahvede oturabilmek için. Birçok kahveci kışın çay içecek parası olmayan çocukları içeri almaz, kovardı.

İş kazaları çok olurdu. 80 öncesi de iş kazaları vardı; ama 80'den sonra halı tezgâhlarının gelmesi ve yaygınlaşmasıyla iş kazaları daha da arttı. Çok ufak maliyetlerle alınacak önlemler bile alınmadı. Kaza riskleri azaltılabilir olmasına rağmen patronların aç gözlülüğü buna engel oluyordu. Birçok genç işçi iş kazalarında hayatını kaybetti. İşverenler 2-3 kuruşluk harcamayı yapmadığı için Ünalı'dı'da birçok arkadaşımızı iş kazalarında kaybettik.

İşte işçilerin ya da yoksulluğun hikâyeleri

Aslında her bir işçinin kendi hikâyesi çalışma koşullarını da özetlemektedir. İşte İşçi Mikail'in hayat hikâyesi:

Ben aslen Şanlıurfa Suruçluyum. Babam rençberdi. Yoksulluktan Antep'e göçtük. O zaman kilim dokuma tezgâhları vardı. Bu tezgâhlarda, önceleri yaz tatillerinde çalışmaya başladım. Sonra evin ihtiyacından mecburen hem okuyup hem çalışmaya başladım.

Benim gibi dokumada çalışan diğer bobinci ve masuracılar da genelde ilkokula devam eden on-on beş yaş arasındaki çocuklardan oluşuyordu. Yoğun bir çocuk işçiliği vardı. İşyerlerinin olmazsa olmazı çocuklardı. Tabii böyle olunca okumak mümkün olmuyordu.

Aslında işimiz son derece ağır ve önemliydi. Bobinci, masuracı olmadı mıydı dokuma makinesi dururdu. Bu işi büyükler yapamaz mıydı? Büyükler yapabilirdi bu işi, ama kaldıramazlardı. Çünkü hareket isteyen, pratik isteyen çok ağır bir işti bu.

Çocukları çalıştırmak patronun da işine geliyordu. Ailelerimizin de işine geliyordu. O dönem eve 10-15 lira haftalık getirdik miydi, eve bir katkısı oluyordu. Bir de ileride iş sahibi olacağız umuduyla bakıyorduk. İşte çağıcı olduğunda ücretin yükselecek, sonra askere gidip geldiğinde kalfa olacaksın, gene ücretin yükselecek. Bunun da çekici bir yönü vardı. Ama Antep'e göç ettiğimizden bu yana bu yaşıma geldim ve ben hâlâ dokumada işçi olarak çalışıyorum.

Müslüm Uçar da yoksulluk nedeniyle Antep'e göç edenlerdendir:

Biz Antep'in Nizip ilçesinde oturuyorduk. Tatillerde Antep'e göçerdik. Okul açıldığında tekrar Nizip'e göçerdik. Babam rahmetlik de Antep'te küp mağarasında çalışırdı. Mağarada küpçülük yapardı. Çamuru yoğururlar küp testi, turşu küpleri, su küpleri yaparlardı. Ben o zaman altı yaşında falandım. On yaşıma geldiğimde hem okula gitmeye hem de dokumada masura sarmaya başladım. Dördüncü sınıfı burada bu koşullarda okuduğumdan sınıfta kaldım. Bu sefer okulu bırakıp işe yöneldim. Diplomayı sonra aldım.

Annem ve bacım da haşıl^[16] dediğimiz iplikleri sırtlar eve getirirlerdi. Onların işleri de çok zordu. Önce kelepleri çıkırığa takar elle çevirerek iplik haline getirirlerdi. Sonra hazırladıkları iplikleri büyük bir kazanın içinde kaynatarak boyarlardı. Daha sonra boyanmış iplikleri damların üzerinde kuruturlardı. Yazın gene kolaydı. Ama, kışın boyanan kelepleri kaynatmak büyük bir dertti. Kurutmak için naylon çadırlar kurulurdu. Boyanan bu iplikler dokuma tezgâhında kullanılırdı.

Elli kâğıt haftalığa bir yer bulduğum için babam beni bir daha okula salmadı. Git oğlum çalış dedi. 11 yaşında gece vardiyasında üç tezgâha masura sarardım. Aradan üç sene geçti.

Üç sene sonra yarım halfe oldum. Tezgâhı öğrenmiştim. Tezgâhın çoğu arızasını da yapabiliyordum. Bir sene içerisinde halfe oldum.

İşçileri uyandıran bildiri

İşçiler bu koşulların değişmesi için bir yandan toplantılar yapmakta, diğer yandan Ünaldu Dokuma Sanayi Sitesi'nin ağır çalışma koşullarının değişmesi için mücadele etmektedirler. Artık ağır çalışma koşullarının değişmesi için yapılması gerekenleri anlatan ve işçilere mücadele çağrısı yapan bildiriler dağıtılmaya başlanmıştır. Bu bildiriler Cuma Uzun'un deyimiyle 'işçileri uyandıran' bildirilerdir:

93'te işçiye uyandıran bir bildiri dağıtılmıştı. Bizim dükkâna da bırakmışlar. Bırakıp kaybolmuşlar. Ben bir tanesini aldım. İşyerindeki arkadaşlardan birine okuttum. Tabii, dağıtılan bildiriden dolayı sanayide polisler geziyordu. Oraya buraya bakıyorlardı. Polisin biri elimde bildiriye görünce;

“O bildiriye okuma” dedi.

“Niye okumayalım? Bu bizim hakkımızda yazılmış. Ne güzel her şey de yazılmış; bak sigorta yazılmış, sekiz saat yazılmış. Her şey yazılmış” dedim.

Polis “Bu yasak bir bildiri” dedi.

“Bence bu yasak değil. Dokumacılar hakkında yazılmış çizilmiş. Başka bir şey yok yani. Yalan yanlış yok. Birileri yazmış sağ olsunlar. İyi yazmışlar, bizi uyandırıyor! Biz uyuyormuşuz da haberimiz yokmuş.”

“Hele ver ver!” diyerek elini uzattı.

“Yok, bu bana lazım. Bunu anı olarak saklayacağım. Sokağı göstererek “Aha buralarda var. İstedğin kadar var, git topla!” dedim.

Bildiriye hatıra olarak alan işçi Cuma, bildirinin işçilere ulaşmak için iyi bir araç olduğu fikrindedir:

Bildiri işçilere ulaşmak için iyi bir araçtı. Onun için biz işçi arkadaşlarla bildiri dağıtma kararı aldık. Belli İşyerlerini tek tek gezdik. Bildiri bastırabilmek için para topladık. Biz işçinin hazır olup olmadığını anlamak için bildiri dağıtacağız. İşçi ne kadar caddeye çıkacak? Ne kadar gelecek? Hazır mı, hazır değil mi? Merak ediyorduk. Biz altı-yedi işçi bildiriye yazdık. Güzel bir bildiri oldu. Gerçi politika yoktu içinde ama, güzel bir şekilde işçilere, işçinin ezildiğini, işçinin işçiden başka dostunun olmadığını, birleşmesi ve haklarını kazanması gerektiğini anlattık. Fakat fazla dağıtamadan yakalandık. Gözaltına alındık. O gece bayağı tedirgin olduk. Sonra işverenler kefil oldular da bizi

bıraktılar.

Karpuz zammı

93'te alınan zam aynı zamanda karpuz zammı olarak bilinir. Karpuz zammının Halıcılar kahvesi toplantısındaki hikâyesini Vakkas Keleş'ten dinleyelim:

Kahvenin önündeki alana sığmıyorduk. Gececişi de gündüzcüsü de orada. Herkesin ilgi alanına girdiğinden hemen hemen bütün işyerlerinden işçiler gelmişlerdi. Toplantıda herkes konuşuyordu, herkesten bir ses çıkıyordu:

En çok “ne isteyeceğiz? Boy başı ücret ne olacak?” diye tartışılıyor. Tabii o havada müdahale edenler oluyor:

“Yahu verenler zaten veriyor. Boy başı 32 bin almıyor muyuz? 40 bin veriyorlarmış, zaten boy başı verecekleri zam 7-8 bin kâğıt” dedi işçilerden biri.

“Biz bu talebi söylemeseydik zaten 40 vermezlerdi ki, ya 34 bin ederlerdi ya da 35 bin. Bak demek ki bu mücadeleye başladığımızdan dolayı 40'ı kabul ediyorlar. ‘İş büyümesin, dallanıp budaklanmasın’ diyorlar. Bu mücadeleyi yaptık sonra gücümüzü göstermemiz lazım. Gücümüzün de bedelini almamız lazım” dedim. Gerçi önceden zam oranını yüzde elli belirlemiştik ama işçiye bir güven geldiği için zammı yeniden tartışmaya başladık. İşçilerden 50 bin olsun diyen oldu.

Ben: “50 bin de yetmez. Karpuzun kilosu 50 bin kâğıt olmuş. Bir karpuz kadar da mı yok işlediğimiz halı. 60 bin olsun!” dedim. Birileri “yallah” diye bağırdı. Başkaları “Olur mu hiç?” dediler.

“Ne yallahı, şimdiye kadar gıdım gıdım veriyorlardı, şimdi de hakkımızı versinler. Hep böyle geri almışız, düşük almışız. Normalde hakkımızı zamanında verselerdi şimdiye 60'ı da geçerdi. Şimdiye biz başka yüksek ücretler için başka taleplerde bulunurduk, ama biz şimdi 60 istemişiz çok mu?” dedim.

Ondan sonra bir karpuz sloganı başladı, “karpuz 50, isterik 60”. Oradaki herkes ikna oldu. Herkes 60 binde karar verdi. İsteyenler istemeyenler denildi, tabii 60'ta ses daha gür çıkıyor, kalabalık daha coşkulu oluyor. 60 kararı alındı. Daha sonra bu karpuz meselesi yüzünden 93'te aldığımız zam; “karpuz zammı” olarak anıldı.

Ünaldı'nın tam merkezinde “Sanayi Büfesi” dediğimiz bir büfe vardı. Bir sonraki toplantıyı Sanayi Büfesi'nin önünde yapmayı kararlaştırdık, ama bu toplantı gece yapılacaktı. Gece gelenler uykusuz kaldı. Devamlı üst üste her gün erken kalkıp, toplantıya gelmek gece vardiyasını uykusuz bırakmıştı. “Biraz da gündüz çalışanlar fedakârlık etsin” dedik. Onlar da bu sefer gece kalsın, gelsin toplantıya.

Daha önce yaptığımız toplantılarda, toplantıları başka yöne çekmek isteyenlerin olduğunu görmüştük. Gerçi bunlar iyi niyetli insanlar, yani kötü amaçlı değillerdi; ama farkında olmadan söyledikleri şeylerle işi başka yönlere yönlendiriyorlardı. Ondan dolayı arkadaşlarımıza dedik ki:

“Birileri konuşur, yönlendirme yaparsa, biz bir slogan atalım, hemen o sloganın arkasından da herkes katılır zaten. İşin yönü böylece değişmez.” Sanayinin aşağı yukarı yüzde 80'i bizi iyi niyetli olarak tanıdığı için güven duygusu uyandırdık.

Bugün biz buradayız

Dediğim gibi, işçiyi etkileyecek sağlıklı fikirlerin bilincinde olduğumuz için, ona göre yönlendirme yapıyorduk. Biz slogan atıyorduk. Yahut bağlayıcı iki kelime kullanıyorduk. Mesela Sanayi Büfesi'nin orada sevgili arkadaşımız Erdemoğlu Halı'nın makinisti Manik Hüseyin dedi ki:

“Arkadaşlar şimdiye kadar neredeydiniz? Devamlı zammı biz alırdık. Erdemoğlu alırdı. Ondan sonra siz sanayidekiler alıyordunuz. Bu şimdi neyin nesi? Nerden çıktı bu hareketler?”

Tabii adam haklı! Şimdiye kadar biz nerdeydik. O adam da haklı. Tabii arkadaş farkında değil, işin yönü değişecek bu sefer, akışı değişecek. Ben orada slogan gibi dedim ki:

“Arkadaşım, şimdiye kadar biz burada değildik, ama bu gün buradayız. Yani hakkımızı devamlı sizler mi veya birileri mi arasın? Bundan sonra kendi hakkımızı işçiler olarak kendimiz arayacağız” dedim ve ondan sonra, “Yaşasın işçilerin mücadele birliği” sloganını attım. Hemen yerime oturdum. Şerif ve diğer arkadaşlar etrafımı sardı. Niye etrafımı sardı, elbette ki mücadele yarıda kalmasın diye. Aslında biz yakalansak, gözaltına alınsak bile mücadele yarıda kalır diye bir şey yok. Çünkü bir sefer bayrak açılmış. Bayrağı birileri taşırdı sonuna kadar. Ama kendimizce diyoruz ki; “Bu bayrağı biz kaldırdık. Sonuna kadar da götüren biz olalım. Bunun için gözaltına alınmayalım. Birileri alınırsa da önemli değil. Biz sonuçlanana kadar ayakta kalalım.” O açıdan saklanmayı tercih ediyordum. Sloganımı atıyordum. Arkadaşlarım etrafımda, onlar beni saklıyorlardı.

Baktım iş o zaman rayına oturdu. Tabii o adam da “Arkadaşlar ne yapıyorsanız yapın!” dedi.

Temsilciler seçiliyor

Mikail toplantıda önemli bir nokta üzerinde duruyor ve komite kurma önerisi onaylanıyor:

Sanayi Büfesi'ne gittik. Bu toplantı diğerlerinden farklıydı. Erdemoğlu işçileri, halfeleri, çağcıları ve makinistleri (ustabaşı) ile birlikte gelmişlerdi. Ceyhan Halı, Bulut Halı, Kaplan Halı, Gülistan Halı işçileri hep oradaydı.

Sanayide 5-6 işçi, komite gibi çalışmaya başlamıştı; ama bu arkadaşları işçilerin seçmeleri ve temsilci olarak kabul etmeleri gerekiyordu. Onun için bir öneride bulundum:

“Arkadaşlar!

Bizim toplantıdan sonra da birbirimizle sağlıklı haberleşebilmemiz için burada bir komite seçmemiz gerekiyor. Sanayinin her bölgesinden temsilciler seçilmeli. Büyük işyerlerinde çalışan arkadaşlar kendi işyerlerinden, küçük işyerlerinde çalışanlarsa kendi sokağından güvendiği, sözü dinlenen arkadaşları bize önersinler. Bu temsilciler aracılığıyla gün içinde olan gelişmeleri de birbirimize ulaştıralım” dedim. İşçiler bu önerimizi kabul etti. Kimi işyeri makinistini önerdi, kimileri ise sevilen sayılan kalfaları seçtiler. Küçük işyerlerinin olduğu bölgelerde ise sokaktan seçilen oldu. Ben küçük 5-6 işyerinin bulunduğu sokağın temsilcisi olarak seçildim. 13-14 temsilci seçilmişti. Böyle bir komite oluştu ama tam olarak hayata geçmedi hemen, çünkü ilk kez böyle bir şey oluyordu sanayide.

İşçilerden biri söz isteyip konuşmaya başladı:

“Biz şimdi patronlardan yüzde yüz zammı nasıl isteyeceğiz, bunu bana söyleyin” dedi.

Temsilci olarak seçilen Şerif halfe:

“Ben şunu öneriyorum. Herkes cumartesi günü haftalığını alırken patronundan zammı istesin. Vermeyen olursa sanayinin belli bir bölgesinde herkes toplansın” dedi.

“Peki benim patronum verirse ne yapacağım?” diye sorunca, Şerif halfe;

“Sen de alamayanlara destek olmak için gelirsın. Merak etme bu zammı patronlar öyle kolay kolay kabul etmezler. Biz şimdiye kadar yüzde 20-30 zammı bile ne zorluklar çekerek alıyorduk, kolay zam vermezler” dedi.

Gülistan Halı’da çalışan Ali halfe devam etti:

“Bakın arkadaşlar, biz sekiz saat çalışıyoruz, herkesten de iyi para kazanıyoruz. Bizde, halfe, çağcı, masuracı, bobinci herkesin sigortası var; ama biz buraya size destek vermek için geldik. Siz ne kadar çok alırsanız, biz de o kadar çok alırız. Sonuna kadar sizin yanınızdayız. Sanayide bir işyeri şalter indirsın ikinci işyeri de biz oluruz. Bunu da böyle bilin” dedi.

Bu konuşmadan sonra işçilerden bir alkış koptu. Ali halfe de teşekkür ederek konuşmasını bitirdi.

Özbağ Halı’da çalışan Abdo halfe:

“Benim de bir önerim var, cumartesi günü patrondan zam isteyenler alamayacak. O zaman şalteri indirelim ve İbo’nun çay ocağının önündeki alanda toplanalım. Ne dersiniz?” dediğinde herkes olumlu karşıladı ve öyle kararlaştırıldı. Ardından işçiler dağıldı.

Cumartesi günü herkes patronundan zam istedi; ama patronların hiçbirisi vermedi. Tabii patronlar da boş durmuyor, toplanıyor, kendi aralarında karar alıyorlardı: “Bunların istediği zammı vermeyelim. Bunların istediği zam çok yüksek” diye.

Cumartesi hesaplar alındıktan sonra saat üç-dört civarlarında toplanmaya başladı işçiler. Bine yakın işçi alana geldi. İbo’nun çay ocağının bulunduğu yerde toplanıldı.

Cumartesi günü sanayinin en merkezi yeri olan İbo’nun çay ocağında toplanacağımızı polis de öğrenmiş. Ekipler alanda cirit atıyordu. Sivil polis arabaları, resmî polis arabaları... Sanayi arabadan geçilmiyor. İşçilerin üzerinde terör estiriyorlar. Korkutup sindirmeye çalışıyorlar.

Kalabalığı görünce makinistler bir şeyler yapma ihtiyacı hissettiler. Kâhya diye makinist bir arkadaşımız vardı. O da Turgut Erdemoğlu’nun makinistiydi. O adamdan Allah razı olsun, işçiler tarafından belli bir seviyede güvenilir tarafı var; çünkü zam almada, işçinin bir sıkıntısı olduğunda hep yardımcı oluyordu. Bundan dolayı işçi kesiminin bu insanlar üzerinde belli bir sevgisi, sempatisi var. Tabii o adam da sorumluluk duyduğundan, bir baş, bir idareci görmediğinden kendince; “Biz makinistler gidelim, işverenlerle görüşelim. Bu işi tatlıya bağlayalım” diyor. Adam 7-8 makinisti yanına alarak patronlarla görüşmeye gidiyor. Bunlar özellikle büyük işyerlerinin makinistleri. İşverenlerle masaya oturuyorlar. Makinistler patronlara diyor ki:

“İşçiler grev yapacak. Bu tehlikeli olur. En iyisi gelin burada anlaşalım. İşçiler iş bırakma eylemine gitmesin. Siz de zarar görmeyin.”

Dört beş demokrat sayılan patronla gidip anlaşıyorlar. Tabii görüşülen patronların içinde

Erdemoğlu'nun patronu da var. Zeki Sefil diye bir patron var, eski solculardan. Görüşmeden sonra Kâhya, İbo'nun çay ocağına geldi. İbo'nun çay ocağının hemen yanında bir kereste hızarı vardı. Ağaçtan tahtalık kereste yaparlardı. Orda kalasların üzerine çıktı, tabii biraz kalaslar yığıntı olduğundan dolayı herkesin görebileceği yüksekliğe erişmiş oldu. Söze başladı:

“Arkadaşlar! Hepinizin adına gittik 7-8 arkadaş, sizin adınıza işverenlerle oturduk, anlaşmaya vardık. Yüzde 52 zamma anlaştık. Bundan fazla da alamazsınız. Gidin çalışın, işinize bakın böyle yapmayın, eylemden falan vazgeçin” dedi. Zam aslında o dönem için iyi bir zamdı.

İşçinin temsilcisi işçi olmalı

Alınan ücret zammı fena sayılmazdı, ama öncü işçiler meseleye bir başka açıdan bakıyordu. İşçinin gücü ve sınıf tutumu ortaya çıkmaktadır. Mikail'i dinleyelim:

Makinistlerin aldığı zam kabul edilmedi. Bizim amacımız orada işçileri bir şeye alıştırmaktı. Gene makinistler zam aldı fikrinden işçiyi çıkarmaktı. İşçinin kendi gücüne güven duymasını sağlamaktı. İşçileri birlikte hareket ettirip kazanmasını sağlamayı istiyorduk. Yani partiyle aldığımız karar böyleydi.

Biz işçilerle birlikte zam alma kararındaydık. Görüşmeyi ve anlaşmayı işçiler ve temsilcileri yapmalıydı. Makinistlerin yaptığı anlaşma bizim birliğimize ve birbirimize güven duymamıza zarar verebilecek bir şeydi. Biz daha önce dedik ki, “Bundan sonraki dönemde makinistler patronlara bizim adımıza görüşmeci olarak gitmeyecek. Bu görüşme ve bu anlaşma bizim kabul edeceğimiz bir şey değil.”

Sanayide işçinin birlikte karar alıp uygulamasını savunduğumuz için bu görüşmeyi ve öneriyi kabul etmeyerek reddettik. Tabii orada bizim gibi düşünen, toplantılarda yer alıp ön plana çıkan, temsilci durumunda olan işçiler de bizim söylediklerimizi doğru buldular, makinistlerin bu anlaşmasını kabul etmediler.

O zaman yanımda çalışan Ali, hemen orada tomrukların üzerine çıktı;

“Arkadaşlar, bu makinistler bizim temsilcimiz değil. Biz bu zammı ve öneriyi kabul etmiyoruz” dedi. Tabii bu arada makinistlerle tartışma içinde olan diğer işçi temsilcileri de vardı.

Şerif Yılmaz makinistlerle yüzlerce işçinin önünde tartışınca, makinistlerin etkisi kırılmaya başladı.

O toplantıda Kahya ve birkaç makinist aralarında toplanmışlar. İşçiler adına patronlarla görüşmüşler. Ben o kalabalıkta makinistlere;

“Yahu kardeşim, nerde görülmüş makinistlerin işçi temsilcisi olduğu? Siz bizim temsilcimiz olamazsınız!” dedim.

Makinistler itiraz ettiler:

“Niye, biz işçi değil miyiz?”

“İşçisiniz ama patrona daha yakın olan işçisiniz. Sen patronun en yakın adamısın, sen benim gibi makinenin başında durup emek de vermiyorsun. Sen benim yanımda olamazsın kardeşim. Sen patronun temsilcisisin. İşçinin temsilcisi olamazsın. Biz sizi kabul etmiyoruz.”

Yaşlı bir makinist;

“Sen ortalığı ne karıştırıp duruyorsun?” dedi.

“Sen benim temsilciliğimi nasıl yapacaksın! Tezgâhla uğraşan benim. Halıyı dokuyan benim. Patron sana emir veriyor. Sana falanı çıkar diyor çıkarıyorsun. Sen patronun temsilcisisin benim temsilcim olamazsın” dedim.

O zaman kalfalardan biri;

“Şerif doğru söylüyor. Zaten makinistler bizim kuyumuzu kazıyorlar. Biz sizi kabul etmiyoruz!” dedi.

O zaman makinistler;

“Gidin ne haliniz varsa görün!” dediler.

Kâhya dediğimiz makinist;

“Benim ne kadar işçim varsa içeri girsin lan!” dedi.

İşçiler:

“Niye içeri girelim kardeşim? Herkes işi bırakmış, kapatmış biz de kapatmışız.”

Kâhya, “İçeri giren girsin, girmeyenin hepsinin işine son veririm!” dedi. Üç tanesi dışında içeri giren olmadı. Kâhya her şeyi ben bilirim havasındaydı; ama içeri girenler de çalışmadılar. Kâhya’nın da, makinistlerin de etkisi ilk defa bu kadar yüksek kırılmış oldu.

İşçi kendi gücünü tanısin!

Vakkas da işçinin gücünün farkına varmasını istemektedir:

Tabii sevindim; o adamın o müjdeyi getirmesi beni sevindirdi. Yüzde 52 zam iyi bir zamdı; ama baktım işçilerimizden mırıldanmalar başladı, yuhalamalar başladı. Şimdi ben mantıki olarak istesem o yuhalamanın önüne geçerim. Ben dedim ki, “Bırakayım eylem olduğu gibi devam etsin. İşçi kendi gücünü tanısin. Su akıp yolunu bulsun. Birileri işçiyi bir yere götürmeye kalkmasın. İşçi kendisi bir yere gitsin.” O zaman, üzülererek söyleyeyim, o arkadaşın yuhalanmasına göz yumdum ve de üzüldüm. Ondan sonra “Gidin ne haliniz varsa görün. Artık kan mı dökülür? Artık bundan sonrasına karışmam, ben görevimi yaptım” dedi.

Ve dokumacılar yürüdü

Mikail’e göre işçilerin harekete geçmesi için sadece fitili ateşlemek kalmıştır. İşçiler sel gibi coşmuştur:

İşçiler, “biz bu zammı kabul etmeyeceğiz. Yüzde yüzden aşağı zam almayacağız” dediler. O an işçiler yapılacak her türlü çağrıya hazır haldeydi. Sadece fitili ateşlemek ve doğru yolda ilerlemek yeterliydi. Orada İmam diye bir arkadaş vardı. O da toplantılarda yer almış, toplantılarda konuşan iyi bir arkadaşımızdı. İmam konuşmaya başladı:

“Arkadaşlar yürüyüş yapalım, gidip karakoldan Abdo’yu çıkartalım” dedi.

Bir gün önce yapılan toplantıda Abdo halfe gözaltına alınmış ve hâlâ bırakılmamıştı. Bu çağrı üzerine işçiler yürüyüşe geçti. İşçiler sokağı doldurmaya başladı. Bizim orada yine partili iki arkadaşımız vardı. Onlarla hemen görüştük. Dediler ki:

“Ön tarafa daha oturaklı, tecrübeli, ne yapacağını bilen daha bilinçli işçiler geçsin.”

Orda hemen bir organize yaptık. Temsilci olarak seçilen arkadaşlarla ön tarafa geçtik. Yürüyüş aldı başını gidiyor. Bir yandan da işçiler işyerlerinden çıkıp alana gelmeye, yürüyüşe katılmaya devam ediyordu. O yürüyüşle birlikte o alan sel gibi doldu taşı. Alana sanayinin dört bir tarafından işçiler geliyor, yürüyüş kortejine katılıp ilerliyorlardı. Kortej oluşmuş, işçiler caddeyi doldurmuş olarak gidiyorlardı.

Alana gelen caddenin sonunda polis barikat kurmuştu; ama işçinin gözü bir şey görmedi. İşçiler barikatı ezdi geçti. Ana caddeye geldiğimizde orada ön taraftaki işçiler dedi ki:

“Sanayiye yürüyelim. İş bırakmayan arkadaşları da yanımıza alalım, eyleme katalım.” Yani karakola gitme fikrinden bir anda vazgeçip sanayinin içine yöneldik. Bu karardan amaç sanayide çalışan işyerlerini kapatmak ve işçilerin eyleme daha yoğun katılmasını sağlamaktı. Yürüyüş sırasında sloganlar atılmaya başlandı. Slogan ata ata yürünüyordu. İşçiler Şhreküstü bölgesinden, Üçoklar’a doğru yöneldiler. En çok atılan slogan, “İşçiler buraya” sloganıydı. İş durdurmayan, çalışmaya devam eden işyerlerinin önünden geçerken, çalışan işçiler yuhalanıyordu. Hatta bazı işyerlerinin üzerine çıkıp bizi izleyen işçiler vardı. Çıkış, yürüyüş yapan işçilere alaylı alaylı bakıyor, laf atıyorlardı. Onların bir kısmını yürüyüşçüler taşlamaya başladı; ama giderek durum değişiyordu. Yürüyüş kolunun geçtiği her yerdeki işyerleri bir bir kapanıyordu. İşçi sayısı da çoğalıyordu. Şhreküstü’deki Karaoğlan mahallesine çıktık. Ünalldı’dan Bozoklar tarafına doğru yöneldik. Yürüyüşümüz kalabalıklaşarak devam ediyordu.

O gün Erdal İnönü Antep’e geliyormuş. Emniyet güçlerinin çoğu da orada. Havaalanı yolu Ünalldı’dan geçiyordu. Bazı arkadaşlar yolu kesip sorunlarımızı Erdal İnönü’ye anlatalım fikrini ortaya attı. Üçoklar’a gelindi. Burada Perilikaya’dan gelen bir işçi grubuyla karşılaştık, birleştik. Tabii polis artık yığınağını yapmış, dört taraftan saldırmaya hazırlanmıştı. Fazla sürmedi, o ara polis saldırıya geçti. Bir arbede yaşandı. Dağılmalar oldu. O cumartesi günü yaklaşık iki yüz işçi gözaltına alındı. Bayağı bir yaralı işçi de vardı.

Suçum varsa vurun!

Ramazan Gümüş yürüyüşe katılan işçilerden biridir. Polisin saldırıp kitleyi dağıttığında o kaçmaz:

Makinistlerin zam konusunda patronlarla anlaşmalarını işçiler kabul etmedi. İşçiler eyleme geçtiler. Yürüyüş halinde sanayinin içerisine doğru gittik. Yaklaşık beş bin işçi toplanmıştı. Bir baktım dört yolda çevik kuvvet önden, diğerleri arkadan ve yanlardan bizi kiskaca alıyorlar. İmam arkadaş; “Kaçmayın arkadaşlar, kaçmayın!” diye bağırdı. O sırada polisler havaya birkaç el ateş ettiler. Silah sesi duyulunca işçiler dağıldı, herkes bir tarafa kaçtı. Ben kaçmadım; çünkü bir suçumuz yok diye düşündüm. Kötü bir şey de yapmıyorduk. Polis üstüme çullandı. Baktım orada araya gideceğim, sırtımı duvara dayadım, hiç değilse karşıdan kafama gelen copları tutuyordum.

Ben orada polislere bağırdım:

“Suçum ne? Suçumu bileyim yine vurun. Demiyorum ki vurmayın. Eğer suçum varsa vurun!”

Aralarında bir tanesi, helal süt emmişti herhalde!

“Suçun yoksa sen bunların içinde ne geziyorsun, çek, git!” dedi.

“Duvarı mı yarıp gideyim?”

O zaman, aynı polis:

“Bırakın bunu gitsin!” dedi.

Ayağımda ayakkabı falan kalmamıştı. Üzerimdeki elbise parçalanmıştı. Sanki dersin köpek parçalamış. Sonra arkadaşlar benim bu durumumu gördü:

“Kim seni bu hale getirdi?” diye sordular.

“Ben ne bileyim. Hepsi birbirine benziyor” dedim.

Yürüyüşte yer alan işçilerden biri de Mecit Bozkurt’tur:

İlk yürüyüşe başladığımızda polisler arabayla önümüzü kestiler, “Durun, gitmeyin!” dediler; ama işçiler dinlemediler. Kortej, sanayinin içerisine girdi. Önde giden grup yeni bir karar alarak polis karakoluna gitmekten vazgeçip, sanayinin içerisine girdi. Girerken işçiler, “İşçiler buraya!” sloganını atıyordu. Tabii çalışan işyerleri vardı. Bir kısmı çalışıyordu. Daha tüm iş yerlerini kapatma kararı da alınmamıştı. O anda, orada gelişti o hareket. Yürüyüşe başladığımızda “İşçiler buraya!” sloganı atarken işçilerin işyerlerinden çıkıp gelip yürüyüşe katıldıklarını gördük. Korteje giriyorlardı. Gelmeyen işçiler de oluyordu. İşyerinden bize bakıyorlardı. Bu yeni bir şeydi. Anlamayan, anlam veremeyenler de vardı. Çalışan işyerlerine, yürüyüş yapan işçilerin tepkisi oluyordu. Küfürleşmeler falan oldu.

Kortejin en arkasına baktım, artık sonu görünmüyordu. Bayağı kalabalık olmuştu. Çok kalabalık görünüyordu. İşyerini kapatanların katılmasıyla daha da kalabalık oluyordu. Ünalı Kantarı dediğimiz yerin üst kısmında, Söğütlü Kahve’ye geldiğimizde sayımız daha da artmıştı.

Yürüyüş ilk başladığında ön kısımda daha çok, yaşlı halfeler vardı; ama sanayi içerisine girdiğimizde işyerinden çıkıp gelen işçiler katılmaya başlayınca, ön tarafa bir anda bobinci, masuracı, çağcılarla çocuk ve genç işçiler doldu. Polis ön tarafı dört yandan çevirmeye başladığında yürüyüşün önü hep gençler ve çocuk işçilerden oluşuyordu. Ön tarafta bir arbede yaşandığını gördük. Saldırı üzerine koşuşturmalar oldu. Polis havaya ateş açtı. Biz o anda bir şey yapamadık. Sesimizi duyuramadık.

Yürüyüşte yanımda Ramazan isminde bir arkadaş vardı. Ramazan koluma girmişti. Tezgâhın drezinini^[17] kaldırırken belimi sakatlamıştım. Kesinlikle ayağa kalkmam yasaktı; ama o gün dayanmamış gelmişim. “Yahu, sen zaten sakat adamsın, bunlar vururlarsa tam sakatlanırsın. Hemen buradan uzaklaşalım!” dedi; çünkü polis acayip saldırıyordu. Ellerinde coplarla çok kötü dövüyorlardı. Biz hemen bir kenara çekildik. Saldırıdan sonra işçiler dağıldı.

Bütün sanayi direnişte

Mikail Kılıçalp gözaltına alınmaktan kurtulmuştur. Gözaltına alınmayan işçilerle birlikte hafta

sonu yoğun bir çalışma sürer:

Polisler eline geçirdiği işçileri otobüslere doldurmaya başladılar. Yüzlerce işçi gözaltına alınmış ve karakollara götürülmüştü.

Akşam saat yediye doğru sanayide her köşede polisler duruyordu; kimlik kontrolü yapıyorlardı; tipinden gıcık aldığı işçileri alıp götürüyorlar; sanayide terör estiriyorlardı.

İşçiler yer yer geziyordu, ama çalışan hiçbir işyeri kalmamıştı. Sanayi sakindi. Tüm işyerleri kapatmıştı. Çünkü; Ünalı'nın eski bir geleneği vardı. 12 Eylül Askerî Darbesi öncesinde bu tür eylemlere ve grevlere katılmayan iş yerleri yakılıp dağıtılıyordu. Çözgülerine bıçak atma, şarklarını kesme gibi olaylar yaşandığı için, o gece hiçbir işyeri çalışmadı.

Pazar günü biz yine partili arkadaşlarla görüştük. O pazar, toplantılarda seçilen temsilci arkadaşlarla, işçilerin oturduğu semtlerdeki kahveleri gezdik. Görüşmelerde bulunduk. Birçok işçiyle görüştük. Tabii birbirinden kopuk, birbirinden bağımsız bir sürü komiteler oluşmuş. Herkes işçilerle görüşüyor.

O zaman eğer her sokakta öne çıkan insanlar çalışmaya başlasaydı, diğerleri de çalışacaktı. Öyle hassas bir durum vardı; ama kimse çalışmadı ve yüzde yüz katılımlı bir direniş başladı.

Bir yandan da, “ilk çalışan ben olmayayım” düşüncesi vardı işçilerde. Ondan sonra alınan bir karar vardı. İstedığımız zam verilmeden kimse çalışmayacaktı. Sanayide yıllarımız geçmişti. Her işçiye tanıyoruz. Orda işe başlasa adam sanayide işçiler tarafından dışlanacaktı. Bu durum çalışmayı engelliyordu.

Arkadaşlar hep kahvelerde, çay ocaklarında oturuyor, bekliyorlardı. Öğleye doğru polis, sanayinin her yerine yayıldı, her taraf tutulmuştu. Çay ocaklarını basıyor, içerideki işçileri kovuyorlardı. Oturan işçileri kaldırıp işe göndermeye, çalışmaya zorluyorlardı. Sokaklarda toplu halde gezen işçileri dağıtıyor, işçilerin birlikte hareket etmesini engellemeye çalışıyorlardı. İşçiler bir çay ocaklarına doluşuyor, bir sokağa çıkıyor ama birlikte hareket ediyorlardı. Kimse çalışmıyordu.

Motosikleti olan arkadaşlar sanayinin farklı bölgelerine gidip çalışmama kararını tüm işçilere iletiyorlardı. Bilmeyenlere duyuruyorlardı. O ara, sanayinin her tarafından gelen işçiler İbo'nun çay ocağında toplanmaya başladı. Toplantılarda seçilen temsilcilerle İbo'nun çay ocağında hep birlikte oturuyorduk. Kendi aramızda konuşuyor, değerlendirmeler yapıyorduk. Bundan sonra ne yapılacağı üzerine fikir yürütüyor, karar vermeye çalışıyorduk.

Tabii patronlar öyle bir hareket beklemedikleri için şoke oldular. Onlar da şaşkın; ama, muhatap olacak kimseyi de bulamıyorlardı. İşyerleri kapalı, üretim durmuş. Konuşmak anlaşmak istiyorlar. Biz komite seçmiştik; ama komiteyi yalnız işçiler biliyordu. Patron bilmiyor ve kimseyi de tanımıyordu. Her patron işçisine gitmeye, ya da çağırarak baskı yapmaya başladı. Kendi işçilerine “gidin çalışın” dedilerse de işçiler patronları dinlemedi, kimse iş başı yapmadı.

Öğleye doğru bu belirsizliği bitirmek için Şhreküstü Polis Karakolu'nun komiseri, işçilerin yoğun olarak toplandığı İbo'nun çay ocağına geldi. Patronlar onu devreye sokmuşlar.

Komiser dedi ki:

“Siz neyin peşindesiniz, ne yapmak istiyorsunuz?”

İşçiler;

“Zam istiyoruz” dediler.

“Kimle görüşeceğiz? Sizin muhatabınız kim? Temsilciniz kim? Bu işin başını götürenler kim?” diye sorular sordu.

Kimse sesini çıkarmadı; çünkü işçilerde ismini verdiğim arkadaşları polisler alıp götürür korkusu vardı. Sonra anladık ki cumartesi günü yaklaşık 300-350 kişi gözaltına alınmış. İşçilere ne yapıldığını da herkes biliyordu. Tabii bu rakam yerel radyolardan dinlediğimiz rakamdı.

Komitenin ilk gönüllüsü

Şerif Yılmaz belirsizliğin aşılması için işçi temsilcilerinin seçiminde öne çıkar:

“İşverenlerin görüşme isteği üzerine görüşmelerde bulunacak bir komite seçelim” dedik. Komiteye katılmak isteyen gönüllü arkadaşların isimlerini bildirmelerini istedik. Seçimi İbo’nun çay ocağının önündeki alanda yapıyorduk. Tabii işçiler komiteye girmeye biraz çekiniyorlardı. Durum artık daha ciddiye. Ben dedim ki:

“Arkadaşlar gönüllü olarak ismimi yazıyorum. Şerif Yılmaz ismini en başa yazdım.” O zaman Ömer Yılmaz isminde bir çocuk vardı. O, “Ben de ismimi yazdırıyorum” dedi. Onun da ismini yazdım. İki tane Yılmaz yan yana geldi. Bir de onun bir kardeşi vardı. Adı Yusuf. O da, benim ismimi de yaz deyince baktım üç tane Yılmaz yan yana geldi.

“Kardeşim, bu böyle olmaz, bir akraba listesi gibi oldu, bari başkalarını yazalım da alta gene yazarız” dedim.

O zaman kimi arkadaşını önerdi, kimi “beni yaz” dedi. Listeye tam 14 isim yazdım. 14 kişi komiteye seçildik. Komite seçilince, komisere;

“Bizim muhatabımız kim olacak?” diye sorduk.

“Patronlar, Ticaret Odası’ndalar. Ticaret Odası’nda toplantı yapılacak” dedi. Polislerle birlikte patronların beklediği Ticaret Odası’na gittik.

Mikail temsilci seçimini ve patronlarla görüşmeyi şöyle değerlendiriyor:

İşçiler, “temsilcilerimiz bunlardır” demeye de korkuyorlardı. Vali ve Emniyet Müdürü patronları toplamış. “Bu işçilerle anlaşın yoksa daha kötü şeyler olabilir” demişler. Ünaldı’daki Şhreküstü Polis Karakolu Amirini de sanayiden işçi temsilcilerini almakla görevlendirmişler. Şhreküstü Karakolu’nun komiseri İbo’nun çay ocağının bulunduğu meydana geldiğinde işçilere, “Temsilcilerinizi seçin, patronlar da sizi bekliyor, gidip sizi anlaştıralım” dedi. İşçiler biraz çekinmekle beraber bu öneriye sıcak baktılar. Zaten önceden işçiler tarafından belirlenen bir komite vardı ama orada yeni bir seçim yapıldı. Önce Şerif işçilerin korkularını yenmeleri için ön ayak oldu. Eline bir kâğıt aldı ve en öne kendi ismini Ceyhan Halı’da çalışanların onayıyla yazdı. Ceyhan Halı’da çalışanlar, “Bizim temsilcimiz Şerif halfe ile Celal halfe olsun” dediler. Ondan sonra Erdemoğlu işçileri temsilcilerini söylediler.

Ufak iş yerlerinin olduğu sokaklarda sokak temsilcileri seçildi. O zaman benim çalıştığım yer, tek

tezgâhlı bir yerdi; ama ben o sokağın temsilcisi olarak seçildim. Böylece 14 temsilci seçildik. Balık Hüseyin eski dokumacıydı. İş bulamadığı için kahve işletiyordu. O kahvede oturan bir bölüm işçi, Balık’a “Bizim temsilcimiz de sen ol” dediler. O da kahvesinde oturan çevre işyerlerinin temsilcisi olarak temsilci seçildi.

Arkadaşlarımız bırakılmadan anlaşma yok

Gözüne alınan arkadaşların serbest bırakılması ve aldığımız yüzde yüz zam talepleri için patronlarla görüşmeye gittik.

İşçiler;

“Tutuklanan arkadaşlarımız bırakılmadan bizim istediğimiz hakların hepsini verseler dahi biz işe başlamayacağız” demişlerdi.

Komiser biz temsilcileri alarak karakola götürdü. Karakolun bahçesinde dört-beş sivil polis oturuyordu. İşçiler içeri girince içlerinde en yaşlısı:

“Antep’in kızıkları bunlar mıymış?” diyerek bizi süzdü. Sonra, kimliklerimiz toplandı. Sanırım kayıtlara geçtiler ve yarım saat sonra tekrar kimliklerimiz dağıtıldı. Biz işçi temsilcilerini iki minibüse bindirip patronların beklediği Gaziantep Sanayi ve Ticaret Odası’nın bulunduğu binaya götürdüler.

Yaklaşık 50-60 kadar halı patronu vardı. Salonun ön sıraları boş bırakılmıştı. Patronlar arka sıralarda neşesiz vaziyette oturmuşlardı. Kendisi de iplik fabrikası sahibi olan Ticaret ve Sanayi Odası başkanı, bizlere öndeki sıralara oturmamızı söyledi. Komiser de kürsüye yakın bir yere yerleştikten sonra:

“Ben de işçilerin tarafındayım” dedi. Ben yanımda oturan Şerif halfeye:

“Şerif abi, bana ilk copu sallayan bu polisti” diye fısıldadım.

Sanayi Odası başkanı söze başladı:

“Galiba sizler bütün dokuma işçilerini temsilen buradasınız. Herhalde ne isteyeceğinize karar vererek buraya geldiniz” dedi.

Sanayi Odası’nda yapılan görüşmeyi Şerif Yılmaz’dan dinleyelim:

Ticaret Odası’na gelince bize ayrılan yere oturduk. Ticaret Odası başkanı:

“Temsilci sizsiniz. Ne istiyorsunuz? Talebiniz nedir?” gibi bir giriş yaptı.

Ben, “Biz temsilci olarak seçildik. Sanayinin bütün işçileri adına anlaşmaya geldik. İşçiler, işçiliğe yüzde yüz zam istiyor. Bir kuruş aşağı kabul etmeyiz; çünkü bir seneden beri zam almamışız” dedim. Konuşmalar tartışmalar oldu.

O zaman: “Yüzde elli verelim” dediler.

“Gelirken arkadaşlarla konuştuk. İşçiler bize aşağıya anlaşmayın dediler. Biz de onların temsilcisi olduğumuza göre yüzde yüz diyoruz. Aşağı kabul etmiyoruz.”

Kararlı olduğumuzu anladıkları gibi zammı yükseltmeye başladılar. Yüzde altmış, yüzde yetmiş, yüzde doksana kadar çıktılar.

“Kesinlikle yüzde yüzden aşağı zammı konuşmayın...”

Patronlardan biri öfkelenerek bağırdı:

“Bari bize ortak olsaydınız. Bu bizim için daha kolay olurdu. Biz o kadar kazanıyor muyuz da yüzde yüz zam verelim? Siz çok fazla istiyorsunuz” dedi.

“Bizi buraya siz çağırdınız. Eğer anlaşılamayacaksa boşa zaman kaybetmeyelim.”

Bu arada kürsüde duran Sanayi Odası başkanı:

“Arkadaşlar buraya bir orta yol bulmak için toplandık. Ne sizin dediğiniz olur, ne de işçilerin dediği olur” dedi.

Balık Hüseyin ayağa kalkarak şöyle konuştu:

“Ben yıllardır dokumacılık yaparım. Dokuma son üç yılda görülmedik gelişme gösterdi. Üç yıl önce iki-üç tezgâhı olan bir patronun şimdi 15-20 tezgâhı var. Demek ki, son yıllarda çok iyi kazanıyorsunuz. Peki, işçi ne durumda? İşçi ekmeğe muhtaç duruma gelmiş. Kirasını, elektrik-su faturasını ödeyemez duruma gelmiş. 15-16 saat çalışmasına rağmen, çoluk çocuğunu geçindiremez olmuş” dedi.

Başka bir işçi temsilcisi kalkıp;

“Yazın ortası olmuş, ama daha evimize bir karpuz bile girmemiş. Her gün nohut dürümüne talim ediyoruz. Geçen seneden beri aynı ücretle çalışıyoruz. Biz istemese, biz hakkımız için direnmesek, bize kuruş zam vereceğiniz yok. Eğer işler bu seviyeye geldiyse, bunun sorumlusu sizlersiniz, biz değiliz!” dedi.

İşçi temsilcileriyle patronlar arasında sıkı bir pazarlık başlamıştı. İşverenler maliyetlerin arttığından, iplik fiyatlarının her gün yükseldiğinden şikâyetçi oluyor, bin dereden su getiriyorlardı. İşçilerin çok masraflı olduğunu, vergilerin çok yüksek olduğunu öne sürerek, zam oranının işçilerin istediği gibi olamayacağını söylüyorlardı.

Bazen Oda başkanı, bazen komiser müdahale ediyor, bu işin bir an önce sonuçlanmasını istiyorlardı. Ancak patronların verdiği zam oranı gittikçe yükseliyordu. İşçiler kararlılığını yitirmeden pazarlığı sürdürüyor ve ısrarla “Yüzde yüzden aşağı olmaz” diyorlardı.

Halı patronları ile işçi temsilcilerinin görüşmesini Balık Hüseyin anlatıyor:

Temsilci seçimi yapıldıktan sonra bizi önce Şehreküstü Polis Karakolu’na, oradan da Sanayi ve Ticaret Odası’na götürdüler.

Toplantıya, Ticaret Odası Başkanı Mehmet Aslan, Halıcılar Odası Başkanı Yalçın Konukoğlu, odanın yönetim kurulu üyeleri ve altmış civarında işveren katılmıştı.

Biz böyle bir toplantıya ilk kez katılıyorduk. İlk tecrübemizdi. Biz de zorlanıyorduk. Ticaret Odası başkanı, “Gidin kendi aranızda bir sözcü seçin” dedi.

Bunun üzerine biz kendi aramızdan bir sözcü, iki kâtip üye seçtik. Kâtip üyeler işçilerden istek pusulası alacaklardı. Arkadaşlar sözcü olarak beni seçtiler. Biz önceden böyle bir görüşmeye hazırlanmadığımız için kendi aramızda işçiler olarak değerlendirme fırsatı da bulamamıştık. Ticaret Odası’nda ne konuşacağımızı, ücret dışında ne talep edebileceğimizi arabayla getirilirken ancak konuşma fırsatı bulmuştuk. Bir de Ticaret Odası’nda kısa bir görüş alışverişimiz oldu.

Görüşmede ücretin dışında, işçilerin sigortalı çalıştırılmasını talep edecektik. Sekiz saat çalışmayı ve gece vardiyasının kaldırılarak sekiz saatten toplam iki vardiya çalıştırılmasını gündeme getirecektik. Hafta sonu, özellikle pazar günü çalışılmamasını, çalışılırsa da yüzde yüz mesai farkı ödenmesini, iş elbisesi verilmesini, senelik izni, yakacak yardımını da gündeme getirecektik.

Ünaldı’da çok yoğun iş kazaları yaşanmasına rağmen bir sağlık ocağı yoktu. Yasada beş bin nüfusu geçen yerlere bir sağlık ocağının kurulması hükmü vardı; ama Ünaldı’da yirmi bin kişi çalışmasına rağmen sağlık ocağı yoktu. Ünaldı’ya bir sağlık ocağının kurulmasını da isteyecektik.

Tabii ücret artışı dışında bunları talep etmenin şimdilik doğru olmayacağını düşünen temsilci arkadaşlar da vardı.

“Patronlar bunları bile vermez, bir de bunları eklersek..” diyorlardı; ama birçok temsilci arkadaş ise işçinin gündemine bu sosyal hakları, özellikle de sigortayı sokmanın gerekliliğine inanıyordu.

Söz aldığım zaman işçilerin yaşama şartlarının zorluklarını anlattım. Bu taleplerimizin hepsini gündeme getirdim. Başka birçok sorunu da dile getirdim.

Bu ara Şerif halfeyi bir sıkıntı alır; Balık Hüseyin sözü uzatmaktadır:

Yanımda Mikail vardı. “Kim bu yahu! Adam kahveden geldi, önlüğü bıraktı, temsilci oldu. Üstelik çok konuşuyor. O kadar uğraştık işi buraya kadar getirdik. Sonu kötü olmasın?” dedim. Hüseyin o kadar konuşuyordu ki patronlar ikide bir, “Yahu azıcık hös arkadaşların konuşsun!” diyorlardı. Hüseyin “Tamam” diyor, patronlar bir şey söylediği zaman Hüseyin gene atılıyor. Şöyle olur böyle olur. Hüseyin hiç durmuyor Allah için. Hüseyin’i orada tanıdık. Patronlar, “Biz tam anlaşmaya gidiyoruz sen işin önünü kesiyorsun” dediler. “Çok konuşuyorsun ağam!” diyorlardı. Ama taleplerden taviz vermiyordu.

Bütün sanayi için yüzde 96 zam!

Sözü yine Mikail’e bırakalım:

İşçi temsilcileri bastırdıkça patronlar çözülmeye başlamıştı. Bu işin kaçamağı kalmamıştı. Zam oranı yüzde 95’e kadar çıkmıştı. Patronlar artık bundan daha fazla da veremeyeceklerini, zaten bu oranın işçilerin istediği oranla da hemen hemen aynı olduğunu söylüyorlardı. İşçiler ise hâlâ yüzde yüz zamda ısrarlıydılar. Komiser patronlardan beş-altı tanesiyle dışarı çıkıp, birkaç dakika sonra içeri gelerek;

“Hadi bir puan da benden olsun. Yüzde 96. Siz de kabul edin artık. Biz bile bu kadar kazanmıyoruz” deyince, Balık Hüseyin ayağa kalkıp;

“Tamam, kabul ediyoruz” dedi.

Balık Hüseyin orada herkes bir şey söylemesin, bir ağızdan konuşulsun diye işçilerin sözcüsü

olarak seçilmişti. Bu oran iyi bir zam oranıydı. Tüm işçi temsilcileri, Balık Hüseyin’in sözlerini desteklemişti.

Arkadaşlar kabul edince biz Şerif’le bakiştık. Şerif:

“Tamam biz de kabul ediyoruz. Yalnız işçiye sormak şartıyla.”

Oda başkanı işçilere bakarak;

“İyi pazarlık ettiniz” dedi.

Kendi aramızda;

“Bu iş tamam” dedik.

Şimdi de gözaltında olan işçilerin serbest bırakılmasını talep etmeyi, eğer kabul edilmezse işbaşı yapılmayacağını söylemeye karar verdik. Balık Hüseyin bunu açıklayınca, Komiser, bu işin muhatabının Emniyet Müdürlüğü olduğunu, eğer suçları yoksa bugün ya da yarın zaten serbest kalacaklarını söyledi. Bugün en geç akşam saat yediye kadar serbest bırakılmazlarsa işbaşı yapmayacağımızda ısrar edince, Sanayi Odası başkanı:

“Ben şimdi valiyle görüşeceğim” diyerek salondan ayrıldı. Yaklaşık on dakika sonra içeriye tekrar geldi:

“Şimdi vali beyle telefonda görüştüm. Saat yediye kadar arkadaşınızın biri hariç hepsi serbest kalacak. Onun da eski bir cezası varmış. Zaten aranıyormuş.”

“Peki biz nereden bileceğiz bırakılacaklarını?”

“Koskoca memleketin valisi söz verdi. Ben de kefilim. İlk gün gözaltına aldıkları Abdo halfeyi de ben telefonla görüşürken serbest bıraktılar.”

Tabii biz görüşmeyi yaparken görüşme uzun sürdüğü için sanayide işçiler meraklandı. Meraklanan işçilerin bir bölümü İşveren Odası binasının önüne gelmişler. Sanayi Odası’nın önüne yaklaşık 200 işçi toplanmıştı.

Anlaşma sağlanmıştı. İşçilerin isteği üzerine bir liste hazırlandı. Ücretler ve diğer haklarımızı sözleşmede belirttik. Altına işçileri temsilen yedi temsilcinin ismi ve patronları temsilen de yedi patronun ismi yazıldı, imzalar atıldı. Sanayi Odası başkanı, ayrıca Polis Komiseri de arabulucu sıfatıyla sözleşmenin altına imzalarını attılar.

Taleplerimiz kabul edilmişti. Hazırlanan sözleşme metni fotokopiyle çoğaltıldı, dışarıda bekleyen işçilerle birlikte sanayiye gittik. İbo’nun çay ocağının yanı hıncahınc işçilerle dolmuştu. Haber, temsilciler gelmeden sanayiye ulaşmıştı. İşçiler sevinçten halay çekip oynuyorlardı. Bizlerin geldiğini görünce bir ıslık ve alkış sesi yükselmeye başladı. Kalabalığın tam ortasına bir masa, üzerine de bir sandalye kondu. Balık Hüseyin üzerine çıkarak konuşmaya başladı. Elindeki sözleşmeyi göstererek:

“Kazandık!

Ünaldı’nın ilk sözleşmesi hepimize hayırlı olsun!” dedi. Sözleşmenin altında imzası olan işçilerin

ve patronların isimlerini okuyarak, yarın işbaşı yapılacağını açıkladı. Zammın dışında pazar mesailerinin zamlı olması, yakacak yardımı buna benzer birçok kazanımımız da vardı.

Mustafa Aslan sözleşmeye giren ilginç bir madde olduğunu söylüyor:

Sanayi Odası'ndaki görüşmede zam ve diğer bazı haklar dışında Esnaf Sahresi yapılması kabul edilmişti. Esnaf Sahresi, Antep'e özgü bir gelenektir. Biz daha önce işverenleri bir abi olarak görürdük. İşverenle işçi, birlikte yemekli gezi yapılırdı. Kaynaşma olsun diye. Böyle bir madde konmuştu sözleşmeye. Hatta bir sefer düzenlendi de; fakat işçilerden pek katılan olmadı.

İşverenlerin Emniyet'e hediyesidir!

Direnış boyunca polisin patron yanlısı tutumu, direnişin önderlerinden Maça Vakkas'ın gözünden kaçmamıştır. Patronlar da bunun karşılığını Emniyet Müdürlüğü'ne verirler. Patronların Polis Teşkilatına hediyesi onlarca otomobildir:

Görüşmeden sonra arkadaşlar gözaltından bırakıldı. Tabii o tekrar iş başı yapmak için bizim en öndeki şartımızdı. Yani biz boy başına 60 bin istemiştik. 56'ya anlaşılmış oldu; ama eğer arkadaşlar bırakılmasaydı bir 56 daha verseler yine çalışmayacaktık. Bu konuda kararlıydık. Ya bu arkadaşlar bırakılır ya da biz çalışmayız. İşin ilginç yanı, işin en can alıcı noktası burada yatıyor. Biz 56 bin lirayı aldık. Ertesi gün, sanayi tıkırdamaya, tezgâhlar çalışmaya başladığı gün, 56 tane mi 60 tane mi sıfır kilometre araba dokuma patronları tarafından Emniyet'in önüne çekildi. Bunlar işverenler tarafından polislere hediye idi. Bize üç kuruşu çok görenler onlarca otomobili Emniyet'e hibe ediyorlardı. Ondan sonra o sıfır arabalar üzerinde Amerikanvari şapkalar, sinyalleri açık halde, sanayinin içinde cirit atmaya başladılar. Bu işverenlerin ve polisin, işçileri sindirme politikasıydı. Bundan etkilendik mi? Biz bundan etkilenmedik. Durumu daha iyi anladık. Aksine güçlendik. İşçiler daha kenetlendi.

Direnışten sonra alınan zamdan yan tesis işçiler yararlanamadı. Şerif Yılmaz yan tesis işçilerinin durumunu şöyle değerlendiriyor:

Larkçıların bir bölümü bizi dikkatle izledi. Hiçbiri toplantılarımızdan uzak durmadı. Meseleyi biraz bilenler işin içine katıldı; ama büyük bir kısmı, "Biz dokuma işçisi değiliz, biz yan sektörüz" diyerek katılmamışlardı. Hatta yürüyüş sırasında dokumacılar kızgınlıktan birkaç taş attılar larkçılara; "Siz işçi değil misiniz? Niye işyerini kapatmıyorsunuz?" diyerek. İşçiler onlarla atıştı. Onlar da, "Biz yan sanayideyiz. Biz larkçıyız. Bizim dokumayla işimiz yok" dediler; ama taş atılınca onlar da işyerlerini kapattılar.

İşçi Vakkas yan tesisin geri durduğunu belirtiyor:

Bize göre başarılı bir hareket oldu. Talebimizi aldık. Onlar bize katılmadılar ama başarılı olduğumuzu görünce bu sefer kendileri zam istedi. Tabii ki sen pasif kaldın geride kaldın, bugün de benim sana katılmamı bekleyemezsin. Çünkü ben istediğimi almışım. İşveren demeyecek mi sen istediğini aldın, niye eylem yapıyorsun? Onlar da ayrıca direnmeye kalktılar ve bizden de yardım beklediler. Ama, bizimle mücadelesinden dolayı işveren de ona göre önlem almasını öğrendi. Yan tesisin istediklerini vermediler. Onlar direndilerse de kendi kendilerine dağıldılar. İşveren dağıtmadı onları, kendileri direnmesini bilemedi. Becerileri olmadığından, birikimleri olmadığından bize özenerek yapmaya kalktılar ama başaramadılar.

Herkesi aynı ücret

Hareketin ücretler üzerindeki etkisini Ali Şan şöyle değerlendiriyor:

93 öncesi herkes kara düzen yürüyen, atölye gibi yerlerde çalışıyordu. Zam olayı diye bir şey yoktu. Boy başına kimi 15 bine, kimi 13 bine çalışıyordu. Ben 14'e çalışıyordum. 20 bin alan da vardı. Kimsenin neye çalıştığını doğru dürüst bilmezdik. Ancak samimi olan birbirine söylerdi.

Bu harekettten sonra her işçinin kaçça çalışacağı, boy başına ne kadar alacağı belli oldu. Bütün sanayi aynı ücrete eşitlendi.

Ünaldı'nın ilk sözleşmesi

Mikail'e göre 93 işçi direnişi sanayide bu derecede birliğin yakalandığı ilk harekettir. Ünaldı Dokuma Sanayi Bölgesi'ni kapsayan güçlü işçi hareketi gelişmektedir:

Ünaldı Dokuma Sanayi Bölgesi'nde ilk sefer bütün bir sanayi sektörü olarak bir sözleşme yapılmış oldu. Hangi halıya boy başına ne kadar verileceği ilk kez bir listeye yazılıp sanayide dağıtıldı. Sözleşmeye uymayan, işçileri atlatmaya kalkan bazı patronlar olmuştu tabii. O zaman işçiler gelip bizi buluyorlardı. Komiteyi arıyorlardı. "Patron vermedi, ne yapacağız?" O zaman yapılan sözleşmenin metinleri elimizde vardı. İşçilere onlardan veriyorduk. Bu sözleşmede onların da imzası olduğunu, bu sözleşmede yazılan hakları her patronun vermek zorunda olduğunu anlatıyorduk. '93 direnişinden sonra bu sıkıntılar bir ay kadar yaşandı; ama bir ay içerisinde bütün sanayi eşit koşullara getirildi. Sözleşme her tarafta uygulamaya girdi. Bu durum işçiye bir güven verdi. Yani işçi, "biz birlikte hareket edersek, birçok işi başarabiliriz" dedi.

Eskiden işçi patronla birebir muhatap olur alabilirse zammı kendisi tek başına alırdı; ama 93'te bütün bir sanayi sitesi ortak bir tavır göstererek hem gücünün farkına vardı, hem de iyi bir zam aldı.

Hüseyin Özdemir'e göre işçileri bu derece birleştiren polisin şiddet kullanması oldu:

93'te başta birliğin tam olarak yakalanmadığı bölünmüş bir hareket vardı. Herkes kendini kurtarmaya çalışıyordu. Aslında asıl birleşme şalterlerin inmesiyle başladı. Daha doğrusu polisin işçilere saldırması ve sonraki gelişmeler işçileri birleştirdi. İşçinin bütün kesimleri ortak hareket etmeye başladı. Çağcılarının işin içine dahil edilmesi, sanayide o büyük yürüyüşün olması; çağcılarının, kalfaların, bobincilerin talebini de gücünü de ortaklaştırmış oldu.

Halıcılığın yaygınlaştığı 80'den, 93'e kadar işçiler; işverene kendilerini şahsi yetenekleriyle kanıtlama yöntemiyle ancak zam alabiliyorlardı. Birebir kendini kanıtlaması gerekiyordu. Aynı tezgâhta farklı vardiyalarda çalışan işçilerin ücretleri farklıydı. Yani aynı işverenin aynı tezgâhında çalışan işçi farklı ücret alıyordu. İşçi kendisi ne kadar birey olarak hakkını talep ederse o kadar ücret alabiliyordu. Boy başına fiyat listesi yoktu. Sanayide ilk sefer bir liste çıkmış oldu.

Uyuyan dev uyandı

Mecit Bozkurt, 93 hareketi için "uyuyan dev uyandı" değerlendirmesinde bulunmaktadır:

93 gerçekten çok önemli bir süreç oldu. Dokuma işçisi Antep'teki işçi sınıfını, uyuyan bir deviyandırmıştı. Daha öncesinde de bazı eylemler yaşanmıştı. Antep'te, 91'de SANKO'nun, Başpınar'da birkaç fabrikanın eylemleri olmuştu ama aslında 93'te Ünaldı şimdiye kadar yapılmayan

bir şeyi yaptı. İlk defa bütün bir sanayi sitesi, örgütlü bir şekilde hareket etmiş oldu. Patronları dize getirdi. Onları sözleşme yapmaya mecbur etti. Sendika olmadığı halde sendika gibi, hatta bazı bakımlardan daha ileri giderek mücadelede fiili olarak yapılabilecekleri gösterdi. Bütün bir Sanayi Bölgesi ortak bir sözleşme yaptı, ortak bir zam aldı.

93'e kadar olan süreçte bazı işyeri zammı alır, bazıları alamazdı. Bazı işverenler üç ay sonra verir ama verilenden daha düşük verir. Örneğin bir yer 30 bine çalışıyorsa 22-23 bin liraya çalışan işyerleri bulabilirsiniz. İşçiler aynı işi yapıyordu; ama işçilikler birbirinden çok farklıydı.

93 bize bir şeyi de öğretmişti. Demek ki, "bir araya gelince, bir arada olunca, bir güç olunca birçok şey değişebilir." Aslında bunu öğrendik. Yani 93'ten sonra bu çok tartışılmaya başlandı.

Başka bir basın organında bu hareketin yer alıp almadığını bilmiyorum ama Cumhuriyet gazetesinde bir yazı okumuştum. 93'teki direnişle ilgili bir şey yazmışlardı. "Gerçek Anadolu kaplanları, hak arayışında" başlığını atmışlardı. Bu çok hoşumuza girmişti. Anadolu kaplanları diye kime denmişti Antep'te? Antep'in büyük sermaye kesimlerine denmişti. Büyük sermaye, patronlar hep Anadolu kaplanı diye isimlendirilirdi; ama bizim için yazılan böyle bir başlık görmüştük.

Vakkas Keleş ise bu direnişin uzun süren sessizliğin doğru bir biçimde yönlendirilmesiyle olduğunu söylemektedir:

İşçilerin o güne kadar suskunluğu vardı. 12 Eylül rejiminin getirdiği hak kısıtlamaları, polis ve jandarma korkusundan dolayı. İşverenin karşısında konuşamamaktan gelen bir birikim vardı. 93'teki bu eylemimiz, bu birikimin bir ürünüdür. Yani işçinin bir patlaması oldu. Bu patlamaya ne lazımdı işte daha önce anlattığım gibi Muharrem arkadaşımızın bir hatırlatması, başka şeyler böyle bir mücadeleye girmemizi sağladı.

Müslüm Uçar 78'de yapılan ve 93 gün süren direnişi yaşayanlardan biridir. Bu hareketin gelişmesinde işçilerin geçmişte yaşadıkları direnişler ve orada öğrendiklerinin etkisi büyüktür:

O zaman yaptığımız direnişin amacı ücretleri yükseltmek ve eşitlemektir. Direniş önce birkaç işyerinde birden başladı. Biz İPLİK-İŞ sendikasında örgütlüydük. Direnişi bütün sanayiye yaymak için çalışma yürüttük. Direnişin başladığı gün hemen sanayiye dağıldık. Amacımız çalışan yerler varsa kapatmaktır. Yanımızda gezen öğrenci arkadaşlarımız da vardı. O zaman işçiyle öğrenci iç içeydi. Onlar da bize destek verirdi.

78 direniş aynı anda başlamadı. Dalga dalga bırakanlar oldu. Onun için kimi işyerinde 93 gün sürdü, kimi işyerlerinde 75 gün. Önder işçilerin çalıştığı işyerleri ilk günden direnişe başladı.

O dönem SANKO'da çalışan Seyfettin Bayramoğlu dönemin birbirini etkileyen birbirini motive eden işçi hareketine dikkat çekiyor:

Seksenli yılların sonu ve doksanlı yılların başında Türkiye yoğun işçi hareketleri yaşadı. Paşabahçe, Erdemir ve yüzlerce irili ufaklı grev ve direnişler oldu. Bunlar askerî rejim tarafından gasp edilen hakların geri alınması ve insanca yaşamak için yapılan eylemlerdi. Bu eylemlerin doruk noktası 91'de yapılan büyük madenci yürüyüşüydü. Zonguldak maden işçilerinin birlikte gösterdikleri direnç ve kararlılık Türkiye işçi sınıfına örnek oldu.

İşçi sınıfının bu eylemleri Antep'teki işçi hareketini mayalandırdı. Sanayi sitelerindeki işçileri de

mücadeleye sevk etti. İşçi olarak birleşirlerse neleri başarabileceğini gösterdi. İşçinin kendine güvenini arttırdı. Örneğin; ‘91 yılının 19 Mayıs günü SANKO işçileri olarak, fabrikanın bulunduğu Nizip yolundan Antep’e kadar yürüyüşümüz oldu. Uzun süre çalışmaya, düşük ücrete, zorunlu mesailere karşı şehir merkezine kadar yaklaşık on kilometre yolu yürüdük.

Antep’te, seksen sonrası ilk büyük işçi hareketi buydu. Bu yürüyüşten sonra, fabrikadan çok sayıda işçi çıkarıldı. Çıkarılan işçilerin kimi AKTEKS’e, kimi başka büyük fabrikalara girdiler. Deneyimlerini gittikleri işyerlerindeki işçilere aktardılar. AKTEKS’te 92 ile 93’teki sendikalaşma hareketinde SANKO’daki eylemin ve sonrasında çıkarılan işçilerin rolü çok oldu. SANKO işçilerin yürüyüşü Antep’teki işçi hareketini tetikledi diyebiliriz. Yine AKTEKS iplik fabrikası işçilerinin, bu dönemde Başpınar Organize Sanayi Bölgesi’nden şehir merkezine kadar yaklaşık on kilometre süren yürüyüşleri oldu.

Daha sonra Jüt fabrikalarında çalışan işçilerin 92’de bir hareketi oldu. Hemen hemen AKTEKS iplik fabrikasıyla eş zamanlı. Bir gecede yaklaşık 25 fabrikada aynı anda iş durduruldu. Jüt fabrikaları da kilo başına ücret alıyorlardı. Kilo başına ücret sistemi işçileri müthiş derecede sömürmenin bir aracıydı. İşçiler daha çok kilo üretmek için çok çalışıyorlardı. Bu işçilerin arasındaki dayanışmayı da zayıflatıyordu.

O zaman DİSK TEKSTİL bir protokol imzaladı. Sendikayla işverenler arasında. Ünaldı’da 8-10 kadar jüt fabrikası vardı. Burada çalışan işçiler, 12 Eylül öncesi de çalışan, mücadele deneyimi olan işçilerdi. Doğal olarak bu hareketlerin Ünaldı’daki işçilerin harekete geçmesinde büyük etkisi oldu.

Dokumacı önderine sahip çıkıyor

Direnışten sonra öncü işçilerin üzerindeki baskılar artar. İşte işçi Şerif’in başına gelenler ve iş arkadaşlarının tutumları:

Direnışten sonra işyerinde, patron tarafından istenmeyen kişi olarak ilan edildim. O zaman Ceyhan Halı’da çalışıyorum. Patron beni yanına çağırdı:

“Seni nasıl işe almışım? Hep öncülük ediyorsun. Hep işçinin kafasını karıştırıyorsun. Arkadaş ben artık seni çalıştıramayacağım. Kusura bakma git kendine iş ara. İçeride alacağın varsa gel hakkını al. Ben seni çalıştıramayacağım” dedi.

İşten çıkarılınca çıkıp gittim. Karşıda kahve vardı, oraya gidip oturdum. Çıkışımda^[18] alacağım parayı hesaplattırana kadar oturmayı düşünüyordum.

Çay içmeye başladım. İşçiler öyle yemeğine çıktığında bana sordular:

“Şerif halfe sen niye oturuyorsun burada?”

“Beni işten çıkardılar.”

“Nasıl, neden çıkardılar?”

“Çıkardılar işte!” dedim.

Gelen işçiler tekrar işyerine döndüler. Az sonra bir baktım kalfalar tek tek kahveye girmeye başladılar. 14 kalfa tezgâhları kapatmış yanıma gelmişlerdi:

“Ne var, ne oluyor?” dedim.

“Arkadaş, seni çıkarmış, biz de çalışmıyoruz” dediler.

“Siz gidin işinize bakın.”

“Ya seni işe alacak ya da biz de çalışmayacağız” dediler. Çağcılar da geldi o zamana kadar. Hepsi Mecid’in kahvesinde toplandı. Kahvenin içine sığmıyorduk.

Kahveci;

“Bu ne yahu. Şimdi polis gelir benim başımı derde sokarsınız” dedi.

“Nereye gideceğiz? Oturacak başka yer yok!” dedik.

Patron bakıyor, tezgâhların hepsinin sesi kesildi.

“Yahu bu tezgâhlar niye çalışmıyor? Niye hepsi durdu?” diye soruyor makiniste.

“İşçiler işi bıraktı. Sen Şerif halfeyi işten çıkarmışsın. Onun için onlar da Şerif halfe ya çalışacak ya da biz de çalışmayız” demişler.

Patron “Kardeşim ben onu çalıştırmam.” demiş bir kere. Hatta şöyle bir yemin yapmış, “Ben o insanı çalıştırsam çocuğuma bilmem ne yapayım. Kötü yemin etmiş. Ben onu yeniden işe almam” demiş. Büyük de yemin etmiş. İşçiler de, “Şerif işe başlayıncaya kadar biz de çalışmayacağız” diyor. “Şerif halfe işe başlamayınca, biz çalışmayacağız” deyince şimdi aradan beş altı saat geçti. Baktı işçilerin çalışmaya niyeti yok.

Patron makiniste;

“Yahu arkadaş bu işçiler niye çalışmıyor, gelsin başlasınlar” diyor. İşçiler de;

“Kesinlikle Şerif halfe çalışmadan çalışmayız” diyorlar.

En son patron bir makinisti yanıma saldı:

“Şerif halfe patron seni çağırıyor.”

“Ne yapacakmış patron beni?”

“Bilmiyorum. Seni istiyorlar” dedi.

Çektim gittim. Patron hemen söze girdi:

“Yahu bu işçilere söyle kardeşim. Ben seni çıkarttım. İşçiler de işi bırakıyorlar. Niye bırakıyorlar? Sen bunları örgütlüyorsun. Sen bunları çalıştırmıyorsun. Ayıptır” deyince;

“Hayır benim ne haberim, ne bilgim var. İşçiler kendileri çalışmıyor. Git çalıştır işçilerini, beni rahat bırak!” dedim.

“Yok yok, sen bunları çalıştırmıyorsun. Gideceğim seni polise şikâyet edeceğim” dedi

Ben yanından ayrıldım tekrar kahveye gittim. İşçiler kesinlikle kahveden işyerine gitmiyor. En son patron tekrar beni çağırdı:

“Git işine başla hemşerim git, seni geri işe alıyorum. Senin yüzünden üç-dört milyar zarara girdim” dedi.

“Sen seni zarara soktun. Ben sana beni çıkart mı dedim!”

Geri işe başladım. Tabii işçiler sevindiler. Ben tekrar işime başladım; ama en ufak bir şeyde beni çıkarıyordu. İşçiler de iş bırakınca beni yeniden işe almak zorunda kalıyordu. Bu durum beni rahatsız etmeye başladı. Bir iki sefer devam edince, ben de huzursuz olmaya başladım:

“Arkadaşlar bu adam eni sonu beni çıkaracak. Ben sizin huzurunuzu kaçırmak istemiyorum. Herkes işine devam etsin. Ben nasıl olsa başka yerde iş bulurum” dediysem de işçiler kabul etmediler.

Aradan bir hafta geçti. Cumartesi oldu. Herkese sırayla hesabı veriliyordu. Benim tezgâh 9 numara. 14 numaraya kadar gitti. Benim ismim okunmuyor. Bu işçilerin de dikkatini çekti. O zaman işçiler;

“Senin ismin okunmadı. Seni gene çıkaracaklar mı? Çıkarırlarsa biz de hesap almıyoruz” dediler.

O ara yazıhanede tanımadığımız dört adamın oturduğunu fark ettim.

Patron beni yazıhaneye çağırdı:

“Yahu kardeşim bu adamla nasıl edeceğiz. İşten çıkarıyorum işçiler bırakmıyor. Hesabını sonra vereyim dedim. İşçiler hesap almıyor. Bu adamın elinden şaştım kaldım” dedi. Yazıhanede oturan adamlardan biri;

“İhtiyar! Patronun ne diyorsa onu yap. Paranı al da git buradan.”

“Ben paramı almaya geldim zaten.”

“Git muhasebede hesaplat hakkını.”

“Ben muhasebeciye hesaplatmam. Ben kendim muhasebeciyim. Ne zamandır işçilik yapıyorum. Ben kendi hesabımı bilirim” dedim. O zaman Patrona:

“Ver arkadaşın parasını!” dedi. Patronun parası denkleşmedi:

“Pazartesi hesabını al!” dedi.

“Beni şimdi çıkartıyorsun. Paramı almadan gitmem.” O zaman baktım orada oturanlardan aynı adam dedi ki:

“İhtiyar! Yaşlısın. Seni dövmek istemiyorum. İki tane çekerim şimdi.”

“Sen kimsin efendi?” diye sordum.

“Ben memurum. Polis memuru.”

“Polis memuruysan çık dışarıda ne olup olmadığına bak. Sen patronla işçinin arasında ne geziyorsun! Ben alacaklıyım, o da verecekli. O benim patronum ben de onun işçisiyim. Sen memursan çık görevini dışarıda yap.”

“Dışarıya bak!” dedi. Çevredeki bütün işçiler toplanmış. İşçilerin hepsi beni bekliyordu.

“Bu senin sorunun, benim sorunum değil!” dedim. O zaman dışarı çıktı.

“Dağılın lan!” dedi.

İşçiler:

“şerif halfeyi işten atıyorlar. Biz alışmayız. Arkadaşı bekliyoruz. Onunla konuşacağız” dediler. Bir işçi bile oradan ayrılmadı.

“Bu işçileri niye kışkırtıyorsun?”

“Adamlar beni seviyormuş, beni bekliyorlar. Onları dağıtmak benim görevim değil. Sen polissen git görevini dışarıda yap. Bize karışma. O patron ben işçiyim, ister çalışırım ister çıkarım, o seni ilgilendirmez.”

“Seni yaşına bağışlıyorum. Yoksa iyi bir sille çekerdim” diyerek tehdit etti.

“Senin bana sille çekmeye hakkın yok! ekemezsin de! Biz işçiyiz ama cahil mahil de belleme bizi.”

“şu işçinin haline bak. Gelen birikiyor. Gören de grev var zannedecek.” O ara dışarıda kalabalık, evre işyerlerinden gelenlerle oldukça çoğalmıştı. Patron:

“Al şu parayı. Geri kalanı pazartesi verim.”

“Yok almam. Kuruşu kuruşuna hakkımı vereceksin ya da parayı almam. Ben senin yanına niye pazartesi geleyim. Benim işim gücüm yok mu? Onu düşünecektin madem beni çıkartmak istiyorsun o zaman parayı da denkleştirecektin. Her şeyi biliyorsun da bunu mu bilmiyorsun?”

Patronun yanında kardeşi vardı, ona:

“Git falan yerden şu kadar para al da gel!” dedi. Polis iki de bir dışarı çıkıyor kalabalığa, “Dağılın!” diyor, kimse dağılmıyordu. Derken adam, “Ne kadar senin hesabın?” dedi. “Benim hesabım şu kadar” dedim.

Dışarı çıkınca işçiler başıma toplandı:

“İşten çıkartmış seni, biz de pazartesi gelmeyiz” dediler. Ben bu adam beni çıkartmayı kafaya koymuş. Bu hafta olmazsa, gelecek hafta gene çıkartacak. Her çıkartmada işi bırakırsanız olmaz. Bakın örgütlü olarak hakkımızı aradığımızda neler oluyor. Adam ettiği kötü yeminin üzerine beni bir hafta daha çalıştırdı. Ben sizin yanınıza gene gelir giderim. Siz çalışmaya başlayın” dedim.

İşten çıktıktan sonra bir gün kahvede oturuyorum. Baktım işçiler yanıma topluca geldiler. Aralarında para toplamışlar işi bulamadım diye onu bana verdiler. O zaman benim gözlerim yaşardı.

Krizin faturası işçiye

Baskılar bununla sınırlı değildir. İşçilerin direnişte aldıkları zammın erimesi fazla sürmez. Para sürekli değer kaybetmektedir. Hükümetin izlediği IMF güdümlü politikaların faturası işçilere çıkar. 5 Nisan Kararları yaşamı işçiler için hepten yaşanmaz kılar. Mikail Kılıçalp işçilerin sürdürdüğü toplantıları ve polisin tavrını şöyle değerlendiriyor:

94 yılında bütün ülkeyi derinden sarsan bir ekonomik kriz yaşandı. Tansu Çiller'in başbakanlığındaki hükümet 1994 yılında 5 Nisan Kararları'nı açıkladı. Yüzde yüze yakın devalüasyon oldu. Paranın kıymeti kalmadı. Tabii ücretlerimiz de aynı oranda düşmüş oldu. Bizim 93'te aldığımız zam tamamen eridi. İşçi yine '93'ten önceki durumuna düştü.

İşçiler birlikte hareket etmeye alıştıkları için yeniden toplantılar organize etmeye başladık. İlk toplantımızda zam oranını konuşacaktık. Söz verildiği halde işçilerin yapılmayan sigortalarını, yapılan yerlerde ise tam gösterilmeyen sigortalarını konuşacaktık; çünkü sigortası yapılan arkadaşların çalıştığı gün sayısı ayda üç gün bazen beş gün gösteriliyordu. Sanayinin her yerine haber verdik. Haberleşmemiz bayağı iyi olmuştu o zaman. Çünkü, artık dokuma işçileri bizi tanımıştı. Bir sorunları olduğunda gelip bize danışırlardı.

94 yılının ortalarında bir iki toplantı yaptık. Sanayide Tekerekoğlu İplik Fabrikası vardı. Onun önünde akşam iş çıkışı toplandık. Bu toplantıya polis müdahale etti. Başlamadan toplantı bitti. Polis işçileri dağıttı. Sonra Sanayi Büfesi'nin orada toplandık. Toplantı öğle saatlerinde olduğu için katılım bayağı yoğun. Cumartesi günüydü. Toplantıda 500-600 kişi vardı. Orada toplantıyı dağıttırmadık.

Artık bir kurum, bir dernek şart!

5 Nisan kararlarının açıklandığını, ücretlerimizin eridiğini, sigortayı işverenlerin söz verdikleri halde yapmadıklarını, Bu nedenle tekrar bir araya gelip tekrar grev örgütlememiz gerektiği konusunda işçiler olarak anlaşılmaya vardık. Bu arada polis de bayağı bir güvenlik önlemi almıştı. Çevik Kuvvet gelmiş, toplantı yapılan alanın etrafını sarmıştı. Toplantıya katılanlar dağılırken polis yeniden saldırdı. Birkaç arkadaş gözaltına alındı. Biz artık bunun böyle olmayacağını, sokaklarda toplantı yapamayacağımızı, toplantı yapmak için bir kurumun, bir derneğin, bir sendikanın olması gerektiğini düşündük. İşçiler de buna çok olumlu cevap verdi. O zaman sendika henüz gündemimizde yoktu, ama dernek fikri toplantılarda gelişti. Bir mekânın, bir yerin olması gerektiği üzerinde anlaşıldı.

Ondan sonraki süreçte polis müdahaleleri yüzünden sokakta toplantı yapamayınca, örgütlenme işleri zor oldu. Polis bizi zorladı. Böyle olunca zam da alınamadı 94 yılında. Yine öyle birebir patronla görüşüp zam alma yoluna gitti işçiler. Bir kısmı aldı. Bir kısmı alamadı.

Toplantılar, sohbetler daha çok işyerlerinde, çay ocaklarında yapılmaya başlanır. Sohbetlerde en çok konuşulan konu artık bir derneğin gerektiğidir. Bu toplantılara katılanlardan biri de genç bir işçi olan Harun Özkan'dır:

94'te ben tek tezgâhlı bir yerde çalışıyordum. Öğle üzeriydi. Mikail abi geldi, "Arkadaşlarla bir araya geleceğiz, sohbet edeceğiz." Bir çay ocağı söyledi, "orada buluşalım" dedi. Ben de zaten sıkıntılıyım. Çok çalışıyorduk. Hiçbir sosyal hakkımız yoktu. Hep kendi kendime soruyordum; "bu şartları nasıl değiştirebiliriz, hep böyle mi gidecek?" diye. Ters giden şeylere karşı içimde bir sıkıntı vardı. Çok büyük bir sıkıntı vardı. Hemen geldim. İkinci üzeri falandı. Çay ocağında buluştuk. Sekiz veya dokuz arkadaşlık. Konu böyle gelişti. Sigorta, fazla çalışma, sağlıksız ortamda çalışma. Mesela birçok işyerinin tuvaleti bile yoktu. Ben geceleri çalışırdım. Tek çalışırdım. Sabaha kadar, bazen öğleye kadar 16 saat çalışırdım.

Bu küçük toplantıdan sonra aradan bir hafta mı geçti iki hafta mı geçti; bu sefer Mecid'in kahvede toplandık. Daha geniş katılımlı bir toplantı oldu. Daha önce 8-9 kişiydik. Bu defa 15-16 işçi vardı.

Sohbette dernekten, dernek faaliyetlerinden bahsedildi. Tabii daha birçok kişi derneğin ne olduğunu bile bilmiyordu. Ne derneğin, ne de sigortanın ne demek olduğunu bilmeyen işçiler vardı. Yavaş yavaş herkese duyurmaya başladık. Tek tek işyerlerini dolaştık. Toplantıda konuşulan konuları, gelip toplantıya katılan her kişi, gittiği işyerinde, diğer işçi arkadaşlarına anlatıyordu. Onlar da gidip başka işyerindeki arkadaşlara anlatıyordu. Böylece dernek fikri büyüdü gelişti. Toplantılara katılan işçiler daha çok çoğalmaya başladı. Ondan sonra sanayideki işçiler, “dokumacıların neden bir derneği yok?” diye sormaya başladılar.

Sendikalar bizi satar!

Ancak işçilerin sendikalara güveni yoktur. Sendikacıların da işçiyi örgütleme derdi yoktur. Sendikacılar “Dokumacıdan iş çıkmaz” demektedir. 78 dokuma direnişini de yaşayan Müslüm Uçar, Antep’te tekstil işkolunda örgütlü sendika şube başkanlarını eskiden beri tanımaktadır. 93 direnişi sırasında onlara bu hareketi değerlendirmeleri için çağrı yapar:

Toplantılar başladıktan sonra bir akşam üzeri TÜRK-İŞ’e bağlı TEKSİF sendikasına geldim. Şube başkanı Ali Seyvan’ı daha önceden tanırdım. Karşılaşınca sohbet eder, işçiden, sendikadan konuşurduk:

“Ali bey gelin, şuraya bir ağırlık verin. Sanayiye bir girin. İnsanların içine sendikayı salın” dedim.

Sendikacı Ali bey;

“Dokumacılardan iş çıkmaz” dedi.

Ondan bir gün sonra DİSK-Tekstil’in şube başkanı Muzaffer Subaşı ile görüşmeye gittim. Konuştuk, dedim ki:

“Arkadaşım filanca yerde şu kadar insan toplanacak. Sen sendikacı değil misin? Sen gelmiyorsan bir sendikacı ver. Gönder oraya. İşçileri sendikaya yöneltsin. Bir-iki konuşur, işçinin aklına sendikayı sokarsanız, biz de bir şeyler yaparız” dedim.

O zaman Muzaffer Subaşı bana şunu söyledi:

“Senin işçi olduğunu nerden bileyim. Buraya gelirken 15-20 kişiyle geleceksin ki biz sizin işçi olduğunuzu anlayalım.”

“Tamam” dedim.

Akşam aşağıdaki kahveye geldim. 30 kişi toplanmışız. Abdullah diye bir arkadaş vardı. Ben ona danıştım:

“Ben herkesten habersiz sendikaya gittim. Bu ortamda açayım mı?” dedim.

“Aç!” dedi.

Söz bana geldi. Arkadaşlara sendikacılarla görüşmelerimi anlatım. “Yarın 15-20 kişi gidelim, bu hareketi sendikalaşmaya yöneltelim” dedim.

Arkadaşlar dedi ki:

“Olmaz. Sendika girerse bu işi bitirir. Sendika bizi satar. Hiçbirisinin işçinin hakkını savunduğu

yok. Hepsi patronlarla iç içe.”

“Sendika olursa, hiç olmazsa bazı haklarımızın olma imkanı da olur. Sendika girerse sözleşme yaparız” dedim; ama arkadaşlarda sendikalara karşı bir güvensizlik vardı. Arkadaşları ikna edemedim.

Hüseyin Özdemir’e göre işçilerin yaşadığı sıkıntının sadece bir sözleşmeyle çözülemeyecek olması bir örgütlenme aracı ihtiyacını doğurmuştu:

93’te yapılan sözleşmede işçilerin sigortalarının yapılması vardı; ama bazı maddeler uygulanmadı. İşçilerin bir kurumu olmadığı için sözleşmenin bazı maddeleri kâğıt üzerinde kaldı.

Sokakta karşılaştığım işçiler, işlediği işi ve boy başı ne kadar ücret alması gerektiğini soruyordu. İşverenleri sıkıştırmamızı istiyordu. Ben de bizim resmî bir sıfatımızın olmadığını, işçinin işvereninden kendisinin istemesi gerektiğini söylüyordum.

Bu sıkıntıların ortadan kalkması için işçilerin toplu hareket etmesine ve bunun bir aracına ihtiyaç vardı. Gerçi işyerlerinde, kahvelerde toplantı yapıyorduk ama artık sokakta toplantı yapamıyorduk. İşçi olarak haklarımızı aradığımız için polisin saldırısıyla karşılaşıyorduk. Onların gözünde biz işçi değil, bir anarşist, bir teröristtik. Bunun üzerine neler yapabileceğimizi düşündük ve bir dernek kurmakla sorunların üstesinden gelebileceğimizi; dayanışma ve birlik içinde haklarımızı daha güçlü savunabileceğimizi görüp bu yönde çalışmalara başladık.

Esas amacımız sendikalaşmaktı. Antep’teki dokuma sektörü, dağınık ve yedi ayrı mahalleye kurulmuştu. Yirmi bine yakın işçi çalışmasına rağmen çok azı sigortalıydı. İşyerlerinin hepsi büyük işyerleri değildi. Bazı işyerinde çalışan insan sayısı 6-7 kadardı. Bu koşullar bizi bu çözüme itti.

Dokuma işçileri dernek kuruyor

Dernek ihtiyacından söz etmeye 94’ün Şubatında başlandı. İşçiler arasında çalışma yapılması, işçilere duyurulması ve bazı hukuksal nedenlerle başvuru kasım ayında yapılabilirdi. Emniyet Müdürlüğü’ne tüzüğümüzü götürdük. Orada, “Ne için kuruyorsunuz? Kime hizmet ediyorsunuz? Arkanızda kim var? Kimin kuklasısınız?” gibi sorularla karşılaştık. Amacımızı anlatmamıza rağmen, “Kuramazsınız, yakarız, süreriz, şöyle yaparız, böyle yaparız!” gibi tehditlerle karşılaştık. Ama bu işin geri dönüşü yoktu, olamazdı. Çünkü işçi arkadaşlarımızla bu kararı beraber aldık. Ve bunu yapacaktık.

Dernek kurma girişimi oluştururken şuna çok dikkat ettik: Sanayide birçok siyasi görüşten ve feodal etki altında olan işçiler vardı. Mesela Urfa Suruçlular genelde birlikte hareket ederlerdi. Birbirinin sözünü dinler, bir şey olduğunda birbirine yardımcı olurlardı. Adıyamanlılarda da benzer bir durum vardı.

Dokuma sanayi işçilerinin birliğini sağlamak için, siyasi görüşü ne olursa olsun, işçilerin sevdiği saydığı mücadelede öne çıkmış arkadaşların yer almasına özen gösterdik.

Önce Cuma Uzun ile görüştük. Cuma Uzun 15-20 senelik arkadaşımızdı. Ona;

“Sizin burada namaz kılan niyaz eden insanların talebi yok mu? İşçi olarak bir istekleri yok mu?” dedim. Kesinlikle emek mücadelesi vermeye hazır olduğunu, kendisinin de böyle bir çalışmanın içinde yer alabileceğini söyledi.

İlk etapta dernek işiyle uğraşan iki kişiydik. Sonra Mustafa Aslan'la görüştük. Mustafa Aslan, MHP'li olarak bilinen bir işçiydi. İşçiler tarafından sevilip sayıldığı için '93 direnişinde temsilci seçilmişti. Mütevazı, alçakgönüllü, yalpalamayan bir insandı. Mustafa Aslan başta, işçinin tepkisinin saman alevi gibi olduğunu, talebi karşılandıktan sonra kimsenin bu işin peşine düşmeyeceğini söyledi. Bunun doğru olmadığını söyledik. Hele farklı görüşten çevrelerin işe girdiği bir dönemde böyle bir kaygının doğru olmadığını anlattık. "Bir düşüneyim" dedi. Sonra bizimle birlikte işin içine girdi, dernek yönetiminde yer aldı.

Yönetime düşünülen diğer bir arkadaş da İmam Alkış'tı. İmam arkadaşımız, Urfa Suruçluydu. O da 93 direnişinde ön plana çıkmış arkadaşlardan biriydi.

İmam arkadaşımızın yönetimde yer alması sanayide birliğin sağlanmasında önemli oldu; çünkü sanayide Urfa'dan gelen işçiler oldukça ağırlık kazanmıştı. Urfalılar, işsizlikten dolayı göç etmiş Kürt yoksullarıydı. Buldukları işte çok düşük ücrete çalışıyor ve tüm zorluklara sessiz kalıyor, zorlukları sineye çekiyorlardı. Bu durumdan dolayı diğer işçilerde, Urfalı işçilere karşı bir güvensizlik vardı; 'çok ucuza çalışıyorlar, ücretleri düşürüyorlar' diye. Kilim dokunduğu dönemde, bir kilim dörde dokunuyorsa Urfalı ikiye dokuyordu. Onların durumu da şuydu: Aile komple göç etmiş gelmiş. Her ne koşulda olursa olsun eve para girmesi gerekiyordu. Ev kirasının ödenmesi sorunu vardı. Yani ailenin tüm fertlerinin çalışması zorunluydu. Biz onlara, "Çocuklarınızı çok ağır şartlarda niye bu kadar ucuza çalıştırıyorsunuz?" diye sordüğümüzda bize, "Bu eve para girmesi gerekiyor. Para gelsin de nasıl gelirse gelsin" diyorlardı. Köyden çıkıp gelmişler. Sosyal haklar gibi bir hesap içinde olmadan çalışıyorlardı; ama zamanla bu durum değişti.

Çıksorut, Ünaldı Sanayi Sitesi'nden uzakta dokumacıların bulunduğu bir bölgeydi. Onları temsilen Sait Şahan girişime girdi.

Bu işçi arkadaşların özelliği hem belli bir çevreden gelmeleri, hem de o çevrede sevilen, sayılan, mücadeleci insanlar olmalarıydı. İşçilerin güvendiği, sözlerini dinlendiği, oturaklı, ehli kamil dediğimiz kişilerdi. Zaten bunların büyük kısmı özellikle büyük işyerlerinde olanlar, 93'te temsilci seçilmişti. Küçük işyerlerinde olanlar ise bulunduğu sokağın temsilcisiydi. Gerçi 93'te temsilci olarak görev alan işçi arkadaşlar çoktu ama girişime seçilenler bunlardı.

Biz 93'te işverenlerin ve polisin tanıdığı işçilere, en azından dernek kurulana kadar resmî girişimde yer vermedik ki bize sıkıntı çıkarmasınlar. Onun için girişimde 93'te çok emeği geçen Şerif Yılmaz ve Mikail Kılıçalp yer almadı; ama, Mikail ilk kongrede yönetime seçildi. Şerif ise derneğin başka bir organında görev aldı.

Urfa, Suruçlu işçilerin durumunu bir de Abdullah Alagöz'den dinleyelim:

O dönemde Suruçlulara karşı bir antipati vardı. Onlar daha ucuza çalışıyorlardı; ama onları da anlamak lazımdı; ağa zulmünden kaçmış Kürt yoksullarıydı. "Burada bir parça ekmeğe çalışırım" diyorlardı. Çoğunun başını sokacak evi bile yoktu. Tezgâhın yanında yatan çok işçi oluyordu. Akşam işyerinde yatıp sabah tezgâhta çalışıyorlardı. Gece vardiyasında çalışan arkadaşlarımız ise gündüz iplik ambarında uyuyordu. Saati geldiğinde gelip yeniden iş başı yapıyordu. Bu şartlarda çalışan arkadaşlarımız vardı. Hepsinde ağa korkusu vardı. Tabii köyüne ağanın yanına dönmek için burada bazı tavizler veriyorlardı. Bu da Antepli işçilerde antipati uyandırmıştı.

Girişimin oluşturulmasıyla kuruluş çalışmaları oldukça hızlanır. İşçi Cuma, kuruluş

çalışmalarını şöyle anlatıyor:

Dernek kurma kararını alır almaz işyerlerini gezmeye başladık. Sanayide girmediğimiz işyeri, gezmediğimiz semt hemen hemen kalmadı. Gezerken ben namazımı kesinlikle geçirmezdim. En yakın camiye gider namazımı kılardım. Hüseyin caminin hayatında oturur beni beklerdi. Namazı kılıp çıktıktan sonra “Allah kabul etsin” demeyi ihmal etmezdi.

Gerçi ben aramıza nifak sokmak isteyenlerin sayesinde, sonradan öğrendim, Balık Aleviymiş; ama bizim aramızda hiç din konusu, mezhep konusu gündeme gelmezdi. Niye namaz kılıyorsun? Niye kılmıyorsun? Bunları hiç konuşmazdık.

Dernek kuruluş çalışmaları kolay gitmez. Daha işin başında dernek için yer kiralamanın ne kadar zor bir sorun olduğunu Mustafa Aslan’dan dinleyelim:

Dernek binasını tutarken çok zorlandık. Biz, işçiler rahat gelip gitsin diye sanayinin içerisinde bir yer bulmak ve kiralamak istedik. Sanayi Büfesi’ne yakın bir yer sorduk. Bize vermediler. “Başımız belaya” girer diye kimse derneğe yer vermek istemiyordu. En son Alibaba Mahallesi’nde, sağ olsun bir teyzemiz bize yardım etti. Eski bir sinemanın yerini o teyzeden kiraladık.

Hüseyin Özdemir, Cuma Uzun ve ben diğer arkadaşlara nazaran daha serbesttik. Öbür arkadaşlarımız da var ama dediğim gibi iş dolayısıyla müsait değillerdi. Bu üç kişi sanayide gezmedik yer bırakmadık; ama akşam vakti olduğunda saat yediden sonra kurucu üyeler mutlaka toplantıya gelirdi. Alacağımız kararlardan önce mutlaka oturur bir görüşürdük. Ondan sonraki güne ne karar alınacaksa o gece kararımızı alırdık. Hiçbir pazarımız evde geçmezdi bizim.

Mikail’e göre patronların ve Emniyet’in, derneğin kuruluşunu engelleme çabası yersiz değildir:

Yasal prosedürlerin tümü tamamlanmıştı; ama dernekler masası derneğe yetki vermiyordu. Resmî olarak faaliyete geçmemize bir türlü izin verilmiyordu. O dönem Kürt ulusal hareketinin yükselişte olduğu, ‘faili meçhul’ denilen cinayetlerin yaşandığı bir dönemdi. Aynı zamanda işçi hareketi bakımından da ciddi bir hareketlenme vardı. İşçiler gelişmelerden etkileniyor, örgütlenme arzusu geliyordu. Mesela 93 öncesinde SANKO işçilerinin bir yürüyüşü vardı. Nizip yolundan şehir merkezine kadar 10 km’lik yolu yürümüşlerdi. Yüzlerce işçi yürümüştü. Antep bir işçi havzası olduğu için devlet bizim dernek girişimimize bu tür nedenlerle engel olmak istiyordu.

80 öncesi yapılan grevlerden dolayı havlu sektörünün Denizli’ye kaydığı propagandasını yapıyorlardı. “Eğer o grevler olmasaydı havluculuk Denizli’ye kaymaz, Antep’te kalırdı” diyorlardı. Türkiye halısının % 85’ini Antep’in ürettiğini, Türki Cumhuriyetlere ve birçok ülkeye halı ihraç edildiğini, bunun işçiler için bir ekmek kapısı olduğunu söylüyorlardı. Kölelik koşullarının devamını istiyorlardı.

Bunun böyle gitmeyeceğini, derneğin kurulmasının onlar açısından da iyi olacağını, dernekle muhatap olup sorunlarını çözeceklerini, patronların işçilerle muhatap olmayacağını kafalarının daha rahat olacağını söyleyerek, onları rahatlatmak, kuruluş iznini almak istiyorduk, ama yine de işçilerin birliğinin tehlikeli olacağını düşünerek dernek kurmamızı istemiyorlardı.

Dokuma işverenleri büyüdü

Bazı işverenler gelişmeleri gözlemleyerek işyerlerini sanayi bölgesinin dışına taşımaya

başladılar. Böylece işçi hareketinin dışında kalabileceklerini düşünüyorlardı. Erdemoğlu'nun (Merinos Halı) izlediği politikayı Hüseyin Özdemir'den dinleyelim:

Erdemoğlu, o zaman kalkınmada öncelikli illere tanınan olanaklardan yararlanarak ucuz kredi almıştı. O dönem sadece Erdemoğlu Halı değil, devletle ilişkide olan bütün halı işverenleri, kalkınmada öncelikli illere yapılan teşviklerden yararlandılar.

Hem bu krediler hem de sektördeki aşırı sömürü sonucu dokuma işverenleri çok kısa bir sürede olağanüstü kârlar elde ederek büyüdüler. Erdemoğlu bir tezgâh sahibiyken kısa sürede üç tezgâhı oldu. Bir sene sonra 6 tezgâh yaptı. 90'dan 93'e kadar 15 tezgâha ulaştı. Daha sonra orada Akrilik İplik Fabrikası'nı (Halı İplik) açtı. Yani iplik fabrikasını da açmış oldu. Bu sefer sanayiye sığmadı; Ünaldı Sanayi Bölgesi'nin dışında, önce mezarlık civarında, sonrasında ise Araban yolu üstünde oldukça büyük işletmeler kurdu. Tabii belediyenin olanaklarını da büyük ölçüde kullandı.

Erdemoğlu ailesinin bir ferdi, diğer işverenlerden farklı olarak iktisat okumuştur. Aileden bazılarının 'solcu' 'sosyalist' bir geçmişi de vardı. Seksen öncesi siyasi hareketlerde yer almışlardı. Bunun için bazı konularda diğer işverenlerden daha uyanık ve modern düşünüyorlardı. Sanayi bölgesi dışında yeni tesisler kurarak hem gelişen halı sektörünün sancılarında, hem de hak talebinde bulunan Ünaldı işçi hareketinden kendilerini uzak tutmaya çalışıyorlardı.

Erdemoğlu, derneğin kuruluş sürecinde şöyle bir taktik de izledi. Dernek kuruluşunda yer alanlardan birisi de Erdemoğlu'nda çalışan Sait Şahan'dı. Bu işçi arkadaşımızın ilk girişimde yönetimde yer almasına işveren göz yumdu. İşverenin hesabı hem dernekteki gelişmelerden haberdar olmak, hem de eğer mümkün olursa onları kontrol altında tutmaktır; ama Sait kesinlikle işverenin adına hareket edecek birisi değildi. Bir işçi olarak yüreği hep işçilerle atmıştı. Her zaman mücadelenin en önünde yer aldı.

İşyeri yeni ve oldukça büyük olmasına rağmen işçi sağlığı bakımından olumsuz bazı koşullar devam etmektedir. Erdemoğlu'nun yeni işyerindeki çalışma koşullarını Mecit Bozkurt şöyle anlatıyor:

Merinos Halı; 94-95 yıllarında Araban yoluna taşıdığında çok geniş bir işyeri kurdu. Ben de bu işyerinde çalışıyordum. Bu işyerinde hemen her şeyin, tuvaletin, yemekhanenin yapılmış olduğunu gördüm; ama bir şeyi unutmuşlardı; fabrikada havalandırma sistemi yoktu. Ünaldı'da yıllardır süren uygulama aynen orda da geçerliydi. "Bu kadar şey düşünmüşsünüz, mutfak, tuvalet, lavabo yapılmış ama niye havalandırma sistemi kurmadınız?" dedik. İşyerinde, özellikle ipliklerden kaynaklı pamuk tozlarını çekebilecek ve dışarıya atabilecek bir tek havalandırma sistemi yoktu. Eğer halı dokunan bir işyerinde havalandırma sistemi yoksa, temizleseniz bile her on dakikada bir tezgâhın üstü yine tozla kaplanır. Tezgâhın üzerinde biriken toza bakarak orada çalışan işçilerin durumunu çok daha iyi anlayabilirsiniz. Bize verilen cevap çok ilginçti: "Bu dönem için yeni bir işyeri kuruyoruz. Bu işyerine çok büyük paralar, çok büyük sermaye yatırdığımızdan dolayı, havalandırma sistemi bize çok pahalı geldi. Bu nedenle şu an için bunu yapmayı düşünmedik." İşveren her şeyiyle modern entegre bir tesis kurmuştu; ama o entegre tesiste havalandırma sistemi yoktu. Oradaki mantık da işverenlerin genel mantığının aynısıydı. Yine makineleri koruma, yine işyerini koruma; ama işçi sağlığı ve çalışma açısından en küçük bir önlemin dahi alınmadığı bir ortam.

İşverenler için daha fazla para kazanmak, daha fazla kâr etmek için her yol mübahtı. Orada işçinin hastalanması, mevcut çalışma koşullarının iyileştirilmesinden yararlanamaması işverenin umurunda

değildi. Bu tabii ki sadece işverenin sorunu değildir. Bu aynı zamanda ülkedeki bütün yönetimlerin de bir sorunuydu. Ünalldı içerisindeki işyerlerinin hepsi kötü koşullara rağmen ruhsatlı çalışan işyerleriydi. En ilkel yerlere bile ruhsat verilmişti. Ancak buradaki işyeriyle ilgili temel bir araştırma yapılmış olsaydı, ya da üzerinde durulsaydı, belki de hiçbirisi ruhsat alamazdı. Sağlık açısından hiçbir işyerine çalışma ruhsatı verilmezdi. Neden? Çünkü işçilerin çalışabilecekleri yerlerin sağlığa elverişli olması gerekir. Ruhsat veren belediye ya da İl Sağlık Kurulu'nun bu tip şeyleri göz önünde bulundurması gerekir; ama patronlar bir yolunu bulup, Belediyeleri de, İl Sağlık Müdürlüklerini de ayarlıyor ve fabrikalarını açıyorlardı.

Merinos'un yeni kurulan fabrikasında ilginç bir gelişme yaşanır. İşçiler bazı sosyal haklar için iş bırakır. Bu iş bırakmanın sonuçlarını Mehmet Demirkıran'dan dinleyelim:

94'te Merinos'un mezarlıktaki fabrikasında çalışmaya başladım. O zaman biz aylık sistemi ile ama günde 10 saat çalışıyorduk. Cumartesi pazar tatildi. Bizde sigorta da vardı; ama diğer sosyal haklar yoktu. Sosyal haklarımız için patrona müracaat ettik. Sosyal haklar derken ikramiyemiz yoktu. Efendime söyleyeyim yakacak yardımı, kira yardımı gibi haklarımız yoktu. Bu haklarımızı almak için işçileri örgütledik. Madem fabrikalaşmışız, yeni sisteme geçmişiz, o zaman bize sosyal haklarımızı da verin dedik. O kabul etmeyince biz üç gün grev yaptık. O zaman 150-200 kişilik bir mevcudumuz vardı.

Bu üç günlük grev esnasında tabii aramıza bazı yalavaç dediğimiz arkadaşlardan girenler oldu. Grevimizi kırdılar. O zaman aylık sistemden ayrılıp normal boy başı ücrete, yani Ünalldı'daki eski sisteme geçildi.

Sosyal haklar için kalktığımız direnişten sonra parça başı ücrete geri dönüldü. Bazı arkadaşlarımız da işten çıkarıldı. Bu eylemden sonra sigortadan bir heyet geldi. O zaman Merinos'un sahibi ismimi vermiş, git o arkadaşla görüş demiş. Onlarla görüştüğümüzde bana, "Niçin üç günlük grev yaptınız?" dedi. Ben, "Sosyal haklar için" dedim. Şimdiki arkadaşlar gelip parça başı ücreti kabul ettiklerinden, sosyal haklarımızı kaybettik. Eski çalışma sistemine geçtik. "Şikâyetiniz var mı?" dedi. "Yok" dedim. Çünkü çoğunluk parça başı çalışmayı kabul etmişti. Aslında benim amacım sosyal haklarımızı alarak fabrikasyon sisteminde çalışmaktı.

Dernek kuruluşunda yer alan Sait Şahan'da işçinin fabrika sistemine adapte olmakta sıkıntı yaşadığını aktarıyor:

O dönem Erdemoğlu'nda çok garip bir durum oluştu. Erdemoğlu'nun (Merinos) patronu ile görüştüğümde, özellikle yeni işyerine taşındığımızda diyordu ki, "işyerini sekiz saat yapalım". Bu işverenin talebiydi. Bana aynen şunu söyledi; "Bu işyerinde seni temsilci seçeyim, ikimiz el ele verip vardiyaları sekiz saat yapalım." Bunu işveren söylüyor. Ben bunu işçiye defalarca söylüyorum, işçi kabul etmiyor. Bu ne acı bir şey; ama sonrasında işçi bunu kavradı, buna geçmek istedi, ama bu sefer patron kabul etmedi. 96'da sekiz saat iş günü ve sigortayı kabul ettirmek için bu sefer 30 gün direniş yapmak zorunda kaldık.

Kurulmadan sözleşme imzalayan dernek

Dernek başvurusu yapılmış ama yetki belgesi alınamamıştır. Ancak dernek kurucu heyeti sözleşme görüşmelerine de başlamıştır. Derneğin bu ilk sözleşmesini dernek kurucu başkanı Hüseyin Özdemir'den dinleyelim:

Derneğin kuruluşu için 94 Kasım ayında Valiliğe ve Emniyet Müdürlüğü'ne başvurmuştuk. Ancak başvurumuz keyfi olarak bekletildi, bize cevap verilmedi. Dernek yetki belgesini ancak 95 yılı mart ayının sonlarında alabildik. Yetkinin verildiği tarih, toplu sözleşme yaptığımız tarihten bir gün sonradır. Yani sözleşmeyi yüzde kırk zamlarla resmî kuruluşumuzu tamamlamadan, yani yetki belgesini almadan bir gün önce yapmış olduk.

Derneğin işverenler tarafından da kabul görmesi, kuruluş sürecini tamamlayabilmesi için zamanı biraz düşük tuttuk. Bu ilk görüşmede her şeyi dayatma yoluna gitmedik. Bunu da işçilere anlattık. Sigortalı çalışmayı işverenlere kabul ettirebilmemiz için bu sözleşme görüşmelerinde böyle bir taktik izledik. Sözleşme görüşmelerine gittiğimizde dernek resmî olarak kurulmadığı için hiç üyesi de yoktu. Hatta bu görüşmelerde Emniyet Müdürlüğü yetkilileri de bizimle birlikte yer aldılar. Görüşmede göstereceğimiz tavra göre tutum belirleyecekler, bize yetki verecek ya da vermeyeceklerdi.

Bu sözleşmeye yazdığımız o talepleri ileri sürmekle 96 direnişine bir adım daha yaklaşmış olduk. 93'teki direnişte sigorta kabul edilmişti, ama uygulanmamıştı.

İşverenlerin zam dışında diğer talepleri yine uygulamayacaklarını biliyorduk. Ancak, biz bu taleplerin kâğıda geçmesini çok önemsedik. İşverenlere, “bu talepleri listeye koyun” dedik. Ama uygulanması noktasında o gün çok diretemezdik. Çünkü işçi de aslında zam dışında diğer taleplerin uygulanması için hazır değildi. Bizim amacımız bu taleplerin yeniden sözleşmeye geçmesini sağlayarak işçiye “bakın sigorta, tazminat vb. haklarınız da var” diyebilmektir.

Coşkulu açılış

Resmî kuruluşundan sonra derneğin açılış çalışmaları hız kazandı. Mecit Bozkurt'tan derneğin kuruluş çalışmalarını ve coşkulu açılışı dinleyelim:

94'ün ortalarına doğru Erdemoğlu (Merinos) Ünal'daki işyerini tamamen kapattı. Başka yere taşındı. Ben işten çıkmak zorunda kaldım. İşyeri kapanınca ben de boşta kaldım. O zaman arkadaşlara dernek çalışmalarına daha fazla yardımcı olabileceğimi söyledim.

İlk kurucular içerisinde yer almamıştım; ama derneğin örgütlenme çalışmalarına aktif bir şekilde katılıyordum. Derneğin yeri tutuldu. Derneğin açılışını yapma hazırlıklarına başladık. Davetiye hazırlayacaktık. Balık, kâğıtları getirdi. “Senin bu işlere aklın yeter. Şu davetiyeleri yazalım seninle işyerlerine dağıtalım” dedi. Balık'ın o zaman bir “Rus motoru” vardı. İlk defa Balık'ı ben orada takım elbiseyle gördüm. Üzerine yeni bir takım elbise almıştı. Motora bindik. Balık biraz deli dolu bir adamdı. Adam biner binmez bir kaza yaptı. İkimiz birden devrildik. Motor bir yerde, biz bir yerde. Baktım yeni almış olduğu takım elbisenin pantolonu delinmiş, yırtılmış, “Bir şey olmaz biz işimize bakalım, biz işimize devam edelim” dedi. Gittik. Davetiyelerin birçoğunu ben yazmıştım kalemle, “Şurada şu saatte derneğimizin açılışı var. Yerimiz şurasıdır. Bütün işçileri oraya bekliyoruz” şeklinde bir çağrı vardı. Bu davetiyeleri tek tek işyerlerine, işçilere dağıttık. Çay ocaklarına astık. Açılışımız pazar günü olacaktı.

Pazar sabahı derneğimizin açılışına, iki yüze yakın işçi gelmişti. Bu aslında o dönem bizim için iyi bir rakamdı. İlk defa böyle bir şey yapıyorduk. Yazdığımız dövizler işçilerin ellerindeydi. Dernek binasının içine sığmadık. Şahinbey Belediye Başkanı Yaşar Ağyüz de gelmişti açılışa. Tabii polisler de geldi. Balık'ın yanına gelip;

“Sen ne yapıyorsun burada?” dediler.

“Derneğimizin açılışı var” dedi. Balık’ı orada tehdit ettiler:

“Aç da görelim derneği!” dediler.

“Ben açacağım, siz de göreceksiniz” dedi.

Polislerin gelişine pek aldırın olmadı. Davul zurna getirmiştik. Derneğin karşısında mahallenin ortasında boş bir alan vardı. İşçiler ellerindeki dövizlerle halay çekiyorlardı. Bir yandan halay çekiyor bir yandan da slogan atıyorlardı. Kimsenin umurunda değildi.

Balık orada yüksek bir yere çıktı konuşma yapmak için;

“Arkadaşlar! Derneğimizi açıyoruz. Şimdiye kadar Antep’te her şey dokuma sektöründe kara düzen gitti. Biz bu derneği bu çalışma şartlarını değiştirmek için, kara düzene son vermek için kurduk. Bu dernek dokumacılar için bir ihtiyaçtı. Artık işçilerin de bir derneği var. İşçiler adına, işçilerle birlikte hareket edeceğiz” dedi. Açılışımız çok iyi olmuştu. Coşkulu geçmişti.

Aktif bir şekilde dernek çalışmalarında yer almasıyla beraber İşçi Mecit’in dernek yönetimine girmesi önerilir:

Derneğin kuruluşundan sonra altı ay içerisinde kongreye gitmek gerekiyordu. Derneğin açılması işçilerde bir heyecan oluşturdu. Derneğe gidip gelmeye başladık. Derneğe gidip gelmeye başladık ama içimizde de bir kuşku var açıkçası. Çok fazla kimse gelmiyordu. İşçi daha yabancıydı. Yadırgıyordu. Tanımıyordu. “Oraya gitsek ne olacak, gitmesek ne olacak?” diyordu. İşçilerin bazıları içerisinde şöyle şeyler konuşuluyordu; “Yahu gitmeyelim kardeşim. Gidersek işten atılırız. Şu olur bu olur.” Bu korkular da vardı işçilerin içerisinde. Ama bir taraftan sürekli üye yapılıyordu. Sürekli derneğe üye olmak isteyenler de oluyordu.

O dönem ben daha çok Çıksorut’taki işçilerle içli dışlıydım. O çevrede uzun süre oturduğum için işçilerle ilişkilerim oldukça iyiydi. Oradaki arkadaşlarla dernek hakkında hep konuşuyorduk. Çıksorut’taki arkadaşlar “Sen de yönetimde olsan iyi olur” demişlerdi. Dernek kurulmazdan önce de, kurulurken de yardımcı olmaya çalışıyordum, ama hiç yöneticilik aklıma gelmemişti. Yani yöneticilik farklı bir şeydi. Kendi kendime soruyordum; “Yapabilir miyim, yapamaz mıyım?” Tamam işçiler içinde bir çalışma yürütüyorsun, sorunların çözümüne yardımcı oluyorsun ama yöneticilik farklı şey. Bu tartışmalar devam ederken, Ünaldı’da “Öz Ustalar” diye bir yer var, orada çalışmaya başlamıştım. Cuma Uzun’la daha yeni tanışıyordum. Bir gün baktım Cuma yanıma, işyerine geldi:

“Biraz konuşabilir miyiz?” dedi.

“Konuşalım” dedim. İşyerinin bitişiğinde bir çay ocağı vardı.

“Gel çay ocağında bir çay içelim” dedim. Küçük bir yerdi, oraya geçtik. Cuma konuşmaya başladı:

“Dernek kongresini yapacak yönetim kurulunu hazırlıyoruz. Biz senin yönetim kurulunda yer almanı istiyoruz.”

“Bilmiyorum, yöneticilik yapabilir miyim?”

“Benim gibi adam yaparsa, sen bizden kat kat iyisini yaparsın. Benim ne doğru dürüst okumuşluğum

var, ne doğru dürüst bilğim var. Sen daha iyisini yaparsın. Zaten aktif olarak yer alıyorsun, her şeye katılıyorsun. Arkadaşlarla görüştük. Biz senin dernek yönetiminde yer almanı istiyoruz” dedi.

“Yapabileceksek oluruz, yer alırız” dedim.

Hükümet komiseri divan başkanı!

Dernek açılışını yaptıktan sonra kongre çalışmalarına başlar. Derneğin ilk kongresinde divan başkanı hükümet komiseri olur. Mikail Kılıçalp’ten dinleyelim:

Sanayide derneğe yardımcı olan patronlar da vardı. Bunlar küçük de olsa maddi katkı yaptılar. Tabii bunların hesapları farklıydı. Daha önce dokumacıların kurduğu bir dernek vardı. Patronlar bu derneğe üye olup, derneği işçilerin elinden almışlardı. Bunu da kendi çıkarlarına kullanabileceklerini hesap ediyorlardı. Onun için dernekten yana tavır almış görünüyorlardı. Biz bunu biliyorduk.

95 yılında imzalanan sözleşmeyle birlikte dernek resmî yetkisini aldı. O zaman 6 ay içerisinde kongre yapmamız gerekiyordu. 95 Nisanına doğru açılışını gerçekleştirdik. Dernekte üye kaydına başladık. Kongreye doğru kurucu üyelerin görevi bitti. Kongrede, toplantılarda öne çıkan yeni insanlar da yönetimde olsun diye teklif geldi işçilerden. O zaman Mecit Bozkurt, Mikail Kılıçalp, Mustafa Aslan, Abdullah Alagöz, Cuma Uzun, İmam Alkış, Hüseyin Özdemir asil yönetim olarak yönetime girdik.

İlk kongremiz bayağı kitlesel geçti. O zaman Antep’in belediye başkanlarına, diğer kurum ve kuruluşlara davetiye gönderdik. Bunlardan katılanlar da oldu.

Kongre başladığında divan seçmemiz gerekiyordu. Tabii biz kongrenin nasıl yapıldığını bilmiyorduk, bunun üzerine hükümet komiseri müdahale etti, bize yapılması gerekenleri anlattı. Önce Atatürk ve silah arkadaşları için saygı duruşunda bulunuldu. Sonra İstiklal Marşı okundu. Divan başkanlığı seçimine gelince, ne yapılacağını biliyor diye hükümet komiserini divan başkanı yaptık.

Yasal başvuruyu yapana kadar 8-9 ay bir hazırlık çalışması yürütmüştük. Kongreyi gerçekleştirirken Atatürk posterleri ve bayrak astığımızı gerekçe göstererek bizim aleyhimize çeşitli çevreler, bazı dergiler yazılar yazdılar, bizi eleştirdiler, karalama yaptılar. İşçiler buna çok kızdı. Karar almışlar, bu meseleden dolayı eleştiren dergiler sanayide satılmıyor, kimse onları almıyordu.

Açlık grevine lahmacunlu destek!

Dernek, işçiler arasında dayanışmanın gelişmesi için bir piknik düzenler. Piknik sonrası açlık grevindeki kamu emekçilerine lahmacunlu destek tartışılır. Bu pikniğin bıraktığı ilginç anıları Mecit Bozkur’tan dinleyelim:

95 yılıydı. Kongreden sonraydı. Hem derneğin amaçlarını anlatmak, hem de işçiler arasına kaynaşmasını pekiştirmek için bir piknik yapalım dedik. Bu piknik kararı da dernek başkanımız Hüseyin’in fikriydi. “İşçinin birbirini tanıması, işçiler arasında bir dayanışmanın gelişmesi açısından iyi olur” dedik. Hüseyin’le konuştuğumuzda:

“Kaç kişi katılır bu pikniğe?” diye sordum.

Herkeste tereddüt vardı. Bizim Hüseyin Özdemir namı diğer Balık dedi ki:

“Biz beş otobüs turalım. Belediyeden isteyelim, bize verirler.”

“Başkan, beş tane otobüs çok olur. Biz iki otobüs turalım yeter.”

“Yok yok, belediye bize verecek. Onlarla konuştum. Beş otobüsü doldururuz” dedi. Gideceğimiz yeri falan ayarladık. Bir koyun alacak, kesip lahmacun yaptıracaktık. Parasını da işçilerden adam başı 50 bin lira toplayacaktık.

Baktık yüze yakın işçi katılmış. Fazla otobüsleri geri gönderdik. İkisini de Perilikaya kavşağının oraya getirttik. Otobüslere bindik. Kırkgöz denen bir yer var Antep’te. İnsanların aileleri ile pikniğe gittiği, soğuk suyu olan, çok güzel bir yer. Oğuzeli ve Havaalanı yolu üzerinde. Oraya gittiğimizde insanlar birbirleriyle sohbet etmeye başladı. Bir kaynaşma oldu. Birbirlerini daha yakından tanımaya başladılar. Sonra dernek başkanı Balık Hüseyin ayağa kalktı. Dedi ki;

“Arkadaşlar EĞİT-SEN’e bağlı öğretmenler açlık grevindeler. Sendika kurma mücadelesinden dolayı sürgünler yaşıyor. O sürgünlerden dolayı onlar açlık grevindeler. Bizim onlara destek vermemiz lazım.” Tabii, şimdiye kadar hiçbir yere böyle bir dayanışma ziyaretinde bulunmamışız, ama işçiler “Tamam, gidelim” dediler.

“Önce yemeğimizi yiyelim” dedik. Kasa kasa lahmacun geldi. Yiyebildiğimizi yedik. Gerisi kaldı. “Bu lahmacunlar nasıl olacak?” dedik. Geziye yüz işçi katılmış, 2500 lahmacun yaptırmışız. Arkadaşların bir kısmı akşam dönünce herkes evine 10-15 tane götürsün dediler. Başka bir arkadaş baktım ayağa kalktı: “Yahu arkadaşlar biz madem açlık grevindeki öğretmenleri ziyarete gideceğiz o zaman bu lahmacunları da onlara götürelim!” dedi.

Tabii milletin birçoğuna bir gülme geldi. Ama işin tuhaf tarafı bir kısım işçi arkadaşımız da:

“Tamam, iyi olur. Bunlar kaç günden beri zaten açlarmış, biz bu lahmacunları oraya götürelim” dediler. Biz hemen müdahale ettik:

“Arkadaşlar olur mu? Bu adamlar tepkilerini göstermek için açlık grevindeler. Açlık grevinde olan insanlara yemek götürülmez. Onları ziyaret etmemiz yeterli” dedik.

Otobüse binildi. Bir kısmı ayrıldı arkadaşların. Sanıyorum elliye yakın işçiydik. Bir belediye otobüsünü doldurmuştuk. Bir iki şahsi arabayla gelen arkadaşlar da vardı. EĞİT-SEN il binasına geldik. Tabii gelişimiz orada çok coşkulu oldu. “İşçi memur el ele genel greve” sloganını atarak girdik içeri. Orada öğretmenlerin birçoğu duygulandı. Bir kısmı gözyaşını tutamadı. Biz de hayatımızda ilk kez öyle bir şey içerisine giriyorduk. Oraya gelip o coşkuyu heyecanı görünce, orada sınıf dayanışmasını görünce heyecanımız aslında iki kat daha arttı. Özellikle EĞİT-SEN şube başkanının yapmış olduğu konuşmalar bizi çok duygulandırmıştı.

Ziyaretimizi yaptıktan sonra aşağı indiğimizde bir gariplik hissetmeye başlamıştık. Sendika şubesinin içerisinde, şube binasının kapısının önünde ellerinde telsizlerle bekleyen polisler vardı. Aşağıya inen arkadaşlarımız otobüse binmeye başladılar. Çıksorut’tan bir arkadaşımı o gün zorla getirmiştik. Hiç gelmeye niyeti de yoktu. Ben aşağıya indiğimde büfeye gittim. Bir paket sigara aldım. Ancak otobüse baktığımda zorla getirdiğim arkadaş, eli yüzünde düşünüyordu. Ben de kendi kendime düşündüm; “Burada bir şeyler olacak, benim bu arkadaşı yalnız bırakmamam lazım. En iyisi ben de otobüse bineyim” dedim. Otobüse biner binmez hemen otobüsün etrafını polisler sardılar. Otobüsün içerisine girdiler. Şoföre, “Bu otobüsü olduğu gibi Emniyet’e götüreceksin” dediler. Şoför

hiç itiraz etmedi. Zaten itiraz etme şansı da yoktu. Az sonra öğrendik ki Terörle Mücadele Şubesi'ne götürülüyoruz.

İçeri girdiğimizde hepimizi bir odaya doldurdular. Sanıyorum 47 kişiydik. Hepimizi ayakta beklettiler. Duvara yüzümüzü döndüğümüzde baktık ki duvarda 'İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi' asılı. Oradaki yazıyı okumaya çalışıyordum.

Bir anda polisler, "Bu tarafa niye bakıyorsunuz? Öbür tarafa dönün!" dediler. Hepimiz öbür tarafa döndük.

"Çökün. Hiç kimse yere oturmayacak. Hepiniz çökerek bekleyeceksiniz orada!" dediler. Yalnız benim de bir huyum var. Hiç çökerek oturamam. Ne olursa olsun ben ayaklarımı uzatacağım. Çünkü hiç çökerek oturamam. Benim yanımda arkadaşım vardı. Sait dediğim arkadaş. O da kilolu olduğu için mümkün değil yapamazdı. Hem de çok terlerdi. Polisler bağırmaya başladılar. Bize hakaret ediyorlardı;

"Bakın arkadaşlar demek Antep'in bütün kızıkları bu 47 kişiymiş. Hepsini de aldık" diyorlardı. Hatta polisin birisi kalktı orada "Bana bir odun getirin. Bunların hepsini sıra dayığından geçirmek lazım" dedi. Tabii o ana kadar ilk defa gözüaltına alındığımızdan dolayı tedirginlik vardı. Birbirimize bakıp duruyorduk. Arkadaşın birisi;

"Bir telefon edebilir miyim?" diye sordu. Bir baktım polisin biri;

"İyi, burası babanın evi, babanın evinde oturuyorsun sanki. İstedığın gibi telefon edeceksin! Otur oturduğun yere" dedi.

Bir ara polisin biri:

"Ulan siz bir sürü adamsınız aklı başında insanlarsınız. Adam başı ne kadar para verdiniz?" dedi.

"250 bin lira" dedik.

"Ulan siz bu 250 bin lirayı götürüp evlerinize harcamış olsaydınız, evinize bir et girmiş olurdu. Bu parayı kim topladı sizden?" dedi. İşçi arkadaşlardan bir tanesi;

"Başkanımız Hüseyin Özdemir" dedi.

"Siz o komünistin arkasına niye takılıp gidiyorsunuz?" dedi. Bir başka arkadaş:

"O bizim başkanımızdır. Bu lahmacunları katılımın çok olacağını düşündüğümüz için yaptırıldı; bu parayı onun için topladık."

"Ulan hepiniz bir komünistin peşine takılmış gidiyorsunuz. Sizin çekeceğiniz var bizim elimizden. Herkes tek tek gelsin isimlerini yazdırın!" dedi.

Herkesin kimliğini ve adresini aldılar. Sonra;

"Hadi bakalım herkes toparlansın müdür bey sizi odasında bekliyor" dediler. Bizi bir müdürün karşısına çıkardılar. Bize, "Bakın şimdi ben istesem sizi bırakmam. Sabaha kadar burada kalsanız sabahleyin gittiğinizde hepinizi işten atacaklar. Bakın ben iyi niyetli olduğum için sizi serbest bırakıyorum" dedi. Sonra bir arkadaşımız vardı Kara Doğan diye. İşyerinde çalışma koşullarından

filan bahsetmeye başladı;

“Müdürüm bu dişleri görüyor musun? Ağzımın içerisinde bir tane diş yoktur. Sigortam olsa gidip bu dişlerimi yaptıracam. Benim sigortam olmadığından dolayı ne dişlerimi yaptırabiliyorum ne bir yere gidebiliyorum” dedi. Müdür:

“Kardeşim sigortalı olup olmamanız bizim sorunumuz değil. Gidin sorununuzu başka yerde halledin. Sigortanızı halletmeniz için illa öğretmenlerin yanına gitmeniz mi gerekiyor? Bak onların hepsinin arkasında bir sürü insan var. Onların maaşı düzgün, iyi. Bakın benden size nasihat: bu işi bir kez yaptınız bir daha sakın yapmayın. Ben sizi bugün bırakıyorum, bir daha olmasın” dedi.

Tabii dışarıya çıktık. Bizim Hüseyin Özdemir arkadaş; “Yahu siz bakmayın öğretmenlerin arkasının kuvvetli olduğuna, bizim arkamız da çok kuvveti. Bir sürü telefon geldi. Bunlar olmasaydı bizi serbest bırakmazlardı” dedi.

Hiç unutmam bir arkadaşım vardı. O da ilk defa gelmişti oraya, ona da Kara Hacı derlerdi. Çıksorut’ta Dilek Halı’nın makinistliğini yapıyordu. O da;

“Bir kez geldim. Bir de kalkmışsınız derneğin bütün evraklarını benim arabama koymuşsunuz. Sanki bir ilişkim varmış gibi bununla. Ulan bu bir sefer oldu, ikinci kez gelirsem görürsünüz” dedi. Nereden bilsin kara Hacı 96 grevinde de gelecek, derneğe oturacak, polisler basacak, ikinci kez gözaltına alınacak. Tabii o zaman onları tahmin edemiyordu.

İki sene sonra Çıksorut’tan götürdüğüm arkadaşşı gördüm;

“Ben sana o zaman çok kızmıştım ama insanlar arasında sınıf dayanışması olmazsa bizim sorunlarımızı çözmemiz çok zor. Şimdi hiç kızmıyorum sana” dedi.

Gözaltına alınanlardan biri de Şerif Yılmaz. Polis ile işçiler arasında geçen konuşmayı şöyle aktarıyor:

İçeri girdik. Polis yetkilisi bize:

“Evet anlatın bakalım. Siz dokuma işçisisiniz. Bu kızıl komünist öğretmenlerin yanında ne işiniz var?” dedi.

“Biz derneğiz, sosyal bir derneğiz. İzinle kurulan bir derneğiz. Dayanışmaya geldik” dedik. O arada çocuğun biri;

“Defter alamıyorum, kalem alamıyorum. Onun için geldim” dedi. Çocuk o an aklına geleni söyledi.

“Peki sen ne geziyorsun Hüseyin Özdemir?” diye sordu polis. O da dedi ki:

“Öğretmen arkadaşların eylemi var. Biz de destek amacıyla arkadaşları ziyarete geldik. Başarılar dilemek için geldik.” Neyse tek tek üzerimizi aradılar. Gelen arkadaşların birinin üzerinde MHP amblemi olan anahtarlık çıktı. Polis, “Ulan oğlum bunlar belli kişiler. Öğretmenlerin yanına geliyorlar. Bunların hepsi solcu, komünist. Sen MHP anahtarlığı takmış adamsın. Sen ne geziyorsun burada?” dedi. Sonra eline copu aldı. Anahtarlığı kırdı, attı.

İşçilerin kurduğu parti

Derneğin pikniğine katılan Salih Karayılan, işçilerin kurma çalışmalarını sürdürdüğü bir partiyle tanışır:

Sanayide çalışmaya bobinci olarak başladım. Sonra çağcı oldum. 94-95 arasında çalıştığım işyerinde kalfam beni kesintisiz on iki saat çalıştırıyordu. Kendisi kahvede oturur, çayını içer, kâğıdını oynardı. Tabii başta bu benim zoruma gitmezdi, farkında değildim. Normal sanıyordum; çünkü öyle görmüşüz ve çevrede çalışan çağcıların çoğunun durumu böyleydi.

Bir gün yanımıza yeni bir kalfa geldi, Mikail abi. Mikail abi çok değişik davranıyordu çağcısına. Kendi çağcısına dört saat istirahatini verirdi. Yani normalde dört saat istirahatimiz vardı ama kalfaların çoğu vermiyordu. Kimse sesini çıkarmazdı. Mikail abi çağcısına dört saat istirahat verdiği için onun çağcısını kıskanırdım. Herhalde bu durumun farkına vardı Mikail abi ve bana dedi ki;

“Sen on iki saat çalışıyorsun. Bak halfen de kahvede oturuyor. On iki saat boyunca kahveden gelmiyor ve habire kâğıt oynuyor. Çay içiyor. Sana öğlen yemeğinde iki dürüm bir iki de çay gönderiyor. Cumartesi günü olduğunda ücretin üçte birini sen alıyorsun, üçte ikisini kendisi alıyor. Niye halfenden istirahatini istemiyorsun?” Böyle şeyler söyledi.

Mikail abi istirahati vermek dışında, ücrette de farklı davranıyordu. Çağcısına halı başına aldığımız üçte birin dışında, fazladan para da verirdi. Bu da ister istemez bir huzursuzluk yarattı halfemle benim aramda.

Çünkü onun çağcısı böyle biraz da gıcık verirmiş gibi bana gelip diyor ki;

“Ben kahveye, çay içmeye gidiyorum. Kâğıt oynayacağım. Sen gelmiyor musun?”

En sonunda halfemle bu konuda bir atışma oldu aramızda. Aradan pek fazla zaman geçmedi. Mikail halfe oradan ayrıldı. Başka yerde işe başladı. Beni de yanına çağırdı. “Gelip yanımda çalışır mısın?” dedi. Ben de oradaki işi bıraktım ve Mikail halfenin yanına gittim.

Mikail halfe bana sürekli hakkımızı aramaktan, daha fazla ücret istemekten, sekiz saat çalışmaktan, sigortadan bahsederdi. Bu konuşmalar benim hoşuma gidiyordu ama olacağına pek kafam yatmıyordu. Bir yandan da onunla çalıştığımı öyle seviniyordum ki; bana dört saat istirahat veriyordu. Cumartesi günü hesap alırken beş on kâğıt fazla para veriyordu. Ben Mikail abi diyor başka bir şey demiyordum. Kendisini seviyorum ama yeri geldiğinde de tartışıyoruz. Kendisi o sıralar kurulma aşamasında olan Emek Partisi’ni de anlatıyor. Diyor ki;

“Emek Partisi’ni biz kuruyoruz. İşçiler kuruyor. Bu işçilerin yer aldığı, kurduğu bir parti. İşçilerin haklarını savunmak için, işçilerin iktidarı için. Patronların olmadığı işçilerin partisi.” Tartışırken o arada beni bir pikniğe çağırdı, “Pazar günü bir piknik var. Biz sanayi işçilerini pikniğe götüreceğiz. Sen de gelir misin?” dedi.

Oraya gittiğimizde yedik, içtik, eğlendik. Sıra konuşmaya geldi. Konuşmalarda çok az ücret aldığımız, sigortamızın olmadığı, bu sorunları çözmek için birleşmemizin, toparlanmamızın gerektiğini söylediler.

Sigortayı ilk defa ben Mikail abiden duydum. Gerçi Ünaldı işçisi olarak sigortanın ne olduğunu anlamamız 96’ da oldu. Ondan evvel sanayide sigortalı işçi bulamazdınız. Sigortalı işçileri parmakla

sayardınız. Bunlar da belli başlı kişilerdi; ya makinistlerdi ya da onu da bırak patronun kendisiydi. Patron kendi kendini işyerinde sigortalı gösterirdi. İşçisini sigortasız çalıştırırdı. Bizim de o dönem sigortayı bilmememiz gayet normaldi. Çünkü sigortayı duymamıştık. Orada sanayi işçisi olarak birleşerek haklarımızı aramamız gerektiğini söylediler. Herkesin birbiriyle bu konuları konuşmasının önemi üzerinde duruldu. Bu türlü pikniklerin yaygınlaşması gerektiğini de belirttiler.

Konuşmalarda yeni yayınlanan bir gazeteden, Evrensel'den de bahsettiler. Gazetenin işçileri aydınlatmak, onlara yardımcı olmak için yayınlandığını söylediler. "İşçilere; dertlerini, sıkıntılarını bu gazeteye yazmaları söylendi. Bu işçiyi de gazeteyi de güçlendirecektir" dediler.

Evrensel gazetesinden öğreniyoruz

Piknikteki konuşmalardan etkilenmiştim. Mikail abiye,

"Bu kadar şeyi konuşuyorsunuz da nereden öğreniyorsunuz?" dedim. "Gazete var, gazete yazıyor. Bize nasıl yapmamız gerektiğini anlatıyor. Bize en büyük yol gösteren gazetemizdir" dedi. Evrensel gazetesini de o zaman ara sıra Mikail abi işyerine getirirdi; ama hiç okumadım. Bir çevirir şöyle bakardım. Kendi kendime "Bunda resim yok, bir şey yok. Bu gazetenin nesine bakacağım?" der, bir kenara bırakırdım. Ama piknikten sonra gazeteyi anlamaya ve biraz sahiplenmeye başladım. Pikniğe getirilen gazetelerden ben de bir tane aldım.

Mikail Kılıçalp'in işçilerin kurduğu parti dediği EMEP'te, yılların dokuma işçisi Şerif Yılmaz ilk ilçe başkanı olur. Neden ilçe başkanı olduğunu kendisinden dinleyelim:

O zamana kadar Türkiye'de işçi sınıfını temsil edecek bir parti yoktu. Darbeden sonra çok dağıldık. Böyle bir parti lazımdı. Tabii eskiden tanıdığım arkadaşlar vasıtasıyla böyle bir partinin kurulacağını duydum. Ben çok sevindim. Hem de tam zamanında kurulan bir parti. Partinin faaliyetlerine ben de katıldım. 96'da ilk parti binası tutulduğunda ben ilçe başkanı olarak görev yaptım. İlk ilçe başkanı olan benim. O zaman Hüseyin Özdemir, yani dernek başkanımız, partinin il başkanı olarak atanmıştı. Ondan sonra iki dönem Emek Partisi ilçe başkanlığı yaptım.

Partiyi ilk önce dokumacılar tanıdı. Çünkü, partinin amacı işçileri örgütlemek ve birleştirmektir. Dokuma sektörü işçi sınıfının yoğun olduğu bir yerdi. Partinin derdi hep işçi sınıfıydı. Bizim direnişlerimiz de bu çalışmalar içinde oldu. Partinin tüm çabası işçi sınıfının örgütlenmesi ve işçi sınıfının nasıl başarıya gideceği idi. Başka alanları bilmiyordum; ama partide hep işçilerin mücadelede nasıl başarılı olacaklarını tartışıyorduk ve onun için de genellikle ilk ağırlığı, dokuma işçileri içerisine verdik. Çalışma alanımız genellikle tekstil içerisinde ve dokuma işçileri içerisindeydi. Hatta ilk üyelerimiz dokuma işçileriydi.

İşçilerin milletvekili adayı

Hüseyin Özdemir derneğin yanısıra parti kuruluş çalışmalarında da yer alır ve il temsilcisi olarak atanır:

Emek Partisi girişiminde yer aldım. Partinin ortaya koymuş olduğu programı, işçileri temel alması, işçilerin partisi olması nedeniyle, işçilere anlatırken hiçbir sıkıntı çekmiyordum.

Mesela en yakınımda olan Cuma Uzun Refah Partisi'nin içindeki bir işçi olmasına rağmen yaptığımız konuşmalardan bizim Emek Partili olmamızdan rahatsız olmuyordu. Bizi haklı buluyordu.

Başka bir örnek MHP’li olan Mustafa Aslan’la olan ilişkimizdi. Diğer dernek yönetim kurulu üyesi olan arkadaşlara Emek Partisi’ni, parti programını, hedefini anlatmıştım. Sağcı-solcu, Kürt-Türk demeden bütün işçileri birleştirmemiz bir sınıf olarak davranmamız gerektiğini, partinin amacının bu olduğunu söylüyorduk. Bunun da çok faydası oluyordu. Hem arkadaşlar sınıf bilincine sahip oluyor, hem de parti faaliyetleri konusunda açık davranmak, arkadaşların bize daha çok güvenmesine yol açıyordu.

95’te toplu sözleşme görüşmelerini yürütürken EMEK Partisi adına bağımsız milletvekili adayı da oldum.

Mikail Kılıçalp, Emek Partisi Türkiye Girişim Komitesi’ndedir:

Parti kuruluş girişimlerini de başlatmıştık. Tabii bu derneğin kuruluşuyla birbirine denk düştü. Türkiye’de işçi sınıfının örgütlenebileceği açık bir parti yok. Bunun kurulması için Türkiye’nin her yerinde olduğu gibi Antep’te de girişim komitesi oluşturulmuştu. Girişim toplantıları yapılmaya başlanmıştı. Ben de bu girişim komitesinde yer alan işçilerden biriydim.

Parti, Türkiye’deki bütün işçilerin birbirleriyle haberleşmesini, birliğini, birlikte hareket etmesini, birbiriyle dayanışmasını sağlamak için kuruldu. İşçiler hak alamıyor, hak alma mücadelesinde yetersiz kalıyordu. Kendi gücünü birleştiremiyordu. Bu birliği sağlamak için böyle bir partinin olması gerekiyordu.

Derneği kurarken sanayi işçilerini birleştirmeyi hedefliyorduk; çünkü bazı sorunlarımızı ancak bütün bir dokuma sanayi olarak hareket edersek çözebilirdik. Ama bazı sorunlar var ki, ülke genelinde işçilerin birleşmesi gerekiyordu. Mesela 5 Nisan Kararları alındığında ülke genelinde bütün işçilerin alım gücü, yapılan devalüasyon nedeniyle yarıya indi. İşçi sınıfı olarak ve iktidar için mücadele etmeli. Neden? Çünkü ekonomide IMF politikaları uygulanıyordu. İşçilerin bu politikaları belirlemede bir etkisi yoktu; çünkü işçileri temsil eden bir parti yoktu. Eğer işçilerin politikada kendini temsil edecek bir gücü olsaydı, üretimi durdurur, alanlara çıkardı; işçiler bu kararı aldırmaıabilirdi. O dönem birdenbire yarı yarıya fakirleşmezdik.

Genel olarak Türkiye’de çalışan işçilerin sorunları birbirine yakındı. Yaşantıları birbirine yakındı. Düşük ücret, hak gaspları, işsizlik, sendikasız çalışma hepsinin yaşadığı sorunlardı. Bu sorunların çözümü ancak işçilerin birleşmesiyle mümkündü.

Türkiye’de siyasi bir boşluk vardı. Arayış içerisinde olan işçilerin bir adresi yoktu. İşçinin taleplerine cevap veren bir temsiliyet olsun, biz işçilere bir adres olsun diye Emek Partisi’ni kurduk. Ünalldı’da işçilere partinin gerekliliği konusunda görüşmelerimiz oluyordu. Eylemlerde ön plana çıkan arkadaşlarla iyi ilişkiler geliştirmeye çalışıyorduk.

Partili işçilerin Mecit Bozkurt’un gözünde yeri başkadır:

95’te dernek yönetimi oluştuğunda, 93’te bir işçi toplantısında konuşmasını dinlediğim ve etkilendiğim Mikail arkadaşla o zaman tanışma şansımız oldu.

Bir gün akşam üzeriydi evde oturuyorduk. Kapı çalındı. Bizim hanım kapıyı açtığında, “Bir bayanla yanında birisi var” diye seslendi. Bir baktım Mikail. Çok sevindim Mikail’in bizim eve gelmesine. Bize yaptığı bu ilk ziyarette öyle çok politik şeyler söylemedi. İki işçi arkadaş olarak uzun uzun konuştuk, sohbet ettik. Evimde oturup bir çayımı içti.

Bir ara ben işten ayrılmıştım. Durumum da pek iyi değildi açıkçası. Pencere dövüldü. Bir baktım Mikail gelmiş. İşten çıktığımı duymuş bize biraz çay falan getirmiş. Dernek yönetiminde birbirimizi daha yakından tanıdık. Ondan sonra diyebilirim ki dernek yönetiminde birbirine en yakın iki kişi olduk. Mikail insanları yanına çekmesini çok iyi beceriyordu. Bilgisi, fedakârlığı, karşısındakine değer vermesi, alçakgönüllülüğü insanları yanına çekiyordu.

Benim partiyle tanışmamdaki en büyük vesilelerden biri Mikail'dir. Ünaldı'da çalışırken birbirimizi daha yakından tanıdıktan sonra partinin faaliyetlerini de daha yakından takip etmeye başladım. Sonra Mikail bir gün eline üye formlarını alıp işyerine geldi;

“Yeter artık bu kadar konuştuğumuz. Artık üyeliğini de yapmamız lazım” dedi. İlk defa bir partiye üye oldum, Emek Partisi'ne.

Dernek işçilerin okulu

Parti ve dernek faaliyetleri beraber yürümektedir. Bu iki faaliyet arasındaki kopmaz bağın nasıl kurulduğunu, “dernek işçinin okulu oldu” diyen Mikail Kılıçalp'ten dinleyelim:

Derneğin kurulmasından sonra süreç hızlı gelişti. Sürekli eğitim toplantıları yapıyorduk. Her gün derneğe Evrensel gazetesini alıyorduk. Evrensel gazetesinde işçiyle ilgili haberleri okuyorduk. İstanbul'da ve diğer illerde işçilerin yaptığı eylemleri beraber tartışırdık. Amacımız Ünaldı'nın dışında başka işçilerin de olduğunu kavratmaktı. Gazetede çıkan işçi eylemlerinde gördüğümüz işçiler üç aşağı beş yukarı aynı talepler için mücadele ediyordu. Gazetedeki köşe yazılarını da okuyorduk. Hükümetlerin politikalarını, bunların işçiye nasıl yansıdığını tartışıyorduk.

Bu arada iş kanunu kitabını aldık. Derneğe gelen işçileri bilgilendiriyorduk. Sigorta nedir? Sekiz saat nedir? Kıdem tazminatı, ihbar tazminatı... İşyerinde patronun alması gereken önlemler nelerdir? Bu konularda işçilere bilgi veriyorduk.

Öyle bir şey oldu ki artık 95'in sonuna doğru işçiler hangi sorun olursa olsun derneğe başvurur oldu. Dernek çözüm arar, çözüm üretti. Yerine göre patronlarla görüşürdü. Patronlarla işçi arasında bir sendika görevi görmeye başlamıştı. 96'ya girerken işçilerde sendika, sigorta, kıdem ve ihbar tazminatı konusunda bayağı bir bilinç gelişti.

Mücadele ve direniş süreci işçilere kıdem ve ihbar tazminatını da öğretmiştir! İşte Salih Karayılan'ın dernekten öğrendikleri ve bir işyerinden çıkarken yaşadıkları:

Mikail abiyle beraber çalıştığımız işyerinden patron bir bahaneyle bizi işten çıkardı. Üç ay çalışmıştık o işyerinde. Biz o zaman patronun karşısına çıktık:

“Bizi işten çıkarmışsın, bize çıkışımızı vereceksin” dedik. Tazminatlara biz “çıkış” diyorduk. O anda bizle beraber işten çıkan 3-4 kişi daha vardı. Onları da çağırdık:

“Biz çıkış almaya gideceğiz, siz de gelin” dedik. Şimdi ben çıkışın ne olduğunu da bilmiyorum ama bu pikniklerden, toplantılardan ufak da olsa bir işçinin işten çıkartıldığında “kıdem tazminatı, ihbar tazminatı” gibi bir hakkının var olduğunu öğrenmişiz. Yanımızdaki işçilerden birisi:

“Biz patrondan nasıl para alacağız? Bu haraç gibi bir şey oluyor. Biz şimdi gidip de adamdan bizi işten çıkardı diye para mı isteyeceğiz?” dedi.

“Bu senin kazanılmış hakkın, gel işte, alacaksın” dedik. Geldi, yanımızda durdu, hiç sesini çıkarmadı. Konuşmadı. Konuşan Mikail abiydi:

“Bizi işten çıkarmışsın. Bizim ihbar tazminatımız var. Bu ihbar tazminatlarımızı biz istiyoruz, sen vermek mecburiyetindesin” dedi. Patron orda bilmezlikten mi geldi, yoksa gerçekten bilmiyor muydu bilemiyorum ama itiraz etti:

“Böyle bir şey mi olur? Şimdi sen işten çıktığın için gelip benden para mı alacaksın?”

“Muhasebecini çağır, muhasebecine sor istersen” dedi. O da muhasebecisini çağırıp sordu. Muhasebecisi:

“Doğrudur böyle bir hakları var.”

“O zaman halfenin parasını ver gitsin!”

Mikail abi beni göstererek:

“Cağcının ki de var” dedi. Ondan sonra ben lafa atladım:

“Niye, ben işçi değil miyim? Beni işçiden saymıyor musun?”

“Yok sen benim işçim değilsin, sen halfenin işçisisin.”

“İşçinin işçisi olur mu? O adam işi bıraktı gitti. Ben kimin yanında çalışıyorum? Ben senin yanında, senin tezgâhında çalışıyorum. O tezgâh, o halfenin malı değil ki! Sen istediğin zaman halfeyi işten çıkarabiliyorsun. Ben senin işyerinde çalışıyorum.” Tabii söylediklerim adamın kafasına bir türlü yatmıyor.

“Cağcıya da çıkış mı verilirmiş?” dedi. “Halfeninkini verdik de, cağcı da gelmiş benden çıkış istiyor.”

“Bu benim hakkım” dedikten sonra, o ara Mikail abiden de duymuştuk ya “İstersen muhasebecine sor. Ben işçi değil miyim?” dedim. Muhasebeci baktım yine kafasını salladı:

“Doğru onun da hakkı var. O da işçi sayılıyor” dedi. Patron çıkışımızı ve ihbar tazminatımızı verdi. Sanayide ilk tazminat alan cağcı ben olmuştum.

Dernek, işçilerin temsilcisi

İşçiler haklarını talep ederken çözemedikleri noktada hemen derneğe başvurmaya başlar. Dernek, işçilerin gözüünde sıkıntıları çözen bir kurum hüviyeti kazanmıştır. Balık Hüseyin bu çerçevede yaptıkları çalışmaları şöyle anlatıyor:

Artık işçi herhangi bir sıkıntı olduğu zaman derneğe başvuruyordu. Mesela kıdem tazminatının hesaplanmasını istiyordu. Biz asgari ücret üzerinden değil, çalıştığı gerçek ücret üzerinden tazminatları hesaplıyorduk. Dernek olarak avukat tutmuştuk. Üç yüz civarında dava açmıştık. İlk önce işverenler bizi dikkate almıyorlardı; ama ciddiyetimizi anlayınca bu sefer dava açmamamız için bize yalvarıyorlardı.

Bazen işverenler de uyuşmazlık olduğu zaman çağırıyorlardı. Mesela Develi Halı’nın patronu işçileri kandırarak sokağa atmak istemişti. Dernek adına gittik. Patron, “Dernek yasal bir kurum,

dernek ne derse biz kabul ederiz” dedi. Bu görüşmede işçinin alacaklarını çıkarınca işveren fazla bulduğu için kabul etmedi. Ben de işçilere, “Derneğe vekâlet verin, siz haklarınızı gelin dernekten alın” dedim.

Açtığımız davaların hemen hepsini kazandık. Davalar genellikle kazanımla sonuçlanınca bazı arkadaşlara işverenler, mahkemeden vazgeçmek koşuluyla açıktan para teklif etmeye başladılar. Bu şekilde davayı bırakan işçi arkadaşlar da vardı. Önceleri “Size vereceğime, mahkemeye on katını veririm” diyen işverenler, davalar böyle sonuçlanınca bu sefer mahkemeye intikal etmeden çözme yoluna gittiler.

Başımızdan bazı ilginç olaylar da geçti. Evrensel gazetesinden çıkan bir beyanatımı Çalışma Bakanlığı Müfettişleri ve SSK Genel Müdürlüğü ihbar olarak kabul ettiler ve buna istinaden denetleme yaptılar. Yalnız işverenleri önceden aradılar. Güya iddiaları bildiriyorlar; “İşte böyle beyanatlar var” diye. Tabii işverenler bu telefonlar üzerine denetlemeden önce gerekli önlemleri alıyorlardı. Beyanatlarımıza istinaden denetlenen işyerlerinden birisi, Erdemoğlu (Merinos) Halı’ydı. Erdemoğlu sanayinin dışında yeni bir tesis kurmuştu. Her tarafı boş araziydi. Erdemoğlu Halı Fabrikasına müfettişler geldiğinde, her taraf boş arazi olduğu için işçileri tarlaya çıkarmışlardı. İşçiler çevrede dolaşıyordu. Ben müfettişe;

“Bunlar ot yemek için yayılan koyun değil. Bunlar işçi, Erdemoğlu’nun işçisi” dedim. Müfettiş, bu kişilerin şu anda işyerinde bulunmadığını, dolayısıyla dışarıdaki insandan mesul olmadığını söyledi.

Derneğin iş yaşamındaki sorunların çözümünde nasıl bir rol üstlendiğini bir de Mecit Bozkurt’tan dinleyelim:

İşçiler artık her sorunda derneği arar olmuşlardı. Neden derseniz, dernek yönetiminin çalışma şeklinin, işçinin bu sahiplenmesinde payı büyüktür: Biz yönetim toplantısı yaptığımızda birbirimizle kavga ederdik. Niye kavga ederdik? Bu almış olduğumuz görevleri nasıl yapacağız diye. Birimiz bir görevi yerine getirmediği zaman onu müthiş eleştirirdik, “Sen bu görevi aldın, niye yerine getirmedi? Senin görevin şuradaki işçilerle görüşmekti. Niye görüşmedin?” diye. Saatler süren yönetim kurulu toplantıları olurdu. Ama yönetim kurulu toplantılarından kalktığımızda, herkes ne yapacağını biliyor olurdu. Bu çalışma şeklinden dolayı dernek yönetimi her zaman sanayide ne olup bittiğini bilirdi. Sanayinin içine indiğimizde herkes bizi benimsemişti. Ani gelişen bir sorunda işçiler işyerlerinden ararlardı, “Bizim işyerimizde işverenle şöyle bir sorunumuz var” derlerdi. Kendi temsilcisi olarak patronla görüşmemizi isterlerdi. İşçiler bizim etrafımızda toplanırlardı.

Mesela bir gün Gölbaşı Halı’da çalışanlar, işyerim yakın olduğu için bana haber verdiler. Anlaşamadıkları bir mesele vardı. Halı iki çeşit iplikten işlenebiliyordu; polip ve akrilik. Tabii işçiyle patron arasında iplik değiştirmesinden dolayı bir anlaşmazlık olmuş. İşyeri akrilik iplikten, polip ipliğe dönmüş. Bu sefer çıkan halı sayısı azalmış. Boy başı ücret alındığı için, “Bu işin içerisinden nasıl çıkacağız?” demişler. İşçiler, “Yanımızdaki işyerinde dernek yöneticisi Mecit çalışıyor, buraya gelsin otursun konuşalım, bir sonuca varalım” demişler. Oraya gittim. Patron, ustabaşı, bütün kalfalar orda. Herkes toplanmış bizim gelmemizi bekliyor. “Akrilik işleyenler günde sekiz dokuz boy işliyor. Biz polipe geçmişiz işlenen boy düşmüş” ne yapacağız? Aslında o zaman polip nedir tam olarak ben de bilmiyordum. Hepsini yönetici olduktan sonra öğrenmeye başladım. Tek bir kalem de değil; ehven iş^[19], ağır iş^[20], tek mekik, çift mekik, uçan halı^[21]... Hepsine ayrı ayrı ücret, ayrı ayrı işçilik verilmesi gerekiyordu. Çünkü işlenen halının türüne göre işleme zamanı

değişiyor. Halı başına ücret alındığı için hepsine ayrı ayrı işleme ücreti veriliyordu. Ben şunu söylemişim; “Bu iş polip. Bunun daha fazla bir zorluğu vardır. Naylon olduğu için makinelerimiz bunu işlemeye yatkın makineler değildir. İşçilerin de acemiliği vardır.

Doğal olarak bu makinelerde çalışan işçilerin çıkaracağı halı ve buna bağlı olarak işçiliği düşüyordu. Üretim düşer, bu da işçiye yansır, bundan dolayı bunun karşılanması için, akriliğe göre biraz daha yüksek ücret verilmesi gerekir. Ustabaşı bizim söylediklerimizi makul karşıladı. Bu önerimiz işveren ve ustabaşı tarafından kabul edildi. Parça başına verilen ücret poliplerde arttırılmış oldu.

Dernek işçilerin sosyal sorunlarıyla da yakından ilgilenmektedir. Bu faaliyetlerin amacını Hüseyin Özdemir’den dinleyelim:

Seksen darbesinden sonra bütün kahvelerde açık saçık filmler oynatılıyordu. İşçiler arasında alkol de yaygınlaşmıştı. Büfelerde ve kahvelerde içki içiliyordu.

Sözde bu filmlerin oynatılması yasaktı ama polis seyredenleri değil, seyretmeyenleri gözetliyordu. İşçi arkadaşlara dernek toplantılarında bunlardan söz ediyorduk. Bunların amacının işçileri uyutmak olduğunu daha fazla sömürmek olduğunu söylüyorduk. Bununla ilgili seminerler de verdik. Tanıdığımız kahveci arkadaşların bu tür filmler oynatmasını ayıplıyorduk ve göstermemesini söylüyorduk.

Dernek çocuklara sahip çıkıyor

Dernek Yöneticisi Mustafa Aslan, “onlar bizim çocuklarımız” dediği çalışan çocuklar arasında Bali ve tiner kullanımının büyük bir sorun olduğunu anlatıyor:

Biz derneği kurarken işsiz kalan arkadaşımızdan da bizim haberimiz olsun dedik. Yan sanayiye adam mı lazım? Tezgâha mı adam lazım? Derneğe gidip gelen arkadaşlara iş bulma gayemiz de vardı.

Bir de işçilerin kahve, çay ocağı dışında gideceği yeri olsun istedik. İşçimiz derneğinde çayını içsin, gazetesini okusun. Zararlı alışkanlıklar edinmesin istiyorduk. Çünkü; Ünalı’da özellikle çocuklar içerisinde bali ve tiner kullanımı oldukça yaygındı. Geleceğimiz olan çocuklar, böyle kötü alışkanlıklar kazanmıştı. Biz dernekte bu çocukları tekrar kazanmak için şöyle bir karar aldık; özellikle dernek yöneticileri ve dernekte ileri gelen işçiler yanlarında bu çocukları çalıştıracaklardı. Burada amaç hem çocukların ekmek parası kazanarak bir iş sahibi olmasını sağlayarak yeni bir çevre kazandırmak, hem de gözetim altında tutmaktır.

Ben her insanın iyi bir yönü olduğunu düşünürüm. İşte insanın o yönünü bulup oradan yaklaşmak lazım. Böyle yaklaştığınızda, onlara kıymet verdiğinizde pek sorun olmuyordu. Bu şekilde ben çok çocuk çalıştırıp onları bali ve tinerden kurtardım. Çünkü onlar bizim çocuklarımızdı!

Dernekte yürütülen çalışmayı bir de Abdullah Alagöz’den dinleyelim:

Her hafta, hafta arasında işverenlerle birçok toplantı yapıyorduk. Derneğimiz sürekli açıktı. İşçilere “Bir sıkıntınız olduğunda gelin bize başvurun birlikte istişare edelim ve birlikte çözüm arayalım” diyorduk. Tatil günü olduğu için kalabalık toplantıları pazar günleri yapıyorduk.

Konuştığımız konuları dernek olarak işçiye açıklıyorduk. İşçi de onayladığı takdirde karara bağlıyorduk. İşverenlere işçinin taleplerini bu şekilde iletiyorduk.

Bazen de önemli gördüğümüz bir konuda biz kendi aramızda toplanıp karar alıyorduk. Ondan sonra bunu daha geniş çaplı toplantı yapıp işçiye açıklıyorduk. “Biz dernek yönetim kurulu olarak işçilere ne verebiliriz? Nasıl daha iyi şartlarda çalışmalarını sağlarız?” Hep bunun derdindeydik. Gerçi dernek olduğumuz için yetkimiz ve olanaklarımız kısıtlıydı ama gücümüz ölçüsünde işçiye yardım etmeye çalışıyorduk.

Dokuma işçilerinin sorunları çoktu: Zemin katlarda havasız yerlerde çalışıyordu işçi. Havalandırma yok, tuvalet yok, banyo yok, sigorta yok, hiçbir iş güvencesi yok. Hemen hemen her hafta bir iş kazası olurdu.

Can güvenliğimiz bile yoktu. Can güvenliği olmayan bir yerde sigortasız çalışma; çalıştıran için bence cinayettir, çalışan adam içinse “intihar etme” gibi bir durumdu. Bunu bizzat canlı şahidi olarak ben yaşadım. Bir gün öğlen yemeği istirahatindeyken bir çırak makinenin arasına düştü. Tezgâhın arasında kalan kafası patlayarak öldü. Bu çok feci bir şeydi. 12-13 yaşlarında bir çıraktı. İki arkadaş halı tezgâhının başında makineyi çalıştırmaya uğraşırken araya düşmüştü.

Bu ölümleri işverenler geçiştirebiliyordu, ama biz işçi olarak onu geçiştiremiyorduk. Bizim arkadaşımız ölüyordu yanımızda. Sürekli gözümüzün önüne geliyordu. Bizden bir parçaydı. Beraber çalıştığımız arkadaşlarımızdan biriydi. İşçinin ölmesi işverenin umurunda değildi. İşveren gidip babasına bir baş sağlığı diliyordu. Üç beş kuruş para veriyordu. “Takdiri ilahi” diyerek geçiştiriliyordu. Bunları gördük biz. Dernek olarak kazalara önlem alınması için daha sağlıklı işyerleri için ve işçinin sigortalı olması için uğraşıyorduk.

Derneğin gündeminde sürekli yer teşkil eden iş kazaları gerçekten önemli bir sorundur. Hemen her işçinin başından bir iş kazası geçmiştir, ya da bir anısı vardı. Vakkas Keleş’in başından geçen olay insanın kanını donduracak kadar sarsıcıdır. İşçinin kopan parmağını, doktor çöpe atmıştır:

Hiç unutmam Erdemoğlu’nun bulunduğu civarda bir işyerinde çalışıyordum. Bir çırağımız vardı, babası yurtdışına gitmişti. Ekonomik durumları iyi olmadığından herhalde, çocuk hem okula gidiyordu hem de gelip bize masura sarıyordu. Bir gün çocuk masura sardığı yerde bağırdı. Üstüne koştüğümüzda çocuk hâlâ bağıırıyordu. Parmağını tutuyor ve bağıırıyordu. Parmağının koptuğunu söyledi. Çocuğun eline baktım hakikaten işaret parmağının tırnaktan ötesi kopmuştu. Neyse makinenin altını aradım. Üstünü aradım kopan parmağı tozların içinde buldum. Tabii ben de cahilim, yani her şeyi bilen bir insan olmadığımdan sağlık açısından ne derece bilğim olabilirdi ki! Bu parmağı kendimce sigaranın jelâtinine koydum. Avucumun içine sakladım, çocuğu aldım koştum hastaneye. Doktor elimden o parmağı aldı. Çöpün içine attı. Ben şok oldum. Bir canı alıyor, çöpün içine atıyor. Yani tüylerim diken diken oldu. Ben buraya kadar avucumda saklamış getirmişim. Çocuğun tedavisini yaptılar. Parmağın canlılığını koruması için buz kitlesinin içine konarak getirilmesi gerekiyormuş, ben bunu bilmiyordum. O çocuk parmaksız kaldı.

Arabamın koltuğu kan olur, nakliye arabasıyla götürün!

Bir başka olay Harun Özkan’ın başından geçmiştir:

Ceyhan Halı’nın üst taraflarında küçük bir işyerinde çalışıyordum. Halı tezgâhının başında çalışırken birdenbire dışarıdan büyük bir gürültü geldi. Bir işçi arkadaşımız bağıırıyor, feryat ediyordu. İşimi aksatmayayım diye hemen dışarı çıkmadım; ama aslında yanlış bir düşünce. O esnada çığılığı duyar duymaz şalteri indirip hemen dışarı çıkmam gerekiyordu. Burada bir yanlışlık yaptım.

Aradan on beş yirmi dakika geçtikten sonra dışarı çıktım. Karşı taraftaki işyerinde bizim bir arkadaşımızın kafası tezgâhın arasında kalmıştı. Yani o tezgâhın her bir vuruşu yarım tonluk. Şu an anlatırken bile insanın tüyleri diken diken oluyor. Kafası tezgâhın arasında kalmış, orada can çekişiyordu. Dışarı çıkardılar arkadaşımızı. Kapının önünde bir patron var. Diğer fabrikanın patronu. İşçiler patrona dediler ki:

“Şu adamı hastaneye yetiştirelim, başka araba yok” İşçilerin hepsi telaşlı. Patron sakın sakın, umursamadan:

“Arabanın koltuğuna kan bulaşır. Şuradaki nakliye arabasına atın da götürün” dedi.

Tabii o telaşla kimse düşünmedi. O esnada patronun üzerine atlayıp paramparça etmek gerekiyordu ama o telaşta, o işçi arkadaşımızın hali göz önünde. İnsan çok tuhaf oluyor. İşte nakliye arabasının arkasına, yani bir çuval parçası gibi atıldı; ama arkadaşımız hastaneye gidemedi can verdi. Buna benzer birçok olay yaşandı. Biz bunlara şahit olduk. Şöyle deniliyordu. Kaza olduktan sonra işveren diyor ki “İşte dikkat etmiyorlar. Dikkatsizlik, ihmalkârlık.” Halbuki bunu göz önüne almıyorlar: 12 saat çalışılıyor. Vardiya değişiminde parça başı çalışıldığı için, “Ben biraz daha fazla çalışayım. Biraz daha fazla kazanayım” diyor. Diğer yeni gelen işçi ise acele ediyor; “Hemen bir an önce tezgâhın önüne geçeyim ben de fazla kazanayım.”

İş kaybı olmasın diye tezgâh çalıştığı sürede yağlamıyordu. Aslında tezgâhın durdurulması gerek. Burada bir çelişki var. Tabii ki orada işçiler haksız değil. Patron orada iş az çıktığında, verim az olduğunda da “Siz çalışmıyorsunuz. Siz işi aksatıyorsunuz, yavaşlatıyorsunuz, hadi güle güle” diyor. Diğer taraftan diyorlar ki “Ya dikkat edin, yavaş çalışın!”

Başkanın pazarlık payı!

Mecit Bozkurt, 96’nın birinci ayında yapılacak sözleşmede derneğin bütün dikkatini işçilerinin sigortalarının yapılmasına verdiğini söylüyor. Yalnız görüşmeler, yapılan pazarlıklardan dolayı yaklaşık bir ay sürmüştür. İşte patronlarla yapılan görüşmelerde yaşanan “pazarlık payı” hikâyesi:

Öncelikle şunu belirteyim, gerçekten iyi bir dernek yönetimi oluşmuştu. Toplantıları yaparken sanki hepimiz kırk yıl yöneticilik yapmış gibi kararlar almaya başladık. Aslında hoşumuza da gidiyordu. Karar alıyorduk. Aldığımız kararlar işçiler içerisinde uygulanıyordu.

İlk defa dernek sözleşmelerine gidiyordum. Dernek, işverenler tarafından kurulma çalışmaları başladığından bu yana muhatap alınıyordu. Her şey işverenlerin iki dudağı arasında değildi artık. İşçilerin derneği var ve dernek onlar adına toplu sözleşme görüşmelerine gidiyordu. Tabii dernek bir sendika değil ama aynı sendika gibi de bir işlev görüyordu.

Biz, işçilerle yaptığımız toplantılarda aldığımız kararlar ve yönetimde yaptığımız değerlendirmeler sonucu bu görüşmeleri ücret zammı merkezli olmaktan çıkarmaya karar vermiştik. Çünkü, işçilerin temel sıkıntısı sigortasız çalışmaktı. Sigortalı çalışan işçi çok azdı sanayi içerisinde.

95’in sonunda yaptığımız ve 96’nın ilk altı ayını kapsayacak görüşmelere başladık. Bu görüşmeler yaklaşık bir ay sürdü. İlk gittiğimiz görüşmelerde anlaşılamamıştık. Patronlar toplantının geniş katılımı olmasını istenmişti bizden. Sonraki toplantı Ticaret Odası’nda yapıldı.

Biz görüşmelerde sigortanın üzerinde durmayı düşünüyorduk ama işçi için zam oranı da önemliydi. Sigortaların yapılması maddesi dışında sözleşme metinlerini hazırlarken bayağı bir talep yazmıştık. Sanıyorum 20-25 madde vardı. İçerisinde iş elbisesinden yıllık izne, bir sürü talep vardı. Yalnız zam oranına gelince başkanımız sözleşme taslağına yüzde iki yüz artış yazmıştı. Şimdi sözleşme taslağına baktığımda biraz güldüm. Hüseyin Başkana:

“Yahu Başkan, bu maddeler falan iyi de, bu yüzde iki yüz nedir? Yüzde iki yüz zam yazmışız. Bunu bize vermezler” dedim. Bana aynen şunu söyledi:

“Sizin aklınız yetmez bu işe, bu işin pazarlık payı vardır.”

Ben, yine güldüm:

“Başkan, şimdi yüzde iki yüz zamları gidiyoruz. Bu işin pazarlık payı nasıl olur, kaçta ineceğiz? Bunu işverenler hayatta vermezler. Yüzde iki yüz zammı kaçta inecekler” dedim. Bana yine “sizin aklınız yetmez bu işe. Ben bu işleri çok iyi biliyorum” dedi. “İyi, tamam” dedik.

Neyse görüşme için Ticaret Odası’na gittik. Ticaret Odası’na ilk defa gidiyordum. Yüzün üzerinde işveren katılmıştı toplantıya. Antep’teki en büyük işverenlerden en ufak işverene kadar birçoğu oradaydı.

Toplantıyı, Halıcılar Odası Başkanı Yalçın Konukoğlu yönetiyordu. Yalçın Konukoğlu, önce sektörün sorunlarından bahsetti. “Bu dönem işler daha da düştü. Çok fazla satamıyoruz. Ürettiğimiz mallar elimizde kalıyor” diyerek söze giriş yaptı. Tabii işverenlerin hepsi dinliyordu. Sonra onlar sözünü bitirdikten sonra, bize dönerek;

“Dernek yöneticileri aramızda. Ellerinide bir sözleşme metni var. Bunu bizim görüşümüze açtılar. Ancak bu metne geçmeden önce bazı şeyleri konuşmamız gerekiyor. Hem sektörün sorunlarını hep beraber konuşmamız gerekiyor, hem de madem iki tarafız, iki taraf olarak da sektörün sorunlarına ortak çözüm bulmamız gerekiyor” dedi.

Bu dönem yakın bir zamanda Dilek Halı’da bir iş kazası olmuştu. Halı tezgâhının oldukça ağır bir parçasının yukarıya taşınması gerekiyordu. Parçayı asansöre yüklüyorlar ve düşmemesi için iki işçi de beraber biniyor. Düşmemesi için tutuyorlar. Asansör dediğimiz de demirden yapılmış etrafı kafes gibi örülmüş ilkel bir sistem. Asansör tam en üst kata geldiğinde, birden halatları kopuyor, ağır tezgâh parçası işçilerle birlikte aşağıya düşüyor. İşçinin birisi daha orada ölüyor. Diğer ağır yaralanıyor. Uzun bir müddet hastanede kalıyor. Gözünü de kaybetmiş. Bu işçiyi çok iyi tanıyordum. İsmi Zeki’ydi. Hâlâ gözünün birisi yok bu işçi arkadaşımızın. Tedavi edilmedi. Yalnız orada bunlar gündeme gelirken bizim başkanımız Hüseyin Özdemir dedi ki:

“Yahu kardeşim siz hep sektörün sorunlarını konuşuyorsunuz ama sizin işyerinizin çalışma koşullarını hiçbir zaman gündeme getirmiyorsunuz. İşyerleriniz işçinin çalışmasına elverişli değil. Daha yakın zamanda Dilek Halı’da gerçekleşen kazayı çok iyi biliyoruz. Bir işçi arkadaşımız hayatını kaybetti. Birisi sakat kaldı.”

Hemen birden bir işveren orada ayağa kalktı;

“Kardeşim burada suçlu olan biz değiliz. Burada suçlu olan işçidir. İşçi niye asansöre binmiştir! İşçinin asansöre binmemesi lazım.” O zaman biz tabii tepki gösterdik buna. Bu parçaların bu asansör

sistemiyle yukarıya çıkarılabilmesi için mutlak surette işçinin binmesi gerektiğini, ancak o halatların ve vinç sisteminin daha düzgün yapılmasının patronun yükümlülüğünde olduğunu belirttik. İçinde işçi olmadığı zaman da asansörün içindekilerle birlikte oradan geçen bir işçinin üzerine düşebileceğini söylediğimizde:

“Bu bizim hatamız değildir. Bu tamamen asansöre binen işçilerin hatasıdır” denildi. Patronlar sorumluluklarının üzerini örtmeye çalıştılar.

O arada Yalçın Konukoğlu bizim hazırlamış olduğumuz sözleşme metnini okumaya başladı:

“İşçiler bizden iş elbisesi istiyorlar.”

Kimsenin sesi çıkmadı.

“Yıllık izin istiyorlar.” Kimsenin sesi çıkmadı.

“İşte bayramlarda şunu istiyorlar” yine kimsenin sesi çıkmadı. Ben kendi kendime düşündüm “iyi” dedim. İşverenler bunların hepsini herhalde kabul edecekler. Zam maddesini en sona koymuşuz:

“Zam olarak da yüzde iki yüz istiyorlar” dediğinde bir baktım Ticaret Odası karıştı. Bütün işverenler ayağa kalktı. Hepsi birden “yallah” çekti. “Yüzde iki yüz zam mı olur?” dediler. Başkanımız Hüseyin Özdemir duruşunu bozmadan:

“Kardeşim, yani yüzde iki yüz yazmışsak illa yüzde iki yüz olacak diye bir kural yoktur. Bunu yazmışız ama burada anlaşabiliriz. Konuşup anlaşabiliriz.”

İşverenlerin hepsi birden tepki gösterdi:

“Hadi tamam bunları istediniz, şunları istediniz, yüzde iki yüz zam olur mu? Bu bizi batırır. Hiç görülmüş müdür yüzde iki yüz zam alındığı! Hangi sektörde görülmüşse biz de onu yapalım” dediler. Tabii orada konuşmalar, tartışmalar devam etti; ama anlaşma olmadı.

Bir sonraki görüşme Halıcılar Odası’nda oldu. Oraya giderken ben yine, “başkan bizim yüzde iki yüzden kaçta inmemiz lazım?” diye sordum. Yine aynı cevabı aldım: “Siz bilmezsiniz! Ben bu işleri çok iyi bilirim! Burada kurnaz olmak lazım” dedi. Aslında bu tavrını ben çok seviyordum. Çok güveniyordu kendisine, çok acayip güveniyordu. Neyse, biz gittik Halıcılar Odası’na. Görüşme başladı. O dönem yüzde iki yüz zam dedik ama, en son şöyle bir sonuca bağladık. Yüzde seksen zam alacaktık. Bunun yüzde otuzu peşin olarak sigorta için kesilecek, yüzde ellisi de direk boy başı işçiliğine yansıyacaktı. 96’nın ilk altı ayı için yapılan anlaşma buydu.

İşçiler için liste hazırlandı. Dernek listeyi çıkarıp dağıttı. İşçiler aynı anda aynı gün zammı aldılar. Artık işverenler itiraz edemiyordu. Patron zammı vermezse hemen işçi eline listeyi ve sözleşmeyi alıyordu. İşçi, “Kardeşim bak burada liste var, işverenler de imza atmış, işçiler de imza atmış” dediğinde patron bir şey yapamıyordu.

Anlaşmayı imzaladıktan sonra zammı alamayan birkaç işyeri çıktı. Alamayanlar, sorun yaşayanlar hemen derneğe geliyordu. Dernekten oraya gidiyorduk;

“Niye vermiyorsun kardeşim? Sen Halıcılar Odası’na üye değil misin? Bak, Halıcılar Odası’ndan işverenler ve yöneticileriniz buna imza attılar” diyorlardı.

Bu görüşmeleri yaparken benim unutmadığım bir şey oldu. O gün ben sözleşmeye giderken işyerindeki kalfalara;

“Sözleşme görüşmelerine gidiyorum. Bir buçuk saate kadar gelirim” dedim. Biz görüşmeleri işimiz fazla aksamam diye özellikle öğle yemeğine denk getiriyorduk; ama, biz görüşmelerin dört beş saat süreceğini tahmin edemiyorduk. Görüşmeye gittiğimizde içimde bir sıkıntı, bir tereddüt oluyordu; “Acaba tezgâh çalışıyor mu? İşveren geldi mi? Gelmedi mi?”

Ben işyerime döndüğümde şunu gördüm; bizim işyerinde çalışan kalfalar sırayla benim tezgâhımda çalışmışlar. Onların söylediği şey şuydu, “Bu arkadaşımız bizim için gidiyor. Bu sadece kendisinin sorunu değil. Bizim için gidiyorsa, biz sırayla onun yerine çalışalım. Çağcısına da istirahat verelim.” Hepsi sırayla çalışmış ben gelene kadar. Biz, saat on ikide çıkmıştık. Saat beş buçuk altı gibi geldiğimde işimin hiç aksamadığını gördüm. Benim patron benim sözleşme görüşmelerine gittiğimin farkında bile olmamıştı.

Derneğin ilginç taktiği

Dernek, işçilerin kendi sigortalarını takip etmeleri için ilginç bir taktik izler. Direnişi olgunlaştıran derneğin bu taktiğini Mikail’den dinleyelim:

95’in Mart ayında yapılan sözleşmede zam oranı düşük tutuldu. Derneğin resmî kuruluşundan bir gün önce yapılan bu sözleşmede derneğin kuruluşunda bir sıkıntı çıkmasını ve artık işçilerin sigortası yapılsın diye böyle bir taktik izlenmişti. Biz bunu işçiye açıkladığımızda işçi de;

“Tamam sigortam yapılsın, daha az bir zam almaya razıyım” dedi. Onda da patronlar verdikleri sözleri tutmadılar. İşçiler hem zammı düşük aldı hem de sigortası yapılmadı.

Bu sefer, ikinci dönem sözleşmesinde başka bir taktik izleyelim dedik; “Zam yüksek olsun ama sigorta primleri işçiden kesilsin” dedik. Böyle olunca işçi de sigortasını ister istemez takip eder diyorduk. Bu sözleşmenin maddelerinin içinde 52 boy halı ücreti bayram ikramiyesi ödenmesi, cumartesi gecesi, gece saat onbirden sonra yüzde yüz zamlı çalışma, pazar gününün tatil olması, yılda 15 gün senelik izin hakkı ve kanunen patron sigortalı yapmak zorunda olmasına rağmen, yine de işçilerin sigortalı yapılması maddelerini sözleşme listesine yazdırdık.

Biz o dönem yüzde 80 zam almıştık. Ama bu zammın yüzde 30’unun, işçilerin sigorta kapsamına alındığında, işçinin payına düşen kesintisi olarak kesilmesi konusunda anlaşmıştık. Buna rağmen işverenlerin bu anlaşmaya uymayacaklarını kesinlikle biliyorduk; çünkü işverenleri çok iyi tanıyorduk. İşçiye oyalamaya çalışacaklardı.

Böyle bir yönteme başvurmamızın nedeni, ücretten peşin peşin kesinti yapıldığı için işçinin sigortasını takip etmesini sağlamaktı. Aslında 96 direnişinin hazırlığı da böyle başlamış oldu.

543 işyerini kapsayan anket

Sözleşmenin imzalanmasına ve işçilerin sigortalı yapılması için kesintinin başlamasına rağmen dernek bir araştırma yapmaya, anket yapmaya karar verir. Tek tek 543 işyeri gezilir. Yapılan anket çalışmasının amacını Hüseyin Özdemir’den dinleyelim:

Anket çalışmasını yapmamızdaki gaye şuydu: 95’in sonunda yapılan sözleşmede işçiden sigorta kesintisini başlatmıştık; ama biz sigorta parası kesilse de patronların sigorta yapmayacağını

biliyorduk. Dokuma işçisi olarak dokuma işverenlerini tanıyorduk. Onun için eğer sigortalar yapılmazsa işçilerin nasıl bir duruş sergileyeceklerini, yönetim kurulundaki arkadaşlarla sık sık tartışıyorduk. Dernek olarak, “20 bin işçiyle nasıl bir sonuca ulaşabiliriz? Başta sigorta olmak üzere taleplerimizi nasıl kabul ettirebiliriz? İşçilerin beklentileri neler? Kaygıları neler?” Bunları öğrenmemiz gerekiyordu.

Anket çerçevesinde 543 işyerini gezdik. Her işyerinde kaç işçi çalıştığını, bunların kaçının sigortalı olduğunu tek tek kaydettik. Genç ve çocuk işçi sayısını saptadık. İşçilerin yaş ortalamasını, hangi mezhepten, hangi inançtan olduklarını bile, bu anket vesilesiyle öğrendik.

İşyerlerinde ne kadar üretim yapıldığını, her işyerinde kaç halı tezgâhı olduğunu kaydettik. Sektörün ülke ekonomisindeki yerini, uluslararası ilişkilerini, hangi ülkeyle ne kadar ticari ilişkisi olduğunu, ihracatın hangi aylarda yoğunlaştığını, yılda kaç ton iplik harcandığını, bu iplikle kaç metre kare halı üretildiğini araştırdık. Bu bilgileri toplamak için işyeri işyeri geziyorduk. Daha sonraki süreç içerisinde bu çalışmaya öyle bir yoğunlaştık ki, aylarca eve gidemediğimiz oldu.

Bu çalışmayla son sözleşmede işçilerde sigorta kesintisi başlamasına rağmen 20 bin dokuma işçisinin içerisinde 1019 sigortalı işçi olduğunu tespit etmiştik. Bunların içerisinde bir tane bile sigortalı olan çağcı yoktu. Yani 7500 genç işçinin içerisinde işveren yakını olsa dahi sigortası olan yoktu. Bobinciler ve masuracıların hepsi çocuktan zaten. Normal işçinin göreceği işi görüyorlardı. İş kazası en çok onların başına gelmesine rağmen hiçbirinin sigortası yoktu. Olan sigorta da şunun için vardı: Patronlar, işyerine ruhsat alabilmek için bir tane sigortalı insan göstermek zorundalar. Bunların bir kısmı çok yaşlı kalfalar ve makinistlerdi. Sigortalı olanların çoğu, ayda en fazla 5-10 gün sigortalı gösteriliyordu. Sigortalı gösterilenlerin diğerleri ise patronların köyünde oturan akrabalarıydı. Adıyaman’da oturan bir çiftçi, Gaziantep’te dokuma işçisi olarak gözükiyordu. Adıyaman Besnili çok sayıda patron vardı.

Yaptığımız araştırmada emekli olan dokuma işçisine de rastlamadık. O yıllarda emekli olan dokuma işçisi yoktu.

Yaptığımız görüşmelerde patronların, bir direniş yaşanmadan bu hakları uygulamayacaklarını gördük. İşçi de bunun farkındaydı, çünkü sigorta meselesi 1993 ve sonrasında 95’te dernek olarak yaptığımız iki sözleşmede yer almasına rağmen uygulanmıyordu. Diğer sözleşmelerden farklı olarak 95’in sonunda yaptığımız ve 96’nın ilk altı ayını kapsayan sözleşmede işçiden alınan zammın yüzde otuzu oranında sigorta kesintisi de başlatmıştık; ama buna rağmen patronlar sigorta yapmıyorlardı. İşçi bundan dolayı halı işverenlerine çok tepkiliydi. İlk başta 20 bin işçinin yan yana geleceğine kimsenin güveni yoktu. Bu talepleri işverenlerin kabul etmeyeceklerini söylüyorlardı. İşçilerde polislerle karşı karşıya gelme korkusu da vardı. Bir eylem yapılırsa polisin müdahalesinden korkuyorlardı. Herkes birey olarak aynı korkulara sahipti. Ama bu korkular aslında işçilerin birbirleriyle yeterince diyalog içerisinde olmamalarından, örgütsüz olmasından kaynaklanıyordu. İşte bu noktada dernek işçilerin bu kaygılarını gidermede önemli bir görev üstlendi; işçiler arasında iletişim sağlayarak, bir işçinin sıkıntısının, önyargısının, dünyaya bakışının diğer işçi tarafından anlaşılmasını sağladı. Bu da işçiler arasında güveni geliştirdi.

Tabii bu işyeri gezilerinde işçilerin önerileri olmuştu. İşçiler çok somut şeyler söylemişlerdi. Onun için 96’da direniş başlarken bir tereddütümüz yoktu. Çünkü az-çok çıkabilecek sorunlara karşı önceden tedbirler almıştık.

Anket çalışmasında biz siyaset de konuştuk. İşçilerle ülkenin gidişatı konusunda, siyasi partilerin nitelikleri konusunda sohbetlerimiz de oldu. Milletvekili adayı olduğum için sanayinin hepsi artık beni Emek Partili olarak tanıyordu. Sohbetlerde işçiye sahip çıkan tek partinin Emek Partisi olduğu noktasında bariz ve net bir görüş vardı. Belki de işçiyi direnişe kaldıran o dönemdeki siyasi çalkantılardı. Onları tartışmak işçileri bayağı duyarlı kılmıştı.

Adım adım direnişe doğru

Yaptığımız çalışmalar sonucu çağcılar sigortalı çalışmanın önemini kavradı. Başta sigortalı olmak onlara hayal geliyordu; fakat dernekte yaptığımız toplantılarda bunun mümkün olduğunu örnekleriyle anlattık. Bir de dernek olarak şöyle bir şey geliştirmiştik: Ünalı'da boy başı ücretin üçte ikisini kalfa, üçte birini çağcı alır. Biz çağcıların sigorta kesintisini ödeyebilmesi için boy başı ücretin üçte birini değil, yüzde kırkını almaları yönünde bir karar aldık. Bir sonraki sözleşmede bu kararımızı hayata geçirecektik. Tabii kalfaların bir bölümünde bir rahatsızlık oluşmaya başlamıştı. Biz dernek olarak bundan rahatsız olunmaması gerektiğini, kesinlikle bir sefere mahsus olmak üzere de olsa ücret dengesizliğinin ortadan kaldırılması için çaba göstereceğimizi beyan etmiştik.

Derneğin gençliğe bu yaklaşımından ve aldığı bu karardan dolayı genç işçilerin güveni arttı. Büyük patronların işyerinde gençlerden oluşan komiteler kurmaya başladık. Küçük işyerlerinin olduğu yerlerde ise bütün bir bölge için komiteler kurmuştuk.

Gençlik Komitesi'nde yer alan çağcıları bir toplantıya çağırdık. Toplantıyı 96'nın 5 Ocakında yaptık. Derneğin gençlik için aldığı kararları açıkladık. Gençlere, "İşçiler arasında sömürünün kaldırılması için üçte bir üçte iki ücret oranının kaldırılması gerektiğini, eğer kalfa ücretini yükseltecekse bunu direk patrone taleb etmesi gerektiğini, kalfanın işçinin emeğini çalmaması gerektiğini" anlattık. Gençler bu söylediklerimizden sonra bütün sanayide şunun propagandasını yapmışlar, "Dernek, gençlere eylem çağrısı yapmış!"

O gün Gençlik Komitesi toplantısında aslında genç arkadaşlara eylem çağrısı yapmamıştık. Gençlerin bu talepte birleştirilmesi gerektiğini anlatmıştık. Onlar da bunun ancak eylem yapılırsa mümkün olacağı fikrine varmışlardı. Bir baktık ki gençler iş bırakmış. O zaman Atatürk Lisesi'nin arkasında bir top sahası vardı. İşçiler orada toplanmıştı. Polis gelmiş işçilere nasihatle bulunuyordu. İşte başkanın, derneğin sözünü dinlemeyin. Böyle yaparsanız başınız derde girer, yasalar çerçevesinde hareket edilmesi gerektiği gibi nasihatler. Gençleri tehdit de etmişler. "Kim öne çıktıysa tarayalım" tarzında tehditler de yapmışlardı gençlere.

Ben, gençlere süre içerisinde bu talepleri dernek olarak gündeme getireceğimizi söyledim ve yeniden işbaşı çağrısı yaptım. Çünkü eylem yeterince hazırlıklı ve işçilerin tümünün katıldığı bir eylem değildi. O zaman işçilerin aleyhine sonuçlanabileceği için durdurmak zorundaydık. Bazı gençler derneği kınamışlardı, "Neden bizim eylem yapmamıza karşı çıkıyorsunuz?" diye. Biraz küskünlükler de olmuştu. Ama gençlerin bu eylemi aslında 96 direnişi öncesi bir ön çarpışmaydı ve bu çarpışmada şunu gördük; işçiler derneğin sigortalı çalışma ile ilgili yürüttüğü mücadelenin arkasındaydı.

Sigortalı yapılmayanlar sadece çağcılar değildir. Mecit Bozkurt sigortasını yaptıramayan kalfalardan biridir:

Benim çalıştığım işyerinde işveren ne beni, ne de diğer işçileri sigortaladı. Kendisine, "Bak biz

liste çıkardık. Yüzde elliyi biz buraya yansıtmışız; ama yüzde otuzu bizden peşin kesilmiş. Benim sigorta miktarımı kesiyorsun ama sigortamı da yapman lazım” dediğimde, “Kardeşim biz seni şimdi sigortalı edemeyiz” dedi. Halıcılar Odası’na ve Dokumacılar Derneği’ne küfreden işverenler oldu; “Bunlar ne hakla bu kararları alırlar!” dediler. Halıcılar Odası’nda da sigortalı yapma maddesinden dolayı işverenler birbirleriyle tartıştılar. Ama biz baktık ki geçen üç dört aylık zaman içerisinde değişen bir şey yoktu Ünaldı’da. Zam yüzde elli oranında yansıtmıştı ama sigorta yoktu. Sigorta yine yapılmıyordu.

İşçilerin az bir kısmında derneğe şöyle tepkiler de gelmeye başladı:

“Siz niye böyle bir şey yaptınız. Dernek yüzde seksen zam aldı, biz yüzde ellisini aldık. Niye böyle oldu? Niye zammın tümü ücrete yansımadı?”

Çok az da olsa bir kısım işçi de;

“Ben sigortalıyım ama niye benden kesiliyor? Niye ben yüzde elliye anlaşıyım? Niye yüzde seksen değil?” diyordu.

Biz de, “Bak sanayide sigortalı insan sayısı bu, sigortasız insan sayısı bu. Kişilere göre değil, sanayinin genel durumuna göre karar almamız gerekiyor” diyorduk. Yani biz bir taraftan işçileri de sigortalı olmaya ikna etmeye çalışıyoruz. Çünkü, dokuma işçisinin aslında şöyle bir geleneği de vardı, dokuma işçisi için sosyal haklar hep ikinci planda kalmıştır. Dokuma işçisi hayatında hiçbir zaman bu hakları fazla önemsememiş, gündeme getirmemiştir. Mesela dokuma işçisinin en önemli talebi hep şu olmuştu; “Benim zam oranım ne olacak? Ne kadar yüksek zam alacağım?” Hep bunun için mücadele etmiştir. Bu sadece 90’lı yıllarda başlayan bir şey de değil. Ta kilimcilik döneminden beri böyle. 78 grevine bile baktığımızda en öndeki talep zamdı. Yani grev zam için yapılmıştır. 93 gün süren grev bile zam için yapılmıştır.

Aslında o dönem biz sigortayı, yıllık izni, tazminat vb. haklarımızı istediğimizde garipseyen işçiler olmuştu. Biz artık dokuma işçisinin şimdiye kadar alıştığından farklı şeyler söylüyorduk. Tabii bu söylediğimiz şeyler işverenleri de tedirgin etmeye başladı. İşçilerin sigortalarının yapılmadığını gördük ve bunu birkaç kez Halıcılar Odası’yla görüştük. Dedik ki:

“Bakın bu gidişat iyi değil. Siz bu işçilerin sigortasını yapmamışsınız. Yüzde otuz da peşin para kestirdiniz bu işçilerden. Ya işçilerin parasını verin ya da sigortalarını yapın.” O zaman bize “Biz herkesi denetleyemeyiz. Ne yapalım yani?” dediler. “Mademki siz buradasınız. Bu parayı kestiniz. Sizin mutlak surette sigortaları yapmanız lazım” dedik. Tabii bu görüşmelerde çok mesafe katedilemedi. Artık dernek olarak şunu dillendirmeye başlamıştık; “Eğer yedinci aya kadar, yedinci ayın birine kadar sigortalar yapılmazsa, biz iş bırakacağız, greve gideceğiz.”

O zaman grevi dillendirmemize gülenler oldu. Sendika değilsiniz, dernek grev yapabilir mi? Yapabilir mi, yapamaz mı? Bu tartışmalardan ayrı olarak aslında, Ünaldı Dokuma İşçileri Derneği olarak biz direnişin başlayacağı yedinci ay görüşmeleri gelmeden birkaç ay öncesinden yoğun olarak hazırlıklara başlamıştık. Sigortalı çalışma talebimizin çözümlenmeyeceğini ve kesinlikle grevin kaçınılmaz olacağını biliyorduk.

Biliyorduk da... Ünaldı’da işimiz kolay da değil; 540 işyerinde çalışan 20 bin işçi var. Sadece Ünaldı’da değil; Çıksorut’u var, Başpınar’da çalışan dokuma işçileri var. Havaalanı yolunda,

Körkün’de, Küşet’te çalışan işçiler var. İşyerlerinin büyük bir bölümü Ünaldı’da olmakla birlikte dokuma sektörü sadece bir bölgede kurulmuş da değil. Ünaldı zaten birçok mahalleden oluşmuştu. Küçük bir yer değildi. Bu kadar dağınık bir sanayide işçiye nasıl anlatacaksınız? Biraz tedirginlik de vardı üzerimizde; ama dedik, kardeşim madem patronlar sigortaları yapmayacaksa bizim kesinlikle greve gitmemiz gerekiyor. Yani başka çıkar yolumuz kalmamıştır. Yüzde otuz işçilik kesilmiş... Aylardan beri bu para bizden kesilmesine rağmen işçinin çok büyük bölümüne bir tek gün sigorta yapılmamış. Gerçi hani kısmi olarak sözleşmeyi uygulayan, sigorta yapan yerler vardı, ama çok küçük sayıdaydı bunlar. Öyle genele yayılan şey değildi. Halıcılar Odası’yla yapmış olduğumuz bütün görüşmeler hep olumsuz bitti. Bize şunu söylediler; “Tamam, olacak, düzelecek, yapacağız.” Bizi baştan savıyorlardı.

Ben şunu çok iyi biliyordum; dokuma işçisi kolay kolay ücretinden kesinti yaptırmaz. Çünkü, bugüne kadar hep bunun için mücadele etmiş, onun için hazırlıklara başlamıştık. Bu gelişmeler üzerine dernek içerisinde bir görevlendirme yapıldı. Herkes Ünaldı içerisinde çalışmalara başladı. Sadece dernek yönetimi de değil, yönetim dışında da gerçekten Ünaldı içerisinde destek veren, bu çalışmalara katılan oldukça fazla arkadaş vardı.

Altıncı ay geldiğinde grevden bir ay öncesinde ben Perilikaya bölgesinde çalışıyordum. Perilikaya’da çalıştığım yer üç tezgâhlı küçük bir işyeriydi. Kaplanlar Halı’nın bitişiğindeki bir işyeriydi. Biz sürekli çay ocağına çıktığımızda arkadaşlarla sohbet ediyorduk. Orada işçilerle her gün görüşüyor, toplantı yapıyorduk. Kendi işyerimizden başladık ama çalışmayı daha geniş alana, çevre işyerlerine doğru yaydık.

Ara sıra Cuma Uzun yanıma geliyordu. Gece gündüz dolaşıyorduk;

“Bunlar yüzde otuz paramızı kesti. Hiçbirimizin bir tek gün sigortası yok. Bir tek gün dahi sigortalı göstermediler. Ya bu paramızı geri alacağız ya da bizi sigortalı yapacaklar. Bunun başka çıkar yolu yoktur” diyorduk. İşçilerle konuştuğumuzda hemen söylediklerimize benzer şeyleri kendileri de söylemeye başlıyor, bizimle hemfikir oluyorlardı.

Dokuma İşçileri Derneği’nin diğer yöneticileri gibi Mikail de, direniş hazırlıklarının aslında 95 yılının son günlerinde yapılan sözleşmenin hemen sonrasında başladığını belirtiyor:

Patronlar işçilerden sigorta parasını kestikleri halde sigorta yapmadılar; ama biz bu sözleşmeyi yaparken işverenin sigorta yapmayacağını biliyorduk. Bunu tahmin ediyorduk; çünkü işveren yıllardır öyle çalıştırmaya alışmıştı.

Sözleşme maddelerine uyulmasını isteyen bazı işçiler üzerinde baskılar da artmaya başladı. Örneğin Ceyhan Halı’da sakat (hatalı) dokunan halılar için işçiden çok büyük cezalar kesiliyordu. Onun dışında bütün işçilere patron, istediği zaman işten atabilmek için, boş bir kâğıt imzalatmıştı. İşçiler, bu nedenle iş bıraktı. Dernek yönetimi patronla görüştü, boş kâğıtların yırtılmasıyla ancak akşam anlaşma sağlanabildi.

Yani böyle durumlar birkaç işyerinde yaşandı. Yine, Seydi Bulut Halı’da bazı şeyler yaşandı. Tazminatlar konusunda, işten atmalar konusunda bazı şeyler yaşandı. Bunlar şunu ortaya çıkarıyordu. İşçi kendi aldığı kararın arkasında duruyordu.

Sözleşmeden sonra sanayide bazı istisnalar da vardı. Sigortasını isteyip yaptıranlar oldu; ama

sanayinin genelinde sigortalı çalışma konusunda bir gelişme sağlanamadı.

Ankette ortaya çıkan sonuçla beraber, biz Dokuma İşçileri Derneği yönetimi olarak aramızda görev dağılımı yaptık. Önceki direnişten bazı tecrübeler edinmiştik. Mesela sanayinin bazı zayıf bölgeleri vardı; 96'dan önce de bizim iş bırakma girişimlerimizde Hasip Dürü caddesi zayıftı. Bu caddede ben görevliydim. Bozoklar Mahallesi civarındaki işyerlerinde Cuma Uzun görevliydi. Çıksorut işçileriyle Mecit Bozkurt görüşüyordu. İbo'nun çay ocağının olduğu bölgede de ben görev almıştım. Abdullah Alagöz Merinos'ta (Erdemoğlu) görev almıştı. Her arkadaş bir bölgeden sorumluydu. Buraları toplamak ve önümüzdeki sürece buraları hazırlamak için dernek kendi arasında sanayiye parsellemişti. Herkesin bir görevi vardı. Yedek yönetimdeki işçiler de bazı bölgelerde görevlendirilmişti. İşte 96'ya girerken biz böyle bir karar aldık dernekte.

Görevlendirmeye beraber 96'nın ikinci altı ayındaki sözleşme görüşmelerine yoğun bir çalışma başladı. Dernek yönetimiyle beraber mücadelenin önünde yer alan yaklaşık 20-25 işçi vardı. Gecemiz gündüzümüz hep sanayide geçiyordu. Toplantıları gece işyerlerinde yapıyorduk. Gündüz ise, toplantıları genellikle dernekte yapıyorduk.

Hafta sonlarımız hiç boş geçmiyordu. Hep toplantı yapıyorduk. 96'da yedinci aya, yani yeni sözleşme dönemine girerken sanayinin geneli, alınacak bir kararlara hazır hale gelmişti. Temmuz ayından önce bütün sanayide iş bırakılacağı konuşulmaya başlanmıştı. Bununla ilgili somut bir karar yoktu. Ama yaptığımız sözleşmeye uymadıkları için patronlara iyi bir ders vermek gerektiğini, bunun haklarımızı kazanma adına çok önemli olduğunu söylüyorduk.

Direnişin başlayacağı yedinci ayın birinde, yani 1 Temmuz Pazartesi gününden önceki cumartesi günü tüm işçileri Ünalı Dokuma İşçileri Derneği'ne davet ettik. Burada dernek yönetimi ve işçilerle birlikte; "1 Temmuz Pazartesi günü şalterlerin inmesi ve toplu halde derneğe gelinmesi" kararını aldık. Biz 93'te sokakta toplanıp kendi kararımızı kendimiz veriyorduk. Bütün kararları işçiler kendileri veriyordu. Zam oranını kendi belirliyordu. İşte üç yüz, beş yüz işçinin olduğu bir ortamda toplu olarak alınıyordu bu kararlar. Toplu alınan bu kararlar hayat buluyordu da. İşçi kararı kendisi aldığı zaman kendi aldığı kararın arkasında duruyordu. Öyle bir özellik gelişmişti işçide. Onun için direniş kararını yine işçilerin katıldığı kalabalık bir toplantıda, bu defa derneğimizde aldık.

Şerif Yılmaz patronların oyalama taktiği izlediği kanısındadır:

Yedinci ay bizim zam ayımız. Zam ayı yaklaştığı için 96'da haftada bir patronların Dernek Başkanı Yalçın Konukoğlu ile konuştuk. Patronların Dernek Başkanına:

"Sigortamızı istiyoruz. Şu şu haklarımızı istiyoruz" dedik. O,

"Tamam, ben patronları toplayacağım, ben size bildiririm" dedi. Bir hafta sonra tekrar gittik:

"Bizim işçiliğimiz şu olsun. Şu hakları istiyoruz. Böyle bir çalışma sistemi dünyanın hiçbir yerinde kalmadı. Bak işçilerle konuştuk. İşçilerin hepsi grev aşamasına gelmiş her an işi bırakabilirler" dediğimizde o Konukoğlu dedi ki:

"Ben ne yapayım? Benim işyerimde işçiler sigortalı. Öbürü yapmıyor."

O arada Hüseyin:

"Yalçın bey, sen işçilerin hepsi sigortalı diyorsun, ama biz araştırıyoruz. Hepsi sigortalı değil. Sen

İşverenler Derneği başkanısın, başta senin yapman lazım” dedi.

O zaman biz onun yazıhanesindeyiz. Yüzümüze karşı çok olumlu. Bize Avrupa sistemini anlatıyor. Ama uygulamaya gelince, “Biz bu şartları götüremeyiz” diyor. Biz o zaman son şartlarımızı söyledik. Sigortaların yapılmasını istedik:

“İşçiler bizi çok sıkıştırıyor. Her an işi bırakabilirler” dedik. Velhasıl adamın yanına kaç sefer gittik geldik. Bir sonuç çıkmadı. Adamlar bizi oyalıyorlardı. O zaman, “Biz yedinci ayın birinde işi bırakacağız” dedik. O gün kimsenin çalışmayacağını duyurduk.

Dört saatte sanayiye durdurabilirdik!

Direnış öncesi işçinin ruh halini Cuma Uzun’dan dinleyelim:

Direnış öncesinde aramızda müthiş bir birlik vardı. Sanayiye indiğimizde bunu görüyorduk. Ben şundan emindim; dört saat içerisinde bütün sanayiye kapatabilirdik. Ben buna inanıyordum. Dokuma İşçileri Derneği, “Bugün kapanacak” dediği zaman işçiler, kapatırlardı.

Grevden önce işyeri işyeri gezdik. İşyerlerindeki sigortalı işçileri, sigortasız işçileri çıkarttık. Biz şunu düşündük, herkesi sanayide sigortalı yapabilirsek daha sonra sendikalı yapma şansımız olur. Direniş öncesinde işverenleri işçileri sigortalı yapmaları konusunda uyardık. İşverenler uyarılarımızı dikkate almayınca direniş başladı.

Dernek yönetimi, direniş öncesi işçilerle karşılaşılacak zorlukları açık konuşur. Hüseyin Özdemir anlatıyor:

İşverenlerle toplu sözleşmeye bir ay önce gitmeye başladık. İşverenlerle günlük görüşmeler yapıyorduk. İşçiler günlük görüşmede ne oldu diye soruyorlardı. Zaten son bir ay kala artık direniş planlarını konuşuyorduk. Direniş öncesi son bir ay hep toplantılarla geçti. Hemen hemen dokumacıların oturduğu bütün mahallelerde kitlesel toplantılar yapıyorduk.

Biz direniş başlamadan önceki bir aydaki toplantılarda saldırılara maruz kalacağımızı, işverenlerin bizi bölmeye çalışacağını, polisin saldırabileceğini buna karşı birliğimizi korumamız gerekeceğini söylüyorduk. Başlarına gelebilecek hiçbir şeyi işçilerden saklamadık. Bazı çevrelerin kötü yönde direniş kullanabileceğini de söylüyorduk.

En çok güven duyduğumuz şeydi; sade olan tamamen bir siyasal kimliğe bürünmemiş, belli bir siyasetin etrafında kemikleşmemiş işçi gövdesi, yani İslami çevreler, MHP’ye oy veren radikal olmayan işçiler, kendine sosyal demokratım diyen işçiler şunu diyordu;

“Biz haklarımızı alana kadar kesinlikle ve kesinlikle mücadele edeceğiz, çatışmalarda geri adım atmayacağız.” Gerçi gevşek duran, güven vermeyen az bir kısım işçi de vardı; ama işçinin ana gövdesi sağlam duracağını belli ediyordu. Onu görebiliyorduk. Bunda amacımız sorunun devletin ve işverenlerin tutumundan kaynaklandığını ifade etmekte.

İşte biz bu güvenden dolayı yedinci ayın birinde, yani ilk pazartesi direnişin çağrısını yaptık. Direniş başlamadan önce birçok kuruma, direnişin başlama gününü ve nedenlerini belirten bir açıklama gönderdik. Valilik, Emniyet, İçişleri Bakanlığı, Cumhurbaşkanlığı ve Bölge Çalışma Müdürlükleri de içinde olmak üzere, 12 devlet kurumuna bir açıklama göndermiştik. İşçilerin anayasal haklarının kesinlikle uygulanmasını istemiştik.

İşyerlerinde de dernek temsilcilerini seçmiştir. Merinos'ta çalışan Mehmet Demirkıran'ı dinleyelim:

96'da 3-4 temsilcimiz vardı. İki çeşit halı tezgâhı vardı işyerinde. Tek mekik ve çift mekik tezgâhlar diye. Ben çift mekikte çalışan işçilerin temsilcisiydim. Diğer arkadaşlar tek mekikçilerin temsilcisiydi.

Abdullah, derneğe sürekli gidip geliyordu. Orada bizlere aktarıyordu. Biz temsilciler olarak ne dersek bütün işçi arkadaşlar da uyuyordu.

Ne zaman bir sıkıntıları olsa onlarla konuşurduk. Sorunlarını halletmeye çalışırdık. Herhangi bir sorunlarını işverene biz iletirdik. Her işçi arkadaşımız işverenle konuşamıyordu. Bir sıkıntıları olduğu zaman bize müracaat ediyorlardı. Biz de işverenle konuşuyorduk. Bundan dolayı işçiler bizi benimsemişti. İşçi arkadaşlarla aldığımız ortak direniş kararına işyerimiz ilk günden uydu.

Dernek yöneticisi Mustafa Aslan işçinin taleplerine patronların olumsuz yanıt vermeleriyle hazırlıklara başladıklarını ve direnişin artık kaçınılmaz olduğunu söylüyor:

Patronlar bizim isteklerimize hep olumsuz yanıt verdi. Oysa biz çok şey istememiştik. İşçi olarak en temel haklarımızı istemiştik. Sigortamızı istemiştik. Patronlar, “Bunlar çok oldu, bu derneğin bitmesi lazım” dediler. “Zaten derneğin bir yaptırım gücü yoktur” dediler. O zaman bir kopukluk oldu ve direniş hazırlıklarına başladık.

Ünaldı, birkaç mahalleye dağılmıştı. Perilikaya bölgesinin sorumlusu bendim; ama artık işçilerle görüşmeye yetişemiyordum. Bölgedeki sorumluları üçe çıkardık. Atatürk Lisesi çevresinde, Çıksorut'ta ve diğer yerlerde görevlileri üç kişiye çıkardık. Perilikaya'dakileri üç kişiye çıkardık. Çıksorut'ta olan işçilere yetişemiyorduk. Bu şekilde yedi kişilik yönetimle birlikte yirmi kişi birinci derecede görevli oldu. Bir kişiyi de yedek aldık.

Direniş başladığında birçok işveren demiş ki, “Falanca adam gitmiş de Erdemoğlu'nun kepengini kapatmış da! Yok şunu yapmış, bunu yapmış.” Direnişin başladığında hiçbir işçiye işi bıraksın diye baskı yapılmadı. Hiçbir işçi kendi işyeri dışında başka bir işyerinin kepengini kapatmadı; ama çalışan yerleri ikna etmek için herkes bir dernek yöneticisi gibi konuştu. Bunu herkes böyle bilsin! İşçi kendi isteğiyle işyerlerinde şalteri indirdi. “Bu benim hakkımsa, ben direnerek alırım” dedi. Ama sanayinin hepsi kapattıktan sonra ısrarla çalışmak isteyen birkaç küçük işyeri vardı. Onlara da doğal olarak izin veremezdik!

Ve direniş başlıyor!

“Maya tuttu!” diyerek sevinen dernek yöneticisi Mecit Bozkurt, direnişin ilk günü oldukça heyecanlıdır:

Son bir haftayı sürekli toplantılarla ve işyerlerini gezerek geçirdik. Benim bulunduğum bölgedeki hemen hemen bütün işyerleriyle görüştüm. Hafta sonu itibariyle her şeyin bittiğini söyledim. Pazartesi günü için direniş çağrısı yaptım.

Son bir hafta boyunca yaptığımız toplantılar işçiyi o kadar duyarlı hale getirdi ki, bizim bulunduğumuz bölge cumartesi gününden işi durdurdu. Cumartesi gecesi hiç kimse çalışmadı. Öyle bir noktaya getirmiştik orayı. Hatta işverenler, işçileri çalışması için zorlamıştı ama hiç kimse

çalışmadı.

Artık bu karar alınmıştı. Ok yaydan çıkmıştı. Geri dönüş yoktu. Ne pahasına olursa olsun pazartesi günü işbaşı yapılmayacaktı. Yedinci ayın birinde kesinlikle iş başı yapılmayacak, hiç kimse işyerlerine gitmeyecekti. Alınan karar buydu. Her yerde bu konuşuluyordu.

İş bırakma kararımızı işverenler de biliyordu. Haberleri var, biliyorlardı, ama hiç kimse büyük bir direniş tahmin etmiyordu. Bir gün olur, ikinci gün çözülür, herkes işinin başına geçer çalışır, diye düşünüyorlardı.

Cumartesi günü iş çıkışı eve gittim. Evden derneğe geri geldim. Dernekte bir görüşme yaptık. Açıkçası hepimizde bir tedirginlik vardı. O kadar çalışma yürüttük. Acaba çalışmalarımız meyvesini verecek mi? Hepimiz bekliyorduk; “pazartesi günü nasıl olacak?”

Benim huyumdur, her gün dükkâna yarım saat erken giderdim. Bir yerde nohut dürümü yer, sonra iki çayımı içer, öyle giderdim işyerine. O gün pazartesi sabahı ben altıyı on geçe evden çıktım. Evle derneğin arasını yürüyerek yarım saat sürüyordu. O gün farklı bir şey vardı. Biz işyerine gitmiyorduk. Aynen işe gider gibi dernek binasına gidiyorduk. Derneğe geldiğimde saat yediyi on geçiyordu. Balık ve yönetici arkadaşlar ordaydı.

Derneğin önüne geldiğimde açıkçası korkuyordum; çünkü öyle bir şeyin içerisine girmişsiniz ki eğer buna cevap verilmezse, bu bir nevi derneğin de sonu olacaktı. Yediyi on geçe insanlar üçer beşer derneğin önünde toplanmaya başladı. Saat yedi buçuk olduğunda insanlar akın akın gelmeye başladı. Hiç kimse işyerine gitmiyordu. Gidenlerin de hiçbiri çalışmıyordu. Herkes bekliyordu.

Ünaldı’da çalışan tezgâh sesleri durmuştu. Ses yoktu, tezgâh sesi çıkmıyordu. İşçiler akın akın dernek binasına gelmeye başlayınca açıkçası biz de o zaman rahatlamaya, sevinmeye başladık. Çünkü gerçekten o ana kadar üzerimizdeki tedirginliği atamamıştık.

Saat sekizde polisler geldi. Hüseyin’e:

“Bu işçiler çalışmıyor, neden?” dediler. Hüseyin de:

“İşçilere haklarını versinler, onlar da çalışsınlar. Biz işçileri burada bağlamıyoruz. Patronlar işçilere haklarını vermediği için işçiler işlerini bırakmışlar” dedi.

Orada polisler Hüseyin’i tehdit etti:

“İşçileri siz çalıştırmıyorsunuz. Eğer işçiler çalışmaya başlamazsa hesabını senden sorarız.”

“Biz işçilere çalışın veya çalışmayın demiyoruz. İşçileri tutan yok ki, söyleyin çalışsınlar” dedi.

İşçilerin çalışmayacağı anlaşılmaya başlanınca polisler, Balık Hüseyin’i patronlarla görüşmek için götürdüler; ama patronlarla yapılan görüşmede anlaşma olmadı. O zamana kadar sanayide işçi de tavrını göstermeye başlamıştı. Baskılara rağmen, hiç kimse çalışmıyordu. Maya tutmuştu! O zaman kendimize güvenimiz de gelmeye başladı. İşçiler kahvelerde, işyerlerinin önünde bekliyordu. Dernek yerimiz çok küçüktü. Temmuz sıcağı var, içeride durulmuyor. Derneğin içerisi bir doluyor sonra boşalıyordu. Sonra yeni bir işçi grubu daha geliyor, tekrar boşalıyordu. Sürekli böyle. Sabahtan akşama kadar işçi sirkülasyonu devam etti.

İkinci gün, ilk gün çalışan birkaç yerde de üretim durdu. Sanayinin tamamı durmuştu ve ondan sonra işverenler tarafından görüşme talepleri artmaya başladı.

Biz dernek yönetimi olarak sürekli bir araya geliyorduk. Birbirimize soruyorduk: “Sizin bölgede durum nasıl? İşçilerin katılımı nasıl? İşçiler nasıl yaklaşıyor?” Hep olumlu haberler alıyorduk.

Bizim işyerinde yaşadığımız bir şansızlık oldu. Çalıştığım işyerinde cumartesi çalışmadığımız için işveren de; “Kardeşim madem çalışmıyorsunuz o zaman para yok. Hiçbirinizin haftalığını vermiyorum” dedi. İkinci gün haber gönderdi, gelip haftalığı alalım diye. İşyerindeki arkadaşlara; “Şimdi gitmeyelim. Biz gidersek parayı istemeye, onlara mahkûm olduğumuzu gösteririz. Biz direnişe başladık. Bize para vermek için değil, ona muhtaç olduğumuzu göstermek için çağırıyor. Direniş ne zaman biterse, biz o zaman alırız” dedim. İşyerinden hiç kimse gidip parasını almadı.

Ünaldı işverenleri şu politikayı her zaman yapmışlardı: “Bu işçiler dayanamazlar, gelirler hafta içinde bizden harçlık isterler. Biz bunları biliyoruz. Cumartesi günü haftalığını alanlar, pazartesi günü işe gelirler. Bizden borç para istemeye başlarlar. Salı gününe kadar üç gün bile dayanamazlar.” İşverenlerin bu tür söylentileri çoktu; ama ikinci gün sanayi durduktan sonra, sanayi tamamen durduktan sonra işin ciddiyetini herkes daha iyi anlamaya başladı. İşverenler de anlamaya başladı.

Hayri Çoban direnişin kendi bölgesinde nasıl başladığını şöyle anlatıyor:

96’da ben Dilek Halı’da çalışıyordum. Şimdi sabahleyin çalışmaya vardık. İki genç işçi arkadaş geldi. Bekçinin aracılığıyla beni dışarı çağırdılar.

“Ne var?” dedim.

“Greve gidiyoruz.” Bize durumu anlattılar.

“Siz, kayıtsız olun” dedim, aşağıya indim, şalterleri kapattım. O işyerinde söz sahibi benim. Her zaman zam alan, sürekli işverenle muhatap olan sürekli bendim. Kapattım çıktım. İşveren:

“Ne oldu?” dedi.

“Greve gidiyoruz” dedim.

“Yapmasanız iyiydi, ama siz bilirsiniz” dedi. Kahveye geldik. Çıksorut’ta Onbaşı’nın kahvesinde toplanıyoruz. Her gün orada oturuyoruz. Direnişteki arkadaşlara katkı olsun diye ben pilav yaptırdım. Bir ahbaptan 30 kilo ekmek getirdim. Bir satıl yoğurtla ayran yaptık. Sandalyeleri birleştirdik, arkadaşlar orada yemek yedi. Biz orada günlük, arkadaşlar aç kalmasın diye bir dayanışma yapmaya çalışıyoruz. Bir başka gün Mehmet adında bir arkadaş aynısını yaptı.

Bu arada kahve sahibi Mahmut’un bize sunduğu desteği inkâr etmemek lazım. Çünkü Çıksorut’taki işçiler genelde Onbaşı’nın kahvesi dediğimiz Mahmut’un kahvesinde oturlardı. Mahmut hem yemek konusunda hem de kahvede kalmamız konusunda önemli destek sunmuştu bize.

İşyeri işyeri üyelik

Direnişin ilk gününden polis işçilere baskı yapmaya başlar. İlk baskıları işçilerin nasıl boşa çıkardığını Mikail şöyle anlatıyor:

İlk günler hareketli geçti. Patronlar dernekle görüşmek istemedi. Emniyet’in baskısı oldu. Polisler

dernekten çıkmamaya çalıştı. Birkaç sefer derneğe saldırmaya çalıştılar. “Üye olmayan derneğe giremez” diyorlardı. Direniş başladığında derneğin 300-350 üyesi vardı. Polis, “üye olmayan giremez” diyerek işçilerin gelişini engellemeye çalışınca bu sefer işçiler, işyeri işyeri topluca derneğe üye olmaya başladılar. Direnişin sonuna doğru Ünaldı Dokuma İşçileri Derneği’nin üç binin üzerinde resmî üyesi vardı.

Direnışin ilk günü işyerlerinde de işçilere baskı uygulandı. Yılmaz Solak gibi birçok işçi, bu baskılara karşı işyerlerinde işçilerin çalışmaması için işçileri ikna eder:

Genelde bizim işyerinde fazla toplantı yapmazdık. “Şu olacak bu olacak” diye derneğe gider oradan öğrenirdik. Zaten iki vardiya olarak çalışıyorduk. Dernek başkanı Balık, işyerlerini gezdi, ama biz de çevremizdeki dükkânları tek tek gezdik. Kendi iş arkadaşlarımıza gelişmeleri duyurduk. Kimsenin çalışmaması için her türlü tedbiri aldık. Birlik ve dayanışma içindeydik. Daha sonra dernekten, “Yedinci ayın birinde herkes işi bırakacak, dükkânın önünde oturacak, çalışılmayacak!” dendi. Direnişin başında Emniyet güçleri, patronlar çalışmaya zorladılar. Bazı işçiler o anda çalışmaya başladılar, korktukları için. Biz o arkadaşlarla konuştuk ve ikna ettik. Onları çalışmaktan caydırdık.

Partide hareketlilik

Direnışin başlamasıyla beraber Emek Partisi Gaziantep İl Örgütü’nde yaşanan hareketliliği ve partinin önemini Mikail’den dinleyelim:

Direnışin ilk günü Parti Genel Merkezi’nden direnişe yol göstermek, yardımcı olmak için Ender abi gelmişti. Daha önce de gelip gidiyordu, işçilerle görüşüyordu. Ünaldı çalışmasını konuşuyor, değerlendiriyorduk. Parti, direniş başlamadan önce direnişle ilgili bilgileri ve gelişmeleri yeterince biliyordu. Otuz gün boyunca parti ve en başta genel merkez yöneticimiz Ender abi direnişçi işçilerle, bizimle beraber oldu. Evlerimizde kaldı. Günlük, üreteceğimiz politikayı, taktikleri beraber tartışıyor ve karara bağlıyorduk.

Aslında belirlediğimiz taktikleri gazete vasıtasıyla işçilerle paylaşmış oluyorduk. Bir yandan izlenimler, köşe yazıları yazılıyordu. Diğer yandan yapılan haberlerle işçinin motivasyonunu ve yaptığı işin farkına varmasını amaçlıyorduk.

Onun için Ünaldı direnişi otuz gün boyunca gazetenin birinci sayfasından hiç inmedi. Evrensel gazetesi ilk gün manşetten bir haber girdi; “10 bin dokuma işçisi direnişte” diye. Ondan sonra yaptığımız değerlendirmeler doğrultusunda her gün haber çıkmaya devam etti. Evrensel’in farkını işçilere kavratmak için ilk gün yerel ve ulusal bütün gazeteleri; Hürriyet, Milliyet... hepsini aldık. Tabii Evrensel’in farkı hemen belli oluyordu; çünkü birinci sayfadan haberi girmiş ve “10 bin dokuma işçisi direnişe geçti” diye manşet yapmıştı. Böyle bir haber diğer gazetelerin hiçbirinde yoktu; ne yerel gazetelerde ne de ulusal gazetelerde. Böyle olunca, ilk günden itibaren Evrensel, işçiler tarafından sahiplenilmeye başlandı. Sonrasında Evrensel’in işçileri kucaklaması, haberlerini yapması, Evrensel’i işçiler arasında elden ele dolaşan bir gazete haline getirdi.

Sonraki günlerde daha farklı, daha güzel haberler, yorumlar, izlenimler çıkmasıyla işçinin gazeteyle kaynaşması daha da arttı.

İlerleyen günlerde Evrensel, merkezden, Ankara’dan ve değişik yerlerden muhabirlerini ve yetkin elemanlarını direnişi işlemek üzere gönderdi. Fatih Polat, Şirin Sümer, Sinan Saygılı, Sevdâ

Çetinkaya ve daha birçok gazeteci arkadaş haber yapmak, direnişi farklı yönlerden yansıtmak için geldiler. Selahattin Sönmez direnişle ilgili, işçilerin yaşantısıyla ilgili çok güzel fotoğraflar çekti.

Gelen muhabirler işçilerle röportajlar yaptı, işçilerin evlerini ziyaret etti, işçi evlerinde kaldı. Kadın gazeteciler işçi eşleriyle iyi ilişkiler geliştirdi. İşçilerin yaşadığı yerler, çalıştığı yerler fotoğraflanıyor, haber konusu oluyordu. İşçiler kendi kendini görmeye başlamıştı gazetede. Gazete işçilerin sesi oldukça işçiler de aslında gazetenin sesi olmaya başlamıştı. İkinci, üçüncü günden sonra işçiler dernekte Evrensel gazetesini aramaya başlamıştı. “Evrensel gazetesini geldi mi?” sık sık duyduğumuz bir soru olmuştu. Dernek binasında 100-150 işçiye Evrensel’de çıkan Ünalıd hakkında haberi sesli bir şekilde okuyorduk. İşçiler üzerinde tartışıyorlardı; “Bu böyle olsa daha iyi olurdu, şöyle olsa daha iyi olurdu.” Yani haberle beraber sanki direnişi değerlendiriyorlardı.

Direniş boyunca partiye diyalogumuz hiç aksamadı. Daha da güçlendi. Bir toplantıyı dernekte yaptıktan sonra biz yönetimdeki bazı arkadaşlarla Emek Partisi’ne gidip, o gün yaşananları, öbür günkü politikayı tartışır, konuşurduk. Yani akşam partiye gelir partide toplantımızı yapardık. O dönemde yarınki yapacaklarımıza dair politikalar üretir öyle giderdik eve.

Direnişin ilk günlerinde partide aldığımız kararlardan biri de işçilerin evlerine gitmekti. Bizim parti il yönetimimizde uzun süreden beri SANKO’da çalışmakta olan Seyfettin ve diğer işçi arkadaşlar vardı. Üniversite gençliği vardı. TÜM BELSEN yöneticisi arkadaşlar vardı. Hepsi çalışmaların içindeydi. İşçi evlerine partili arkadaşlarla, il yöneticileriyle gittik. İşçi evlerini ziyaret ettik, işçi evlerinde toplantılar yaptık. Mesela partideki toplantıları direnişin beşinci altıncı gününde işçi evlerine taşımaya başladık. Akşam mahallenin birinde bir işçi arkadaştan randevu alırdık, “Sizin evde toplantı yapacağız” derdik. Çevredeki tüm dokuma işçilerini o toplantıya katardı arkadaşımız. Giderdik, 30-40 işçiyle toplantılar yapardık. Direnişin başarıya ulaşması için ailelerin de bu direnişe destek vermesini isterdik. Toplantılara ailece katılımı sağlardık.

Öyle bir şey oldu ki, parti, dernek, gazete o dönemde birbiriyle kaynaştı. Sanki direnişin başarıya ulaşması için hareket eden tek kurummuş gibi bir durum oluştu. Tabii işçilerin bu kurumları sahiplenmesi aynı şekildeydi. Bizim gazete dağıtımında görevlendirdiğimiz arkadaşlar vardı. İşçiler gelir, gazete paketlerini her gün partiden alır, derneğe getirir, orada işçilere dağıtırdı.

Bu arada mesela öğrencilerin direnişe katkısı olmaya başlamıştı. Üniversiteden öğrenciler derneğe gelirlerdi, orda işçilerle tanışır o dernekte direnişin seyri hakkında bilgi alarlardı. Öğrenciler, yaşanan pratiğin, kitaplardan çok farklı bir şey olduğunu görmüşlerdi. Bize heyecanla bunu anlatırlardı. Direniş, işçiler için olduğu kadar öğrenciler için de öğretici bir ortamdı.

Parti’nin direnişteki yerini Hüseyin Özdemir şöyle aktarıyor:

Partide günlük durum değerlendirmesi yapıyorduk. Çalışmalara partiden dokuma işçisi olmayan arkadaşlar da katılıyordu. Bazı günler on tane ev toplantısı yaptığımız oluyordu. Bunu arkadaşlar arasında bölüştürüyorduk. Bazen biz toplantıyı ayarlıyorduk. Sonra partiye birilerini göndermeleri için haber veriyorduk. Gazeteci arkadaşlar olsun, Ünalıd’da çalışan partili işçi arkadaşlar olsun, onların hepsi toplantılara katılıyordu. Partililer hepsi ayrı ayrı bölgelere gidiyordu.

Direnişin başından itibaren partinin üstlendiği görevleri Şerif Yılmaz şöyle anlatıyor:

Şimdi, o dönemler partinin MYK üyesi Ender İmrek arkadaşımız ordaydı. O genellikle bu direniş

esnasında olan her türlü faaliyetimizi zaten genel merkezle değeriendiriyordu. Aynı zamanda da partinin kararlarını bize iletliyordu. Çünkü biz partili olduğumuz için partinin direktifleri doğrultusunda hareket ediyorduk.

Bakıyoruz hiçbir gazete veya görsel basın kesinlikle bizim bu direnişimizi haber yapmıyorlardı. Hep gizliyorlardı; ama Evrensel gazetesi her gün işçilerin yaptığı faaliyetleri bir sonraki gün bize iletliyordu. İşçiler de seve seve gazeteyi alıyorlardı. Günlük üç dört yüz tane gazete bitiyordu o zaman dernekte. Herkes bir önceki gün olan şeyi bir sonraki gün okuyordu. Bu da işçilerin birlik ve beraberliklerini daha çok pekiştiriyordu ve işçiler daha çok moral topluyordu. Bizi dünyaya tanıtan, Türkiye’ye tanıtan, uluslararası işçi sınıfının dayanışmasının nasıl olduğunu bize öğreten Evrensel gazetesiydi.

Ev ev toplantı

Parti, direnişin başından itibaren dernekte yapılan toplantıların yanında, ev toplantılarının da yapılması kararını almıştı. Dokuma işçilerinden tanıdığımız insanlara kendi evlerinde toplantı yapacağımızı, anasını babasını, bütün horantasıyla beraber bütün çevresini toplamasını söylüyorduk.

Bazı durumda partili arkadaşlarımla beraber bizi akşam yemeğine davet eden işçiler de oluyordu. Direniş hakkında, direnişte neler yapılacağını anlatıyorduk. Tabii partinin ortaya koyduğu, bize anlattığı doğrultuda anlatıyorduk.

Bizim bu toplantılarda en başta amacımız işçilerin kendilerine güvenmelerini sağlamaktı. Her gece ev ev gezdik. Toplantılar yaptık. Tabii polisler bizi takip ediyordu; ama yine de işçilerin tek tek evlerine gidiyorduk. Babasıyla, annesiyle konuşuyorduk. Hanımıyla, çocuklarıyla konuşuyorduk. Direnişin evlerden de desteklenmesini istiyorduk. Doğrusu işçi hanımları destek veriyorlardı.

Çok zor durumda olan ailelere yardım da ediyorduk. Adam “benim çocuğum hasta çalışmam lazım. Para lazım. Çocuğumu hastaneye götüreceğim” diyordu. Biz o sırada yardım topluyorduk dernekte. Yardım topluyorduk işçilerden, o hastası olanları hastaneye götürüyorduk, ilacını alıyorlarduk. Bazı arkadaşları ev sahipleri çok sıkıştırıyordu. Ev kirası istiyordu. Diyor ki, “ev sahibi benim eşyalarımı dışarıya atacak”. Biz araştırıyorduk, gerçekten durum böyle. Tutup ev kiralarını yatırıyorduk. Bu paraları, hep işçilerden ve gelen yardımlardan yatırıyorduk. Dernek yönetimi olduğu gibi yardım seferberliğine başladık. Direniş boyunca bütün ailelere tek tek Ünaldı’dan Çıksorut’a, Düztepe’ye, hangi semtte oturuyorsa oraya gittik. Toplantılar yaptık.

Dernekte 233 toplantı

Dernek binasında her gün toplantılar sabahdan gece geç saatlere kadar devam etmektedir. Bu toplantılarda işçiler bir yandan direnişteki gelişmeleri öğreniyor, dernek yöneticilerinin yaptığı konuşmalarla, okunan gazetelerle kendini eğitiyor; öbür yandan her konuyla ilgili fikrini açıklıyor, direnişin başarısı için yeni kararlar alıyordu. Gün boyu süren bir eğitim vardı. Yapılan bu toplantıları önce Hüseyin Özdemir’den dinleyelim:

Direnişin başladığı ilk günden itibaren her gün toplantı yapıyorduk. Notlarımın içerisinde direniş sırasında sadece dernek binasında 233 toplantının yapıldığı yazılı. Dernek binamız küçük olduğu için az bir işçi grubuna konuşuyorduk. Konuşma bittikten sonra bu sefer yeni bir grup içeri giriyordu. Onlara konuşma yapıyorduk. Bir günde yedi toplantı yaptığımız oluyordu; ama bir banttan konuşur

gibi aynı şeyleri söylemiyorduk. Gün boyu değişik konular işliyorduk. Bir günde 10-12 saat konuştuğum oluyordu. Her toplantıda yeni bir konu gündeme geldiği için işçi ilgiyle dinlerdi. Her toplantı yeni bir heyecandı.

Toplantılarda Ünalı'nın çalışma koşullarını, bunların nasıl değişeceğini konuşuyorduk; ama konuştuklarımız bununla sınırlı değildi.

Direnışimizin olduğu dönemde dünyanın çeşitli ülkelerinde emekçilerin eylemleri vardı. Yunanistan'daki çiftçiler eylemdeydi. Fransa'da milyonu aşkın öğrenci sokağa çıkmıştı. Bu toplantılarda bunları değerlendirdik. Tabii bu eylemlere o ülkenin polisleri de sert müdahalelerde bulunuyordu. Dünyanın her tarafında emekçilere saldırı olduğunu, patronların, polisin, devletin, emekçilerin taleplerine, tavrının aynı olduğunu anlatıyorduk.

Biz, siyasi partileri de tartıştık. Sağcı da olsa, solcu da olsa aslında yıllardır bilinen partilerin hepsinin sermayeye hizmet ettiklerini söylüyorduk. Hiçbirinde bir işçinin yönetici düzeyde bulunamayacağını, yaptıkları politikanın sağcısı olsun, solcusu olsun IMF patentli olduğunu vurguluyorduk. Emek Partisi'nin farkını da anlatıyorduk. Partinin IMF ile ilişkileri keseceğini, uluslararası tekellerin elindeki bütün işletmeleri, yeraltı ve yerüstü zenginliklerini de ulusallaştırarak bunların işçi denetimine ve halkın yönetimine verileceğini belirtiyorduk.

Tabii bu tartışmalara itiraz eden işçiler oldu. Bir gün MHP'li bir arkadaş;

“Ben de bu derneğin üyesiyim ama ben senin bu söylediklerini içime sindiremiyorum” demişti. Orada arkadaşla cevabı yine salonda oturan MHP'li başka bir işçi arkadaş verdi; “Ben de MHP'liyim ama senin bu kaygılarına katılmıyorum” dedi. Bunları söylerken MHP'nin il sekreteri imzalı kartını da çıkarıp gösterdi.

İşçi arkadaşlar, işçilerin neden bu kadar yoğun sömürüye maruz kaldıklarını merak ettiklerini söylüyordu. Biz de bunun yaşadığımız ekonomik sistemden kapitalizmden olduğunu söylüyorduk. İşçiler emek güçlerini patronlara, sermayedarlara satmaktaydı; ama patronların yani kapitalistlerin fabrikaların mülkiyetine sahip oldukları için, işçilerin ortaya çıkardığı bütün değerlere el koyabildiklerini belirtiyorduk.

Toplumun iki temel sınıfa bölündüğünü, bir yanda emeğini satan ve var olan her şeyi üreten işçiler, öbür tarafta emeğe el koyan fabrika sahipleri olduğunu söylüyorduk. Bütün değerleri ortaya çıkaran işçi sınıfının ülkenin gerçek sahibi olduğunu, Emek Partisi'nin onun için işçilerin ve emekçilerin iktidarını hedeflediğini vurguluyorduk.

Bazen işçiler kendileri merak ettikleri konuları açıyorlardı. Kürt sorununu soruyorlardı. Ünalı'nın mevcut yapısına baktığımızda Kürt işçi ve emekçileri daha yoğun ve sayıca fazlaydı. Bunun nedeni ise Bölge illerinden yoğun göç almasındandı. Sanayide çalışan Kürt işçi kendi ulusal taleplerinden daha ziyade ekonomik talepleri için mücadele eden işçilerdi. Kürt sorununun kaynağı devletin bölge illerine yatırım yapmaması, iş sahalarının olmaması nedeniyle yaşandığını zannediyordu.

Biz, bunun böyle olmadığını ve bu sorunun sadece ekonomik nedenlerden değil, yıllardır bu ülkede Kürtlerin varlığının inkâr edilmesinden kaynaklandığını söylüyorduk. Her ulusun kendi dilini, kültürünü özgürce yaşamak istemesinin en doğal hakkı olduğunu ve Kürtlerin verdikleri mücadelenin var olma mücadelesi olduğunu anlatıyorduk. Ülkedeki Türk işçi ve emekçilerin, bu sorunu bu gözle

görüp, Kürt halkının vermiş olduğu mücadeleyi desteklemek zorunda olduklarını anlatıyorduk. Eğer bir kardeşlikten bahsedilecekse iki halkın da eşit haklara sahip olmasını Türk işçi ve emekçileri tarafından bunun istenmesi gerektiğini belirtiyorduk.

Türk işçiler içerisinde grev başlamadan önce bir önyargı da mevcuttu. Bu greve çıkıldığında Kürt işçilerin işe başlayabileceği ve grevin bölünebileceği konuşuluyordu işçiler içersinde. Suruçlulara da güvensizlik vardı; ancak grevin ilerleyen günlerinde bunun böyle olmadığını açıkça gördük.

Bu toplantılarda işçilerin ruh halini, düşüncelerini öğreniyorduk. Direnişin seyrine göre bu toplantılarda karar da alıyorduk. Yani toplantılar hem işçilerin birbirleriyle hem de dernek yönetimiyle kenetlenmesini sağlıyordu.

Mustafa Aslan dernekte her işçinin konuştuğunu söylüyor:

Direniş başladıktan sonra toplantı yerimiz, haberleştiğimiz yer, dernekti. Hangi işyeri çalışmaya niyetli, hangisinde hangi sorun var, hep burada değerlendiriliyordu. Direniş boyunca hemen hemen bütün kararları dernekte yapılan toplantılarda aldık.

İşçiler de her konuyla her gelişmeyle ilgili olduklarını gösteriyordu. Fikirlerini gelip orda toplantıda dile getiriyorlardı. Her konu böyle açık konuşulduğu için işverenlerin, polisin işçileri bölmek için izledikleri hiçbir taktik tutmadı. Biz birliğimizi beraberliğimizi direniş boyunca koruduk.

Toplantılara katılan işçilerden biri Hacı Gün'dür. Direnişten öğrendiklerini şöyle anlatıyor:

Derneğin aldığı kararları dernekte öğreniyordum. İşçilerin çoğunluğu her gün dernekteydi. Direniş boyunca ben de her gün dernekteydim. Günde birkaç kez toplantılar oluyordu. Sigortadan, sekiz saat çalışmaktan, işçi haklarından söz ediyorlar. Yönetimdeki arkadaşlar bizim hayatımızı bizim sıkıntılarımızı anlatıyordu. Toplantılarda hayatım gözümün önüne geliyordu. Ben dokumaya komşumuzun beni işyerine götürmesiyle başladım. Önce masura sardım. Sabahtan akşama kadar makinenin önündeydim. O da yetmez bazen çaya gönderirlerdi. İşyerinin temizliğini biz yapardık. Ben dayak yemedim ama sanayide dayak da vardı. Çocuğunu halfenin yanına bırakan aileler, eti senin kemiği benim derlerdi. Benim o dönem sigortam da yoktu. Sigortanın ne olduğunu bile bilmiyordum. Sigortanın ne olduğunu direnişte bu toplantılarda öğrendim.

Dernekte yapılan toplantılar işçiler arasında dayanışmayı güçlendiriyordu. Toplantılar arasında öğlen yemeğinin nasıl hazırlandığını ve nasıl yendiğini Abdullah Alagöz şöyle anlatıyor:

Öğlen yemeği zamanı geldiğinde herkes cebinde ne varsa çıkarıyordu, öyle yemeklerinin en güzel yanı da buydu. Yani soğan ekmek de olsa, domates ekmek de olsa işçiler karnını beraber doyuruyordu. Bu şekilde bir ay mücadele ettik.

Yeni komiteler kuruluyor

Toplantıya katılan işçilerden yeni komiteler kurulur. Direniş hazırlık sürecinde komiteler kurulmuştu; ama direnişin başlamasıyla yeni komitelere ihtiyaç duyulur. Mikail, "Yeni kurulan komitelerin bir kısmının görevi, çalışan işyerlerindeki işçileri üretimi durdurmaya ikna etmektir" diyor:

O zaman komiteler oluşturduk yine. Basın komitesi, siyasi partileri gezen bir komite, işyerlerini dolaşan komiteler. Komitelerin görevleri belliydi; mesela sabah gelirdik derneğe, yaklaşık 40-50

kişiyile bir toplantı yapardık. Hemen sonrasında görev verirdik. Mesela dernek yönetiminden birinin yanında olduğu 5-6 işçiyi radyoları gezmekle, yine böyle birkaç kişiyi siyasi partilere gitmekle görevlendirirdik. O dönem bulunan tüm partilere hiç ayırım yapmadan gidilmişti.

Direnış başlayınca, özellikle ufak işyerlerinden direnişe katılmayan birkaç işyeri oldu. Biz de dernekten ekipler çıkardık. Çalışan işyerleriyle konuşup ikna etmek ve kapatmalarını sağlamak için. İkinci ve üçüncü gün bu komiteler sayesinde sanayi tamamen durdu.

Hüseyin Özdemir, siyasi partileri gezecek komiteleri oluştururken izledikleri yolu şöyle anlatıyor:

Direnışte önyargıları kırmak ve her parti mensubunun partisini daha iyi tanınması için şöyle bir yol izledik; MHP’li olan işçilerle, MHP’den destek istemiştik. Doğruiolcu olan grupla Doğruiol’dan, CHP’li olan grupla CHP’den. Yani herkes mensubu bulunduğu partinin ne kadar işin içinde olabileceğini, ne kadar direnişe sahip çıkabileceklerini bizzat görsün istedik. Komitelerde, işçi hangi partiye mensupsa o partiyi ziyaret etmesi için görevlendirirdik. Bu eleştiri konusu olmakla beraber, bunu şunun için yapıyştık; mensubu olduğu parti gerçekten kendisini, işçiyi temsil ediyor mu, etmiyor mu? Yıllardır oy verdiği parti direnişin neresinde yer alacak? İşçinin bunu anlamasını istiyorduk.

Biz 28 MHP’li işçiyile, MHP’yi ziyaret ettik. Orada bizi karşılayan yönetici;

“Bu direniş, komünistlerin işi, biz buna destek vermeyiz” diye bir çıkış yaptı. MHP’li işçiler “Sekiz saat, sigorta sendika istemenin komünizmle ne alakası var? Bunun solculukla ne alakası var?” diye tepki gösterdiler.

O zaman iktidardaki Refah Partisi’yle bir görüşme talep ettik. Biz randevu alırken oradaki yetkili burada polemige müsaade etmeyeceklerini söyledi. Ben de;

“Polemige gelmiyoruz. Sizin kendi üyelerinizle beraber partinizi ziyaret edeceğiz” dedim. Toplantıya ciddi bir yönetici gelmedi. Görüşmeye katılan kişi sorunlarımızı konuşacağımız yeterlilikte birisi de değildi. Gelen arkadaşlar partilerinin kendilerine ne kadar saygılı olduklarını görmüş oldular.

‘Emek en yüce değerdir’ diyen partiyi de ziyaret ettik. “Eğer emek gerçekten en yüce değerse buyurun somut bir durum var. Gereğini yapın. Burada somut talepler var. Ne kadar emekten yanasınız gösterin?” dedik. CHP’deki tutum çok çirkindi; direkt bu direnişin Emek Partisi’nin direnişi olduğunu, yani parti propagandasından başka bir şey olmadığını söylemişlerdi. Bunun da fırsatçılık olduğunu söylemişlerdi. Yani işçilerin mücadele içinde yer almasına taraf değillerdi. Bizimle avukat olan birisi görüşmüştü. Bu sözlerine işçi arkadaşlar tepki gösterdiler.

Milletvekili ile görüşme

İşçiler bu arada o zaman Refah Partisi milletvekili olan Bedri İncetahtacı’yla da görüşür. Görüşmeyi Mecit Bozkurt’tan dinleyelim:

Bir taraftan direniş, diğer taraftan kamuoyu oluşturma çalışmalarımız devam ediyordu. Sendikaları dolaşıyoruz, partileri dolaşıyoruz. Refah Partisi Milletvekili Bedri İncetahtacı’nın Antep’te olduğunu duyduk. Onunla da görüşelim dedik. Refah Partisi’ne gittik. “Geçin odaya bekleyin, sizinle görüşecek” dediler. Biz odaya gittik. Kendimizi tanıttık. Durumumuzu, niye direnişte olduğumuzu

anlattık. O da dedi ki:

“Ben bu işin bu kadar kapsamlı olduğunu bilmiyordum. Bu kadar ciddi olduğunu da bilmiyordum. Bana söylenen birkaç işyerinin iş bıraktığıydı.” Biz yirmi bin işçinin greve gidiş nedeninin sigortalı olmak olduğunu söyledik:

“Bizim işçiler olarak sizden isteğimiz sigortalarımızın yapılmasını bir an önce sağlamanız. Biz haklarımızı alarak bir an önce işe başlamak istiyoruz. İşe başlamak için sigortalı çalışmak en temel şartımızdır” dedik. Günde 12 saat çalıştığımızı Çalışma Bakanlığı’na kaç sefer dilekçe gönderdiğimizi, ama bir yanıt alamadığımızı söyledik. İşyerlerinin tamamının sigortasız işçi çalıştırdığını, yazdığımız dilekçelere olumlu yanıt alamadığımız gibi herhangi bir denetimin de olmadığını belirttik. En son, “Bir milletvekili olarak sizden bu konuyu daha ileriye götürüp bir çözüm bulmanızı istiyoruz” dedik. Bize söylediği şey şuydu;

“Olayın bu kadar büyük olduğunu bilmiyordum. Elimden geldiği kadar size yardımcı olmaya çalışacağım.”

Kendisi bunu söylerken yanında Refah Partisi üyesi dokuma işverenleri de vardı. Dokuma tezgâhlarının yedek malzemelerini satan Abdülkadir Sökücü orada şunu söyledi:

“Siz yanlış şeyler yaptınız. 78’de de greve gittiler, ne oldu? Havluyla çarşafı Bursa’ya kaptırdık. İşverenler makinelerini Bursa’ya götürdüler. Şimdi de siz devam ederseniz, halı da Denizli’ye gider. Bunun önlemini almamız lazım. Bir an önce direnişi bitirmeniz lazım” dedi. İşçileri suçladı. Biz de kendisine şunu söyledik:

“Biz 78’de değiliz. Biz 96’dayız. 1996’dayız ve sigortasız çalışıyoruz. Bizim derdimiz budur. Sigortalarımız yapılsın, aynı gün herkes işe başlasın.” Şunu söyledi bize:

“Sigorta için hiç kimse hiçbir yerde iş bırakmamıştır.”

“Biz de iş bırakmazdık ama iş bırakmaya mecbur kaldık.”

Ziyaretten iki gün sonra Refah Partisi tarafından dernek ziyaret edildi; ama tabii gelenlerden birisi halı işverenydi. Bize nasihat vermeye kalktılar;

“İşte bu iş bir an önce bitse de, herkes işine başlasa. Bunun sonu iyi değil. Bu iş başka yerlere varır.” gibisinden. Aslında destek istediğimiz partilerin tamamına yakını aynı şeyleri söylüyorlardı. Ancak, işçiler dernek etrafında kenetlenmişti ve geri adım atırılamıyordu. İşçiler gerçekten derneğe güveniyorlardı. Dernekten çıkacak söze bakıyorlardı. “Derneğimiz ne derse biz onu yapacağız. Derneğin söylediği her şeye razıyız, derneğin söylediğinin dışında hiçbir şeyi kabul etmeyeceğiz” diyorlardı. Onun için nasihatlerin hiçbir etkisi olmuyordu.

Dernekte yapılan toplantılar, bize desteğe gelen kurumlar, ülkede ve dünyada ortaya çıkan sınıf dayanışması, gerçekten işçileri birbirine kenetliyordu.

Tabii kurulan komitelerin dışında da partilere gidenler oldu. Şükrü Kök, partisinin gelip direnişe destek vermemesine kırılmış, gurur meselesi yapmıştır. Ama ne yapar eder MHP’nin derneği ziyaret etmesini de sağlar:

Grevde birçok siyasi partilerden destek için geldiler. Ben de dernekte ve işçilerin içinde tanınan,

belli bir kişi olduğu için bana dediler ki:

“Ya sizin parti niye gelmedi? MHP niye gelmedi? Diğer siyasi partiler geldi, MHP niye gelmedi?”

“O da gelir,” dedim. Benden önce işi arkadaşlarım gitmiş destek istemişlerdi, ama MHP gelip ziyaret etmemişi.

Direnif boyunca dernekte çay ocağına ben bakıyordum. Benim Ali diye bir arkadaşım var. Ali’ye dedim ki:

“Arkadaşım sen şu çay ocağına bak. Ben bir saatliğine bir yere gidip geleceğim.” MHP’nin binasına gittim. İçeri girerken selamımı verdim:

“Selamünaleyküm” dedim.

“Aleykümselam. Hayırdır?” dediler.

“Kardeşim ben dokuma işçisiyim. Ünalldı dokuma işçisiyim. Biliyorsunuz ben grevdeyim. Ben bir MHP’liyim. Diğer siyasi partiler geldi, herkes geldi ziyarette bulundu. Destek verdiler. Siz niye gelmediniz? Yani sizin bir özelliğiniz mi var?” Yanılmıyorsam ikinci başkandı;

“Orada sizin başınızdaki insan Emek Partisi’nden. Niye gelelim ki?”

“Yahu sen partiyi boş ver. Bizi bir araya getiren nedir? Emektir. Biz emeğimizi satıyoruz. Bunun parasını alıyoruz. Bizim orada siyasi görüş yok. Herkes destek veriyor. Niye siz vermiyorsunuz?” dedim. Orada o insanla yarım saat konuştum. Sorunlarımızı anlattım. O zaman:

“Tamam, sen git, biz geleceğiz” dediler.

O anda MHP binasından çıktım. 15 dakikada, kaç a kaç a derneğe geri geldim. Derneğe geldim arkadaşşıma dedim ki:

“Arkadaşım! Sen kalk buradan ben görevime döneyim.” Oturdum çayı demledim. Bir süre sonra baktım ki MHP’den insanlar da geldi. Herkese hoş geldin dedik. O arkadaşların hepsi şaşırdı:

“Yahu sizin parti de buraya geliyor” dediler.

“Niye gelmesinler?” dedim; çünkü ben onlara anlattım; “kardeşim orada MHP’lisi de var, Refahlısı da var. Her türlü siyasi partiden işçi var. Siyasi partiyi işin içine katmayın. Biz zaten işçileri ayıran bir siyaset gütmüyoruz. Biz şu anda emeğimizin hakkını istiyoruz, insan gibi yaşamak istiyoruz” dedim. Onlar da geldi. Çünkü biz işçiler haklıydık.

Sanayide kendisinin deyimiyle “belli bir siyasi görüşten” olduğunu herkesin bildiğı şükri Kök, mücadelede yer almasının nedenini ve direnişteki görevini şöyle anlatıyor:

Ben tanışların cenazelerini ihmal etmem, giderim. Yaşım da ilerlemiş. Dostlarım beni gördüğünde “Ne zaman emekli olacaksın?” diye sorarlardı. “Sen 25 yılı aşkındır bu sanayide çalışıyorsun. Ne zaman emekli olacaksın?” Ben o zaman diyorum ki;

“Benim emeklilik yerim burasıdır. Mezardır!” çünkü benim aklımın ucundan emekli olacağım geçmiyordu ki. 25 yıl içinde bin beş yüz gün sigortam vardı. Ben nasıl emekli olacaktım! O zaman işverenlerden kime dedimse, “Efendim sigortalı çalışalım”; “biz seni sigortalı çalıştırmayız, git o

zaman sigorta yapan yerde çalış!” dediler. Peki sen beni sigortalı çalıştırmazsan, o çalıştırmazsa ben nasıl emekli olacaktım?

Ben ömrümü patronlara vermişim. Beş liralık sermayelerini, beş yüz lira yapmışım. Gecemi gündüzüme katmışım. Cuma günleri sabah altıda işyerine gidiyordum. Cumartesi saat ikide iş bırakıyorum. Yani bir insanın aralıksız bu kadar çalışması bir mucizedir. Yani insan insana bunu da yapmaz.

Derler ki, “Efendim işverenler iyidir. Baba adamdır.” Bir babanın evladına acıması lazım. Ben daha babalıklarını göremedim. Onlar kendi öz çocuklarına baba olabilirler. Bana, bir işçiye baba olamazlar. Beni sömüren bir insan benim babam olamaz. Benim kanımı sömürmüş, şu an da diyor ki; “kemiklerinin içindeki iliklerini de sömüreceğim.”

Onun için derneğimizin kuruluşunda da yer aldım. Bütün faaliyetlerine de katıldım. Direniş boyunca ben dernekte çaycılık ettim. Herkes beni tanıdı. Ünaldı Sanayi Sitesi’nde yirmi bin tane insan varsa, hepsi de beni tanıdı, adımı öğrendi.

Direniş boyunca her gün sabah saat altı buçukta derneği açıyordum. Akşam yedide, yedi buçukta toplantılar bittikten sonra derneği temizliyor, bardakları yıkıyordum. Hepsini tertemiz ediyordum; çünkü sabah yeniden derneğimize dolup taşacak insanlar. Sabah gelir gelmez benim ilk görevim nedir? Tüpümü yakmak, gelecek arkadaşlara bir bardak çay vermektir. Bu havada arkadaşlar gelirdi. Onlar gelirdi, ikramda bulunurdum, onlar giderdi. Sonra öbür arkadaşlar gelirdi. Dedim ya, yerimiz çok ufaktı. O yüzden de hepsini barındıramıyorduk.

Ünaldı içerisinde binlerce insan çalışıyordu. Binlerce insan ekmek yiyordu. Biz istedik ki herkesin eşit şekilde bir gelir dağılımı olsun. Benim ne işverenin arabasında, ne villasında, ne tezgâhında gözüm var. Ben sadece devletin Anayasanın 51. maddesinde dediği gibi sigorta hakkımı istiyordum. Sekiz saat çalışmak istiyordum. Kabul etmediler. “Asgari ücretle sigortalı çalışalım” dedik. Onu bile kabul etmediler. Bu direniş onun içindi, mecburen oldu.

Ben direniş boyunca binlerce insanla konuştum ve görüştüm; çünkü dernekte çaycıydım. Dernek yönetiminin aldığı kararların hemen hepsinde ben de vardım. Ben dernek yönetiminde değildim ama yönetiminin bir alt kademesindeydim. İşyerinde temsilciydim. Bugün dernekte ne konuşuldu? Ne söylendi? İşçiler hakkında ne yapmamız gerekiyorsa onların hepsini ben biliyordum; çünkü yönetimle zaten her dakika fikir alışverişi yapıyorduk.

Grev boyunca dernek binasında hemen hemen her iki saatte bir toplantı yapmak zorundaydık bütün işçilere ulaşabilmek için; çünkü Ünaldı Sanayi Sitesi büyük bir yerdir. Binlerce insanı barındırıyordu. Yalnız bizim lokalimiz ufak olduğu için yüz-iki yüz kişiyle bir toplantı yapıyorduk. Devri daim yaptırıyorduk yani. Bir işçi grubuna söylediğimiz şeyi, sorunları öbürlerine de aktarmak zorundaydık; çünkü herkesin bilgilenmesi lazımdı. Yani bugün bir gruba ayrı bir kelime, diğerine ayrı bir kelime konuşmuyorduk. Hepsine de, “Bugün şu yapılacak” diye bilgi veriyorduk. Ben orada olduğum için her şeyi zaten biliyordum. Ben de işçilere bilgi aktarıyordum.

Dernekte sürekli duran birisi olarak girip çıkanı denetlemek de benim görevimdi. Direnişte bize bildiri getirenler de oldu. Dernek binasında sürekli bulunduğum için ilk ben muhatap oluyordum. Bir gün unutmam, şimdi adını hatırlamadığım basından biri gelip bize bildiri dağıttı. Bildiriyi alıp okuduğumda, bizim haklı olduğumuz durumu, haksız durumuna düşüreceğini hesap ettim. Arkadaşımı

çağırdım ikaz ettim;

“Arkadaşım biz şu anda emek mücadelesi veriyoruz, sigorta mücadelesi veriyoruz, iş haklarımızı istiyoruz. Şu andaki bu bildiri, bizim haklı durumumuzu haksız duruma düşürür” diyerek, o gün dağıtmış olduğu bütün bildirileri topladım ve uyardım;

“Böyle yaptığımız işle alakası olmayan şeyler yazan bir bildiri getirme. Bize getireceğin faydalı şeyler olsun. İşçilerin bugün bu direnişle ilgili ne yapması gerektiğini yaz getir, insanlar bilinçlensin; ama böyle işçilerle ilgili olmayan anlamadığımız bildiriler getirirsen, ben bunu kabul etmem ve burada görevli bir kişi olarak buna karşı çıkarım. Bütün bildirileri toplarım” dedim.

Hatıra olsun diye duvar gazetesi

Dedim ya, ben dernekte çaycıydım gelen gidenle muhatap oluyordum. Derneğe bir de her gün Evrensel gazetesi geliyordu; bu gazete sürekli bizim sorunlarımızı yazıyordu. Evrensel’de çalışan gazeteciler geldiler. Gelip bizim sorunlarımızı paylaştılar. Dertlerimize ortak oldular; çünkü onlar da bizim doğru yaptığımızı biliyorlardı.

Bazı Emniyet mensubu arkadaşlar içeri gelip;

“Yahu bu gazeteleri niye okuyorsunuz? Niye başka gazete okumuyorsunuz?” diye soruyorlardı. Basın dediğimiz zaten aslında bizi muhatap almıyordu. Niye? Onlar da sömürücünün bir parçasıydı. Bizim derdimize kim ortak oldu? Evrensel gazetesi oldu. Ona her zaman teşekkür ederiz, her zaman da minnettarız. O olmasaydı biz sesimizi duyuramazdık. Bize kimse sahip çıkmazdı.

Her gün gazetemiz Evrensel’de resimlerimiz basılıyordu. Çok ilginç anılarımız da bu resimlerde yer aldı. Onun için bunları hatıra olsun diye, arkadaşlar baksın diye her gün resimleri keserdim. Çay demlediğim yerin üst tarafına astım. Orada gelen insanlar durur bakarlardı. Tabii bu bizimle röportaja gelen Gaziantep medyasının çok ilgisini çekti ki, devamlı gelip orada resimleri de çekerlerdi. Oynarken, saz çalarken bazı resimlerimiz vardı. Bunları oraya yapıştırdım.

Biz bir ay boyunca greve gittiğimizde bizim en büyük destekçimiz Evrensel gazetesi idi. Biz zaten dünyaya sesimizi Evrensel gazetesiyle duyurduk.

İşçiler Evrensel’i dağıtıyor

İşçi gazetesi Evrensel sadece dernekte değil, tüm sanayide dağıtılmaktadır. Dokuma işçisi Harun Özkan, gazetenin sanayide dağıtımında görev alanlardan biridir:

Dernek içinde çalışmalarımızdan sonra artık tamamen örgütlenmeyi öğrendik. Çalışmayı öğrendik. Nasıl çalışacağımız öğrendik. İş yerlerimiz dağınık olduğu için motorlarla bütün işyerlerini gezdik. Direnişin hemen başında işçilerden motorlu ekipler kurduk.

Artık hepimizin bir görevi vardı. Benim motorum olduğu için, başta ben bu ekiplerde yer aldım. En az iki kişi birlikte geziyorduk. İşyerlerine gidiyorduk. Tanıdığımız tanımadığımız işçi arkadaşların yanına gidip anlatıyorduk. Derneğimizin faaliyetlerini anlatıyorduk. Nasıl örgütleneceğimizi, ne için mücadele ettiğimizi anlatıyorduk. Yanında da gazetemizi veriyorduk. Evrensel gazetemizi veriyorduk.

İşçilerin gazeteyi nasıl değerlendirdiğini ve işçide yarattığı etkiyi bir de Hüseyin Özdemir'den dinleyelim:

Gazete o dönem direnişle tam bütünleşmişti. İşçi cebinde 5-10 kuruş varsa bununla gidip hemen bir gazete alıyordu. Bazen tepsi açılıp ortak para toplanıyordu. Ünaldı çevresindeki bayilerde ne kadar gazete varsa onları toplayıp geliyorlardı.

Bir gün bir işçi arkadaş doğradığı domatesin altına gazeteyi sermişti. Bunun üzerine başka bir işçi müdahale etti:

“Gazete yırtılır mı?” diye çıkıştı. “Bir sonraki arkadaş gelip onu okuyacaktı, sen mani oldun” dedi. Çok öfkelenmiş ve bir tokat atmıştı gazeteyi yırtan arkadaş. Ben orada müdahale ettim;

“Bunu söylerken tokat atmak zorunda değildin” dedim. O da

“Başkan, bu gazete bizim namusumuz” dedi.

Gazete yaptığı haberlerle, yayınladığı fotoğraflarla, köşe yazılarıyla tam işçiyle bütünleşmişti. İşçi sanki yıllardır gazeteyi tanıyormuş gibi sahiplendi. Direniş boyunca gazetede de günlük olarak Ünaldı işleniyordu.

Yemek yiyebilmek için parası olmayan işçiler dernekte gazete parası toplarlardı. Gazeteyi dağıtan arkadaş da, “Bizim gazetemiz” diye bağıırıyordu. Bu arkadaş o zaman MHP’li bir işçiydi.

Derneğe alınan gazetelerin dışında mahallelerde de gazete satılıyordu. Akşam mahalle toplantılarında gazete okunuyordu; ama işçilerin kendilerinin gazete alıp toplantı yaptığını da duyduk. Mesela Yeşilköşk Kırathanesi’nde bir arkadaş gazeteyi okumuş. Bunun üzerine orada kendiliğinden bir toplantı yapılmış. Mahallelerde kendi başlarına toplantı yapanlar da oldu. Gazeteyi alıp kahvelerde halka okuyanlar da oldu. Örneğin Samanpazarı bölgesinde gazeteyi alıp sesli bir şekilde halka okumuşlardı. Gazete işçiyi bilgilendiren, işçiyi motive eden, işçiyi örgütleyen tartışmasız en iyi araçtı. Zaten o rolü üstlenmişti. Direnişin başarılı olmasında en çok gazetenin rolü olmuştur. Uluslararası dayanışma ve ülkede emekçiler arasında bir dayanışma yaratmıştı.

Mesela, Habur Sınır Kapısı’nda çalışan emekçilerden gelen bir haber çok etkili olmuştu. Direnişteki Ünaldı işçilerine bir bisiklet göndermişlerdi. Bisiklet çocuklarımız içindi. O mesajı okurken ben de ağlamıştım.

Gazete yardımlaşmak amacıyla bir hesap numarası yayınlamıştı. Hesaba gelen küçük küçük yardımlar, işçilerde çok büyük bir heyecan yaratmıştı. Yine Almanya’dan işçi arkadaşlar kendi aralarında para toplayıp göndermişlerdi. Bu tip haberler ve ortaya çıkan sınıf dayanışması işçilerde büyük bir heyecan yaratmıştı. İşçiler, “Karımızın nişan yüzüğünü satarız yine de dönmeyiz” diye ant içmişlerdi.

Evrensel sınıf dayanışmasını örgütleyor

Mecit Bozkurt, özellikle gazete sayesinde ülke genelinde sınıf dayanışmasının örüldüğünü ve büyüdüğünü belirtiyor:

Grev ilerledikçe sanki direniş sadece Ünalı işçilerinin değil, bütün Türkiye işçi sınıfının direniş halini almaya başladı.

Ortaya çıkan dayanışma ilk kez karşılaştığımız, bizim de yabancıı olduğumuz bir şeydi. Grevde sadece kendi aramızda dayanışmayı değil, aynı zamanda işçi sınıfı olarak sınıf dayanışmasını da öğrenmeye başlamıştık. Çünkü; hiç ummadığımız şeylerle karşılaşıyorduk. Ülkenin her yerinden, değişik yerlerinden, mesajlar geliyordu direnişimizin başarıyla bitmesi için. Ünalı işçileriyle dayanışma içerisinde olduklarını söyleyen mesajlar birbiri ardına geliyordu. Ülkenin birçok yerinden bizzat gelip ziyaret edenler oluyordu. Dernek binamızda bizi ziyaret etmeleri bizi oldukça sevindiriyordu.

Tabii esas olarak bunların nasıl organize edildiği, kim tarafından organize edildiği çok önemliydi. Özellikle o grev sürecinde bu dayanışmayı örgütleyen iki temel unsur vardı. Bunlardan birincisi Evrensel gazetesi. Evrensel gazetesi grevin ilk gününden itibaren her gün günlük olarak direnişimizi yansıttı. Diğer işyerlerine duyurulmasını sağladı. Hatta sadece Türkiye’de de değil; Avrupa’nın birçok yerinde Ünalı’da yaşanan gerçekleri duyurdu.

Evrensel aracılığıyla direniş öğrenen işçiler bize dayanışma mesajları, dayanışma faksları gönderiyorlardı. Hatta bazı yerlerde kısmi de olsa, az da olsa maddi yardımlar geliyordu. Bunlar önemli şeylerdi bizim için. Evrensel aslında grev süresi boyunca Türkiye’deki ve Avrupa’daki işçi sınıfıyla Ünalı dokuma işçileri arasında bir köprü görevi görüyordu.

İkincisi özellikle Evrensel gazetesiyle beraber dayanışmayı Emek Partisi örgütleyordu.

O zaman genç bir işçi olan Hacı Gün, ortaya çıkan dayanışmayla ilgili düşüncelerini şöyle açıklıyor:

Mesela direnişteyken Malatya’dan sigara, tütün, falanca yerden mercimek vb. şeyler dayanışma amacıyla geliyordu. Biz çok etkisinde kalıyorduk. Başka yerlerden destek geliyordu. Hele İngiltere’den liman işçilerinin gelmesi daha bir değişik etki yarattı. Biz şöyle düşünüyorduk; “Eğer ta İngiltere’den bize destek gelmişse, bizim bu direniş yarıda bırakmamamız lazımdır.”

Mikail işçi gazetesinin rolünü ve dayanışmayı şöyle anlatıyor:

Evrensel gazetesinin muhabirleri tarafından burada sürekli haberler, sürekli röportajlar yapılıyordu. İşçi Evrensel gazetesini tamamen benimsemişti. Türkiye’de o kadar gazete çıkıyordu ama, tek destekçimiz Evrensel gazetesiydi. Haberleri bizim ağzımızdan, bizim dilimizden veriyordu. Evrensel gazetesinin kamuoyu yaratılması konusunda çok büyük bir etkisi vardı. Yurtdışındaki kamuoyu, Evrensel gazetesi ve partinin emeğiyle oluşmuştu. Mesela o zaman “İstanbul Penye” işçilerinin sendikalaşma mücadelesi var. Bize onlardan destek mesajı geldi. Böyle mesajlar dernekte okunup alkışlanıyordu. Destek mesajları işçinin moralini çok yükseltiyordu.

Direnişimize maddi destek sunan işçiler de vardı. İşçilerin kendi aralarında topladığı üç beş kuruş parayı gönderiyorlardı. Bunlar işçiye öyle bir motivasyon, öyle bir moral veriyordu ki; gelen

yardımlar ögle yemeği, çay bunun gibi ihtiyaçlara ayrılıyordu. Ondan sonra durumu çok kötü olan işçilerin hastası veya acil bir durumu-ilacı olduğunda harcanıyordu.

Ayrıca doktorlardan da bize destek geldi. Bazı doktorlar o dönemde işçileri ücretsiz muayene ettiler. Bebeği olan işçi arkadaşlara süt temin etmek, maddi durumu çok kötü olan işçilerin geçimine yardımcı olmak hep bu dayanışma sayesinde oluyordu.

Zaten ilk haftayı atlattıktan sonra biz bu direnişi sonuna kadar götürürüz demeye başladık; çünkü kamuoyundan da bayağı destek vardı. Mesela Ünalı'nın çevre mahallelerindeki esnaflar "Siz haklısınız" diyorlardı. Alacağı olan esnaf borcumuzu erteliyordu. Borca alışveriş yapabiliyorduk. Böyle bir dayanışma oluştu. Tabii işçi bayağı kararlıydı ve her türlü direniyordu. Birikmiş üç beş kuruşu varsa harcıyordu. Karısının kolundaki bileziği, yüzüğü, buzdolabını satan işçiler olmuştu.

Bir yandan gazete direnişimizi duyururken diğer yandan Parti hem Türkiye hem de uluslararası çapta bir destek kampanyası başlattı. Direnişin on beşinci gününde falan, artık başka illerden işçiler de destek amacıyla gelmeye başlamıştı. İskenderun Demir Çelik Fabrikası'ndan, Ankara OSTİM'den işçiler geldi. OSTİM işçileri bir tiyatro gösterisi sundular. Bir oyun sergilediler. Oyunu izlerken işçilerin çoğu duygulandı, ağlayanlar oldu.

Zonguldak maden işçilerinin gönderdikleri gıda maddeleri ve destek mesajları vardı. Mesela Nusaybin gümrüklerinde çalışan memurlardan-işçilerden gıda yardımı ve destek mesajları gelmişti. Bu, işçilerin de dernek yöneticilerinin de kendine güvenlerini arttırıyordu.

Biz yirmi bin işçinin temsilcisiyiz!

Ortaya çıkan dayanışma, işçilerin kararlı duruşu, dernek yönetimi ile işçiler arasında güçlenen ilişki, dernek yöneticilerinin güvenini daha da arttırmıştır. Dernek yöneticileri kendilerini "Biz yirmi bin işçinin temsilcisiyiz" diyerek tanıtmaktadır. İşte Mecit Bozkurt'un kendisinin de katıldığı işverenlerle yapılan görüşmelerde yaşananlar:

Direnış boyunca işverenlerle birçok görüşme yaptık. Biz ilk görüşmeden itibaren işçilerin taleplerini açık ve net konuştuk. Yine bir gün, bir görüşmeye gitmiştik. Gerçi bu görüşmeden bir gün önce işverenlerle gene öne sürdüğümüz maddeleri konuşmuştuk; ama işverenler kabul etmemişti. Bir gün sonra, "Maddeleri kabul ediyoruz" diye bizi çağırdılar. Gittiğimizde, orada farklı bir şey çıktı. Patronlar kendilerince başka maddeler hazırlamışlardı.

"Kardeşim siz bizimle alay ediyorsunuz. Binlerce dokuma işçisiyle alay ediyorsunuz. Biz bu şekilde sizinle görüşemeyiz" dedim. Tabii dernek yöneticilerinin hepsinin aynı fikirde olduğunu anlasınlar diye konuştuğumuzda hep aynı şeyi söylemiştik. Toplantıyı terk ettik. Kalktık hep birlikte dernek binasına geldik.

Yolda kendi aramızda konuşurken bizim de biraz moralimiz bozulmuştu; çünkü işverenler anlaşmaya yanaşmamış, biz de toplantıyı terk etmiştik. Neticede kolay değil, binlerce işçi direnişte. Onların sorumluluğunu taşıyorsunuz. Bu görüşmeden direnişin daha uzun süreceği ortaya çıkmıştı. İşçilerin, toplantıyı terk etmemizden dolayı tepki göstereceğinden de korkuyorduk açıkçası.

Gelir gelmez işçiler meraklı gözlerle "Ne oldu?" dediler. Balık, sözü bana verdi. "Mecit arkadaş söylesin" dedi. Ben arkadaşlara görüşmeyi olduğu gibi anlattım. "Dün bize böyle söz verdiler. Bugün gittiğimizde âdeta bizimle alay edercesine bu söylediklerimizin hiçbirini kabul etmeyeceklerini

söylediler ve çok düşük bir rakam önerdiler. Biz de toplantıyı terk ettik” dedim. İşçiler müthiş sevindiler. “Çok iyi, dernek bizi gidip satmadı. Gidip orada toplantıyı terk etmişler. İşverenin masasına yumruğu vurmuşlar. Kalkmışlar masadan, kabul etmemişler” dediler. İşçilerin derneğe böyle güvenmesi, onu sahiplenmesi bir güven aşıliyordu. Mesela ben açıkçası görüşmeden sonra şöyle düşünüyordum; “Hadi biz kabul etmiyorduk, ama işçi bize ne diyecek?” Ama geldiğimizde işçinin o tepkisini gördüğümüz zaman çok seviniyorduk. O zaman ikinci bir görüşmeye giderken daha kararlı gidiyorduk.

Bir gün işverenlerle yine bir toplantıya gittik. Toplantı ‘Hameyin Larkı’ dediğimiz işyerinde yapılmıştı. Patronlarla konuşuyoruz. Bir şey, bir gelişme yok. Yine ciddiye almıyorlar.

“Bu söylediğiniz rakamları kabul edemeyiz” dediler. Balık birkaç şey söyledi. Ben de hemen;

“Kardeşim biz hiçbir şey talep etmiyoruz sizden. Size bir şey söyleyeyim; taleplerimiz size bu kadar yüksek mi geliyor? Biz sekiz saat çalışacağız. Asgari ücret alacağız. Sigortalarımız yapılacak. Sosyal haklarımızı da vereceksiniz. Kabul ediyorsanız bugün imza atıp kalkalım buradan” dedim. Biraz da sesimizi yükselttik orada.

“Olmaz” dediler.

Baktım, bu sanayinin en büyük patronlarından biri olan Seydi Bulut koluma girdi. İşçilere tepeden bakan, muhatap dahi almayan Seydi Bulut koluma girdi ve beni dışarıya doğru götürdü;

“Yeğenim, biraz sakın olsanız!” Aynen böyle konuşuyor; “Biraz sakın olsanız. Biz istemez miyiz sizin haklarınızı almanızı? Ama birbirimizle kavga ederek bunu yapamayız. Hem siz niye bize yükleniyorsunuz? Bu sanayinin işverenleri sadece biz miyiz? Ceyhan mıdır? Bulut Halı mıdır? Erdemoğlu mudur? Hep bunlar mı? Niye siz diğerleriyle de görüşmüyorsunuz?”

Ben; “Biz sanayide her zaman bütün işverenleri toplantıya çağırıyoruz, ama toplantıya siz geliyorsunuz. Halıcılar Odası sizi gönderiyor ve siz geliyorsunuz. Talep sizden geliyor. Onlar çağırırlarsa onların da yanına gideriz; ama bu talep sizden geldiği için sizinle görüşmeye geliyoruz.”

“Ama bak böyle olmaz siz biraz gerginsiniz. Biraz daha sakın olmanız lazım.”

“Biz gayet sakiniz, ama sizin bizimle bu şekilde konuşmamanız lazım. Biz toplantıya geldiğimizde biz bir tarafız. Siz bir tarafsınız. Biz buraya işçiler adına görüşmelere geliyoruz ve bu görüşmelerde iki taraf görüşme yapıyor. Yani artık eskisi gibi değil; siz istediğinizi söyleyeceksiniz. Böyle olmaz. O devir bitti. İşçiler grevde, artık siz de böyle hareket edemezsiniz.”

“O zaman madem bu toplantıyı yapıyoruz, diğer işverenler de gelsin.”

“İsterse beş yüz işyerinin patronu gelsin. Biz işçilerden gelecek olan bu kadar temsilciyiz. Biz yirmi bin kişinin adına görüşmelere geliyoruz. Biz yirmi bin işçinin temsilcileriyiz! Siz sadece dernek yönetimiyle değil, yirmi bin işçiyle konuşuyorsunuz. Bunlar sadece dernek yönetiminin talebi değil. Yirmi bin işçinin talepleridir!” dedim.

Ben şunu sezmiştim; o güne kadar bize tepeden bakan işverenlerin biz güç olduğumuzda, işçiler karşısında ne kadar aciz olduklarını gördüm. İşverenlerin direnişte düştükleri acizlikle ilgili başka bir anım daha var: Hiç unutmam, direniş devam ederken dernekte oturuyorduk. Birisi içeri girdi. Kafasında şapka vardı. Ben masanın yanında oturuyorum. Geldi yanıma oturdu. Konuşmaya başladık:

“Bu iş daha ne kadar devam edecek?” dedi. Açıkçası ben de şüphelenmeye başladım. “Polis midir nedir?” dedim. Adamı tanımıyorum.

“Hangi iş ne kadar devam edecek? Grevi soruyorsan, işverenler ne zaman imzayı atarsa, biz bu işi o zaman bitiririz” dedim.

İşçilere duyurmamak için çok kısık bir sesle:

“Ben işverenim. Ben isterseniz bu imzayı atayım. İşlerim çok kötü durumda. Şu ana kadar birkaç milyar zarara girdim. Benim işyerimi çalıştırmam lazım. İşyerimi mutlak surette çalıştırmam lazım. Bak, ben bitme noktasındayım. Çok kötü bir durumdayım” dedi.

Tabii bunları söylerken kendisini dernektekilere tanıtmaya da korkuyor. Dernek binasının içi dokuma işçileriyle dolu. Yani kendisini gizleyerek geliyor dernek içerisine.

“Sizin tek başınıza yapabileceğiniz bir şey değil. Bizim de sizinle tek bir sözleşme yapma şansımız yoktur. Bu ancak bütün işverenlerle olur. İmkânınız varsa toplarsınız bütün işverenleri gelirsiniz. Bizim de derdimiz grevi uzatmak değil. Biz de bir an önce bitmesini istiyoruz. Bugün bizim istediğimiz haklar verilirse, biz hemen bugün işbaşı yaparız” dedim.

Sanıyorum o işyeri üretime geçememişti direnişten sonra. Şimdi tam olarak ismini hatırlamıyorum. Yani bunlar aslında bu güne kadar bizi hiç adam yerine koymayan, her şeyimizin iki dudakları arasında olan işverenler; ama örgütlü işçinin gücü karşısında böylesine aciz duruma düşüyorlardı. Bize tenezzül etmeyen işverenler, şimdi ayağımıza kadar gelip kendi durumlarını anlatmaya çalışıyorlardı. Bu dernekle işçilerin bütünleşmesinin bir sonucuydu. Dernek yönetimi ile işçiler sanki tek parça olmuştu.

Grev kırıcılarına karşı önlem

Dayanışma ve işçinin kararlı direnişi sürer. Ancak grev kırıcı ve muhbir işçiler de çıkar. Direnişçi işçiler öfkeli. Dernek yöneticileri sakın işçileri dövmeyin ha; derler. İşçilerin direniş kırıcılara karşı nasıl tavır aldığını Mikail'den dinleyelim:

İşçinin hemen hemen tümü dernek etrafında kenetlenmişti; ama tek tek olumsuz örnekler de vardı. Gani isminde polisle çalışan bir işçi vardı. Polis bunu kafalamış. Derneğe gelip oturuyor. Şeytan gibi bir şey. Konuşuyor, direnişle ilgili birçok şey de söylüyordu. Başkana, “Şöyle yaparız, böyle yaparız. Adam dövelim mi? Ne yapalım?” diyor. Adam günlük derneğe gelip gidiyordu.

Gani dediğimiz bu arkadaş, derneğe bir ziyaretçi geldiğinde bir bakardık ortadan kaybolmuş. Bir gün ziyaretimize yazar Gülsüm Cengiz geldi. Onunla birlikte gelen konuklar içeri girdi. Beş dakika sonra Gani dışarı çıktı. On dakika sonra da polis derneğe geldi.

Biz kendi kendimize sormaya başladık, “Bu adam niye her ziyaretçi gelişinden beş dakika sonra dışarı çıkıyor, hemen sonra da polis geliyor?” diye. Bunun peşine iki üç genç işçi taktık. Ne yapıp, ne ettiğini, nereye gittiğini öğrenmek için. Adam dernekte oturuyor, ne konuşuyorsak ne yapıyorsak dinliyor, izliyor sonra derneğin aşağı tarafındaki Alibaba Parkı'nda bekleyen polisle buluşup, bilgileri aktarıyor.

Akşamları ev ziyaretlerimiz oluyordu. İşçilerin evlerinde toplantılar yapıyorduk. “Bugün falan yerdeler” diye polise aktarıyordu. Biz bunu fark ettik. Peşinden gönderdiğimiz gençler “Abi,

polislerle parkta oturmuş konuşuyor” dediler. Tabii bu peşinden gönderdiğimiz çocukları da görmüş. Polislerle görüştüğünden on dakika sonra derneğe geldi. Baktı çocuklar bizimle konuşuyorlar.

O esnada dernek başkanı Balık kalktı, orda bir konuşma yaptı:

“Arkadaşlar aramızda polise bilgi veren işçi arkadaşlar var, bunu yapmayın, bu bize zararlıdır” gibi şeyler söyledi. Başkanın bu konuşmasından sonra beti benzi attı bunun. Birkaç arkadaşı bunun peşine taktık. Gittiler sokak arasında biraz korkuttular. Ondan sonra derneğe gelmedi.

Toplantılara bazen patronun adamı, yalakası olan işçiler de katılırdı. Mesela çıkar şöyle derdi;

“Ya başkan falan yerde işçiler çalışıyor. Niye engel olmuyorsunuz?” Başkan orda açık açık söylese, “Gidin dövün!” diye, olmayacak; çünkü polis yirmi dört saat dernek önünde bekliyordu. Bahane edecekler, başka yerlere çekecekler. O zaman Balık, şöyle derdi;

“Gidin ikna edin. İkna olmayanı ne yapacağınızı da siz bilirsiniz. Anladığı dilden konuşun, ama sakın dövmeyin ha!.. Kavgı da etmeyin!..”

Başkanın söylediklerine ‘mesaj alındı’ diyen ‘Harun Özkan’dan dinleyelim:

Direnış başladığında direnişe katılmayan işçi arkadaşlarımız vardı. Bunlar azdı, ama yine de direnişten uzak olan işçi arkadaşlarımız oluyordu. Biz motorlu ekip olarak, gelmeyen arkadaşlarımıza, bizden uzak duran arkadaşlarımıza biz gidiyorduk. Motorla gidiyorduk. Hem gazetemiz Evrensel’i veriyorduk, gelişmeleri haberleri okusun diye, hem de bize katılmasını istiyorduk. Böyle 12 saat çalışmayla, hiçbir sosyal hak olmadan çalışmayla, hiçbir yere varılmayacağını anlatıyorduk. Onlar da bize katılıyorlardı. İlk etapta biraz çelişki, tartışma oluyordu ama konuştukça bizi çok haklı buluyorlardı. Onlar da katılıyordu bize. Zaten direnişin içindeki arkadaşlarımız da bu görevleri yapıyorlardı. Tanıdığı yerlerde bir sıkıntı varsa onlar da görüşüyorlar, müdahale ediyorlardı.

Bir gün bir işyerine gittik. Direnişimizi, grevimizi kırmak isteyen bazı işçi arkadaşlar vardı. Gittik önce selam verdik, sonra anlatmaya başladık:

“Arkadaşlar, bakın yirmi bin dokumacı var. Bugün yirmi bini direnişte, grevde. Bütün işyerleri kapalı siz neden çalışıyorsunuz? Bu sizin yaptığınız hem insanlığa, hem de işçiliğe-emekçiliğe yakışmayan bir şeydir. Gelin tezgâhınızı durdurun, şalterlerinizi indirin siz de direnişe katılın” dedik.

Bize önce kafa tutmaya kalktılar:

“Biz sizin yanınıza gelmeyiz. Biz ekmeğimize bakarız kardeşim” dediler.

“Biz de ekmeğimize bakıyoruz. Ekmeğimizi daha büyütmek için, daha iyi kazanmak için, daha güzel kazanmak için mücadele ediyoruz zaten” dedik. Hatta bazı örnekler verdik;

“İşte bir karınca kadar da mı yoksun arkadaş? Karınca nasıl yazın çalışıyor, ulaşmak istediği hedefe muhakkak varıyor. Bazıları ölüyor. Bazıları suya kapılıyor ama o hedefine ulaşıyor. Bir karınca kadarda mı yokuz?”

Tabii, bazı arkadaşlar kalın kafalı olduğu için anlamıyorlardı. Biz de anladığı dilden konuşuyorduk; ikna ediyorduk. Ertesi gün tekrar o işyerini kontrol ediyorduk. Çalışıyor mu, çalışmıyor mu?

Çalışmıyorlardı genelde.

Bazıları kapıları kilitliyordu. Korkuyorlardı kapıyı açmaya, ama biz o işyerine girecek bir yol buluyorduk. Giriyorduk. Bazen polis çağırıyorlardı. Tabii uzaklaşıyorduk; ama o işyerinin uzağında bekliyorduk muhakkak. O işyerinden çıkacaklar diye bekliyorduk. Çıktığında arkadaşımızın yolunu kesiyorduk. “Sen yarın bu işyerine bir daha gelersen, direnişimizi kırmaya kalkarsan, grevimizi kırmaya kalkarsan, biz de senin ayaklarını kırarız, kafanı kırarız” diyorduk. Etkili oluyordu tabii. Çok etkisi oluyordu. Tek tük çalışan bir iki işyerini de böyle kapattık.

Polisten din dersi

Direnış ilerledikçe derneğe polisin baskısı artar. Polis yeni oyunlar dener. İşçiler arasında çeşitli nedenlerle ayırım yaratmaya çalışır. Polisin en çok kullandığı işçiler arasındaki dini ve siyasi farklılıklardır. Polis din dersi vermeyi bile dener! Dernek binasında yaşanan birkaç olayı işçi Mikail’den dinleyelim:

Direnışin ortalarına doğru artık işçi kendi gücüne öyle inanmıştı ki, herkesin dikkati işçilerin üzerindeydi. Sanayide derneğe gelmeyen siyasal çevre kalmadı. Aczmendilerden ve Refah Partisi çevresinden bazı işçiler de artık dernek binasından çıkmaz oldu. Bir gün, Aczmendi tarikatından bir işçi elinde değneği başında sarığı ile dernekte oturuyordu. Polis buna “Lan sen Allah yolunda adamsın,” başkanı kastederek “Sen bu komünistin arkasından niye gidiyorsun? Bu adam terörist! Bu adam Allahsız!” diyerek açık açık işçiyi tahrik ediyor kışkırtıyordu.

İşçi arkadaşımız dernek başkanının omzuna elini attıktan sonra:

“Bu benim dava arkadaşım. Bu kavgayı da haklarımız savunmak için yapıyoruz. Bunun arkasında sonuna kadar duracağım. Madem öyle diyorsunuz; patronlar bizim haklarımızı versinler biz de işe başlayalım. O benim başkanımdır. Sonuna kadar da ben onların arkasındayım. Onlar Allahsız, dinsiz de değil! Din ve iman kimde olduğunu kimse bilmez. Hele sen hiç bilemezsin. Bizim için burada önemli olan birbirimize sahip çıkmaktır” dedi. Şunu da ekledi; “Bu mücadelede sonuna kadar başkanımın arkasındayım.” Öyle bir tavır koymuştu.

Polisin kanı temiz, işçinin kanı bozuk mu?

Mesela dernek disiplin kurulunda bir arkadaş vardı. Adı, Abdülrezak Ceylan’dı. MHP’nin Şahinbey ilçe teşkilatındaydı. Partinin bir komisyonunda yer alıyordu. Yani MHP’yle, Ülkü Ocakları’yla, polislerle içli dışlı bir işçiydi; ama çok efendi, alçakgönüllü bir işçiydi. Polis bakıyor Abdülrezak Ceylan sürekli dernekte. Bir gün, polis bunun yanına yanaştı:

“Yahu kaç seferdir dernekte görüyorum seni. Seninle aynı komisyonda değil miyiz? Aynı partide çalışmıyor muyuz? Senin ne işin var burada?” Sonra iyice kızdı, “Tüh lan senin Türklüğüne! Senin Türklüğünden utanıyorum. Senin kanın bozuk lan! Bu komünistlerin arkasından gidiyorsun” dedi. Daha birçok şey söyledi. Herkes onlara bakıyor.

Tabii bu sözler arkadaşımızın çok zoruna gitti:

“Sen bana nasıl kanı bozuk dersin? Biz burada haklarımız için mücadele ediyoruz. Haklarımızı savunmak için buradayız. Patronlar bize hakkımızı vermiyor. Niye onların ensesine yapışmıyorsunuz?” dedi. Polisin o hareketi ve hakaretleri arkadaşımızın partisini de, polisi de

tanınmasında bir dönüm noktası oldu.

Polisin denediği diğer yöntemleri işçi Mecit'ten dinleyelim:

İşçilerden birkaçı dernek binasına gelirken önlerine geçip yollarını çevirenler olmuş. Gelip bize anlattılar. Yollarını çeviren bu tanımadıkları kişiler işçilere akıl vermişler, şöyle demişler:

“Siz yanlış yapıyorsunuz. Böyle başarı kazanamazsınız, böyle olmaz, niye işyerlerini yakmıyorsunuz?” demişler.

“Bunları size söyleyen kimler?” dedik.

“Valla bilmiyoruz. Onları sanayide daha önce görmemiştik; ama kaç seferdir bize bunları söylüyorlar” dediler.

Biz tabii böyle provokasyonlar beklediğimiz için, işçi arkadaşları dernekte bu tip durumlar için sürekli uyarıyorduk. Şehreküstü Karakolu Komiseri önceden gelmiş ve bize;

“Şehreküstü’de birinin kılına zarar gelsin, birine bir şey olsun sizden bilirim” demişti. Biz de işçi arkadaşları işyeri yakma, ya da işyerine zarar verecek girişimleri, kesinlikle engellemeleri konusunda uyarımiştık.

Dokuma işçileri derneğinin önü her zaman tertemiz!

Direnış boyunca buna benzer başka olaylara da tanık olduk. Mesela bir çöpçü sürekli dernek binasının önüne gelip çöpleri topluyordu. Sürekli bizim derneğin önünü temizliyordu. Dikkatimizi çekti. Bir gün Cuma Uzun’a dedim ki;

“Gel bir gidelim şu işçinin yanına. Bizim derneğin önünü süpürmeyi neden bu kadar seviyormuş öğrenelim.” Gittik, adamın yanına oturduk, birer de tütün sardık:

“Kardeş ne yapıyorsun sen burada? Durmadan bizim derneğin önünü süpürüyorsun ” dedim.

“Temizlik şirketinde çalışıyorum” dedi. Tabii hemen akıl vermeye başladı:

“Yahu kardeşim siz nasıl iş yapıyorsunuz, bu işleri biz de yaptık. Böyle yapılır mı?”

“Ne yaptınız?”

“Biz de greve gittik. Biz grev yaptığımızda birkaç patronu döverdük, birkaç yeri yakardık. Bunları yapmadan bu grevi başarıya götüremezsınız.”

Cuma hemen atıldı:

“Biz niye dükkân yakalım ki? Bizim derdimiz dükkân yakmak falan değil ki. Biz niye yakalım kardeşim. Biz sadece haklarımız için mücadele ediyoruz.”

“Olur mu yahu! Siz birkaç tane dükkân yakın bakın işler nasıl yoluna giriyor. Çalışan malışan tezgâh varsa kırmalısınız. Yoksa böyle başarıya ulaşamazsınız.”

“Kardeşim bu söylediklerin bizim işimiz değil. Biz haklarımızı almanın peşindeyiz” deyip yanından ayrıldık. Tabii durumun farkındaydık.

Direnişin ortalarına doğru bir gün Cuma gözaltına alındı. Sonra bırakıldı. Cuma dedi ki;

“İçeride özellikle birisi beni çok dövüyordu. Gözüm bir yerden ısıırıyordu onu. Düşündüm düşündüm sonra adamı hatırladım. Dayak atan o polis, bize; ‘dükkân yakın’ diyen temizlik işçisi kılığındaki kişiydi. En çok o polisten dayak yedim.” O zaman direniş boyunca derneğin önünün niye bu kadar temiz kaldığını anladık!

Sağ olsunlar direniş boyunca Emniyet Müdürlüğü, sırf derneğin önünü süpürmesi için bir kadro görevlendirmişti! Polisin hizmeti bununla sınırlı kalmadı. O ara kaldırımlarımızı yenilediler, derneğin önündeki asfalt delik deşikti, yeni asfalt da döktüler.

Yerel basın sahibinin sesi

İşçilerin birliğini bozmak amacıyla yapılan saldırılar bununla sınırlı değildir. En başta yerel basın işverenlerin sesi halindedir. ‘Yerel basın sahibinin sesi’ diyen Mikail Kılıçalp, yerel basının tavrını şöyle aktarıyor:

Biz direnişe başlarken bizim hesaplarımız en fazla bir hafta direnir, haklarımızı alırsız diye düşünüyorduk. Patronlar da en fazla bir hafta dayanır diye hesap yapmıştık; ama günler ilerledikçe patronlarla görüşmelerden sonuç çıkmadıkça, işçi de bu direnişi kazanmak için birbirine kenetlenmeye başladı. İşçiler “Ya kazanacağız, ya kazanacağız!” diyorlardı.

Bu arada yerel basın da ilgi göstermeye başladı. Oysa; yerel basın ilk iki üç gün bizi ve direnişimizi haber konusu yapmadı. Yapanlar da bizi karalamak için yaptı. Örneğin yerel ‘Metropol’ gazetesi başkanımızı “terörist” olmakla suçladı. İşçiler basının bu tavrını protesto ettiler. Hatta birkaç gazeteyi protesto amacıyla yırttılar, ateşe verip yaktılar.

Yerel basına, basın bültenleri, açıklamalar gönderdik, heyetler gitti; “bizim sorunlarımızla niye ilgilenmiyorsunuz?” dedik.

Tabii yerel basının üzerinde patronların da baskısı var. Onların etkisi fazla. Önce hep patronların açıklamalarını tek taraflı olarak veriyorlardı; ama biz, yerel basını da etkilemek istiyorduk. Ziyaret ettik. Sonra, basını derneğe davet ettik. Bir açıklama yaptık. Giderek açıklamamızı vermek zorunda kaldılar. Yine de onlar derneğe geldiklerinde işçilerin protestosundan kurtulamadılar.

Saldırı ve karalamalar artmaya başladı. İşverenler beş bin adet bülten bastırıp dağıttırdılar direniş sırasında, bir yığın karalama, “dernek para yiyor” diye. Direnişin amacının işçileri korumak, hak elde etmek olmadığını, direnişte büyük paralar yendiğini, yabancı bağlantılı olduğunu söylemişlerdi. Bu bildirinin hemen akabinde İşçi Partisi de bir bildiri dağıtmıştı. Onlarca esnafımız, sanayimiz çökecek, bu direniş bitirilsin tarzında bir şeyler söylüyordu.

Ama bizler sağlam bağlara sahip olduğumuz için bu karalamalar üzerimizde pek etkili olmadı.

Patronların diğer taktiklerini Servet Hançer’den dinleyelim:

Direniş sırasında ben Mekân Halı’da çalışıyordum. Bu işyeri Ünalı’dan on kilometre uzakta, şehir dışında bir yerdı. Biz orada on bir aylık bir sendikal mücadele gerçekleştirmiştik. İşyerimizde, bu mücadele sonucu DİSK-Tekstil sendikasında örgütlendik. 70 kişilik mevcudumuzla çağcıları, bobincileri ve yan tesisi kapsayan bir sözleşme yapmıştık. Yani Ünalı Sanayi sitesi bir aylık grevdeyken biz sendikalı olarak çalışıyorduk. Asgari ücret 11 milyon iki yüz lirayken, biz sekiz

saatlik sözleşmemizde akort, yani boy başı sistemde 35 milyon aylığa anlaşma yapmıştık. Yine parça başı çalışıyorduk ama şartları sözleşmeye dökmüştük. 85 maddelik bir sözleşmemiz vardı. Doğum parasından ilaç yardımına, bulgur simitten salçasına, sözleşmede birçok haklarımız vardı. Senelik iznimiz de vardı. Aslında sendikalı çalışma konusunda sanayiye örnekti bizim işyeri.

Direnışte bizim işyeri sendikalı olduğu için iş durdurmadı. Tabii bizim kapatma gibi bir lüksümüz yok. Çünkü biz bütün haklarımızı almıştık! Çalışıyorduk. Ama Ünalđı patronlarının hemen hemen yüzde onu bizim işyerine geldi. Patrona dedikleri şuydu:

“Bize izin ver, Mekân Halı diye bir levha yazdıralım, işyeri üzerine asalım ve işyerini çalıştıralım.” Fason iş vermek aslında bizim patronun işine gelirdi. Patron bu şekilde çok para kazanabilirdi. Tabii biz orada karşı çıktık. Bunu yaptırmadık; çünkü buna tepki göstermememiz işçi arkadaşlarımızın direnişinin kırılmasına göz yummamız anlamına gelirdi. Karşı çıktığımız için patronlar geri adım atmak zorunda kaldılar.

Emek Partisi genel başkanı geliyor; işçiler alana iniyor

Bütün karalama ve işçiyi bölme girişimlerine cevap vermenin ve işçinin kararlılığını tekrar hatırlatmanın zamanı gelmiştir. Direnişin 16. günündeki dayanışma ziyaretinin işçilerin gövde gösterisine dönüşmesini önce Mikail’den dinleyelim:

Kamuoyundan destek geldikçe işçilerdeki direniş ruhu daha sağlam olmaya başladı. Ama partide yaptığımız değerlendirme toplantılarında, işçilerin kuşatılmaya alındığını, saldırının artacağını ve kuşatmayı parçalamak gerektiğini konuştuk. Dokuma işçilerinin kararlılığının tekrar hatırlatılması gerektiği sonucuna vardık. Çünkü; bir yandan yerel basında yapılan haberler, patronların dağıttığı bülten, diğeri yandan polisin ikide bir derneği basması, işçileri gözaltına alması, aramıza Alevi-Sünni, sağcı-solcu, dinli-dinsiz, komünist diye nifak sokmaya çalışmasına artık bir cevap vermenin zamanı gelmişti. İşçi kuşatılmaya çalışılıyordu. Sesi boğulmak isteniyordu. Bizim de bu kuşatmayı yarmamız lazımdı.

Emek Partisi Genel Başkanı Levent Tüzel, TÜMTİS Genel Başkanı Sabri Topçu, İngiltere Liverpool Liman işçileri direnişinden bir sendika temsilcisi ve Almanya Parlamentosu’ndan bir milletvekili, yazarlar, edebiyatçılar dayanışma amacıyla bizi ziyaret edeceklerdi. Bu iyi bir olanak oldu. Bu ziyaretin kitlesel bir şekilde karşılanması ve direnişteki işçilerin tümünün katılması kararını aldık. Biz bunu işçilere duyurmaya başladık. “Misafirlerimiz gelecek. Yarın saat 10’da herkes dernekte olsun” dedik. O toplantıya biz işçilerin tümünün katılmasını istiyorduk. Geniş ve kararlı bir kitlenin katılmasını istiyorduk. Öyle de oldu.

Ertesi gün sabah 8’den itibaren işçiler gelmeye başladı. İşçiler derneğe sığmadı. Dernek dolup taşı. Derneğin önünde geniş bir alan vardı, orası da doldu. 5-6 bin işçi derneğin önünde bir araya geldi. Saat 10’a doğru, kalabalık bir işçi kitlesiyle gelecek ziyaretçileri bekliyorduk. Ziyaretçiler gecikince işçiler beklemeye devam etti, ama polis işçileri rahatsız etmeye başladı. İşçilere sataşmaya başladı. Biz de işçilere “Oturun, kimse yerinden kıpırdamasın!” dedik. Bizi dağıtmak istiyorlar. Bekleme, oturma eylemine dönüştü; çünkü polis bir an önce alanı boşaltmak istiyordu. İşçiler bir buçuk saat orada oturup gelecek ziyaretçileri beklediler. Polisin provokasyonuna izin vermediler.

İşçilerin içine, işçi kılığında, satıcı kılığında her türlü kılıkla giren polisler oldu. İşçilere laf atan, sataşan polisler oldu; ama işçi bunlara kanmadı. Sataşmalara, provokasyon olmasın diye dernek

yönetiminin dediği doğrultuda sesiz kaldı. Saat 11'i geçiyordu, bizim beklediğimiz misafirler geldi. Coşkulu bir kalabalık, binlerce işçi gelen ziyaretçileri ayakta karşıladı ve alkışladı. Onlarla coşku içinde kucaklaştı.

İşçiler, Emek Partisi Genel Başkanı Levent Tüzel ve TÜMTİS Genel Başkanı Sabri Topçu'nun konuşmasını coşkuyla alkışlayarak dinlediler. İşçiler arasındaki duygu ve direnç daha da güçlendi. Ancak, işçiler dağılmaya başladıktan sonra polis saldırdı. Polisler, işçileri coplamayı sürdürdü. Onlarca işçi gözaltına alındı. Gelen misafirlerimiz buna müdahale edince, onlar da gözaltına alındı. Sonra derneğe yöneldiler. Binanın içindeki işçilere saldırdılar. Dernekte bir arbede yaşandı. Dernek başkanımız o esnada binanın içindeydi. Dövülerek gözaltına alındı. Dernek darmadağın edildi. Her şeyi dağıttılar. Dosyalar bir tarafa, masa sandalyeler bir tarafa atılıp camlar kırıldı. Yani orası tam bir savaş alanına döndü.

O gün yaklaşık 200 işçi ile birlikte, Emek Partisi Genel Başkanı Levent Tüzel, TÜMTİS Genel Başkanı Sabri Topçu, yazarlar, insan hakları savunucuları ve gelen misafirlerimiz gözaltına alınmıştı. Gözaltına alınamayan dernek yöneticilerinden birkaç kişi de vardı. Arbede bittikten sonra derneğe geri geldik. Polis bize, “Burayı açamazsınız” dedi. Sonra da işçi derneğini mühürledi.

Cepteki MHP rozeti

Polis aramasında cebinde MHP rozeti çıkan Şükrü Kök niye gözaltına alındığını anlayamamıştır:

Polisler dışarıdaki işçileri dağıttıktan sonra dernek binasına girdiler. Hüseyin Başkan, içeride salondaydı. Hüseyin Başkana, “Bizimle geleceksin!” dediler. Tabii ben o havada ayağa kalktım. İçeride Hasan diye bir arkadaşımız vardı. Biz ona Kabak Hasan derdik. O da iyi bir arkadaşı. Başkanı alıp götürseler ne yapacaklarını az çok biliyoruz. Ondan önce bir sefer dernek olarak yaptığımız bir piknikten sonra içeri alınmıştım, orayı gördüm. Başkan hapse giderse kötü olacaktı. “Bu olayların başkanı sensin” diyecekler, işkence edeceklerdi. Onun için biz başkanı bırakmak istemiyoruz. Orada terörle mücadele komiseriyle itiştik takıştık. Arbede yaşandı. Polis dernekteki işçilere saldırmaya başladı. Bizi de itti ama başkana vurdu birkaç sefer. Hasan abiye de vurdu. İçerideki eşyaları dağıttılar. Sonra tek tek bizi arabaya bindirdiler. Emniyet Sarayı'na götürdüler. Orada üzerimiz arandı. Sonra:

“Ceplerini boşalt” dediler. Cebimde MHP'nin rozeti vardı. Rozeti görünce polis:

“Bu ne?” dedi.

“Benim görüşüm bu.”

“Peki senin görüşün buysa sen bu adamların arkasında ne geziyorsun?”

“Benim görüşüm MHP'dir. Ben MHP'li bir insanım; ama dernekte arkadaşlarımla arasında Emek Partisi de var, efendim Refahlısı da, DSP'lisi de var. Her türlü siyasetten insan var. Biz siyaset ayrımcılığı gütmüyoruz. Orada bir amacımız vardır. Ben emeğimi satıyorum. Karşılığını alacağım, alın terimi satıyorum” dedim. Böyle deyince;

“Sen bu rozete, bu görüşe sahip olamıyorsun” dedi. Herif benim çeneme dört tane yumruk vurdu. Artık ağzımı açamıyordum.

Sonrasında uzun uzun düşündüm. Bu adam bana niye vurdu? Bizim amacımız emeğimizi satarken karşılığını almaktı. Biz emeğimizin karşılığını alamıyorduk. Ben MHP’liyim diye başka şeyler mi yapmam lazımdı! Gidip hırsız mı olacaktım! Affedersiniz avrat tüccarlığı mı yapacaktım! Eroin mi satacaktım! Ben ne yapacaktım?

Ben köyden geldikten sonra gözümü dokuma tezgâhlarının arasında açmışım. Tezgâhlar içerisinde büyümüştüm. Ben satsam satsam emeğimi satarım. Başka bir şey satacak halim yoktu. Sırf bu yüzden beni o gün içeri aldılar. Üstüne üstlük çeneme birkaç yumruk da yedim.

Biz içerideyken doktor geldi. Bizi muayene etti. Tabii bizi ondan önce polis uyardı:

“Rahatsızlığı olan olursa, onun sabaha kadar çekeceği var” dediler. Biz meseleyi anladık! Bunun üzerine ben yediğim yumruktan dolayı ağzımı açamadığım halde zar zor doktora:

“Hayır efendim rahatsızlığım yok” dedim. O anda doktora, “çenemi oynatamıyorum” diyemedim. Söylesem yumruğun on katını yiyeceğim.

Akşam bizi sorguladılar. Kimliklerimizi alıp bizi Gaziantep Devlet Hastanesi’ne getirdiler. Orada Devlet Hastanesi’nin doktorundan da onay aldıktan sonra bizi bırakacaklardı.

Hastaneye geldik. Üç arabayla on iki arkadaş geldik. Bütün oradaki insanlar, acildeki insanlar, herkes bize bakıyordu. Sanki dersin ki ben Gaziantep Emniyet Sarayı’nı bombalamışım veya diyelim ki askeriye bombalamışım. Ne bileyim devletin en büyük kurumunu bombalamışım. Vurmuşum orada on tane, yirmi tane adam öldürmüşüm ki, yani o şekilde beni devlet hastanesine getirdiler. Ben gene kendi kendime düşündüm; ben emeğimi satmaktan, emeğimin karşılığını istemekten başka ne yapmışım arkadaş? Patronlar yasalara uymadı. Onları tutuklayacaklarına beni tutukluyorlar. Anayasada yazan sigortamı alamayınca biz de grev yaptık. O da benim doğal hakkımdı. Zaten devlet bana diyor ki, “grev yapma hakkın var” benim bildiğim kadarıyla. Defter, kitap okumadım ama arkadaşlardan duyduğum kadar odur yani.

Bizi gece bıraktılar, eve geldim. Üç gün evimde ekmek, yemek yiyemedim. Birkaç gün çayın içine ekmek batırarak yedim.

İsmi “yazamayan” işçi Cuma’nın “örgüt” tavrı!

Polisin saldırısından sonra gözaltına alınanlardan biri de dernek ikinci başkanı olan, ama adını yazamayınca ‘örgü tavrı takınıyor’ denilen Cuma Uzun’dur. İşte Cuma Uzun’un gözaltında başından geçenler:

Polis saldırdıktan sonra bizi yaka paça gözaltına aldılar. Emniyet’te sorgumuz başladı. Gözaltındayken tam hatırlamıyorum, bir nedenden dolayı adımlı yazmamı istediklerinde;

“Okumam yazmam yoktur. Yazamam” dedim.

“Dernek yönetimindeki bir kişisin, nasıl okuman yok?” dediler.

“Okumuşluğum yoktur” dedim.

“İşçi haklarını biliyorsun. Sigortayı biliyorsun, yasaları biliyorsun. Bir adını yazmayı mı bilmiyorsun?” dediklerinde ben tekrar;

“Benim okuma yazmam yoktur” dedim. Dernek başkan yardımcısıydım ama gerçekten okumam yazmam yoktu. Ama benim onlara tavır koyduğumu zannettiler ve bu yüzden sabaha kadar dayak yedim.

Bir de sorgu sırasında polis bana görüşümü sormuştu. Ben “Refah Partiliyim” dedim. Onlar inanmadılar. Sonra doğru söylediğimizi anlayınca bu sefer bana:

“Sen Refah Partisi’nde, Emek Partisi’nin ajanlığını yapıyorsun” dediler. Onun için ayriyeten dayak yedim.

Mikail saldırıdan sonra yaşanan gelişmeleri şöyle anlatıyor:

Saldırıdan sonra işçilerin hepsi semtlere dağıldı. Belli bir zaman geçtikten sonra tekrar derneğe gelen işçinin biri, derneği mühürlü görünce, “Partide toplantı var” diye kapıya bir yazı asmış. Yazıyı kimin astığını bilmiyorduk. Gerçi yazıda Emek Partisi’nin ismi de yoktu ama herkes partiyi, “Emek Partisi” olarak anlamıştı. Biz partiye geldiğimizde o yazıyı okuyan işçilerin partiye gelmiş olduğunu gördük, parti binası işçilerle dolmuş, taşmıştı.

Ender abiyle, partideki arkadaşlarla ertesi gün yapacağımız işleri kararlaştırdık; öncelikle gözaltındaki arkadaşlar ve misafirler bırakılınca kadar görüşmeleri tek taraflı olarak durdurduğumuzu ilan eden bir basın açıklaması yapma kararı aldık ve o gün açıklamayı yaptık. Hemen orada heyetler oluşturup radyoları, basını, siyasi partileri gezmek için görevlendirmeler yaptık. İstanbul, Ankara her tarafın haberi olmuştu. Emniyet, Valilik aranıyor, destek ve protesto haberleri geliyordu.

Polisin derneği mühürlemekteki amacı; derneği kapatıp işçilerin bir daha derneğe gelmemesini sağlamaktı. Partideki yaklaşık 150-200 işçiyle sabah erkenden gidip dernek binasını açma kararı aldık. Sabahleyin derneği açarken bütün işçileri de derneğe çağıracaktık. Akşamdan hazırlıkları yaptık. Sabahleyin saat sekiz civarı gidip derneği açtık. Dernek tıklım tıklım doldu. Zaten o gün gözaltına alınan arkadaşlar da erkenden serbest bırakıldı.

İşçiler gözaltındakilere sahip çıkıyor

Dışarıda kalan yöneticiler hummalı bir çalışmaya girer. Mecit de dışarıda kalan yöneticilerden biridir:

Biz, derneğe giden caddenin aşağıdaki girişinde görev almıştık. Herhangi bir olumsuzluğun gelişmemesi için burada görevlendirilmiştik. Onun için saldırının olduğu dernek binasının biraz uzağındaydık. Biz bütün dernek yönetiminin gözaltına alındığını zannettik, bu nedenle ne yapabiliriz diye düşünmeye başladık.

Ben Sait arkadaşıma;

“Çarşıya gidelim, gözaltında birçok arkadaşımız var, onlara sahip çıkmak için bir şeyler yapalım” dedim.

O ara işçi arkadaşlar bizi Emek Partisi binasına çağırdılar. “Bu gün televizyonlara ve basına bir açıklama yapmanız lazım” dediler. Açıkçası biz Emek Partisi binasında açıklama yapmaktan biraz çekindik. Partiye gidip gelmiyoruz; ama partinin işçi direnişindeki rolünü biliyoruz. Grev içerisinde hep Emek Partisi var. Yani o dönemin koşulları belki bizim açımızdan böyle düşünmemizi gerektiren

şeylerdi. Her neyse, dernek yöneticisi Mikail arkadaşımız o zaman bir açıklama yaptı. Mikail'in yaptığı açıklamada;

“Gözüne alınan bütün arkadaşlar serbest bırakılınca kadar bütün görüşmeleri dernek olarak tek taraflı durduruyoruz” dedi. Orada başka kararlar da aldık.

Aldığımız kararlardan biri; ne pahasına olursa olsun sabah gidip dernek binasını açmaktı. Bize bir saldırı oldu ama, bu bizi geri püskürtmemeliydi. Sabah erken saatte geldik, dernek binasını açtık. İçeride bayağı arbede yaşanmıştı, belliydi. Sandalyeler yerdeydi. Evraklar dağıtılmıştı. Duvar da asılı bir bağlama vardı, onu kırmışlardı. Biz dernekte otururken tekrar polisler geldi. Polisler geldiğinde beni çağırdılar. Aynen şunu sordular; “Sorumlu kim burada?” “Benim” dedim. Terörle Mücadele Şubesi'nden gelen polislerdi. Şunu söylediler bize; “Bunu biz yapmadık. Bunu Çevik Kuvvet yaptı. Böyle bir şey olmaz bizde. Çevik Kuvvet kendisi böyle bir olay gerçekleştirmiştir.” Sanki sorumluluğu birbirlerinin üzerine atma telaşıyla hareket ediyorlardı. Tabii işçiden, diğer işçi ve kamu emekçileri sendikalarından, her taraftan tepki var.

İşçiler ve ziyarete gelen misafirlerimiz gözüne alınca bayağı bir tepki oluşmuştu; Antep'ten, Türkiye'nin değişik yerlerinden, yurtdışından. Tabii bu saldırıyla işçiler yılmadı. Tam tersi işçiler birbirleriyle kenetlendiler. Bu olaydan birbirimize olan güvenimiz biraz daha arttı ve anladık ki bu direnişi başarıyla bitirmek için bu birlik ve beraberliği dağıtmamak gerek. Bunu aslında herkes gördü. Özellikle polisin bizimle dayanışma amacıyla ziyarete gelen heyete saldırısından sonra bütün Antep kamuoyu gözünü dokuma işçilerine ve direnişe çevirdi. Basın bu saatten sonra bizim haberimizi yapmak zorunda kaldı.

Birçok televizyon bizimle program yaptı. Bizi canlı yayına çıkardılar. Canlı yayın sırasında Organize Sanayi işçilerinden tutun da Antep'in en ücra köylerine kadar bizi destekleyen telefonlar geldi.

Yerel basının değişen tavrını Mikail Kılıçalp'ten dinleyelim:

Saldırıdan sonra işçi başka hiçbir zaman olmadığı kadar birbirine kenetlendi. Yerel basın da bize çok ilgi göstermeye başladı; çünkü Antep halkı direnişle yatıp direnişle kalkıyordu artık. Burada bize destek veren basın kuruluşları da vardı. Mesela üç tane yerel radyo vardı. Bizimle program yapmak istediklerini söylediler. Seve seve kabul ettik. Televizyonlar da program yapmaya başladı. Başkanımız o günden sonra bir televizyon programına çıktı. İşveren temsilcilerini davet etti;

“Basının önünde halkın önünde gelin tartışalım. Kim haklı kim haksız halk karar versin” dedi. Cesaret edip de bir tane patron bile televizyona çıkamadı.

Validen açıklama: Üç-beş baldırıçıplağın işi

Mitingde yaşanan saldırıdan sonra sağır sultanın bile duyduğu 20 bin işçinin sesini Gaziantep Valisi de nihayet duydu! Valilik işçilerin haklı taleplerine bir açıklama ile cevap verdi. Valiliğin açıklamasını ve valinin işçi temsilcileri ile görüşmesini işçi Mikail'den dinleyelim:

O zaman Gaziantep Valisi Muammer Güler'di. Saldırının ertesi günü Valilikten bir açıklama yapıldı:

“Bu işi yapanlar üç beş baldırıçıplaktır. Biz bunların yanına bırakmayız. Bunlar art niyetli

işçilerdir” deniyordu.

Biz, bunun üzerine partide bir toplantı yaptık. Biz de ona karşı bir basın açıklaması yapma gereği duyduk. Basın açıklamasında tepkimizi gösterdik:

“Valimiz dün şu içerikte bir açıklama yaptı. Bu vali tüm Antep’in valisi değil mi? Vali, sadece patronların valisi mi? Vali patronların ağzıyla konuşuyor. Bizi üç beş çapulcu olarak gösteriyor” dedik.

Valilikle görüşmeye giden süreci Mecit Bozkurt aktarıyor:

Bizim açıklamamızdan yaklaşık bir hafta sonra vali basın aracılığıyla bizimle görüşmek istediğini belirtti. Biz de kabul ettik.

On kişilik bir ekip kuruldu. Aramıza aldığımız kişiler içerisinde dernek yönetiminden işçiler de, dernek üyeleri de vardı.

İçeri oturur oturmaz vali, “Siz ne yapıyorsunuz? Yaptığınız grev yasadışıdır. Bu grevin olmaması lazım” dedi. Biz de kendisine “bizden çapulcular diye bahsettiniz” dedik. Vali orada inkâr etti söylediği bu sözleri; “Çapulcu falan demedim, ben televizyonlara öyle bir şey söylemedim” dedi.

Saldırıdan sonra bütün Antep halkı gözünü dokumacıların direnişine çevirmiş, vali yaptığı açıklamayla muhataplardan biri haline gelmişti. İşçileri ve direnişlerini aşağılayan açıklamasıyla patronların safında yer aldığı izlenimini silmek için işçilerin görüşme talebini kabul etmek zorunda kalmıştı.

Direnış sürdükçe iplik patronları da zorda kaldı

Dernek başkanı Hüseyin Özdemir çok önemli bir noktaya dikkat çekiyor. Valinin görüşmeyi kabul etmesinin önemli bir nedeni de, iplik fabrikaları patronlarının bastırmasıdır:

Halı üretimi yapılmadığı için direnişin yirminci gününden sonra iplik patronları da rahatsız olmaya başladı. Ürettikleri ama satamadıkları ipliği depolayacakları yerleri kalmadığı için birçok iplik fabrikası durma noktasına gelmişti. Birkaç fabrika üretimi durdurmuştu. İplik fabrikalarında on binlerce işçi çalışıyordu. Üretimin bu sektörde de durması direnişi başka noktaya taşıyacaktı. Patronlar ve valilik bundan dolayı tedirgindi. İplik fabrikalarından işçiler direnişi ziyaret ediyor, direniş hakkında bilgi alıyorlardı. Direniş, tekstil sektöründe de takip ediliyordu. Polisin, işçilere destek ve dayanışma amacıyla gelen Emek Partisi heyetine ve sendikacılara saldırması, dokuma işçilerinin direnişinin bütün Antep işçileri tarafından daha çok öğrenilmesini ve desteklenmesini sağlamıştı. O andan itibaren işverenlerin hepsi direnişin diğer sektörlerle yayılma ihtimalinden dolayı kaygıya kapıldılar.

Görüşmede valinin işçi olarak kendisine, bir de Halıcılar Odası Başkanı Yalçın Konukoğlu’na davranışı Cuma Uzun’un zoruna gitmiştir:

Biz Dokuma İşçileri Derneği yöneticileri Valiliğe gelir gelmez tehditler başladı. Sürekli gözdağı veriyorlardı;

“Bir daha güneş yüzü göremezsiniz” diyorlardı. Bayağı tehdit ediyorlardı. Ondan sonra Dokuma İşverenleri Derneği Başkanı Yalçın Konukoğlu geldi. Konukoğlu geldiğinde vali:

“Yalçın Bey şöyle oturun, Yalçın Bey ne içmeyi arzu edersiniz? Yalçın Bey bir ihtiyacınız var mı?” diye onunla ilgileniyordu.

En son ben dayanamadım. Cüzdanımdan kimliğimi çıkartarak valiye gösterdim.

“O Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı da ben değil miyim? Onun kimliğinde ne yazıyor? Benimkinde ne yazıyor? Bir farklılık var mı?”

Vali:

“Yok, ne fark olacak?” dedi.

“O zaman niye bana, ‘güneş yüzü göremezsin’ diyorsunuz da ona Yalçın Bey diyorsunuz? Asıl yasaları ihlal eden onlar.”

Bu sözlerden sonra vali yumuşadı.

“Taleplerinizi yazın bize verin” dedi ve daha saygılı davranmaya başladı.

Görüşmede vali bir ara beni yalnız olarak yanına çağırdı:

“Yahu senin beraber yürüdüğün arkadaş Alevi. Sen onunla nasıl aynı yola gidersin? Senin dinin ayrı, onun dini ayrı” dedi.

“Bu mesele dinle alakalı değil! Bu hak arama mücadelesi. Bizim derneğimiz dinle alakalı değil. O da aynı koşullarda çalışıyor, ben de aynı koşullarda çalışıyorum. O da 12 saat çalışıyor, bende 12 saat çalışıyorum. Yani bizim işyerlerinde Alevilik Sünnilik davamız yok” dedim. Aslında Hüseyin’in hangi inançtan olduğu o güne kadar hiç aklıma bile gelmemişti. Daha önce de dedim ya, biz Hüseyin’le birlikte derneği kurma çalışmaları yaparken, ezan okundu mu, ben en yakın camiye gider namazımı kılardım. Hüseyin de ben gelinceye kadar beklerdi. Namazım bittikten sonra “Allah kabul etsin” derdi. Sonra çalışmamıza devam ederdik.

Görüşmede yer alan Abdullah Alagöz Valiliğin açıklamasını ve tavırlarını bir mülki amire yakıştıramamıştır:

Valilik, “Birkaç baldırıçıplak bu işleri organize ediyor” diye bir açıklamada bulundu. Biz bu açıklamaya bayağı içerledik. Yani bir mülki amirin, bizim için böyle bir açıklamada bulunması kendisi için de bir talihsizlikti.

“Valilikten bir görüşme talep edelim” dedik. Biz giderken birkaç çocuk işçiyi de yanımızda götürdük, çalışma koşullarımızı görsün diye. Daha çocuklar vali konutundan içeri girmeden, “Ne işiniz var burada?” diyerek polis onları coplarla kovaladı. Herhalde basının çekmesini istemiyorlardı; çünkü basının hepsi ordaydı.

Ben bir valiye hiç yakıştıramadım böyle bir hareketi. Korumaları 13-14 yaşındaki çocukları merdivenlerde kovaladılar yani. Kovalayıp dışarı attılar. Biz valiye, “Neden böyle bir açıklamada bulundunuz? Biz bir şey yapmıyoruz, yasal haklarımızı kullanıyoruz” dedik. Dedi ki, “Siz üzerinize almayın.”

“Bize, bir sürü şey söylüyorsunuz sonra üstünüze alınmayın diyorsunuz, bu mümkün mü?”

Sayın vali bize, “Her işyerine iki polis dike bunları zorla çalıştırırım” demişti. Biz, “Böyle bir şey olamaz. Zorlamayla nereye kadar gidebilirsiniz?” dedik. Daha sonra bizi aşağı toplantı salonuna aldı. Dokuma İşverenleri Odası Başkanı Yalçın Konukoğlu’nu çağırdı. Orada bir toplantı gerçekleştirdik.

İşçiler devleti sorguluyor

Dernek Başkanı Hüseyin Özdemir yaşanan gelişmelerin işçileri farklı sorular sormaya yönelttiğini belirtiyor:

Polisin dayanışma ziyaretinde saldırması ve ardından Valiliğin yaptığı açıklama sonrasında işçiler toplantılarda;

“Bu devlet bizim devletimiz değil mi? Neden biz Anayasada yazılan hakları istediğimizde saldırıya uğruyoruz, gözaltına alınıyoruz? Patronlar sigortasız işçi çalıştırarak Anayasayı ihlal ettiklerinde ne Emniyet, ne vali, kimse onlara bir şey demiyor? Niye Çalışma Bakanlığı, Hükümet sesimizi duyurmak için yaptığımız bunca eyleme rağmen milletvekillerinden bir heyet bile göndermiyor? Bizim oylarımızla Meclise gelen vekiller niçin Mecliste bizim sesimiz duyurmuyorlar?” gibi sorular artmaya başladı.

Patronlar bölünüyor

Patronlar yurtdışında bazı firmalarla taahhütnameler imzalamıştı. Bu anlaşma hükümlerini yerine getirmedikleri için gün geçtikçe zor durumda kalıyorlardı. Direniş ilerledikçe İşverenler cephesinde açık bir dağılma hissediyorduk. Bazı işverenler sözleşme maddelerini olduğu gibi kabul ettiğini ve işe başlamak istediğini söyledi. Biz bireysel kabullerin yeterli olmadığını, ama diyelim ki uçan halı veya tek mekik halı, çift mekik halı yani geneli kapsayan bir durum olursa kabul edebileceğimizi, bununla ilgili bir liste çıkarıp anlaşabileceğimizi söyledik. Yani birkaç çeşit halı vardı. Bunların herhangi biriyle ortak liste çıkarılırsa o halıyı üreten bütün işverenlerle anlaşacağımızı belirttik.

Direnin 23. gününde yaşanan gelişmeleri Mikail Kılıçalp’ten dinleyelim:

Direnin 23. gününe geldik. Patronlarda ikiye bölünme oldu. Ağır, yani kaliteli halı işleyen işyerleri patronları ile, ehven, yani kalitesiz halı işleyen iş yerleri patronları kendi aralarında bölündüler. Ehvenciler anlaşma taraftarıydılar. Öyle bir şey olmuştu ki adamlar iflas etme noktasına gelmişlerdi. Bir aydır halı üretemiyor, halı satamıyorlardı. Ödenmesi gereken borçları senetleri vardı. Bize, onlardan bir teklif geldi. “Biz anlaşmak istiyoruz” dediler. Tabii bu arada biz işçilerin de bölünüp; “ehvenciler nasıl olsa anlaştı çalışıyor, biz de çalışalım” demesinden de korkuyoruz; ama patronları da parçalamak istiyoruz. Partide bu durumu tartıştık. Böyle bir tehlike olmakla birlikte patronların bölünmesini lehimize çevirebiliriz dedik. Bu sözleşmenin işçileri daha da güçlendireceği sonucuna vardık ve görüşme masasına oturduk.

Ve direnişçi dokumacılar kazandı!

İşçilerin kazanıma giden ilk adımı nasıl attıklarını ve sonrasını Mecit Bozkurt’tan dinleyelim:

“Uçan Halı” işverenleri; “Sözleşmenizi hazırlayın hemen imzalayacağız” diye haber gönderdiler. Sanayinin yaklaşık beşte biri ehven halı (uçan halı) işliyordu. Sözleşmenin maddelerini biz zaten kendilerine iletmiştik.

Onlara; “Bu maddeleri bilgisayarda yazılı hale getirin, gelip bakalım, imzalayalım” dedik. Bizi

çağırdıklarında hafta sonuydu. Halıcı Selahattin Kaplan'ın işyerine gittik. Bu işyeri Perilikaya bölgesindeydi. Uçan halı patronlarının hepsi de orada toplanmıştı. Hazırladıkları listeye baktım.

Bir patron; “Bize bir fiyat söyleyin onun üzerinde anlaşılm, gidelim” dedi. Ünalı işverenleri koyun tüccarı gibi davranıyordu:

“Hayır, bu sözle olmaz. Bunu yazılı hale getirmemiz lazım. Kesinlikle bir sözleşme olacak ve bu sözleşmenin altında iki tarafın da imzası olacak” dedim. Sözleşme metnini aldığımızda bizim söylediğimiz maddelerden iki tanesinin eksik olduğunu gördük. Bunlardan birincisi hafta sonu, yani cumartesi günü sekiz saat çalışılacağını kayıt altına alıyordu. Vardiyanın biri 7-3 arası, diğeri de 3-11 gelecekti. Eğer iki tarafın da rızası varsa işçi, sabaha kadar çalışabilirdi; ama o zaman yüzde yüz zamlı ücret uygulanarak çalıştırılabileceğini ifade etmiştik.

Sözleşme görüşmelerine gittiğimiz yer, benim çalıştığım işyerinin bitişiğıydi. Benim patron beni görüşmede gördüğünde:

“Sen burada ne geziyorsun? Ne yapıyorsun burada?” dedi.

“Dernek yönetimindeyim. Sözleşme görüşmelerine geldim” dedim.

“Dernek yönetiminde olduğunu bilmiyordum şimdiye kadar” dedi. Sonra metne baktım, cumartesi maddesi gece bir olarak yazılmış. Ben şunu söyledim Kaplanların patronuna:

“İşyerinizin servisi var mı?” dedim.

“Servisi ne yapacaksınız, hangi işyerinin servisi var ki?” dedi.

“Cumartesi gece on bire kadar demiştik. Gece birde işi bırakan hiçbir işçi buradan evine gidemez. Bobinciler, çağcılar, çocuklar var. Onlar evlerine gidemez bu saatten sonra. Onun için 11’de işin bitmesi maddesinin kesinlikle sözleşmeye konmasını istiyoruz.”

Patronlar zaten köşeye sıkışmıştı. Bir an önce grevi bitirip işe başlamak istedikleri için her dediğimizi kabul etme noktasına gelmişlerdi. Hatta patronların biri:

“Yeğenim bağırma böyle, isterseniz işçiler cumartesi hiç çalışmasın. Bunu imzalayın işçiler işbaşı yapsın, isterseniz cumartesi işçiler hiç çalışmasın. Ne dersiniz öyle yazalım buraya!” dedi.

Anlaşamadığımız diğerk madde ise çağcılarının boy başına aldıkları ücret meselesi idi. Çağcılar boy başına ücretin 1/3’ünü alırlardı. Yani parça başı ücretin %33’üne geliyordu. Biz dernek olarak çağcılarının sigortalı olmasını istiyorduk. Çağcılarının sigorta primini ödemeleri için oranın; çağcılar için %40, kalfalar için %60 olarak yeniden belirlenmesini istiyorduk.

“Bu maddenin eklenmesini istiyoruz” dedik. İşveren temsilcisi:

“Ben onlara bu sözleşmeyi imzalamayı kabul ettirene kadar çok çaba gösterdim.”

“Bu iki madde olmadığı müddetçe imzalamayız.”

“Tamam onu da kabul ediyoruz. Hemen geçin imzalayalım” dediler.

“Önce boy başına verilecek zam listesi hazırlansın öyle imzalayalım” dedik. Gittiler yeni bir liste hazırladılar. Maddeleri değiştirdiler.

Patronlardan biri:

“Çabuk ol yeğenim. Bak, bir sürü hazırlık yapmışız. Hadi buyurun gelin yemeğimizi yiyelim” dedi. Halıları açtılar, yaptırdıkları lahmacunları paketler halinde getirip “hadi arkadaşlar sofraya oturalım” dediler. Patronlar bize hizmet, hürmet ediyorlardı. Tam yemeğe oturulacağı sırada:

“Bir telefon açmam lazım” dedim.

“Niye?”

“Bize yemek hazırladınız ama dernekte bizi yüzlerce insan bekliyor. Onların yemeği var mıdır yok mudur? Eğer orada onlar açsa yemek yememişlerse, biz de burada yemek yiyemeyiz. Ne varsa onlarla paylaşırız” dedim. O zaman güldü:

“Sizin birbirinize bu kadar bağlı olduğunuzu bilmiyordum. Gerçekten helal olsun size!”

“Eğer bu dayanışma olmasaydı biz bu direnişi devam ettiremezdik” dedim. Telefonu açtım derneğe, dernekte işçi arkadaşlara dağıtılmak üzere pilav falan yaptırılmış. O zaman biz de yemeğimizi yedik.

İşverenler işçilerin hemen işbaşı yapmasını istediler. Biz kabul etmedik. “O zaman geceler çalışsın” dediler. Onu da kabul etmedik. Cumartesi günü oturmuştuk sözleşme görüşmelerine. “Pazar günü de geçecek. Pazartesi günü bu sözleşme bütün ehven halı işçilerine ve patronlarına dağıtılacak. Herkes ne alacağını bilecek. İşbaşı öyle yapılacaktır” dedik. Bu şartımızı da kabul ettiler.

Ehven, yani uçan halı işverenleriyle yaptığımız sözleşme gerçekten, çok iyi bir sözleşmeydi. İşçilerin şimdiye kadar yıllık izinleri hiç olmamıştı. Her bayram için 56 boy parası ikramiye alınmıştı. Herkesin sigortası yapılacaktı. Her işçi sigorta kapsamında olacaktı. Sigorta parasında işçiye düşen payı biz ekstradan almıştık. O güne kadar yapılan en iyi sözleşmeydi. Ancak, patronlar sözleşmede kabul etmelerine rağmen sözleşme maddelerinin bazılarına uymadıkları için bir hafta sonra ehven halıda çalışan işçiler tekrar iş bıraktılar.

İşçideki kararlılığı gören ağır halı patronları da gevşemeye başladı.

Ağır halı patronlarıyla sözleşme görüşmeleri başladı. Talep-lerimize karşı bir yumuşama vardı. Ehven halıda hazırladığımız sözleşmenin bir benzerini de ağır halı için hazırladık. Direnişin 30. gününde ağır halı patronları da imzaladı. Böylece direnişimiz taleplerimizin tümü kabul edilerek sonuçlanmış oldu. İkramiyeler, sigorta, yıllık izin maddeleri onlar için de geçerli oldu. Sadece boy başına alınacak ücretler değişti; çünkü bir mesai günü içinde uçan halıda ve ağır halıda eşit boy çıkmıyordu.

İşçilerin sigortaları yapılıyor

İşçiler 30 gün direniş sonucunda önemli kazanımlar elde ettiler. Direnişin kazanımlarını o zaman çağcı olan Yılmaz Solak’tan dinleyelim:

Biz sosyal haklar için direnişe gittik. O zamana kadar ben sigortasız çalışıyordum. Herkes sigortasız çalışıyordu. Bir sosyal hakkımız yoktu. Ben isterseniz sigorta kartının tarihini göstereyim size. Sigortam 96’da başladı.

O zamana kadar sigortasız çalışıyordum. Yani direnişimizin amacı sigortalı çalışmaktı. En büyük

amacımız sigortalı çalışmaktı ve sigortamız hemen direnişten sonra yapıldı. Tabii ücretlerimiz de düşüktü. Direnişte yapılan sözleşmede istediğimiz ücreti de aldık.

Direnış en başta birlik beraberlik kazandırdı bize, en başta bu. Sosyal haklarımızı kazandırdı. İnsan olduğumuzu anladık. Ne bileyim insanca yaşamayı öğrendik. Pazar mazar çalışırdık önceleri. Saati zamanı yoktu. Hal kalmazdı bizde. Mesai alamazdık. Grevden sonra insan olduğumuzu anladık kısaca.

İlk yıllık izin

Dernek yöneticisi olan Sait Şahan, dokuma sanayinde ilk yıllık izin kullanan işçidir. Bu ilk yıllık iznin tadı da başka olur:

Direnışimizin ve imzaladığımız sözleşmenin üzerinden bir yıl geçti. Yaptığımız sözleşmeye göre benim senelik iznim gelmişti. 38 yıllık meslek hayatımda ilk kez ücretli izni tadacaktım. Yani ben tatil yaparken diğer yandan ücretim işleyecekti. Bu bir dokuma işçisi için hayal bile edilemeyecek bir şeydir.

İzin zamanı geldiğinde para yönünden çok sıkışık bir durumdaydım. Öyle bir durumdaydım ki, cebimde ekmek parası bile yoktu. Makinist bana dedi ki:

“Yıllık izne ayrılma senin ücretine yüzde yüz fark verelim.”

“Ya kardeş sen bana yüzde yüz diyorsun ama yüzde beş yüz ücret versen ben yine de çalışmam. 38 yıldan bu yana ben bu senelik izni ilk sefer almışım. Ben bu senelik izine çıkmayacağım mı?” dedim. Teklifi geri çevirerek borç parayla çoluk çocuğu aldım taa Mersin’e gittim. Tatilimi yaptıktan sonra işime geri döndüm.

Emek Partisi’ne, Evrensel gazetesine ömür boyu teşekkür!

Bütün dokuma sanayi tarafından direnişin başından beri MHP’li olduğu bilinen Şükrü Kök’ün Emek Partisi’yle ilgili görüşleri oldukça değişmiştir:

Bir gün dernekten çıkıp Emek Partisi’ne geldik, buradaki arkadaşlarla tanıştık. Sonra gelip gittik. Grevdeyken bize bir paket sigara gelmişse eğer, bu, partinin desteği sayesinde olmuştur. Eğer insanlar evindeki bir kilo mercimeği, bir kilo makarnayı bizimle paylaşmışsa, parti ve Evrensel gazetesinin otuz gün içerisinde bizimle olması ve sesimizi duyurması nedeniyle olmuştur. Yurtdışındaki işçilerden gelen dayanışma hep onların sayesinde olmuştur. Direniş boyunca sınıf dayanışmasını yaşadık. Emek Partisi’ne Evrensel gazetesine ömür boyu teşekkür ediyorum. Onlar olmasaydı zaten biz tahmin etmiyorum, yani sesimizi duyuramazdık. Emek Partisi’nden Allah bin sefer razı olsun!

Her şeyin temeli örgütlü mücadele

Müslüm Uçar: Her şeyin temeli örgütlü mücadeleye inanmaktır.

Emek Partisi’yle 96’da tanıştım. Parti 93’te de varmış ama ben o zaman bilmiyordum.

Bu işçi içerisindeki kaynaşmalar nerden ileri geliyor? Bir yerde örgütlü olmaktan ileri geliyor. Bir partiye, bir sendikaya üye olduktan sonra örgütlülük meydana gelir. Yoksa bir parti bir örgüt olmazsa, bir insan ancak kendi kendine müdafaasını verir, kendi kendine hakkını alır; ama bir işe

yaramaz, bayağı zordur. Kişi üzerinden alınan hak bir işe yaramaz. Durumu değıştirmez; ama sendikal yönden, sonra bir parti yönünden bir şeyler toparlanırsa ondan sonra onun arkası gelir. Onun için ben partiyi tanıdıktan sonra içinde yer aldım. Kongrede yönetime girdim. İşçi arkadaşlarla da, partide yer almaları için her vesileyle konuştum.

Partiyle tanıştığında genç bir işçi olan Hacı Gün duygu ve düşüncelerin şöyle anlatıyor:

Partiyi direnişten önce tanıımıyordum. Parti dokumacılar kapıyı açtı. Gazeteyi direnişte tanıdım. O zaman birçok parti vardı; ama hiçbirini bize kapıyı açmadı. Sadece Emek Partisi açtı. Bize yardımcı oldu. Gazete sesimizi duyurdu. Bu bizim için çok güzel ve büyük bir şeydi. Dernek olsun, parti olsun bize haklarımızı öğretti. Sendikayı, sigortayı, sekiz saati öğretti. İşçi olduğumuzu öğretti. Bugün bile herhangi bir işyerine başladığımda ilk önce sigortamı soruyorum.

Mecit Bozkurt, Emek Partisi'ne üye olduktan kısa bir süre sonra Partinin 1. Genel Kongresi'ne katılırken oldukça heyecanlıdır:

Partiye üye olduktan sonra partinin genel kongresi vardı. Ben ilk defa bir parti kongresine gittim. Kongre Ankara'da yapılıyordu. İlk defa bir kongre için şehir dışına gittim. Dokuma işçileri olarak bir direniş yapmıştık. Başka illerden gelen işçilerle görüşecektik. Çok heyecanlıyım.

Giderken eşimi de yanıma aldım. Çocukları küçük olduğu için akrabalara bıraktık. Gece otobüse bindik. Çok sevinçliydik. Çok heyecanlıydık. Bir kongreye katılacağız, ama açıkçası kongrenin nasıl olduğunu nasıl geçeceğini de bilmiyorduk. İçimizde şöyle bir şey var; Ünalldı grevini yapmışız, biliyoruz ki oraya gittiğimizde diğer işçilerle karşılaşacağız, işçiler bizi nasıl karşılayacak?

Otobüsten inip kongre salonuna doğru yürüdüğümüzde açıkçası içimiz içimize sığmıyordu. Herkes bizi alkışlıyordu. Biz oraya girerken “Yaşasın Ünalldı direnişimiz” diye slogan atıyorduk. Herkes bizi selamlıyor, alkışlıyor. Salona girdiğimizde insanların ayakta alkışladığını gördük. Bizi ayakta alkışlıyorlardı. Çok duygulandık.

Ben o an işçi sınıfının mutlak surette politik olmak zorunda olduğunu, kendi partilerinde olmak zorunda olduğunu daha derinden hissettim. Yani parti olmadığı zaman yapacağımız şeylerin sürekli bir yanı eksik kalacaktır. İşçi sınıfıyla dayanışmayı diğer işçi kardeşlerimizle buluşmayı o kongrede gördüm. Kongre coşkusunu hiçbir zaman unutmak mümkün değil.

Kongrede Salih Karayılan adında genç bir arkadaşımız konuşma yaptı. Yapmış olduğu konuşma bizi çok duygulandırmıştı. Hatta Ünalldı'dan giden bazı arkadaşların gözleri yaşardı.

Kongre salonuna girdiğimde direnişte olan başka işçileri de gördük. Direnişteki Tıbset işçileri kongreye gelmişti. Sanıyorum tıbbi ilaç malzemeleri üretiminde çalışan işçi arkadaşlardı. Direnişe katkı olsun diye kalem ve çakmak satıyorlardı. Oradaki dokuma işçisi arkadaşlarla, “Bu işçi kardeşlerimizin sattığı kalem ve çakmaktan bizim de almamız lazım” dedik. Neden? Çünkü biz de bir grev yaşadık. Sınıf dayanışmasını gördük. Önemini anladık. Bizim Tıbset işçilerine yardımcı olmamız, onlarla birlikte olmamız gerekiyor.

Merter işçilerini gördük. İstanbul'dan gelen hazır giyim ve triko işçileriydi. Onların bir dernekleşme çalışması vardı. Yanımıza geldiler, “Biz de sizleri, Ünalldı'yı örnek aldık. Ünalldı'dan çok şey öğrendik. Öğreneceğimiz çok şey var. Bizler de böyle bir çalışma içerisindeyiz” dediler.

Sanıyorum Ankara OSTİM’den işçiler vardı kongre salonunda. Onların da böyle bir çalışmaları vardı. Onlarla da konuştuk. Bildiklerimizi, yaşadıklarımızı anlattık.

Kongre salonunda unutamadığım bir anım da oldu. Kongre salonunda bir ara ısrarla bizi aşağıya çağırdılar. Biz aşağıya indiğimizde kongre salonunda birisi benim boynuma sarıldı. Hiç tanımıyorum kendisini. İlk defa görüyorum. Orada kongre salonunda boynuma sarıldı;

“Ya, biz sizi tebrik etmek istiyoruz. Siz çok büyük işler yaptınız. Ünalı’da yaptığınız grev, Türkiye işçi sınıfı başta olmak üzere, tüm dünyadaki çalışanlara, işçi sınıfına iyi şeyler öğretti. Ben sizi kutlamak istiyorum” dedi. Boynuma sarıldığında adamın gözlerinden yaşlar geliyordu. Bu arkadaş yurtdışında çalışan bir işçiymiş. Tanımadığım bilmediğim adamlarla sanki kırk yıllık ahbapmış gibi sohbet etmeye başladık.

Abdullah Alagöz de Emek Partisi’ni direnişte tanıyan işçilerden biridir:

Emek Partisi’ni direniş öncesinde açıkçası pek tanımıyordum. Üyesi değildim. Hâlâ da değilim, ama partiyi seviyorum, destekliyorum. Parti işçiler arasında sevildi. Birkaç dokumacı zaten partinin yönetimindeydi. Partiye üye olanlar da zaten genelde işçilerdi. Dernek başkanımız Hüseyin Özdemir arkadaşımız partinin il başkanıydı. Bu işçinin hoşuna gitti. Parti gelenlere kucak açtı. Partinin bize en büyük desteği basın kanalıyla, Evrensel gazetesi üzerinden oldu. Gerek sesimizi duyurmada, gerek bize bazı fikirler vermede işçilere büyük faydası oldu. Bunu kimse göz ardı edemez.

Ben bunları diğer partileri dışlama açısından söylemiyorum. Biz bütün partilere gittik. MHP’ye gittik. Doğruyol’a gittik. O zamanki Refah Partisi’ne gittik. Rahmetli Bedri İncetahtacı’yla görüştük. O zaman milletvekiliydi. Anavatan’a gittik. Bütün il başkanlarını dolaştık. Hepsile görüştük. Biz durumumuzu hepsine anlattık. Dedik ki, “işçiler direnişte grevde. Bize nasıl bir faydanız dokunabilir?” Veya “Aracılık yapabilir misiniz?” İşçiler bir an önce işe başlasın istedik. Hiçbir işçinin burnu kanamadan, kimseye bir şey olmadan, işçi daha fazla yıpranmadan, bir an önce işe başlasın diye bütün partileri gezdik. Biz işçiler, her gelene aslında kapımızı açtık. Herkesin başımızın üstünde yeri vardı; fakat kimseden olumlu bir yanıt alamadık. Yani Emek Partisi bizim sesimizi duyurdu.

Direnişle beraber birçok kazanımımız oldu; ama bence en önemli kazanım işçilerin istedikten sonra başaramayacağı bir şey olmayacağının farkına varmasıydı. Yani kendi gücümüzün farkına vardık. Dev uyandı, tabiri caizse. Birlikte hareket ederek neler yapabileceğimizi anladık.

İşçi arkadaşlar, “Bir elin nesi var iki elin sesi” var misali bir araya gelerek neler yapabileceklerinin bilincine vardılar ve bundan sonra da bir şey yapacakları zaman bireysel değil de, toplu hareket etmenin önemini kavradılar. Bir kişi sürekli yutulabilir bir lokma halindedir. Bir kişinin sesini kimse duymaz ama bu topluluk olduğu zaman ses güçlü çıkar. İşçiler, bölünmedikleri müddetçe istedikleri şeyleri başarabileceklerinin farkına vardılar.

Dokumacılar diğer sektörleri örgütlüyor!

Direnişten sonra başta Antep olmak üzere birçok ilde işçiler, Ünalı’nın birleşerek kazanmasını örnek alarak bir mücadele içerisine girdiler. Burada ortaya çıkan en önemli sonuçlardan biri, işçilerin sadece kendi sektörlerini değil, bütün bir işçi sınıfının örgütlenme gereğini kavramalarıdır. Hüseyin Özdemir, işçilerden gelen talebe yetişemediklerini söylüyor:

Direnışten sonra hemen hemen bütün alanlardan işçiler derneğe, partiye akın etti. Organizeden birçok fabrika örgütlenme talebiyle geldiler. Direniştten sonra Başpınar Organize Sanayi Sitesi'nde çalışan işçiler bir birim kurdular.

Kundurada ve trikotajda çalışanların, çalışma sistemleri bize benzediğı için dernekleşmek istediler.

Hamallar yani nakliye işçileri yine örgütlenme talebiyle geldiler. Her alanda işçilerde bir örgütlenme talebi gelişti.

Dokumacılar nakliye işçileriyle el ele

TÜMTİS (Tüm Taşıma İşçileri Sendikası) Antep Şubesi'nin kurulması işçinin diğer sektörlerde çalışan sınıf kardeşlerinin örgütlenmesine yardımcı olduğı başarılı bir örnektir. Nakliye ambarlarında çalışan işçilerin örgütlenerek TÜMTİS Şubesi'ni açmalarına giden sürecin nasıl başladığını, ambar işçilerinin nasıl örgütlendiklerini dokuma işçisi Mikail Kılıçalp'ten dinleyelim:

Direnışten sonra "TEKSİF Sendikası Ünalđı Örgütlenme Bürosu" açıldı. Biz sendika bürosundayız. O zaman Akınal ambarında çalışan hamallardan Ali Canyurt adlı bir işçi işten atılmıştı. O ambarlarda çalışan Malatyalı birkaç işçi var. Bunlardan biri işten atılan işçinin kardeşi. Bu arkadaşlar "Ne yapabiliriz?" diye soruyorlar. Danıştıkları partimizin üyesi olan Malatyalı bir esnaf, Hasan Bali bunlara, "Emek Partisi işçilerin bu sorunlarıyla uğraşıyor, oraya giderseniz size yardımcı olurlar" demiş. Bunlar bu arkadaşımızla beraber Emek Partisi il binasına gelmişler. Burada kısa bir sohbetten sonra partideki arkadaşlar gelenleri Ünalđı'daki sendika büromuza göndermiş. Büroya üç-dört kişi geldiler. Mahmut Canyurt, Ali Canyurt ve yanlış hatırlamıyorsam Güzel Durak. Bize durumu anlattılar. Biraderlerinin işten atıldığını, bu şartlarda çalışmak istemediklerini söylediler. "Bize yardımcı olur musunuz?" dediler. Biz de onlara dedik ki:

"İşyerinizde çalışan bütün işçileri toplayın. Gelelim konuşalım. Ne gerekiyorsa onu yapalım."

O akşam ambarda çalışan bir işçinin evinde toplandık. Toplantıda dokumacıardan ben vardım, bir de Hüseyin. Akınal ambarında çalışan on beş civarında işçi toplantıya katılmıştı. Toplantıda ancak bütün bir işyeri olarak beraber hareket ederlerse kazanabileceklerini söyledik.

Aralarında bir tane işçi varmış, yaşlı bir işçi. Patronun adamı durumunda. Adam toplantıya katılmıyor. Toplantı gece saat 2'ye kadar sürdü. Toplantıda, ambarlarda çalışan işçi arkadaşlarla, işten atılan arkadaş geri alınıncaya kadar işi durdurma kararını aldık. Sabah iş durdurulacaktı. Yalnız işçiler bir tane yaşlı işçiyi ikna edememişlerdi. Hepsi onun patronun adamı olduğunu söylüyordu. Gece saat 2'de onun evine gitmeyi önerdik. Hamallar kabul etmedi eve gitmeyi. Biz dedik ki:

"Yahu kardeşim bak siz işçisiniz. Biz sizin evinize geldik. Niye kaynaştık? Niye konuştuk? Hepimizin sıkıntıları aynı. İş durdurma kararını aldık ama birkaç işçi buna katılmazsa eylemin başarısını etkiler. Bütün işçileri katmamız lazım."

İsmiini hatırlamıyorum o yaşlı işçinin. Onun evine gidelim. Evinde oturalım. Çayını içelim. Ailesi var, çoluk çocuğı var. Onlarla konuşalım.

En son patronun adamı dedikleri işçinin evine gitmeye tüm arkadaşları ikna ettik. Gittik, işçiler kapısını çaldılar. Önce adam camdan baktı. Korktu biraz. Çünkü; saat gecenin ikisi. Bunlar niye

benim evime geldiler? Beni dövme mi geldiler?

Camdan bakarken: “Dayı biz senin bir çayını içmeye geldik” dedik. Neyse adam kapıyı açtı. Adamın eşi durumu anlayınca bayağı bir sıcak karşıladı; çünkü ailece birbirlerine gidip gelmişlikleri var. Yıllardır aynı yerde çalışıyorlar. Adam çok tereddütlü. Biz tekrar “Senin bir çayını içmeye geldik” dedik. Biraz konuşacağız. Oturduk, uzun uzadıya konuştuk. Konuşan genelde ben ve Balık. Biz özellikle konuşmamızda sigortaya çok vurgu yaptık. “Kaç yıldır çalışıyorsun? Sigortan var mı? Emeklilik ne olacak?” Adamın hiç sigortası yoktu.

“Dayı sen bu yaşa gelmişsin sigortan yok. Yarın bu işi yapamadığında nasıl geçindireceksin çoluk çocuğunu? Senin çoluk çocuğun durumu ne olacak?”

Ambar işçilerinin çalışma koşulları gerçekten çok ağrıdı. Gece üçte de yük gelse evden çağrılırlardı ve gitmek zorundaydılar. 15-20 yıldır aynı işyerinde çalışan işçilerde bile, ne sigorta vardı ne de başka bir şey. Parça başı çalışıyorlardı. İndirdikleri veya yükledikleri yük başına para alıyorlardı. Gece gündüz ne mesai var ne de başka bir şey. Kaldırdığı yük kadar para alıyor.

İşçiler yüz-iki yüz kilo yük balyalarını sırtlarında taşıyorlardı. Her an sakatlanabilirlerdi. Doğru dürüst hiçbirinin sigortası da yoktu. İşçiler sigorta istedikleri zaman patronlar;

“Eşeğin sigortası mı olurmuş!” diyorlardı. Bunları konuştuktan sonra:

“Bu durumda arkadaşlara destek vermek zorundasın. Bu mücadelenin sonu iyi olacak. Sonra belki sendikalaşırsınız. Çalışma yürütmeniz lazım” dedim. Direnişimizden örnek verdim. Adam başını eğdi dinledi. Orda işyerinde yaşanan şeyleri de anlattı.

Tabii bizim sohbet ettiğimiz odada hanımı çocukları da var. Bu anlattıklarımızdan sonra hanımı:

“Ayıp sana!” dedi kocasına. Beni göstererek:

“Bak çocuk size yolu gösteriyor. Bir şeyler anlatıyor. Eğer bu anlatılan haklar gerçekten varsa siz niye bu kadar durdunuz? Bunlara destek vermiyorsunuz? Ayıp değil mi? Hem arkadaşlarınla yıllardır komşuyuz da.”

Kadın kocasına öyle bir sitemde bulundu ki, öyle bir azarladı ki, en son adam:

“Tamam, ben sizin yanınızda yer alacağım. Sizin yanınızdayım bundan sonra” dedi.

Sabah hiç kimse işbaşı yapmadı. İşyerinin önünde oturup, ne içeriye mal bırakacaklardı, ne de çıkan kamyonlara izin vereceklerdi. Yani yükleme yapılmayacaktı. İndirme bindirme yapılmayacaktı. Biz şunları da söyledik:

“Eylem yaptığınızda arkasından polis gelecek, sizi kovalamak isteyecek, orda karşı duracaksınız, geri durmayacaksınız.”

Arkadaşlar da söylediklerimizi harfiyen uyguladılar. Ertesi gün eylem yapmaya başladılar. Talepleri işten atılan arkadaşın tekrar işe alınmasıydı. Direnişin ilk günü akşama doğru polis geldi. O zaman onlara yardımcı olmak için dernek başkanımız Hüseyin ve arkadaşlar da gitti. İkinci gün de yükleme yapmamaya devam ettiler. Gelen kamyonlar durdu. En son Akınal Nakliyat’ın Patronu:

“Kardeşim ben bu adamla yan yana duramam. Ben bu işçiye işten attım geri işe almam; ama kabul

ederseniz siz ne kadar kazanırsanız, ona da aynı parayı vereyim. Maaşını vereyim. Tamam, parasını vereceğim; ama bu adam işyerimde çalışmasın. Siz geçin işe başlayın” diyor.

Herhalde sürtüşmüşler. Birbirlerine küfür falan da etmişler. Patron yemin etmiş. Onun için işe geri almak istemiyor. Patronun bu önerisini kabul etmelerini söyledik.

“Bu patronun geri adımıdır. Siz kazandınız. Çalışmaya başlayın” dedik. İşçiler de çalışmaya başladılar. Bu sefer işe alınmayan ama ücretini alan Ali Canyurt’u, Nakliyeciler Sitesi’ni toparlamakla görevlendirdik. Tabii maaşını patrondan alıyordu. Bu durum işçilerin de hoşuna gitti. Baktılar birlik olunca kazanılıyormuş. Bu arada biz duruma ilişkin gazeteyle, parti genel merkeziyle diyaloga geçtik. TÜMTİS Genel Merkeziyle diyalog kuruldu ve sendikalaşma hareketi başladı. O zaman TÜMTİS Genel Merkezinden Antep’e sendikacılar geldi. İşte TÜMTİS’in Antep Şubesi’nin temelleri böylece atılmış oldu.

Sınıf dayanışması sürüyor

Dokuma işçileri direnişten sonra greve giden, başı dara düşen işçilerle dayanışmayı unutmuyacaktır. İşte Mecit Bozkurt’un yaşadıkları:

Başpınar Organize Sanayi’inde bir dokuma fabrikasında çalışıyordum. İşyerimiz 2. Organize Bölgesi’ndeydi. İşe gidip gelirken gözümüze bir şey ilişmişti. 1. Organize’de bir işyerinin önüne “Bu işyerinde grev vardır” pankartı asılmıştı. İşyeri “Pasa Çuval Fabrikası”ydı. Her gün servisle o işyerinin önünde geçerken, greve çıkan ve işyerinin önünde bekleyen işçileri görüyorduk.

İlk günler bu olayı bizim işyerindeki işçiler önemsemedi. İşçiler bu greve sıradan bir olay gibi bakıyordu. Birkaç gün geçtikten sonra serviste gelirken,

“Bakın burada işçiler grevdeler. Biz işimize gidiyoruz ama bu arkadaşlar grev yapıyorlar. Belli ki toplu sözleşme yapamamışlar. Haklarını alamamışlar” dedim. Giderek işçiler içerisinde greve bir ilgi uyandı. Özellikle birkaç genç işçi anlattıklarımından etkilendi. Bana;

“Ya sen bize böyle dedin halfe, biz grevdeki bu işçiler için ne yapabiliriz?” dediler. Bunu söyleyen işçiler arasında kollarına dizlerine üç hilal işaretleri çizenler de vardı.

“Bunları bir ziyaret etmemiz lazım. Bunları ziyaret edebilirsek iyi olur. Bu işçi arkadaşlarımızın bir sınıf dayanışmasına ihtiyaçları var. Başpınar Organize Sanayi Bölgesi’nde bu işçilerin yanına ne kadar işçi ziyarete giderse, onlar için daha büyük bir moral olur. Hem grevlerini devam ettirebilmek hem de haklarını alabilmek için buna ihtiyaçları var. Tüm işçilerin aslında bu sınıf dayanışmasına ihtiyaçları vardır” dedim.

Söylediklerim işçilerin kafasına yattı.

“Biz hafta sonunu bekleyelim, hafta sonu kendi aramızda bir miktar para toplayalım, sen bize ne dersen biz onu yapalım. Beraber gidelim” dediler.

Fabrikaya bir kamyon jüt gelmişti. Gelen yükleri dışarıdan tutulan hamallar indirirdi. Onun indirilmesinin aslında bizimle bir alakası yoktu. Bu iki genç koşa koşa yanıma geldi:

“Halfe sana bir şey söyleyeceğiz.”

“Ne var?”

“Hani biz şu işçilerin yanına ziyarete gidecektik ya. Bir kamyon jüt gelmiş. Şimdi müdürümüz Hayri’yle, hamalları çağırmadan gidip biz konuşalım. Bu jütü biz indirelim. On beş ton jüt var, biz indirelim. Onun parasını da götürüp grevci işçilere verelim.”

Koşarak müdürümüz Hayri’nin yanına gittiler;

“Bu jütü biz indireceğiz. Sen hamal çağırma!” dediler.

“Ben hamalları çağırdım. Onlar geliyor. Biz bir kere değil, her zaman yükü onlara indirtiyoruz. Onlara her zaman ihtiyacım var, onları geri gönderemem.”

“Bu sefer biz indireceğiz.”

“Yok olmaz. Bizim her zaman çağırdığımız hamallar. Onlara ayıp olur yola çıkmış geliyorlar. Ben de geri gönderirsem ayıp olur” demiş müdür.

Müdürün bu söyledikler üzerine çocuklar geri geldi.

“Jüt işi olmadı ama cumartesi olsun, hafta sonu olsun” dediler.

Cumartesi işi bıraktığımızda işyeri temizliği yaptık. Saat on iki civarlarında haftalığımızı aldık. Tüm işçiler yanıma geldi. “Ne yapacağız?” dediler. Biz yirmi dört kişiydik. Fabrika tek vardiya çalışıyordu o zaman. Herkes haftalığından bir milyon, bir buçuk milyon bir katkı yaptı. Toplu olarak fabrikadan çıktık. Servis bizi 1. Organize Bölgesi’nde grevin olduğu işyerinin tam karşısına bıraktı. Fabrikada kaç kişi olduğunu önceden öğrenmiştik. Ona göre çay, şeker, sigara aldık ve toplu olarak oraya gittik.

Bizim bir eksiğimiz, geleceğimizi önceden işçilere haber vermemiştik. Gittiğimizde çuval fabrikası işçilerinden beş arkadaş vardı. Yalnız oraya gittiğimizde bizim işçilerde bir çekince vardı. “İşyerimizin ismi duyulursa işten atılırız” diye korkuyorlardı. Bunun üzerine işyerinin ismini vermemeye, dokuma işçileri olarak ziyaret ettiğimizi söylemeye karar verdik. Grev yerine geldiğimizde onlara selam verdik. Birden ayağa kalktılar. Ziyaretimizden dolayı işçiler çok sevindi. Geliş nedenimizi anlatınca işçilerden bir tanesinin gözleri doldu:

“Siz nerede çalışıyorsunuz?” dediler. 2. Organize’de çalışan dokuma işçileri olduğumuzu söyledik.

“Biz burada sizin grevde olduğunuzu her gün görüyorduk. Sizinle dayanışmada bulunmak için buraya geldik.”

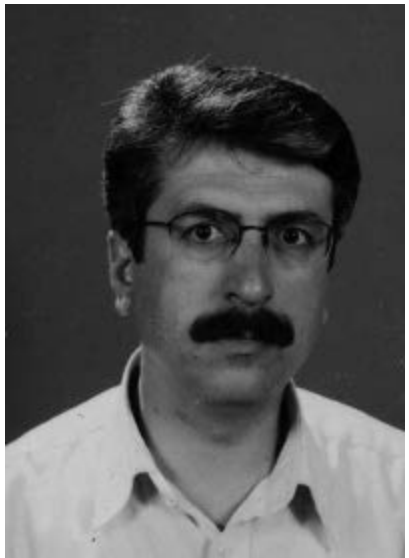
Grevdeki işçiler:

“Başpınar’da ilk kez siz bizi ziyaret ettiniz. Çok sevindik. Bu bizi çok sevindirdi. Çok duygulandık” dediler. Yanımızdaki işçiler onların bu hallerini görünce müthiş etkilendiler. Dediler ki;

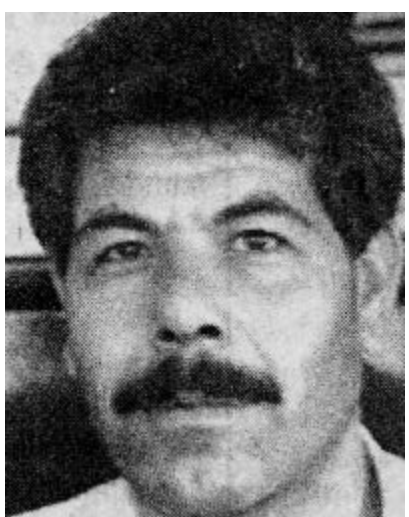
“Demek ki herkes birbirinin yanına gelirse, birbirine sahip çıkarsa işçiler olarak bazı şeyleri kazanmamız daha kolay olur”. Yanımda çalışan işçiler, genç işçiler, sınıf dayanışmasını ilk olarak orada gördüler.

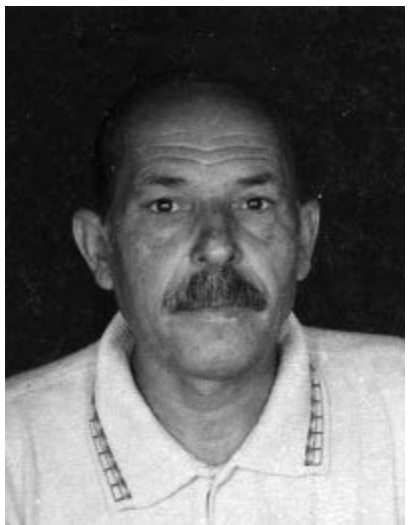

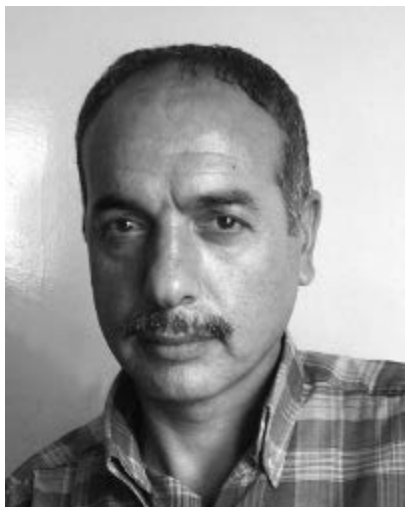

Müslüm Uçar

Ünaldı direnişinde büyük emeği olan Müslüm Uçar trafik kazası sonucu hayatını kaybetti. Saygıyla anıyoruz.

Dokumacının Direniş Güncesi

1. Gün

On Bin Dokuma İ  isi Direni e Geçti

Birinci gün binlerce dokuma işçisi, i  bırakarak eyleme geçti. Dokuma İşçileri Derneği'nin önünde bir araya gelen işçiler, “i  ekmek özgürlük, sigorta hakkımız söke söke alırız, ya asın örgütlü mücadelemiz” sloganları atarak direni lerini ilan ettiler. Sigorta, sendika, sosyal hakları olmadan i ba ı yapmayacaklarını belirten iki bini aşkın işçi, Alibaba Mahallesi'ndeki dernek binasının önüne gelerek kararlılıklarını dile getirdiler. Gaziantep Dokuma İşçileri Derneği Başkanı Hüseyin  zdemir, burada yaptığı konuşmada;

“ naldı bölgesi bir cehennem haline gelmiştir. Hiçbir sosyal güvencesi bulunmayan çoğunluğu  ocuk işçiler, günde 12-15 saat çalıştırılmaktadır. Taleplerimiz yeni değil. Daha önce de defalarca ilettik. Bu eylemimizle taleplerimizi bir kez daha tekrarlıyoruz. Bu durumu tüm işçi arkadaşlarla beraber de i tirece iz.  a dı ı çalışmaya hayır diyoruz, insanca çalışacak i , insanca yaşayacak ücret istiyoruz. Yaşasın işçilerin örgütlü birliği” dedi.

2. Gün

İşçiler Kararlı

Direnifin ikinci günü  nald  bölgesi polis ablukasına alındı. Polis işyerleri önünde bir araya gelen işçilere saldırarak dağıtmaya çalıştı. Kahveleri basan polis, işçilerin kahvelerde oturmasını engellemeye çalıştı. Polisler dernek içinde de terör estirerek, tehditler savurdular. Derneği kapatacaklarını söyleyen polislerin bu tutumu işçiler arasında devletin kolluk kuvvetlerini tartışma konusu yaptı. İşçiler, haklı talepleri için direnirken, polisin saldırmasının nedenini kavramaya çalıştı. Polis, dernekte bulunan Evrensel gazetelerine el koyarak okumamalarını söyledi. İşçiler yılmadı, dernekte toplanmayı sürdürdüler.

Aynı gün Hal  İşverenleri Odası ile Dokuma İşçileri Derneği başkanı ve yöneticileri görüşmede, işverenlerin; “Sadece sigortayı kabul ediyoruz, diğer talepleri kabul edemeyiz” demeleri üzerine işçi temsilcileri; “Tüm haklarımız kabul edilmeden iş başı yapmayacağız. Yasalar işverenden yana ama biz meşru olan mücadelemizi sonuna kadar sürdüreceğiz ve patronları dize getireceğiz” açıklamasında bulundular.

Emek Partisi Gaziantep İl  rg t  yöneticileri, yaptıkları açıklamayla  nald  işçilerinin yanında yer aldıklarını ve işçilerin haklı taleplerini sonuna kadar desteklediklerini bildirdiler. Yapılan açıklamada “Uzun yıllardan beri kölelik koşullarında çalışan dokuma işçileri, bu gidişe son vermek ve işine, ekmeğine, özgürlüğüne sahip çıkmak için 540 işyerinde iş bıraktı. Eylemlerini sonuna kadar destekleyeceğiz” denildi.

Antep’teki yerel gazete ve televizyonlar ise dokuma işçilerinin iş bırakma eylemlerine sesiz kalmayı sürdürdü.

3. Gün

On Bin İşçinin Direnişi Sürüyor

   nc  günden sonra işin ciddiyeti patronlar tarafından kavranır oldu. İşçiler kendi aralarında değerlendirme toplantıları yapmayı kararlaştırdılar. Dernekte yapılan değerlendirme ve tartişmalardan sonra görevler tespit edildi. Tüm işçilerin eğitilmesi ve direnişin hangi güçlüklerle ve provokasyonlarla karşılaşacağının tüm işçilere her türlü araç kullanılarak ulaştırılması karara bağlandı.

İşçilerin bir araya gedikleri kahveler ve lokantaların çoğu, keyfi bir şekilde sahipleri tehdit edilerek kapatıldı. Derneğin dar olmasına rağmen verimli kullanılması için hiçbir işçinin sabahtan akşama kadar dernekte kalmaması, posta posta toplantı ve değerlendirmelerin yapılması kararlaştırıldı. Ayrıca işçiler, dernek binasında gün boyu devam eden toplantıların dışında akşamları evlerde toplantı yapma kararı aldılar.

Bir gün önce işverenlerle yapılan görüşmede sigorta talebinin kabul edilmesini samimi bulmadıklarını belirten işçiler, “Daha önce de defalarca kabul ettiklerini söylemişlerdi. Biz işe dönünce aynı tas aynı hamam. Sigortanın en önemli talebimiz olduğunu biliyorlar ve sahtek rca direnişi kırmayı hesapladıkları için evet diyorlar. Tüm haklarımız kabul edilmeden ve sözleşme imzalanmadan direnişe son veremeyiz” sözleriyle kararlılıklarını yinelediler.

Dokuma yan sektörü olan akrilik, j t ve iplik üreten fabrikalarda da üretim durma noktasına geldi. Polis baskıları arttırarak, bir işçiyi dokuma işçileri derneği önünde gözaltına aldı. Dernek başkanına hakarete bulunan polisler, eylemin bir an önce bitirilmesini, aksi takdirde çıkabilecek olumsuzluklardan sorumlu olmayacaklarını söyleyerek tehditler savurdu.

İşçilerin oluşturdukları komisyon, kitle örgütlerini ve siyasi partileri dolaştı. Bu arada  naldı’da telci olarak çalışan, direnişten birkaç gün önce elini makineye kaptıran 16 yaşındaki işçi Mustafa Binnaz,

“ naldı’da yüz binlerce genç benim gibi sigortasız ve sosyal haktan yoksun olarak 12 saatten fazla çalışıyor” dedi.

4. Gün

Direnif Daka da Büyüdü, 20 Bin  f i DireniŖte

Dokuma iŖ kolunda yan sektör denen lark bölümündeki iŖ ilerin direniŖe katılmasıyla direniŖ i iŖ i sayısı 20 bine yükseldi.

 f iler, medyanın direniŖi görmezden gelen tutumunu, “Bize, Musa ile Sarah’ın aŖkı kadar yer vermiyorlar” diyerek tepki gösterdiler.

Bazı siyasi parti ve sendikalardan sonra, KESK’e bağlı sendikalar da, dokuma iŖçilerinin direniŖini sonuna kadar destekleme kararı aldı. Sendikalar saldırılara, iŖ i memur birliği ile karŖı koyacaklarını açıkladılar.

5. Gün

Başkan Terörist Değil Emek Partisi İl Temsilcisidir

Yerel basın açık saldırıya geçti. Yerel Metropol gazetesi, işveren ve polisin sözlü açıklamalarını yazılı olarak verdiği haberinde, “Dernek Başkanı Hüseyin Özdemir, teröristtir” suçlamasında bulundu. İşçilerin bu saldırıya yanıtı gecikmedi. İşçiler, “Özdemir, terörist değil Emek Partisi il temsilcisidir, işçidir, arkadaşımızdır. İşçiler ve Antep’liler bunu biliyor” açıklamasında bulundular.

Köşeye sıkışan işverenler, ilkel ve insanlık dışı koşullarda çalışan işçilerin kararlı direnişleri karşısında sıkıştıkları için bilinen teraneyi tekrarlamaya başladılar, “Terörist var” dediler. Dokuma İşçileri Derneği Başkanı Özdemir, yanında yönetim kurulu üyeleri ve işçilerle bir açıklama yaptı. “Yarınımız ve çocuklarımız için direnmeliyiz. O patronlar bilsinler ki, sofralarına gelen ekmekten sefa içinde yattıkları yataklara kadar hepsi bizim, işçilerin eseri. Ayaklarını bastıkları halıdan, içtikleri suya kadar her şeyde alın terimiz, hayatımız var. Üreten biziz. Hayatın dizginleri bizim ellerimizde. Bırakmayacağız, geri adım atmayacağız. Yalan ve çamur atmaları bizi engelleyemez. Onların emeğimiz üzerinden kurdukları saltanatı bir gün mutlaka yıkacağız” dedi.

DİSK/Tekstil Sendikası Bölge Başkanı Muzaffer Subaşı ve Tekstil sendikası yönetim kurulu da işçileri ziyaret ederek desteklerini açıkladı.

TEKSİF Sendikası Gaziantep Şubesi üyesi işçiler de ziyarette bulunarak, “İşçilerin haklı ve onurlu direnişlerini destekliyoruz” dediler.

6. Gün

Diren i Bölme  abası Bo a  ıktı

İşverenler, “Bu i i 150 kişi yapıyor, i  barışını bozuyor” diyerek karalama kampanyasını sürdürüyor. Buna karşılık Dernek Başkanı  zdemir, “ nce 10-15 kişi dediler. Şimdi 150 kişi diyorlar. Gelsinler işçilere sorsunlar. Yirmi bine yakın işçiye sorsunlar. Korkulan bizim birli imizdir. İftiralarla işçileri davalarından vazgeçirmeye çalışıyorlar. Bizim i  imiz bilinçli, artık kimseye prim vermez. Davasını kendi ellerine almaya kararlı” açıklamasında bulundu.

Polisin baskıları devam etti. Polis gün boyu dernek giriş çıkışlarını kontrol altında tuttu. Evrensel gazetesiyile g r  en Bayram Kılıç adlı işçi ve Cüneyt Harman adlı  niversite   rencisi gözaltına alındı.

7. Gün

Direnifile Uluslararası Dayanifhma

Dernek binasını dolduran yüzlerce işçi bir haftayı bitiren direnişe, türküler söyleyerek devam etti.

Direnifile destek uluslararası boyuta ulaştı. Merkezi Almanya'da bulunan Demokratik I  i Dernekleri Federasyonu (D DF)  naladı işçilerine destek mesajı göndererek desteklerini sürdüreceklerini açıkladı. Bir işçi tarafından sesli okunan mesaj alkiflarla karşılandı. Mesajda dokuma işçilerinin mücadelesini yakından izledikleri vurgulandı.

  le saatlerinde direnişi ziyaret eden değişik fabrikalardan Emek Partili işçiler, "I  ilerin partisi Emek Partisi, ya asın i  ekmek özgürlük mücadelemiz" sloganlarıyla karşılandı. Emek Partisi adına konuşma yapan Mahmut Akçay;

"Yalnız dokuma işçileri üzerinde değil, bütün işçi sınıfı üzerinde baskı ve yoğun sömürü var. Bu baskıyı daha da arttırmak, bizi örgütsüz ve sendikası  bırakmak istiyorlar. Sorun bütün sınıfın ve emekçilerin sorunudur. Bu sömürü düzeni ancak emeğin iktidarıyla sona erecektir." dedi.

Direnif i işçileri, TÜM BEL-SEN de örgütlü kamu emekçileri ve İnsan Hakları Derneği ziyaret etti. TÜM BEL-SEN  ube başkanı Yusuf  ahin yaptığı konuşmada "Mücadelede yılm nlı a yer yok. Deste imizi sürdüreceğiz" dedi. İHD  ube Başkanı İmam  zharat ise yaptığı konuşmada işçilerin taleplerinin, en doğal insani haklar olduğunu söyledi.

8. Gün

Dokuma Grevine Esnaftan Destek

İşçilerin greve gitmesi esnafın da kepenk kapatmasına neden oldu. Esnaf işçileri desteklediğini açıkladı.

Direnışin etkisi bütün kente yayıldı. Grev aileleri ile birlikte yaklaşık 100 bin kişiyi etkiledi. İşçilerin işi durdurdukları günden bu yana bölgedeki çaycı, lokantacı ve bakkal sahipleri iş yerlerini kapattı.

9. Gün

Jüt Sanayicilerinden  ağrı

Dokuma yan sektörü olan j t sanayicileri bir  ağrı yaparak halı sektöründeki direnişin anlaşmayla son bulmasını istedi. Jüt Sanayicileri Dernek Başkanı Mustafa Güvenç, Jüt fabrikalarında işçilerin sekiz saat çalıştıklarını ve sigortalı olduklarını belirterek,

“Antep ekonomisini ayakta tutan sektör halı ve dokumadır. Bu sektör durursa hayat durur. Halı fabrikası çalışmazsa kime iplik satacağız?” dedi.

Dokuma İşverenleri Odası Başkanı Yalçın Konukoğlu yaptığı açıklamada “Dokuma işçilerinin hemen hepsi sigortalıdır” dedi. Bu açıklamaya sert tepki gösteren işçiler; “Yalanlarını yüzlerine çarpacağız. Her şey iyiye neden 20 bin işçi grevde? Belki bin işçiden biri sigortalıdır” dediler.

Direnişe destek sürekli büyüyor. Dev Maden-Sen Genel Başkanı Tayfun G rg n yaptığı açıklamada, demokrasi güçlerinin işçilere destek için seferber olması gerektiğini söyledi. G rg n,

“Sermayenin saldırılarının artarak devam ettiği bu günlerde iş ekmek ve özgürlük mücadelesini yürüten dokuma işçileriyle dayanışma içerisinde olmak gerekiyor” dedi.

İstanbul İşçi Sendikaları şubeler Platformu bir açıklama yaparak “Taleplerimiz de mücadelemiz de ortaktır” dedi.

İstanbul’da Ten çamaşırları işçileri; “Biz de sendika mücadelesi veriyoruz. Onurlu mücadelenizi destekliyoruz” açıklaması yaptı.

10. Gün

Dayanışma Büyüyor

İşçilere ilk maddi destek Almanya DİDF'ten geldi. Patronların, işçilerin parasız kalmasıyla direnişin kırılacağı beklentisi boşa çıktı. İşçiler haftalıkla çalıştıkları için çoğunlukla hafta bitmeden paraları bitiyor ve patrona borçlu oluyorlardı. Direniş için stok yapamamışlardı. Bu patronların bildiğı bir durumdu. 10. günden sonra işçiler, oluşturmaya çalıştıkları fonda biriken paralardan, hasta ya da acil ihtiyacı olanlara yardım etme kararı aldı.

Tekstil İşçileri Sendikası İstanbul 1 ve 2 no'lu şubeleri, Ünalđı işçilerine desteklerini açıkladılar.

11. Gün

Grev Fonu Kuruluyor

Patronların tehditlerine karşı işçilere destek her geçen gün artmaya devam etti. İşçiler çok acil ihtiyaçları karşılamak için grev fonu kurma kararı aldı. DİDF, işçi sınıfının uluslararası dayanışma örneğini göstererek grev fonuna maddi destek kararı aldığını açıkladı.

12. Gün

Dokumacılar Antep'i Sarsıyor

İşçi temsilcileriyle görüşmek isteyen işveren temsilcileri sendikacılar aracılığıyla görüştüler. Ancak işverenler işçilerin taleplerine yanıt vermek yerine “sakin olma” telkininde bulundular. Yerel Olay TV’de işveren temsilcilerinin de katılacağı söylenen açık oturuma işverenler gelmedi. Patronların bu tavrı üzerine Dokuma İşçileri Dayanışma ve Yardımlaşma Derneği Başkanı Hüseyin Özdemir yerel Yaprak TV’de işçilerin sorunlarını ve taleplerini anlattı. Programa telefon ederek katılan işçiler, patronların programa katılmamalarını eleştirirken, kararlılıklarını dile getirdiler.

Emek Gençliği Merkezi’nden bir grup genç işçileri ziyaret etti. Emek Partisi MYK üyesi ve DİSK/Tekstil İşyeri Temsilcisi Seyit Aslan İstanbul’dan Antep’e gelerek direniş i desteklediklerini açıkladı. Emek Partisi MYK üyesi Şükrü Taş, dernekte yaptığı konuşmada parti olarak işçi sınıfının çıkarından başka çıkarları olmadığını ve üzerlerine düşeni yerine getirmeye devam edeceklerini belirtti.

Polisin 15 işçinin kimliğine el koyması üzerine İHD Genel Başkanı Akın Birdal ve Çağdaş Hukukçular Derneği Genel Başkanı Şanal Saruhan, Ankara Emniyet Müdürüyle görüşerek durumu iletiler. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Necati Çelik ile görüşeceklerini açıkladılar.

KESK’e bağlı Enerji Yapı Yol-Sen, Maliye-Sen, Tüm Sosyal-Sen, Tüm Sağlık-Sen, Tüm Bel-Sen, Tüm Yargı-Sen, Tüm Gıda-Sen ve BTS Gaziantep Şube yöneticileri ve işyeri temsilcileri işçi derneğini ziyaret ederek direniş i desteklediklerini açıkladılar.

13. Gün

İşçilerden Siyasi Partilere Ziyaret

Daha önce oluşturdukları heyetle siyasi partileri gezip destek isteyen işçiler DSP, CHP, ANAP ve RP Gaziantep il yöneticileriyle tekrar görüşerek duyarsızlıklarını eleştirdiler.

Hava-İş Genel Başkanı Atilla Ayçin gönderdiği mesajda, işçileri en kısa zamanda ziyaret edeceğini açıkladı. İşçileri kutlayan Ayçin, naldı işçilerinin işçi sınıfı tarihine yeni bir sayfa atıklarını açıkladı.

Adana Genel-İş Sendikası 6. Bölge, Genel-İş Adana 1 ve 2 no’lu şubeleri, Petrol-İş ve Eğitim-Sen, Birleşik Metal-İş Adana şubesi’nde bir açıklama yaparak, naldı işçilerini desteklediklerini açıkladılar.

Emek Partisi MYK yesi Mehmet Kılınçaslan Antep’e gelerek işçilerle görüştü. Eski bir deri işçisi ve sendikacı olarak benzer bir mücadelenin içinden geldiğini söyleyen Kılınçaslan;

“Direnişinize saldırıyorlar, oysa yasadışı olan işverenlerdir. Sigortasız, her türlü sosyal haktan sizi mahrum bırakarak sizi köle gibi alıştıranlar yasadışıdır” dedi.

Emek Partisi Çorum İl rgt, işçilere destek olmak amacıyla bağış kampanyası başlattığını açıkladı.

DİSK/Genel-İş sendikası İzmir 5. No’lu şube Yönetim Kurulu ile Buca ve Narlıdere Belediyeleri işçileri yaptıkları açıklamalarla naldı dokuma işçilerinin yalnız olmadığını belirttiler.

14. Gün

Ev Ev Destek

Direnif nc haftasına girerken Dokumacılar Odası Yönetim Kurulu yesi Asım Balat, TV programına çıkan dernek başkanına cevap vererek dokuma işçilerinin çoğunluğunun sigortalı olduğunu iddia etti. İşçiler Gaziantep halkını bilgilendirmek ve destek almak için bütün Antep’i sokak sokak, ev ev dolaşma kararı aldı.

Direnif lke ve dünya işçilerinin dikkatlerini üzerine çekti. Bassel ve evresi Türkiyeli İşçiler Cemiyeti tarafından yapılan açıklamada, Ünalđı işçilerinin mücadelesi sadece Gaziantep dokuma işçilerini değil, Türkiye ve dünya işçilerini etkileyecektir, diyerek direnişe katkıda bulunmak için dayanışma kampanyası başlattılar. Bu kampanya çerçevesinde Bassel’deki İtalyan, İspanyol ve diğer uluslardan işçilerle görüşeceklerini belirttiler.

Dokuma işçilerini ziyaret eden Emek Partisi MYK yesi şair-yazar Gülsüm Cengiz Akyüz, GYK yesi şükrü Taş ve Emek Gençliği temsilcisi yedi kişi gözaltına alındı.

Emek Partisi Mersin İl yöneticileri dokuma işçilerine destek istemek amacıyla DİSK/Genel-İş ve Liman-İş sendikalarını ziyaret ettiler.

Liman-İş Sendikası Genel Başkanı Hasan Biber ve Genel-İş Sendikası Mersin şube Başkanı Mithat Fahlioğulları 14 günden beri devam eden direnişi desteklediklerini açıkladılar.

15. Gün

İşvereninin Oyunu Boşa  ıkarıldı

İşverenlerin on beş gündür direnişte olan işçilere yaptığı ‘‘pazartesi işe başlayın’’ çağrısını, işçiler işe başlamayarak boşa çıkardılar.

İşverenler direnişi kırmak için zoru ve diplomasiyi birlikte kullanmaya başladılar. RP’ye oy veren işçiler günlerdir parti il binasına giderek partinin mazlumlara verdikleri sözleri hatırlattılar. En son Antep RP Milletvekili Bedri İncetahtacı, işçi ve işveren arasında arabuluculuk yapmak üzere bir toplantı yaptı. Bu toplantıda işçilerin talepleri kabul edilmeyince anlaşma olmadı.

İşçiler dernekte yaptıkları toplantıları aralıksız sürdürüyor. Akşamları evlerde toplantılar devam ediyor. Emek Partisi il binası da toplantı yapılan mek nlardan biri. İl binası her gün işçilerle dolup taşıyor. Almanya’da Bosch, Porsche, Kapp, Rota fabrikalarından DİDF  yesi bir grup işçinin  naldı işçilerine gönderdikleri mesajda, ‘‘ naldı’da yükselen sesiniz taa buralara kadar ulaştı. Kim ne derse desin başarı sizin hakkınız. Bizler buradaki sınıf kardeşleriniz olarak başarıya ulaşmanız için üzerimize düşeni yapmaya çalışacağız’’ dediler. İşçiler mesajla beraber maddi yardım da gönderdiler.

TGWU’ya (Ulaşım ve Gıda İş Sendikası) bağlı Kuzeydoğu Londra tekstil işçileri bağış kampanyası başlattığını açıkladı.

TÜMTİS Ankara işçileri destek mesajlarını iletiler.

Emek Partisi Gençlik  rg t  merkez temsilcisi İskender Bayhan, İstanbul’dan Gaziantep’e gelerek işçilere bir destek ziyaretinde bulundu.

Gebze cezaevinden TDKP tutsakları adına bir açıklama yapan Murat Kandil,  naldı işçilerinin mücadelesine destek amacıyla üç milyon lira para yardımında bulunduklarını açıkladı.

16. Gün

İşçiler Alana İndi

 naldı dokuma işçileriyle dayanışmak amacıyla Emek Partisi Genel Başkanı Levent Tüzel, TÜMTİS Genel Başkanı Sabri Topçu, Almanya Emek Delegasyonu'ndan Avukat Edgart Wieguc r, TGWU yöneticilerinden Liverpool liman işçisi İngiliz Bill Jenkinson ve Emek Partisi  yeleri dernek binasını ziyaret etti. Gelen konukları karşılamak için derneğın önündeki alanda altı bini aşkın işçi hazır bulundu.

Emek Partisi Genel Başkanı Tüzel yaptığı konuşmada;

“Haklı ve meşru talepleriniz için yanınızdayız. Partimizin elinde avucunda ne varsa işçi sınıfınındır, sizindir. Günlerdir destan yazıyorsunuz. Dokuma işçisinin böyle  rg tlenebileceğini akıllarının ucundan bile ge iremeyenler, emeğın örgütlü güçlerinin nelere kadir olduğunu gördüler” dedi.

İşçiler yaşasın “İş ekmek özgürlük mücadelemiz, sigorta hakkımız söke söke alırız, sendika hakkımız söke söke alırız” sloganlarını hep bir ağızdan haykırdılar. Dernek Başkanı  zdemir polis saldırısı karşısında;

“Provokasyona alet olmayın. Biz haklarımız için toplandık.  zerimizden panzer de geçse dağılmayacağız, açıklamamızı yapacağız.” dedi. Açıklama sonrasında polis saldırıya geçti.

Polisin saldırısından sonra Emek Partisi Genel Başkanı Levent Tüzel, TÜMTİS Genel Başkanı Sabri Topçu, Emek Partisi GYK  yesi Hasan Kırteke, Evrensel gazetesi muhabiri Sevdâ  etinkaya, İHD Gaziantep İl Yöneticisi Nail Ulutaş ve Emek Partisi  yeleri ile işçilerin bir bölümü gözaltına alındı. Saldırı  lke genelinde protestolarla karşılandı.

Dokuma işçileri saldırının kendilerine geri adım attırmayacağını, direnişe yılmadan devam ettiklerini belirttiler. İşçilere ve onları desteğe gelen konuklara yapılan bu saldırı onlarca kurum tarafından kınandı.

17. Gün

Almanya'dan Erbakan'a ve İşçilere Mektup

Polisin dayanışma ziyaretine saldırısından sonra uluslararası dayanışma daha da arttı. Alman Tekstil ve Giyim Sendikası Başkanı aynı zamanda Avrupa Tekstil İşçileri Sendikaları Birliği Başkanı Willi Arens, biri Erbakan'a, biri işçilere olmak üzere iki mektup gönderdi. Yine Almanya Parlamentosu Milletvekili Ulla Jelpke Başbakana bir mektup göndererek polisin saldırısını protesto etti.

Polisin saldırıdan sonra dernek binasını kilitlemesiyle, dernek binasına bir işçinin astığı "partideyiz, orada toplanıyoruz" notu üzerine yüzlerce işçi, Emek Partisi'ne akın etti. Polis Emek Partisi il binasının çevresini ablukaya alarak işçilerin partiye gelmesine engel olmaya çalıştı.

Emek Partisi Genel Merkezinin oluşturduğu Hukuk Bürosu'n-dan bir grup Avukat Gaziantep'e gelerek girişimlerde bulundu. Gözaltına alınanlar gece serbest bırakıldılar.

Emek Partisi Genel Başkanı Levent Tüzel gözaltından bırakıldıktan sonra yaptığı basın açıklamasında, "rnek bir direniş sergiliyorsunuz, sermaye ve onların saltanatını koruyanların tedirginliği işçilerin birliğidir. 20 bin işçinin örgütlü olarak kenetlenmiş oluşudur" dedi. Tüzel, dokuma işçilerine verilen desteğin, ziyaret ve açıklamalardan ibaret olmamasını, değişik iş kollarından iş bırakmalarla direnişin desteklenmesi gerektiğine dikkat çekti.

18. Gün

İşçiler Vaat Değil Sözleşme İstedi

Dayanışma ziyareti sırasında yapılan basın açıklamasında gözaltına alınan dernek başkanı, dernek yönetim kurulu yeleri ve işçiler serbest bırakıldı. Serbest bırakılanları coşkuyla karşılayan işçiler, işverenlerin derneği devreden çıkaran tutumuna ve “işbaşı yapın” çağrısına tepki gösterdiler.

İşverenler Odası Başkanı Konukoğlu, “Sektörümüz zor durumda, sektör canlandığı takdirde işçilerimizin durumunu düzeltmek için elimizden geleni yapacağız. İşçilerin hepsinin sigortalı olma hakları var. Oda olarak bunun takipçisi olacağız” diyerek işçilere işbaşı çağrısı yaptı. İşçiler patronların bu açıklamasından sonra, “Vaat değil sözleşme istiyoruz” diyerek tepki gösterdiler.

Yerel basın gerçeği çarpıtarak işveren ve polisin sesi olarak yayın yapmaya devam etti. İşverenlerin açıklamalarını tek yanlı vererek ve saldırganca yayın yapmaya devam ederek, Antep’te iş barışının dış mihraklarca bozulduğunu tekrarladılar.

Zonguldak’tan, Malatya’dan, Mersin’den orum’dan... Ülkenin dört bir yanından destek mesajları gelmeye devam etti. Hollanda DİDF, Fransa ADTT desteklerini açıklayan mesajlar gönderdiler.

İngiltere Genel Taşıma İşçileri Sendikası (TGWU) yöneticisi Billy Jenkins aracılığıyla İngiltere’deki Türk ve Kürt işçilerinin gönderdiği 350 Pound dernek yöneticilerine verildi.

Almanya, Duisburg ve Düsseldorf’tan sendikalı işçiler inisiyatifi ve Emek Partili işçiler adına Cabbar Kocakaya, direnişteki işçileri ziyaret etti. Kocakaya, “Başlattığınız mücadele bir volkanın lavları gibi, Avrupa’daki işçi hareketinin de ilgisini çekti. Sizin kazanmanız, bizim de kazanmamız olacak ve tarihe geçecek” dedi.

Bawyera GHK sendikası yesi işçiler ve temsilciler adına Georg Stein de, naldı işçilerinin direnişlerini desteklediklerini bildirdi.

19. Gün

Görüşmeler Başladı

İşçiler, patronların, “işbaşı yapın” çağrısına, “Derneğimizle imzalanan resmî sözleşme olmadan işbaşı yapmayız” yanıtını yinelediler. İşçilerin kararlı tutumu karşısında geri adım atmak zorunda kalan patronlar dernek yönetimiyle saat 11.00’de görüşmeye oturdular.

Direnif, yıllardır binlerce işçinin sigortasız olarak çalıştığı Ünaldı’ya Bölge Çalışma Müdürlüğü müfettişlerinin gelmesini de sağladı. İşçilerin çalışma koşullarını incelemek üzere gönderilen müfettişler incelemelere başladı.

Patronlar, sendikaların arabuluculuğuyla görüşmelere oturdular. Dernek yöneticileri işçiler adına talepleri işverenlere iletiler. Patronları temsilen 6 kişilik bir komisyonla yapılan görüşmelerde işçiler, sözleşme yapılmadan işbaşı yapmayacaklarını tekrarladılar. Patronlar oyalama taktiğini sürdürdü.

İskenderun Demir Çelik (İSDEMİR) işçileri “Gücümüzün yettiğince sizi destekleyeceğiz” diyerek, destek ziyaretinde bulundular.

20. Gün

Patronlar Oyalıyor

Patronlarla Dokuma İşçileri Derneği yöneticileri arasında başlayan ve arabulucuların da katıldığı görüşmelerin dn de devam etmesi kararına rağmen görüşme gerçekleşmedi. Dokuma İşçileri Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği yönetimi, işverenlerle önceki gün yapılan görüşmelerle ilgili olarak, sözleşme imzalanmadan önce işbaşı yapılacaktımış gibi bir havaya girilmemesi ve işverenin her türlü oyununa karşı uyanık olunması gerektiğini vurguladı.

KESK Adana şubeler platformu bir açıklama yaparak naladı işçilerine desteklerini sundu.

İskenderun Demir elik Fabrikası şirket ve taşeron işçileri gönderdikleri mesajda, “Bizler size yapılan saldırıları, bizlere yapılmış kabul ediyoruz ve emeğe, emekçiye yapılan bütün saldırıları Demir elik işçileri olarak kınıyoruz” dediler.

Tüm Sağlık-Sen Genel Merkezi ve Eskişehir Tabipler Odası Yönetim Kurulu Başkanı Dr. İlhan zgneş, yaptıkları açıklamalarla direnişe destek verdiklerini açıkladılar. Türk-İş Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Sabri zdeş, Haber-Sen Ankara şube Yönetimi, Hollanda Demokratik İşçi Dernekleri Federasyonu (DİDF) yaptıkları açıklamalarla direnişe desteklerini ilettiler.

21. Gün

Bir Nohut Drm de Bizden

Direnifin 21. gününe giren naldı dokuma iŖçilerini, patronların oyalama ve direniŖi kırma tutumları öfkelendirdi. GrŖmelerdeki oyalamalar üzerine dernek yönetimi, ‘‘Dernek iŖbaŖı çağrısını yapmadan, bir tek iŖçi iŖbaŖı yapmayacaktır’’ açıklamasında bulundu. İŖçileri uyanık olmaya çağıran dernek yönetimi, iŖçiler arasında eğitim ve tartıŖma toplantılarını daha da yaygınlaŖtırdı.

Ankara OSTİM’den genç iŖçiler Antep’e bir heyet göndererek desteklerini açıkladılar. OSTİM iŖçileri alkıŖlar ve sloganlar arasında bir tiyatro oyunu sergilediler.

Almanya-Bilefeld’den iŖçiler kendi aralarında topladıkları, 3500 Markı iŖçilere gönderdi. DayanıŖma mesajlarında, ‘‘Sendika, sigorta ve sosyal haklar için mücadele eden yüz bin kiŖilik bir aile olan yirmi bin naldı dokuma iŖçisinin iŖ, ekmek, özgürlük mücadelesinde destekliyoruz. DireniŖi iŖçilere bir nohut dürümü de bizden’’ denildi.

22. Gün

Patronlar Telaşlı

Günlerdir direnişi kırmak için başvurulan taktikler işçilerin örgütlü ve kararlı gücüne yenik düştü. Üretim durmasından dolayı yapılan anlaşmalar bir bir iptal edildi. Zorda kalan patronlar, işçi derneği ile kendi yazıhaneleri arasında mekik dokumaya başladı. Dernek yönetimi yaptığı açıklamada Türkiye ve dünya işçilerine verdikleri destekten dolayı teşekkür ederken, sözleşme imzalanmadan direnişin bitmeyeceğini açıkladı. Dernek binası önünde toplanan 800 kadar işçiye açıklama yapan dernek yönetim kurulu  yesi Cuma Uzun,

“Direnişten rahatsız olanlar varsa, patronların yasadışı uygulamalarına son versinler” dedi.

Dernek binasına kadar gelen bazı işverenler işçilerin taleplerini kabul ettiklerini, hemen işyerlerinde işbaşı yapmalarını istediler. Bugüne kadar dernek binasının yerini dahi bilmeyen işverenleri dernek binasına getiren g  , işçilerin kararlı birliğiydi. Ancak işçiler “Eğer samimiyseler kendi aralarında anlaşsınlar ve hemen sözleşmeye otursunlar” dediler.

İşverenlerin çaresizliği dikkat çekerken, işçiler güvenle birlikteliği güçlendirdi. Bugüne kadar yaptıkları ihracat sözleşmelerinde işçilerin durumunu hiçe sayan işverenler artık eski devranın kapandığına inanmaya başladılar.

Ankara Mülkiyeliler Birliği işçileri dokuma işçilerine maddi destek gönderdiler. Enerji Yapı Yol-Sen MYK’sı yaptığı açıklama ile “50 yıl önce işçi sınıfının uğrunda bedeller ödeyerek elde ettiği talepleri kazanmak için direnişte bulunan  naldı işçilerini coşkuyla selamlıyor ve destekliyoruz” dediler. Avusturya’da yapılan 2. anti-faşist gençlik kampından  naldı işçilerine maddi destek gönderildi.

23. Gün

nalldı Patronları Czld

Günlerdir direnişte olan Ünalldı iŗçilerinin örgütlü ve kararlı direniŗleri patronları böldü. Uçan halı iŗverenleri dernek yönetimine cağrı yaparak “gelin anlaŗalım” dediler. Yapılan giriŗimlerle szleŗme yapılmak üzere prensip anlaŗması yapıldı. 23. gününde Dernek Baŗkanı zdemir Şöyle konuŗtu,

“Bütün zorluklara rağmen sürdürdüğümüz direniŗin ilk meyvelerini almaya baŗladık. En fazla bir hafta daha dayanabilirler diyerek ellerini ovuŗturan patronlar, iŗçilerin kararlı direniŗi karŗısında dize gelmeye baŗladılar. Geriye kalan ağır halı iŗverenlerinin de anlaŗmaya oturmaktan baŗka cıkar yolu yoktur. Iŗçinin birliği, disiplini ve gücü karŗısında tek yolları haklı taleplerimizi kabul etmektir” dedi.

Dokuma iŗçilerinin 1/5’ini oluŗturan uçan halı iŗçileri, dernek yönetiminin anlaŗma imzalamasıyla iŗe baŗladılar. Ağır halı iŗverenleri ise hileli yollara baŗvurmaya devam etti.

24. Gün

İşçiler Tehdide Boyun Eğmedi

Çift mekik işverenleriyle yapılan görüşmelerden bir sonuç alınamadı. Köşeye sıkışan işverenler Gaziantep Valisini devreye sokarak dernek yönetimini ve işçileri tehdit etmeye başladılar. Birkaç gündür Ankara’da bulunan vali “Derneğin işçileri greve götürmeye yetkisi yoktur, dernek gerekirse kapatılacaktır. Emniyet kuvvetleri görev başındadır. Kimsenin huzurunun bozulmasına izin verilmeyecektir. Dernek sigorta ve sosyal haklar konusunda bir sendikaymış gibi karar alıyor. Siyasi bir parti gibi hareket ediyor. Bu nedenle haklarında soruşturma başlattım. Gerekirse kapanacak. Bütün işçiler üç-beş baldırıçıplağın tehditlerine boyun eğmeden işbaşı yapsınlar. Güvenlik kuvvetleri tüm tedbirleri almıştır. Olayı siyasi platforma taşıyanlar hakkında gerekli çalışmalar yapılacaktır” dedi.

Valinin bu açıklamasına işçiler sert tepki gösterdi. Aralarında 10-15 yıl çalıştığı halde tek bir gün bile sigortası bulunmayan işçiler “Vali bey bu güne kadar nerdeydi? Her gün birimizin parmağı, kolu koparken ya da kemikleri kırılırken, işçiler hayatlarını kaybederken bir kere bile yanımıza gelmeyen Vali Muammer Güler, patronların sözcüsü gibi davranıyor. Yasadışı olan işçilerin sigortasız olması değil mi? Vali neden buna ses etmiyor?” dediler.

Derneklerine sonuna kadar sahip çıkacaklarını açıklayan işçiler;

“Vali ile işverenler her gün bir aradalar. Tabii ki onların sözcülüğünü yapacak; ama şunu bilsin ki, o kadar emek verdik ve çok şey öğrendik, artık üzerimize polis salarak, tehdit ederek bizi korkutamazlar. Sözcümüz derneğimizdir, derneğimize sahip çıkacağımızdan kimsenin şüphesi olmasın. İşverenler kârlarından zarar ettikçe valinin yüreği yanıyor!” yanıtını verdiler.

Emek Partisi Kayseri İl Örgütü, Habur Sınır Kapısı işçileri, Almanya-Düsseldorf’ta çalışan bir grup işçi, dokuma işçilerine maddi yardım ileterek “Yüreğimiz sizinle atmaktadır” açıklaması yaptılar.

Alman Sendikalar Birliği (GTB) yaptığı açıklama ile desteğini sundu. IGMedien-Basın ve Yayın Sendikası Niederrhein ve Düsseldorf şubesi de 500 mark yardım göndereceklerini açıkladılar.

Almanya’da Alzenauh firma mahle GmbH işyeri işçi temsilciliği birinci başkanı Werner Kramer de temsilcilik adına bir açıklama yaparak işçilere desteklerini sundu.

25. Gün

İşçiler Gaziantep Valisi ile Grşt

Vali Güler, dn ‘‘ç-beş baldırıçıplak’’ olarak nitelendirdiği direnişteki işçilerle görüşmeyi kabul etti. Toplantıya dokuma patronlarını temsilen Yalçın Konukoğlu’nun da katılması ‘‘İşverenlerin dayanacak gücü kalmadı’’ şeklinde değerlendirildi. Vali Muammer Güler, yerel televizyonlarda dokuma işçilerinden görüşme talebinde bulunduktan sonra, saat 10:30’da görüşme gerçekteşti.

Emniyet Müdür Yardımcısı’na, işçi ve işverenlere ‘‘Ben gelinceye kadar bunu çözün’’ diyen Vali Muammer Güler, daha sonraki görüşmelere katılmadı. Yer yer dernek başkanı ve yöneticilerine tehditler savuran Emniyet Müdür Yardımcısı Yılmaz Orhan, zdemir’e;

‘‘Evet, işçilerin gözü önünde seni tehdit ediyorum. Bu iki oldu, bir daha karşıma çıkma’’ diye konuştu. Valilikteki görüşmede uzlaşma sağlanamadan sona erdi.

26. Gün

Antep’te Yer Yerinden Oynar!

Dernek başkanının Emniyet tarafından tehdit edilmesinden sonra işçiler, “Antep’te yer yerinden oynar” açıklamasında bulundular. İşçiler, “Dernek başkanımız işçinin hakkını istedi diye tehdit ediliyor; ama bilsinler ki 20 bin işçi ve ailesi direnişin ve derneğin arkasındadır” dediler.

İşçilerin kararlı tutumu karşısında bir çözüm bulmak için vali işverenlerle yeniden bir toplantı yaptı. Zor durumda olduklarını gizleyemeyen ve manevra olasılığı bulunmayan işverenler, yeniden görüşme masasına oturmaya hazırlandılar. Direniş, gücünden bir şey yitirmeden sürmeye, destekler artmaya devam etti. Türkiye Maden İşçileri Sendikası Divri i Cevher-İş Şube Başkanı yaptığı açıklamada;

“İşçi sınıfını köleleştirmeye çalışan sermaye sınıfına bir tokat olan direnişinizi selamlıyoruz.  rg tl  olan ve olmayan tüm Türkiye işçi sınıfının demokrasi, özgürlük ve ekmek mücadelesine örnek oldunuz. Mücadelenizde başarılar dileriz” dedi.

Emek Partisi Tunceli ve Kocaeli İl  rg tleri destek açıklamaları yaptılar. Fransa’nın Strasbourg kentinden Evrensel gazetesi okurları, Viyana Halk Kültür Derneği Yönetim Kurulu maddi yardım sunarak mesaj gönderdi.

27. Gün

Dokuma İşçileri Pes Etmiyor

Patronlar bu defa, “anlaşma yapıldı” havası yaratarak direnişi kırmaya çalıştı, ama dokumacılar pes etmeyerek bu oyunu da boşa çıkardılar. Dokuma işçileri dernek yöneticileri ile patronların yaptığı görüşmede, patronlar sözlü olarak tüm talepleri kabul ettiklerini açıkladılar. Ancak, patronlar sözleşmeyi imzalamadılar. Sözleşmeyi ertesi gün imzalayacaklarını açıklayarak görüşmeyi bitiren patronlar sözleşmede sadece ücretleri imza altına alacaklarını belirttiler. Bunun üzerine dernek başkanı ve yöneticileri toplantıyı terk ettiler. Hüseyin Özdemir, işçilere yaptığı konuşmada;

“Patronlar halen oyun oynamayı deniyorlar. Yapılan tehditler sökmeyince bu defa işçiler arasında anlaşma yaptık havası yayarak işçileri kandırıp işbaşı yapacaklarını sanıyorlar. Başta patronlar olmak üzere, bizi tehdit edenler şunu iyi bilsinler ki, Ünaldı dokuma işçileri hakkını almadan bir tek kişi bile çalışmayacak” dedi.

Ünaldı bölgesi ve dernek çevresinde polis sayısı arttırıldı. 300 olan polise 150 polis daha eklenerek bu sayı 450 oldu. Polisler kahvelerde oturan işçilerin kimliklerini almak için dışarı çıkarıp tartaklayarak dağıtmaya çalıştı. Tüm tehditlere ve baskılara rağmen işçiler işbaşı yapmadı.

Halı patronları dernekle sözleşme yapmamak için her yolu denediler. Tek tek açıklama yapan patronlar işyerlerinde çalışan işçilerin haklarını kabul ettiklerini açıkladılar. Ancak işçiler, “dernek çağrı yapmadan işbaşı yapmayız. Derneğimiz ne derse biz onu yaparız” dediler.

Alman Sendikalar Birliği Genel Başkanı Dieter Schalte, direnişteki işçilere gönderdiği mesajda, “Alman Sendikalar Birliği’nin sizinle dayanışma içinde olduğunu temin ediyorum” dedi.

28. Gün

İş Başı Yapmak Yok

Direnışte birinci ayını doldurmaya hazırlanan işçiler, pazartesi günü direnişin kırılmasını bekleyen halı patronlarına;

“Dokuma işçisi şerefsiz değil, onurludur. Bugüne kadar nasıl direndiysek devam edeceğiz” diye yanıt verdiler.

Patronlar hileye dayalı taktikleri sürdürüyor. İşçinin gücünü ve birliğini bozmak için dolap çevirmeye, yalan ve çamur atmaya devam ediyorlar.

Önce, derneği muhatap kabul etmeyiz dendi. İşçi bunu yutmadı! Ardından İşverenler Odası yöneticilerini görüşmelere göndermeyerek muhatapsızlık yaratmak istediler. Sonra “iyi niyetli işveren” rolündeki birkaç patron “Taleplerinizi kabul ediyoruz. Bizim işyerimizde işbaşı yapın” dedi. Bu taktik de işçinin gücünü bölmede başarısız oldu ve giderek ‘uçan halı’ patronları sözleşmeye oturmak zorunda kaldı. Ancak bu patronlardan bir bölümü de sözleşmeye uymadı.

Uymayan işyerlerinde işçiler yeniden iş bıraktı. Aynı günlerde polis saldırıları arttı. Ancak bu da direniş kırımadı. Vali işveren sözcüsü gibi bir demeç verdi. Bu demeç işçilerin öfkesini arttırmaktan başka işe yaramadı.

Ardından işçilerle görüşmeyi kabul etmek zorunda kalan Vali Güler, “Ben işçilerin de valisiyim” dedi. Şimdi patronlar ve vali, işçilerin yılarak pazartesi günü iş başı yapacakları beklentisine kapıldılar.

İşçiler sendika konfederasyonlarının duyarsızlığını eleştiren bir çağrı yayınlayarak onları protesto ettiler. Çağrıda şöyle dendi; “Sınıfa sendikasızlaştırmanın dayatıldığı, sendikaların bir düzen kurumuna dönüştürölmek istendiğı, SSK’nın tasfiye edilmeye çalışıldığı günümüzde 20 bin Ünalđı işçisinin direniş sermayenin yüzüne şamar gibi indi.

Ancak sendika konfederasyonlarının sessizliğı devam ediyor. İşçi hakları için kurulan sendika konfederasyonlarında ve sendikalardaki bu sağırılık niye? Sendika konfederasyonları, tekstil iş kolunda örgütlü olan sendikalar bu iş kolunun durumunu, çalışma koşullarını bilmiyor mu? Hiç değilse aidat almak hesabıyla da olsa neden işçilerin sendikalaşma mücadelesine yardım etmiyorsunuz? Koltuk kaygısından dolayı mı bizden uzak duruluyor.

Ünalđı işçileri sınıf mücadelesinde bir derneğin bile ne denli önemli bir araç olduğunu gösterdi.

Bugün işçilerin bu mücadelesine kulak tıkayan konfederasyonlar ve isminde devrimci sözcüğü bulunan konfederasyon tarih karşısında büyük bir suç işlediğini şimdiden kabul etmiştir” dediler.

29. Gün

Patronların Şansı Yok

Patronlar, geçen hafta anlaşma nedeniyle iş başı yapan “uçan halı” işçilerinin sözleşmeye uyulmadığı için tekrar iş bırakmasına şaşırdılar. Dernek binasının önünü dolduran çok sayıda işçinin patronlara cevabı, “yaşasın iş, ekmek, özgürlük mücadelemiz” sloganı oldu. Dokumacılar Odası Başkanı Yalçın Konukoğlu, Dernek Başkanı Hüseyin zdemir’i arayıp sözleşmeyi imzalamak üzere odaya çağırdı.

Destekler sürmeye devam etti. orlu’dan Emek Partililer dayanışma mesajlarını ilettiler.

Alman Parlamentosu yesi Edgar Wiegler, naldı işçilerinin cesaretinden ve kararlılığından gururlandıklarını söyledi.

Emek Delegasyonundan kamu taşımacılık sendikası yesi Rita Herwig de, naldı direnişçilerine yapılan saldırıyı büyük bir dehşetle öğrendiklerini söyleyerek,

“Bir enternasyonalist olarak sizinle gurur duyuyorum” dedi. “Yerel bir gazetenin ortalığı karıştırmak için Edgar ve Billy Jenkins’i ajan olarak yazdığını çözülerek öğrendim” diyen Rita Herwig, gerçeklerin çarpıtılmasının hem de bunun bir gazeteci tarafından yapılmasının çok üzücü olduğunu vurguladı.

30. Gün

Ve Dokuma İşçileri Kazandı, Direniş Başarıyla Sonuçlandı

30 gün boyunca direnen işçiler kazandı. Bütün ayak oyunlarına karşın birliğini, beraberliğini bozmadan coşku ve kararlılıkla direnen dokuma işçisi, sonunda patronları dize getirdi. İşçilerin bütün talepleri kabul edildi.

Patronlardan gelen talep üzerine gerçekteştirilen görüşmede anlaşmaya varıldı. İmza altına alınan anlaşmayla, başta sigorta hakkı olmak üzere ücret artışı ve sosyal hak talepleriyle şalter indirerek eyleme geçen naldı Dokuma İşçileri direnişin 30. gününde bütün taleplerini kabul ettirdiler.

İşçi temsilcilerinden oluşan dokuma işçileri derneği yönetimi ile ‘ağır halı’ patronları arasında imzalanan sözleşme nedeniyle bütün işçiler işbaşı yaptı.

naldı Dokuma İşçileri geldikleri noktayı “işçi sınıfının kazanımı” olarak nitelendirdiler. İşçiler, zaferlerini coşkulu bir şekilde türküler söyleyerek kutladılar.

HALI İŞÇİLERİ ÜCRET LİSTESİ

Gaziantep Dokumacılar Halıcılar - Kilimciler ve Halıcılar Odası Yönetim Kurulları İle Esnafımızda görüşü Alınarak, Gaziantep Dokuma İşçileri Yardımlaşma Derneği arasında 01 / 01 / 1996 - 31 / 12 / 1996 tarihleri arası için iki dilim halinde verilecek ücretler aşağıda belirtilmiştir.

TÜRÜ	EBAT CM ²	TARAK SIKLIĞI	ATKI SIKLIĞI	KARTON SAYISI	VERİLECEK ÜCRETLER	
					01 / 01 / 1996 30 / 06 / 1996	01 / 07 / 1996 31 / 12 / 1996
Çift Mekik	200 X 300	50	15	1300	400.000	525.000
Çift Mekik	160 X 250	50	15	1250	320.000	425.000
Çift Mekik	200 X 300	48	14	1400	360.000	485.000
Çift Mekik	160 X 250	48	14	1150	295.000	390.000
Tek Mekik	200 X 300	48	11	1650	360.000	485.000
Tek Mekik	160 X 250	48	11	1375	295.000	390.000
Kaba Halı	200 X 300	21-25	6	900	150.000	200.000
Tek Mekik	200 X 300	36-38	9	1350	210.000	290.000
Tek Mekik	160 X 250	36-38	9	1125	170.000	225.000
Tek Mekik	200 X 300	34-36	8,5	1275	200.000	265.000
Tek Mekik	160 X 250	34-36	8,5	1060	155.000	210.000
Tek Mekik	200 X 300	32-34	8	1200	190.000	250.000
Tek Mekik	160 X 250	32-34	8	1000	150.000	200.000
Tek Mekik	200 X 300	26-28	7	1050	155.000	210.000
Tek Mekik	160 X 250	26-28	7	875	120.000	160.000
Tek Mekik	200 X 300	24-26	6,5	975	145.000	190.000
Tek Mekik	200 X 300	24-26	6	900	130.000	180.000
Uçan Halı	170 X 270	22-25	5,5	780	105.000	140.000
Uçan Halı	130 X 220	22-25	5,5	550	70.000	95.000

1 - Bu listede işçilik ücretleri tarak ve atkı sıklığı dikkate alınarak hesaplanmıştır. Bu listede yer almayan boy başı halı işçiliği listedeki en yakın tarak ve atkı sıklığı dikkate alınarak karton adedine göre hesaplanacaktır. Karton adedi azaldıkça ücret azalacak , arttıkça artacaktır.

2 - İşyerinde çalışan işçilerin sigorta kapsamına alınması yasal zorunluluk olup, kesintiler bu dönem için işverence ödenecektir.

3 - İşçilerin mesai saatleri içerisinde, yemek saati dışında iş yerini izinsiz terk etmesi, özellikle kahvehanelere gitmesi kesinlikle yasaktır. Mesai saatleri içerisinde kahvehanelerde oyun oynadığı tesbit edilen işçilerin bir günlük yevmiyesi kesilecektir.

4 - İşyerinde Cumartesi Saat 23.00 den sonra pazar günleri çalışmak - çalıştırmak yasaktır. Zorunlu hallerde çalışılması halinde ücretler % 100 zamlı olarak ödenecektir.

5 - İşyerinde çalışan 1 yılı dolduran işçilere iş kanununda belirtilen süreler oranında yıllık ücretli izin verilecektir.

6 - Dini bayramlarda eskiden olduğu gibi haftalık olarak bayram ikramiyesi verilmeye devam edilecektir.

7 - Listedeki ikinci altı aylık olarak belirlenen zam oranı enflasyonun yıllık % 100 olacağı tahmin edilerek belirlenmiştir.

8 - İşyerinde çalışan işçilere işyerinin amblemini taşıyan bir sayanın zimmetli olarak verilmesi uygun olacaktır.

9 - Çift mekik, ve 48 tarak tek mekik halı ücretlerine kalfa, telci ve arka çağı ücreti dahildir.

10 - Kaba ve büyük tezgahlarda arka çağı ücreti dahil değildir.

UÇAN HALI VE POLİP HALI İŞÇİLİK LİSTESİ

EBAT	YAPRAK	FİYAT
170X270	800	185,000.-
180X280	650	185,000.- PANAMA POLİP
170X270	550	175,000.- DÜZ POLİP ÖRGÜ
220X320	825	250,000.- DÜZ POLİP ÖRGÜ

- 1 - Yukarıda belirtilmiş olan yaprak adedi artarsa veya azalırsa fiyat ona göre düzenlenecektir.
- 2 - Kalfa ve çağcı sigortalı olacak işveren kendi payı, işçi kendi payına düşeni ödeyecek.
- 3 - Yıllık izin olarak 112 boy ücreti ödenecektir. (2 işçi için)
- 4 - Çağcıya X 40 ücret verilecektir.
- 5 - Bayram parası olarak 56 boy (Her bayram için, 2 işçi)
- 6 - Pazar günü kesinlikle çalışılmayacaktır. (Cumartesi 23:00'a kadar, iki taraf mutabakat sağlarsa X 100 zamlı ücret almak şartıyla çalışabilecek.)
- 7 - İşverenden dogan avareliklerin karşılanması sağlanacaktır.
- 8 - Yasal ve yaşam hakları taleplerinden dolayı işçinin iş haklarının fes edilemez.
- 9 - İşyeri koşullarına göre iş elbisesinin verilmesi.
- 10 - Listedeki yüzdeler artışı oranında sabit haftalıkçıların ücreti artırılacaktır.
- 11 - Bu anlaşma 31/12/1996 tarihine kadar geçerlidir.

OTURUM BAŞKANI

Ömer ÖZBİREKÇİ

İŞVEREN TEMSİLCİLERİ

Mehmet YILMAZ Mehmet TÖRER Zeki SEFİL Selahattin KAPLAN

Muzaffer ULUTAG Cafer DURMAZ Beşir DEMİRCİOĞLU

Ali SAHAN

Ayhan KARAAĞA

İŞÇİ TEMSİLCİLERİ

Hüseyin BOZDEMİR Abdullah ALAGÖZ Cuma YUN Mecit BOZKURT

Sait SAHAN

İmam ALKİŞ

Mikail KILIÇALP

GAZİANTEP ÇOKUMA İŞÇİLERİ
YARDIMLAŞMA VE
DAYANIŞMA DERNEĞİ
Dernek Lot No. 27-G3-G36
GAZİANTEP

ANLAŞMA

- 1- TEK MEKİK 36-38 TARAF 9 ALT 1350 KARTON HALLİ İÇİLİĞİ 380.000 TL OLARAK TESPİT EDİLMİŞTİR.
- 2- İŞÇİLİKLER KARTON SAYISI ARTTIKÇA ARTTIRILACAK VE KARTON SAYISI AZALDIKÇA ÜRETİDE AZALTILACAKTIR.
- 3- KALFA VE ÇABÇILAR SİSÖRTA KAPSAMINA ALINMAYI YASA GEREĞİ OLUP KESİNTİLER İŞÇİYE DÜŞEN İŞÇİ ÜCRETİNDE KESİLECEKTİR.

İSVERENLER
HAYRULLAH KULEVŞİ

ALLİ ULİDOL

SEYDİ BULUT

BEKİR KAYGISIZ

SEYDİ DAYIĞLU

VALİAĞ YÜKMAZ

MEHMET KARA

MEHMET DOĞANTEKİN

NACİ CEYHAN

MEHMET KARAOĞLAN

BEKİR LEKEBİCİ

YÜKÜR SOYAL

İŞÇİLER

Hüseyin Özdemir

Abdullah Kıpçak

Mikail KILIÇ

Sait Sahan

Cuma BAZAN

Mecit Borlacı

İmge ALKIS

Direnifçi Dokuma İifçilerine Gelen Destek Mesajları

Antep'in Yiğit Dokuma İifçilerine!

Sevgili Dostlar, İifçi Kardeşlerimiz;

İnsanın insanlık dışı koşullarda yaşamaya, çalışmaya mahkûm edilmesine karşı başlattığınız onurlu direnişi yakından izliyoruz.

Sermayenin, mülk sahiplerinin saltanatlarını devam ettirmek için emeğe yönelik açtıkları topyekûn savaşa, vahşi ve azgın saldırılarına karşı Antep'in yoksul dehlizlerinde, taş sokaklarında çınlayan direniş sesleri bizleri sevince boğdu.

Biz biliyoruz ki, Fransız işgallerini dize getiren ve onlarca şanlı direnişle emperyalistlerin yerli işbirlikçilerine, sömürücülere, zorbalara boyun eğmeyen; direnişçi geleneği yeni kuşaklara taşıyan Antep'in onurlu emekçileri, yiğit dokuma işçileri bu kavgadan da başarılı çıkacaktır. Çünkü siz haklısınız kardeşler! Çünkü biz haklıyız! Çünkü biz dünyanın her bir yanında bütün güzellikleri, bütün değerleri, bütün zenginlikleri yaratanlarız. Yaşamı her gün ellerimizle yaratan bizleriz.

Bizi dünyanın her tarafında ekmeğe ve insanca bir yaşama hasret bırakanlar, ülkemize ve halkımıza karşı yoksulluk, hırsızlık ve soygunlarla ihanet içerisinde olanlardır. Bizleri din, dil, milliyet, mezhep farklılığı ile bölmeye, lokma lokma yutmaya çalışanlardır.

Ancak kardeşler, bizim alinterimiz ve kanımızla saltanat kuranlar boğazlarına kadar pisiliğe batmışlardır. Çürümeye mahkûmdurlar.

İşte, onları her geçen gün daha da azgınlaştıran her türlü zorbalığa karşı işe, ekmeğe, özgürlüğe hasret olanların öfkesidir, direnişidir. Almanya'da, Fransa'da, İngiltere'de, İtalya'da, dünyanın dört bir yanında işçilerin önlenemeyen yürüyüşleridir. Onları korkutan, onların uykularını kaçıran, çıplak ayakların, nasırlı ellerin, kavruk yüzlerin aydınlık bir gelecek için, emeğin iktidarı için uyanışıdır. İşçilerin birliği ve örgütlü, partili mücadelesidir.

Biz kazanacağız kardeşler! Antep'in namuslu dokuma işçileri kazanacak. Federasyonumuz otuza yakın derneğin yüzlerce üyeleri ve diğer uluslardan emekçi dostları ile haklı ve onurlu kavganızın her zaman yanında olacak.

Hepinizi coşku ile selamlıyor, başarılar diliyoruz!

DİDF Genel Yönetim Kurulu

6 Temmuz 1996

Basına ve Kamuoyuna

Ünaldı dokuma işçilerinin sekiz saatlik iş günü sigorta ve sendika için sürdürdüğü direnişini destekliyoruz. İşçi sınıfının yüz yıl önce kanı ve canı pahasına kazandığı sekiz saatlik iş günü sermaye tarafından gasp edilmek istenmektedir. Buna en iyi cevabı yine işçiler verecektir.

İstanbul Şubeler Platformu

9 Temmuz 1996

Ünaldı'da Direnen İşçi Kardeşlerimiz

Günlerdir her türlü baskıya karşı sigorta-sendika ve sekiz saatlik işgünü talebiyle yürüttüğünüz şanlı direnişi coşkuyla selamlıyoruz.

Bizler Paris Demokratik İşçi Derneği olarak burada sizlerden pek de farlı olmayan koşullarda çalışan tekstil işçileri içerisinde sizlerden bahsediyoruz. Örnek karşı çıkışınızın başarıya ulaşması için elimizden gelen her türlü desteği sunmaya hazır olduğumuzu belirtmek istiyoruz. Ülkenin birçok yerinde para babalarının daha çok kâr elde etmesi için işçiler sokağa atılıyor, Ankara'da terminal işçilerinin grevi boğulmak isteniyor. Ama bütün bu olumsuzluklara sizin cevabınız farklı oldu. Bunun için kavganızın onurlu olduğunun bilincindeyiz.

Daha geçtiğimiz hafta sonunda İstanbul'dan dönen Metin Göktepe davasını izleme delegasyonunun yüreğinin sizlerle attığına tanık olduk.

Diğer yabancı delegasyonlarla Antep'e gidememenin sıkıntısını yaşayan Fransa Ulusal Gazeteciler Sendikası'nda yetkililer, Türkiye'de kaldıkları üç gün içerisinde Ünaldı direnişiyle dolup taştıklarını burada anlatıyorlardı.

İşte kardeşler, bütün bunlardan dolayı biliyoruz ki hak alma mücadeleniz mutlaka başarıya ulaşacaktır. Fransa'da Kasım, Aralıkta kapitalizmin topyekûn saldırılarına karşı ayağa kalkan Fransız işçi ve emekçilerinin sokakları dolduran haykırışları, coşkulu sesleri bugün Antep'te yankılanıyor.

Paris'te yaşayan Türkiyeli işçi ve emekçiler olarak başarınız başarıımızdır diyoruz.

Yaşasın işçilerin birliği ve mücadelesi

ADTT Yönetim Kurulu

Paris-Fransa

Demokrasi Güçleri Seferber Olmalıdır!

Sermayenin saldırılarının artarak devam ettiği bugünlerde, dokuma işçilerinin iş, ekmek ve özgürlük mücadelesi için yükselen ıglıkları sınıf dayanışmasıyla daha da gürleşecektir. Ekonomik ve demokratik haklarını ilmek ilmek örerek, inanç, kararlılık ve coşkuyla başlayan bu direnişin başarılı olması için tüm demokrasi güçleri seferber olmalıdır.

Dev Maden Sen Genel Başkanı

Tayfun Grgn

Antep Dokuma İşçileri Dayanışma

ve Yardımlaşma Derneği'ne

Dostlar;

Resmî ve özel kanallar ve sermaye basını istedikleri kadar riyakârlık yapsalar da, gözlerini kulaklarını kapasalar da, işçilerin ve emekçilerin sesi Evrensel'le sesiniz sesimiz oldu. Onurlu direnişiniz ve haklı mücadeleniz mücadelemiz oldu. Bizler Düsseldorf'ta çalışan işçiler olarak ilk etapta bin DM elden göndermiştik. Siz Ünaldı işçilerinin kararlı mücadelesi bizleri daha da cesaretlendirdi. Sürdürdüğümüz kampanyada işçi ve esnafların katılımı ile bin DM daha gönderiyoruz. Düsseldorf'ta tüm sendika bürolarını ziyaret edip destek ve dayanışma talep ettik. İlk yanıt GTB-Alman Tekstil İşçileri Sendikası'nın protesto ve dayanışma faksları oldu. Özellikle IG-Medien-Basın ve Yayın Sendikası Niederrhein ve Düsseldorf Şubesi dayanışmada olduklarını belirterek 500 DM göndereceklerini açıkladılar. Alman Sendikalar Birliği-DGB-NRW Basın Yayın sözcüsü Reiner Hassels ülkede olup bitenleri yakından izlediklerini belirterek, Ünaldı işçileri ile dayanışmada olduklarını açıkladı ve sendika merkezine ileteceğini belirtti.

Dostlar, mücadeleniz yankı bularak uluslararası boyutta sürüyor. Şundan emin olmalısınız ki, emek cephesinin Ünaldı işçileri yalnız değildir.

Düsseldorf DİDF üyesi işçiler

1 Temmuz 1996 Gününden Beri Mücadele Eden

Antep Ünalđı Dokuma İşçilerine İlişkin

Zonguldak Demokrasi Platformu'nun

Dayanışma Mesajı

Günde 14 saat çalışan, sigorta, hiçbir sosyal hak ve güvencesi bulunmayan asgari ücretin altında ücret alan Antep Ünaldı dokuma işçileri bu olumsuz koşullara hayır demişlerdir. 8 saatlik iş günü, sigortalı çalışma, sendikal örgütlenme, insanca bir yaşam için ücretlerinin ve örgütlenmenin önündeki engellerin kaldırılması amacıyla dokuma işçilerinin yardımlaşma derneği öncülüğünde başlattıkları direnişlerini destekliyoruz.

Kayıt dışı ekonominin çığ gibi büyüdüğü; emek sömürsünün arttığı; sermayenin her şeyi özelleştirelim diyerek SSK ve diğer sosyal güvenlik kuruluşlarına göz koyduğu; çalışanların örgütlerinin yok edilmeye çalışıldığı bir dönemde, Antep Ünaldı dokuma işçilerinin bu mücadelesi farklı ve çok anlamlı bir ivme kazanıyor.

Zonguldak Demokrasi Platformu, Ünaldı dokuma işçilerinin mücadelesini önümüzdeki süreçte işçi sınıfının mücadelesine örnek olacağına inanarak Ünaldı işçilerinin haklı taleplerle verdikleri mücadeleyi destekliyor, iktidarın dokuma işçilerine yönelik her türlü baskı, yıldırma ve gözaltına alma uygulamalarını kınıyoruz.

Zonguldak Demokrasi Platformu Adına Baro Başkanı

Ünaldı Direnişçilerine

Ülkemizde yaşanan tüm olumsuzlukların temel kaynağı, yaşamakta olduğumuz ekonomik krizdir. Krizi aşabilmek için toplumun tüm dinamiklerine yoğun bir saldırı kampanyası yürüterek, insanlarımızın bakış ve hassasiyetini krizin toplum üzerindeki etkilenmelerine odaklanmasının önüne geçmek istemektedirler. Ama ne yaparlarsa yapsınlar kapitalizmin doğası gereği krizi aşamayacaklardır. Kapitalizm alternatifini üretmesinin önüne geçmeleri mümkün değildir. İşçi sınıfı kendi bilimine sahip çıkacak; vahşi kapitalizm yerle bir edilecektir. Krizin aşılmasının gerçek önemli nedenlerinden biri de ülke coğrafyasının bir bölümünde on iki yıldır ısrarla sürdürülen haksız ve kirli savaştır. Savaş politikalarındaki bu ısrar yer yer egemenleri de rahatsız etmesine rağmen, barış güçleri kurşunla, dayakla, işkenceyle gözetim altında kayıplarla bastırılmak istenmektedir. İşçi sınıfı kendi ekonomik, demokratik siyasal talepler için verdiği kavgayı barış talebiyle birleştirip güçlendirmek ve geliştirmek zorundadır. Buradan hareketle, Antep'te 20 bin işçinin günlerdir süren direnişi bu açıdan büyük öneme haizdir.

İki binli yıllara ücretli köle olarak girmek istemeyen tekstil işçilerinin iş bırakma ve direniş eylemi sınıf açısından bir dönem başlangıcı olarak algılanmalıdır. Sınıf üzerine ölü toprağı dökmek isteyen egemenlere, bu direnişle attığınız tokada, bundan sonra yapacaklarınızı kendi yaptıklarımız olarak görüyoruz,

Altıncı Bölge sınırları içindeki Mersin, Adana, İskenderun, Ceyhan ili ve ilçeleri ve beldelerinde faaliyet gösteren tüm genel hizmet işçileri olarak bu şanlı direnişinizi selamlıyoruz.

Yaşasın işçilerin birliği

Yaşasın halkların kardeşliği

Disk Genel-İş Sendikası Yönetim Kurulu Adına

Sevgili Arkadaşlarım

On günü aşkın bir süredir Ünaldı tekstil işverenlerinin çağ dışı baskı ve tehditlerine boyun eğmeden temel insanlık haklarını elde edebilmenin kavgasını veren siz Ünaldı işçilerini kutluyorum. Bu başkaldırı işçi sınıfının mücadele tarihine yeni bir sayfa açmakla birlikte, bu ülkede demokrasinin ve örgütlenme özgürlüğünün olduğunu söyleyen yöneticilerin yalan beyanlarının teşhir edilmesi açısından da önem taşımaktadır. Bu başkaldırı bu sistemin tüm kanallarından beslenen Ünaldı işverenin şahsında bu günkü soyguncu, yağmacı ve talancı bir avuç zorbaya karşı işçilerin örgütlü başkaldırısı olması yönüyle de anlamlı ve onurludur. Her türlü hak aramanın önüne cop, panzer ve postallarla çıkan iktidar güçlerinin faşizmin her türlü yöntemlerini kullanarak bastırmaya çalıştığı toplumsal muhalefet ağırları işte böyle, yani sizlerin kendi alanınızdaki örgütlenme direnişi, cezaevlerinde bedenlerini ortaya koyarak başkaldıran tutsaklarımızın cezaevlerinden yükselttikleri sesleri ile canlanıp, gelişerek örülecektir. Ünaldı işvereni bu başkaldırının kendi saltanatına son vereceğini bildiği gibi ülkemizin değişik yörelerinde benzeri taleplerle geliştirilen başkaldırıların örgütlü başkaldırıya kavuştuğu an sınıfsal saltanatlarına da son vereceğini çok iyi bilmektedir. Yıllardır 12 Eylül faşist yasalarından aldıkları güçle, destekle emeğin yarattığı değer ve emekçinin işten atılma korkusuyla oluşturulan suskunluğunun üzerinde siyaset yapıp saltanat sürenler, artık eskisi kadar rahat uyuyamamaktadırlar. işte bu nedenle başlatmış bulduğunuz eyleminiz başarıya ulaşmaya mecburdur. Başkaldırılarda aslolan başlatmakla birlikte başlangıçta var olan örgütlülükle bitirmektir. Çünkü yenilgiyi hazmedemeyecek olan işveren direniş sonrasında bu yenilginin aymazlığına düşecek ve saldırganlaşacaktır. İntikam almaya çalışacaktır. Ona bu fırsatı tanımamak için bu eylem başlangıçtaki örgütlülüğüyle bir tek fire vermeden kendi içinde bölünmeden başarıyla bitmelidir. Ve sizi başarıya taşıyacak asıl güç kendi özgücünüzdür. Kendi içinizde tek bir insan gibi düşünmeli, davranmalı, binlerce insan gibi güçlü olmalısınız. Bizlerin sizlere sunacağımız katkı sınıfsal bir görev olmakla birlikte, tarihi bir yükümlülüktür. Hava-İş Sendikası olarak en kısa zamanda sunacağımız maddi katkının yanı sıra, yine en kısa zamanda sizlerin içinize gelerek moral değerlerinize de katkı sunacağımızı iletmek istiyorum. Ve demokrasiden, insan hak ve özgürlüklerinden yana olan herkesi sizlere katkı vermeye çağırıyorum. Sizlere başarı dilemek istemiyorum. Çünkü siz başarmaya mecbursunuz.

Saygı ve Sevgilerimle

Atılai Ayçin

Hava-İş Genel Başkanı

12.07.1996

Ünaldı Dokuma İşçilerine

Devletin emeğe yönelik şiddet politikası her geçen gün dozunu arttırarak devam etmekte. En ufak hak talebi baskıyla, zorla bastırılmaya çalışılmakta, ancak emekçiler her koşul altında, baskıcı dayatmalara rağmen emeğe sahip çıkmanın onurunu yaşıyor, yaşıyor. Bu vesile ile baskıcı dayatmalara rağmen verdiğiniz mücadele ve boyun eğmezliğinizi selamlıyor, desteğimizi yanınızda hissetmenizi diliyoruz.

Tüm Sağlık-Sen Merkez Yönetim Kurulu

Sayın Başbakan Erbakan

Demokratik İşçi Dernekleri Federasyonu (DİDF) Antep'te tekstil sektöründe çalışan 20 bin işçinin sürdürdüğü grev konusunda bizi bilgilendirdi. Antepli kadın ve erkek işçilerin protestolarını son derece haklı buluyoruz. İşçilerin talepleri özellikle, ILO sözleşmesinin 87. ve 98. maddelerinde belirtilen sendikal örgütlenmeye ve 138. maddesinde belirtilen çocuk ve gençlerin çalıştırılmasına ilişkin konularda odaklanıyor. Bu konuya dikkatinizi çekerek gözaltına alınan kadın ve erkek işçilerin derhal serbest bırakılmalarını ve uluslararası çalışma normlarının Türkiye'deki tekstil ve giyim sanayinde artık geçerli kılınması için çabalamanızı istiyoruz. Saygılarımla

Sevgili arkadaşlar;

Almanya'da bulunan Demokratik İşçi Dernekleri Federasyonu (DİDF) tarafından, greviniz hakkında haberdar olduk. Almanya Tekstil ve Giyim Sendikası (GTB) adına size dayanışma duygularımızı yolluyoruz. GTB on yıllardır, uluslararası tekstil, giyim ve deri işletme sendikalarıyla birlikte en temel insan hakları için mücadele ediyor. Bu nedenle, ILO sözleşmesinin sendikal örgütlenmeye ilişkin 87. ve 98. maddelerinin ve çocuk ve gençlerin çalışmasına ilişkin 138. maddesinin uygulanması taleplerinizi sonuna kadar destekliyoruz. Bu arada Türkiye hükümetine bir faks göndererek tüm gözaltına alınan arkadaşlarımızın derhal serbest bırakılmasını talep ettik. Mücadelenizde başarılar diliyoruz ve dayanışma duygularımızı yolluyoruz.

Willi Arens

Almanya Tekstil ve Giyim Sendikası Başkanı ve

Avrupa Tekstil İşçileri Birliği Başkanı ve Sözcüsü

Alzenau Firma Mahle işyeri temsilciliği olarak kesinlikle zorunlu olan greviniz ile dayanışma içinde olduğumuzu bildirir, güç ve dayanıklılık ve her şeyden önce başarılar dileriz. Almanya ile ekonomik ve askerî sıkı ilişkiler içerisinde olan bir ülkede ilkel kapitalizmin şartlarında, insanlık dışı ve sosyal olmayan koşulların mevcut olmasından utanç duyuyoruz. Talepleriniz olan sendikalaşma hakkı, çocukların çalıştırılmasının yasaklanması, yeterli asgari ücretin uygulanması, çalışma şartlarının iyileştirilmesi bizim de mücadele ile kazandığımız taleplerdir. İlkel kapitalizme karşı mücadele etmeye değer. Hepinize bol şans diliyoruz.

Firma Mahle GmbH İşyeri Temsilciliği

Antep'in Mücadeleci İşçileri

Bir aya yakın bir süredir sürdürdüğünüz haklı mücadeleniz, bizleri de derinden heyecanlandırdı, sevindirdi. Haklarınız için, insanca bir yaşam hakkı elde etmek için ileri sürdüğünüz 3S (sigorta, sekiz saat ve sendika hakkı) talepleriniz kadar insani bir talep olamaz elbette. Ama patronlar ve onların düzenleri, sözcüleri hâlâ sizleri karalamaya, mücadelenizi haksız çıkartmaya çabalıyorlar. Mücadelenizle ispat ettiniz ki boşuna bir çaba içindeler.

Dokuma sektöründeki 20 bine yakın kardeşlerinizle kurduğunuz birlik ve dayanışma övgüye ve saygıya değer doğrusu. Mücadeleniz, birliğiniz ve dayanışmanız karşısında, saygımızı, sevgimizi sunuyoruz. Bu mücadeleyi başarıyla sürdüreceğinizden ve sonuca ulaşacağınızdan ise eminiz. Sizleri mücadelenizden koparmak, vazgeçirmek, birlik ve dayanışmanızı bozmak için patronların ve onların valilerinin, polislerinin hangi oyunlarla ve dalaverelerle çabaladıklarını nefretle izliyoruz. Bu yetmediğinde hangi tehdit, baskı ve gözdağı ile hatta işkence tehditleri ile geldiklerini de izliyoruz.

Burada Hollanda'da sizlerden binlerce kilometre uzaktayız ama emeğin, emekçilerin soluğu olan Evrensel aracılığıyla sizleri her gün takip ediyoruz. Patronların ve medyalarının çamur atmaları ve tehdit etmeleri bizleri de öfkeliyor. Yüreğimiz sizinle. Bugüne kadar başarı ile getirdiğiniz haklı mücadelenize yönelik her türlü saldırı karşısında, biz de maddi ve manevi bütün gücümüzle sizlerin yanında olacağız. Baskılardan kararmış Türkiye'mizde, emekçi halkımızın, işçilerin yüz akısınız. Mücadelenizin boğulması ve ezilmesi çabaları karşısında sessiz kalmayacağımızı bilmenizi isteriz. Sizlerin ve derneğinizin mücadelesini, kendi mücadelemiz olarak görerek, sizlerle dayanışma ve destekleme mücadelesinde biz de varız.

26 gününü başarı ile tamamlayan haklı mücadelenizi bir kez daha kutluyor derneğinizi ve bütün mücadeleci işçileri selamlıyoruz.

Hollanda / DİDF Yönetim Kurulu

26 Temmuz 1996 Amsterdam

Sevgili İşçi Arkadaşlarımız (Meslektaşlarımız)

Alman Sendikalar Birliği (DGB) adına sizlerle dayanışma içinde olduğumuzu temin ediyorum. Başlattığınız grev ile ülkenizde ILO anlaşmasının 87. 98. ve 138. maddelerinde belirtilen, çalışan çocuklardaki ve gençlerdeki yaş sınırlamasının uygulanması ve sendikalaşma gibi doğal insan haklarının gerçekleşmesini talep ediyorsunuz.

Alman Sendikalar Birliği de dünya genelinde ILO anlaşmasının uygulanması için mücadele ediyor. Bu yüzden sizlerin bu mücadelenizin başarı ile bitmesini arzu ediyoruz. Türk hükümetine bütün tutuklananların derhal serbest bırakılması için bir çağrı yapacağız.

Dayanışma selamları ile...

Alman Sendikalar Birliği (DGB)

27.07.1996

Emek Partisi Genel Merkezi

Mücadeleci Ünalldı İşçileri;

Bir ay boyunca her tür baskıya, provokasyona karşı kararlı direnişiniz işçi sınıfı mücadelesine taze bir güç kattı.

Direnişiniz boyunca yüreği sizinle birlikte çarpan İstanbul'da, Bursa'da, İzmir'de, Ankara'da, Adana'da sendikasız, sigortasız, kölece çalışma koşullarına boyun eğdirilmeye çalışılan yüz binlerce işçi sizin başarınızı da kendi başarıları olarak gördüler.

Onlar artık patronların dayattığı kölelik koşullarına karşı kendilerini çaresiz hissetmiyorlar. Ne yapacaklarını biliyorlar.

Dokuma işlerinin bu direnişi yalnızca ülkenin çeşitli atölyelerinde çalışan işçilere değil, özelleştirmeye, sendikasızlaştırmaya, işten atmalara karşı mücadele eden yüz binlerce işçiye, emekçiye izlemeleri gereken yolu gösterdi.

Sermayenin hemen her alanda işçi ve emekçilerin kazanımlarına saldırdığı bir ortamda, Ünalldı dokuma işçileri işçi ve emekçilere, sermayenin emekçi sınıflara saldırısına karşı ne yapmaları gerektiğini öğretti.

Bilmelisiniz ki Emek Partisi gücünü, işçilerin-emekçilerin, tüm ezilenlerin sermayeye karşı mücadele azminden alıyor.

Son on yılın mücadele deneyimi içinde yoğrulan işçi ve emekçilerin bir araya gelerek örgütlemeye çalıştıkları direnişiniz sürecinde olduğu gibi, Emek Partisi bundan sonraki süreçte de yanınızda olacaktır.

Yaşasın işçilerin Birliği!

Yaşasın Ünalldı Direnişi!

Emek Partisi Genel Başkanı

31/Temmuz/1996

Mücadeleci Ünladı işçileri;

Bir ay boyunca her tür baskıya, provokasyona karşı kararlı direnişiniz işçi sınıfı mücadelesine taze bir güç kattı.

Direnişiniz boyunca yüreği sizinle birlikte çarpan İstanbul'da, Bursa'da, İzmirde, Ankara'da, Adana'da sendikasız, sigortasız, kölece çalışma koşullarına boyun eğdirilmeye çalışan yüzbinlerce işçi sizin başarınızda kendi başarıları olarak gördüler.

Onlar artık patronların dayattığı kötü koşullarına karşı kendilerini çaresiz hissetmiyorlar. Ne yapacaklarını biliyorlar.

Dokuma işçilerinin bu yiğit direnişi yalnızca ülkenin çeşitli atölyelerinde çalışan işçilere değil özelleştirmeye, sendikasızlaştırmaya, işten atmalara karşı mücadele eden yüzbinlerce işçiye, emekçiye izlemeleri gereken yolu gösterdi.

Sermayenin hemen her alanda işçi ve emekçilerin kazanımlarına saldırıldığı bir ortamda Ünladı dokuma işçileri emekçilerin sermaye karşısındaki direnici olduğu gibi işçi ve emekçilere sermayenin emekçi sınıflara saldırısına karşı ne yapmaları gerektiğini öğretti.

Bilmelisiniz ki Emek Partisi gücünü, işçilerin, emekçilerin, tüm ezilenlerin sermayeye karşı mücadele azminden alıyor.

Son on yılın mücadele deneyimi içinde yoğrulan işçi ve emekçilerin bir araya gelerek örgütlemeye çalıştıkları Emek Partisi direnişiniz süresinde olduğu gibi bundan sonraki süreçte de yanınızda olacaktır.

**Yaşasın İşçilerin Birliği
Yaşasın Ünladı Direnişi**

**Emek Partisi
Genel Başkanı
Levent Tüzel**

DİDF

Demokratik İşçi Dernekleri Federasyonu

Federatie van Democratische Verenigingen van Arbeiders uit Turkije in Nederland

ANTEP'İN MÜCADELECI İŞÇİLERİ

Bir aya yakındır sürdürdüğünüz haklı mücadeleniz, bizi de derinden heyecanlandırdı, sevindirdi. Haklarınız için, insanca bir yaşam hakkı elde etmek için ileri sürdüğünüz 3 x S (sigorta, sekiz saat ve sendika hakkı) talepleriniz kadar insani bir talep olamaz elbette. Ama patronlar ve onların düzenleri, sözcüleri hala sizleri karalamaya, mücadelenizi haksız çıkartmaya çalışıyorlar. Mücadelenizle lıpat ettiniz ki boşuna bir çaba içindeler.

Dokuma sektöründeki 20.000'e yakın kardeşlerinize kurduğunuz birlik ve dayanışma övgüye ve saygıya değer doğrusu. Mücadeleniz, birliğiniz ve dayanışmanız karşısında, biz de saygımızı, sevgimizi sunuyoruz. Bu mücadeleyi başarıyla sürdüreceğinizden ve sonuca ulaşacağınızdan ise eminiz. Sizleri mücadelenizden koparmak, vazgeçirmek, birlik ve dayanışmanızı bozmak için patronların ve onların valilerinin, polislerinin hangi oyunlar ve dalaverelerle çabaladıklarını nefretle izliyoruz. Bu yetmediklerinde hangi tehdit, baskı ve gözdağı ile, hatta işkence tehditleri ile gıdıklarınızı da izliyoruz.

Burada, Hollanda'da, sizlerden binlerce km. uzaktayız ama emeğin, emekçilerin sesi soluğu olan E-mensel aracılığıyla, sizleri hergün takip ediyoruz. Patronların ve mediyalarının çamur atmaları ve tehditleri bizleri de öfkeliyor.

Emeğiniz sizinle Bugün kadar başarı ile getirdiğiniz haklı mücadelenize birlik her türlü saldırı karşısında, biz de, maddi ve manevi bütün gücümüzle sizin yanınızda. Baskılarda kararlı Türkiye'mizde, emekçi halkımızın, işçilerin yüzü sizdir. Mücadelenizin boğulması ve ezilmesi çabaları karşısında sessiz kalmayacağımızı, bilmenizi isteriz. Sizlerin ve derneğinizin mücadelesini, kendi mücadelemiz olarak görerek, sizlerle dayanışma ve destekleme mücadelesinde biz de varız.

26. gününü de başarı ile tamamlayan haklı mücadelenizi bir kez daha kutluyor ve emeğinizi ve bütün mücadeleci işçileri selamlıyoruz.

HOLLANDA/DİDF Yönetim Kurulu

26 Temmuz 1996, Amsterdam

Ünaldı Direnişine Dair Yazılanlar

Politika

Ünaldı Dokuma İşçileri ile Dayanışma

Üç gündür Gaziantep dokuma işçileri hak alma eyleminde. İplik tozları ve tezgâh sesleri dindi üç gündür. Çalışan birkaç işyerindeki işçiler de üretimi durdurup kardeşlerinin yanında onurlu yerlerini aldılar. Dokuma işçisi; cefakârlığın ve nasırlaşan ellerinin bedelini istiyor. Gün, güneş görmeyen karanlık dehlizlerde tüketilen ömrün bedavalığına dur demek için, çocuk yaşta Ünaldı'ya sürülen gencecik beynin ve bedeninin bir dokuma tezgâhı parçasına dönüşmesinin bedelini istiyor. Dokuma işçileri, işyerleri değişse de, köleliğin değişmediği, sendika ve sigortanın olmadığı, iş kazalarında parmağını kolunu kaybedenlerin, dahası yaşamını yitirenlerin ağlayıp, üzülmekten gayri bir şey yapamadıkları koşulları değiştirmek için üretimi durdurdular.

Küçük ve ilkel üretimden modern tezgâhlara kadar binlerce dokuma tezgâhının bulunduğu Ünaldı, halı üretimi bakımından dünya sıralamalarında önemli bir yer tutuyor. Sadece iç ihtiyacın tamamını belirlemekle kalmayıp, ihracatta da önemli bir rol oynuyor. Çok kısa sürede palazlanan, tezgâh sayısını arttıran ve modern düzeye çıkaran, işverenlerin esas kaynağı, işçilerin köleliğidir. Bu durum yıllardan bu yana devam etmektedir. İşyerlerinin dağınıklığı, işverenin tüm üretim tezgâhlarını bir yerde toplamaktan kaçınması ile beraber, makinist, kalfa, çağcı, çırak ayrımının işveren tarafından işçilerin birliğini parçalamak için kullanılması ve işçilerin örgütsüz ve sendikasız oluşu; Ünaldı bölgesini, sermaye için gül bahçesi, işçiler için ise ömür törpüsü haline getirdi. Organize sanayi bölgesindeki orta büyüklükteki fabrikalarda da aynı durumu sürdürmek isteyen işverenler, işçilerin birliğinden ve sendikalaşmalarından korktukları kadar hiçbir şeyden korkmadılar. İşçiler, işverenler için bir gün bile üretimin durmasının maliyetini ve üretimden gelen güçlerinin önemini hiçbir dönem bu kadar iyi kavramamıştı. Yine işçiler arasındaki birlik ve güven hiçbir dönem bu kadar sağlam olmamıştı.

Dokuma işçilerinin örgütlenme hak ve özgürlük mücadelesi 1975 yılından bu yana sürüyor. 1975 yılında kurulan GADİŞDER'in (Gaziantep Dokuma İşçileri Derneği) dokuma işçilerinin mücadelesinde önemli bir yeri var. Bugün işçiler o günlerde yakaladıkları moral ve birlikteliği kendi eserleri olarak güvenle ve övünerek anmaktalar. 1976 yılında "Eşek Duran'ın Yeri" olarak bilinen işyerindeki direniş, yirmi işçinin direnişi olarak ve lokal gelişmesine rağmen taleplerini kabul ettirmişti.

Ancak daha sonra bu işçiler işten atılmışlardı. 1977 ve 1979 yıllarında ekonomik ve sosyal hak mücadelelerini ülkedeki baskı ve saldırılarla da birleştirerek direnişe geçen işçiler, durumlarını kısmen düzeltmeyi başarmışlardı. Bugün artık yılların süzölmüş deneyleri ve işçilerin üretim ilişkileri ve mücadeleleri sonucu ortaya çıkardıkları yeni bir dernekleri var. Dernek geçen yıl işveren temsilcileri ile sözleşme yapmayı başarmış güçlü birlik ve eylem süreci üzerinden yükseldi. İşçiler, yıllardır kendilerini "sağcı-solcu" olarak parçalayanların oyununu kavramış durumda. Din, dil ayrımı yapılmadan kanları emilen sınıf kardeşleri olarak, tecrübelerinin verdiği güvenle sürdürüyorlar direnişlerini. İşverenler ve odaları, baskı yaratarak işçilerin birliğini bozmayı ve dağıtmayı hedefliyor.

8-10 işçinin bir araya gelmesinden rahatsız oluyorlar. Kahveha-nelere yasak getiriyorlar. Haklarını almak için iş bırakmanın başarıya ulaşmasında işçilerin tek birlik ve örgütlenme aracı olan dernekleri

ile işçiler arasına nifak tohumları ekilmek isteniyor. Ama işçiler, sermayenin saldırılarını ve devletin sermayenin elinde oluşunu artık eskisinden çok daha iyi biliyor. Emeğe ve emeğin örgütlenmesine yönelik saldırı ve yıkıcılığın sömürünün devamı amacı taşıdığı açıktır. Örtülü-Mercüme hükümetinin diğer hükümetlerden farklı olmayan ekonomik ve siyasi saldırılarına karşı işçi ve emekçilerin ülke düzeyinde izleyecekleri yol, dokumacı işçi kardeşlerinin izlediği yol olmalı ve dayanışma eylemleriyle bütünleştirilmelidir. Dokuma işçileri de birlik ve örgütlenmeyi dernekler düzeyinden mücadelenin ihtiyacı ve asıl araçlarından olan sendikalar düzeyine yükseltmelidir.

3 Temmuz 1996 Evrensel

İzlenim

Dokuma İşçisi Parmaksız Olur!

Ünaldı dokuma tezgâhları işçilerde izler bırakır. Tırnaklarından anlarsınız onları... Ellerinden ve parmaklarından tanırırsınız. Dokuma tezgâhlarının ilmek ilmek ördüğü halılardan ipliğe damlayan alın terine işçi kanı da karışır. Mekik diş kırar, fırlayan parça kafa... Kafes yapılmadığından işçinin dişlerini kırar fırlayan parça... Dokuma işçilerinin yüzde onu parmaksızdır.

Tırnağı ile beraber parmak ucunu yitirmek çok olağan görülür. Bir işçi toplantısında mutlaka parmağını yitiren işçiler görürsünüz. “Bu bizim nişanımız” diyor bir işçi, kesik parmağını gösterirken. İşçiler bu kadar güçlü ve bir anda üretimi durduran eylemi ilk defa gerçekleştirmenin coşkusu ile, “Bundan sonra bari kesilen parmaklarımız olmasın, önlem alınsın, kârlarından biraz fedakârlık yapsınlar” diyorlar. Bu direnişe larkçılar, jütçüler ve diğer yan sektör işçileri de katıldı. 1993’te yapılan direnişte yer almamanın ezikliğini üzerlerinden atan bu yan sektör işçilerinden Bayram; “Şimdi yirmi bine yakın oldu direnişteki işçi, ama bizden yeterince söz edilmiyor. Bizim direnişteki önemimiz anlatılmıyor” diye dert yanıyor. Şeertler^[22] (çıraklar) haksızlıklardan ve sömürüden örnekler vererek söz ediyorlar. Muhammed “ilkokul üçten beri çalışıyorum. Sabah 7’den akşam 7’ye kadar çalışıyorum. Ama eğer yapılacak iş varsa bu akşam 9’a kadar sürer. Aldığım haftalık iki milyon dolayında” diyor. Söze yaşlı bir işçi giriyor. Şerif usta, “Eskiden dokumacılara düşünmeden kız verirlerdi. Ama şimdi değişti” diyor. Şeertlerden biri gülererek söze karışıyor; “Desene Muhammed bekâr kaldı!” Ama Muhammed kendinden emin konuşuyor:

“Ben ayarlarım oğlum, siz başınızın çaresine bakın!”

Şeertlerden Nevroz ise basına bir atıfta bulunarak, “Musa ile Sarah’nın aşkını aylarca veren basın, bizim mücadelemize ses bile çıkarmıyor” diye konuşuyor. İşçilerde moral yüksek, sendika ve sigorta hakkını alacaklarına güvenleri tam. Bugün 20 bine yakın işçi üretimi durdurmuş durumda. 10 bin işçiyle başlayan direnişin ertesinde çalışan bazı işyerlerinde de üretim durdu. Yan sektörde işlenecek iş olmayışından dolayı gün geçtikçe sektör işçinin gücü hissediliyor. Antep’te yel işçiden yana esiyor.

5 Temmuz 1996 Evrensel

Şirin Sümer

Elini Dokuma Tezgâhı Aldı Yüreği Direnişte

GAZİANTEP - Mustafa Binnaz, 16 yaşında. Gaziantep Dokuma Sanayi Sitesi’nde altı yıldır çalışıyor. İlkokulu bitirir bitirmez karşısında buldu kendisini, dokuma tezgâhının. Korktu. Yiyip yutacak bir canavarın karşısındaydı sanki. Elleri, kolları, en korkuncu da keskin dişleri olan bir canavarın.

Okulda dağları, nehirleri öğrenmiş ama tezgâhın başında nasıl durulur kimse anlatmamıştı. “Al bayrağa” rengini verenin “şehitlerin kızıl kanı” olduğunu söylemişti öğretmeni. Halılara kırmızı rengini verenin işçilerin kanı olduğunu ise sonradan öğrenecekti. Parmaklarını halı tezgâhının dişlileri arasında bıraktığında.

Mustafa'nın eli kalem tutacak yaşta, parmaklarını dokuma tezgâhı aldı. O da, diğer yaşlıları gibi dokuma sanayinde sendikasız, sigortasız, izinsiz çalışıyordu. Gözünü tezgâhtan ayırmamasını öğretmişlerdi, ip koparsa. ustasını uyaracak, ipliklerin yol açtığı pamuklanmayı temizleyecekti. Makineyi durdurmadan, o canavar bütün hızıyla çalışırken, temizleyecek, yağlayacaktı. Günde kimi zaman 19 saat, gözünü hiç kırpmadan...

Dişliler Kaptı

Yine bir gün, akşam yedide başladı işe. Dokuma işçilerinin o büyük direnişi başlamadan üç gün önce. Yaklaşık üç saat sonra sağ eli onu hayat mücadelesinde yalnız bırakacaktı. Bir anlık dalgınlık, sokağın çağıran sesi ya da uykunun ninnisi, nasıl olduysa oldu, sağ elinin parmaklarını halı tezgâhının dişlileri kaptı. Dört parmağı kaldı dişlilerde, kıyma makinesine girmiş gibi ezildiler. Artık dokumada çalışamayacaktı. Sigortasızdı ve beş kişilik ailesine bakan iki kişiden biriydi.

Kazadan sonra bir polis gelerek kâğıt imzalatmıştı Mustafa'ya. Göstermemişti kâğıtta ne yazdığını. Diğer deneyimli işçiler kâğıtta büyük olasılıkla, Mustafa'nın ağzından “Kaza benim suçumdu” yazdığını söylüyorlar. Mustafa şimdi hastanede.

Ümidi yok ama işverenin kendisine maaş bağlamasını istiyor ve ekliyor: “Artık tek elim var, eğer sigortam olsaydı fiilen emekliye ayrılırdım. Ama yok. İşveren maaş bağlamayı kabul etmezse tazminat davası açacağım.”

Yarınımız İçin

Mustafa, hastanede sağ elinin yokluğuna alışmaya çalışırken, arkadaşları, grevci işçiler, bütün Mustafalar için başlattıkları direnişi kararlılıkla sürdürüyorlar.

Mustafa, parmaklarını tezgâhta bıraktı ama aklı ve yüreği direnişteki arkadaşlarında.

7 Temmuz 1996 Evrensel

Editörden

Evrensel ve Emek Partisi Farkı

Gaziantep denilince, gazetecilerin, aydınların, parti liderlerinin aklına Şahin Bey, Karayılan, Antep'in kurtuluş destanı üzerine hamaset yapmak ya da leziz tatlılar ve öteki Antep yiyecekleri üstünde gevezelikler gelir. Belki bunlar da Antep'in gerçekleridir ama, geçmişe ait gerçekleridir. Oysa bir haftadır Antep'te, Antep'in geleceğini temsil eden bir güç, kendisini açıkça ortaya koymuş, şimdilik daha iyi çalışma ve yaşama koşulları, iş güvencesi, kendisinin patronlar tarafından tanınması için, işi, ekmeği ve onuru için direniyor. Sendikasız, sigortasız, her türden sosyal haktan yoksun olarak çeşitli fabrikalarda, günde 12-14 saat çalışmaya zorlanan dokuma işçileri, örgütlendikleri Gaziantep Dokuma İşçileri Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği etrafında kenetlenip hak mücadelesi veriyorlar. Direnişin üçüncü gününden itibaren, direnişteki işyerleriyle bağlantılı çalışan bir 10 bin kadar işçi daha “zorunlu” olarak direnişçilere destek vermeye başladı.

Gelişmeleri yakından izleyenler, bu direnişin Gaziantep'te bugüne kadar gerçekleşen en kitlesel eylem olduğunda hemfikir. Ama, sanki Gaziantep'te her gün 10 bin işçi direnişe giriyormuş gibi, ne gazeteler, ne de irili ufaklı TV kanalları bu 10 bin işçinin direnişine bir cümleyle haberlerinde yer verme zahmetinde bulunmadılar. Sadece gazeteler de değil, emekten yana olduğunu iddia eden partiler, Türk-İş, DİSK, Hak-İş gibi sendika konfederasyonları da (Yerel tekstil ve TEKSİF şubeleri direnişi desteklediklerini açıkladı) 10 bin işçinin bir haftadır süren direnişi karşısında tam bir ölüm sessizliği içindeler.

Kuşun kanadından haber alan medyanın 10 bin işçinin direnişinden haberi olmaması elbette düşünülemez. Ya da ‘emekten yana’ olduğunu iddia eden ve demeç vermek için hiçbir fırsatı kaçırmayan partilerin galiba “medyatik” olmadığı için 10 bin dokuma işçisinin eylemini gündemlerine alma zahmetinde bulunmamaları habersizlikten değildir.

Bugün dokuma işçilerinin bu büyük direnişiyle ilgilenen iki mihrak var. İki mihraktan biri: Antepli patronlar, polis ve patronların sözcülüğüne soyunmuş “yerel gazeteler”. Bunlar tam bir işbirliği içinde, direnişe önderlik eden işçileri “teröristlikle” suçlayarak işçiler arasında bölücü bir faaliyet yürütmeye çalışıyorlar.

Direnişle ilgilenen ikinci mihrak ise; Antepli işçiler, ilericiler ve Emek Partisi. Direnişin başarısı için ellerinden geleni yapıyorlar. Tabii ki Evrensel de bu cephede yerini alarak, başından beri direnişi, nedenlerini kamuoyuna duyurmak, polis ve patronların sinsi çabalarını teşhir etmek için var gücüyle çalışıyor.

Antep'in dokuma işçileri sadece sınıfın dostlarıyla düşmanlarını ayırtırmıyor; piyasa solculuğu ile işçi emekçi mücadelesinin gerçekleri arasındaki farkı da ortaya koyuyor. Evrensel, neden kendisini “sol” bir gazete değil de işçi-emekçi gazetesi olarak tarif ediyor ya da Emek Partisi neden “solculuk”tan kopan ve emek eksenli bir programla kendisini tüm diğer partilerden ayırıyor; Antep'in dokuma işçileri eylemi karşısında tutumla bu fark iyice açığa çıktı.

İyi haftalar dileği ile...

İzlenim

Dokuma İşçisi ‘Üç S’ İstiyor

Sigorta, sekiz saat ve sendika. Bu talepler, işçilerin kararlı birliğini sağladı. Direnişle geçen her gün, işçiler arasındaki güveni artırmakla kalmıyor, düzenin karakterini de kavratıyor. Bir işçi, “Ben, eskiden bizim işyerinde arkadaşlara, düzen bozuk bir otobüs, şoförü kim olursa olsun, partiler çare değil, otobüsü değiştirmek lazım” dediğim zaman arkadaşların bazıları kızıyordu. Artık direksiyona hoca (Erbakan) da geçti. Bu son şoför. İyi oldu. Bundan sonra sıra işçide” diyor.

Antep’te hava sıcak, evlerde oturulacak gibi değil. İşçiler akşamları “damlarda” oturuyorlar. Boğucu sıcaktan bir nebze kurtulmak istiyorlar. Sohbetler hep direnişle ilgili. İşçiler, hafızalarını yokluyor, eski direniş sayfalarını karıştırıyoruz. Genç işçiler, pür dikkat dinliyor ve bir genç işçi övünerek, “Artık biz gençler bu işe el attık. Daha durmayız. Biz köle miyiz? Hak ve özgürlük direnerek elde edilir” diyor. Bir genç de, “Üç S”ye bir “S” daha eklemeliyiz diyor ve ekliyor: “Sonuna kadar...”

Dokuma işçilerinin derneği arı kovanı gibi. 50-70 metrekare arası bir salon ve günde binlerce işçi girip çıkıyor. Evrensel gazetesi elden ele dolaşıyor. Çıkan yazılar yüksek sesle okunuyor. Her iş kolektif olarak bilince çıkarılıyor, işçilerin tutumu, dayanışma amacıyla gelenler: Büyülüyor, coşturuyor... Antep’te gözler, kulaklar tüm dikkatleriyle dokuma işçilerinin üzerinde. Emek Partisi işçilerin partisi olarak ama tam olağanlığı ile telaffuz ediliyor. İşçiler örgütlü. Birlikle haklarını alabileceklerini her gün daha iyi kavlıyorlar. Kendi düzenlerini de, ancak partileriyle kurabileceklerini de kavrayacaklar.

10 Temmuz 1996 Evrensel

Okur Mektubu

Ünaldı

İlk kez ayağını Ünaldı kahvelerinden içeri atan biri, içerideki insanların sıcaklığını, içtenliğini, kendi aralarındaki sıcak ilişkileri, kendine has şiveleriyle yapılan sohbetlerin farkına varmaz. Soğuk görünür her şey ona. Ama bu uzun sürmez, eğer bir dost edinmek isterse... Fazla değil, yanaşırsın bir masaya, birine saati sorarsınız, ya da sigaranızı yakmak için ateşi bir araç olarak kullanırsanız; ardı sıra içten ve samimi birkaç lafın belini kırarsınız, yabancı değil dost olduğunuzu ima etmek için. Belki o an tezgâhın başına geçmeleri gerektiği için zamanları yoktur, sizinle sohbet etmeye. Lakin gördükleri yüzü bir daha unutmazlar. Karayılan'ın diyarıdır. Mertlikleriyle ünlüdürler, bunun için ihanet edenleri sevmezler.

Değil sofralarında iki çeşit yemeği görmek, günde üç öğün yemeği bile zor bulur, yoksulluklarına rağmen sofralarındaki bir parça ekmeği paylaşmaktan onur duyarlar. Öğlen yemekleri ya ekmek arası haşlanmış nohut ya pirinç pilavı ya da kızarmış patates dürümüdür, Ünaldı işçisinin. “Cartlak kebab” çoğunlukla lükstür... Birçoğu ilkokula kadar okumuş, ama toplumsal yapıdaki yerlerini bilecek kadar aydınlardır. Neyi istediklerini biliyorlar, yeter ki kendi geleceklerini ellerine alabilecek araç onların durağına uğrasın. Hangi aracın sağlam ve doğru yoldan gittiğini, hangi aracın onları yolda bırakmayacağını görür görmez anlarlar. Öyle olmasaydı bir çağrıyla 15 bin olup sokakları zapteder miydi? Hem de devletin kolluk kuvvetleriyle çatışmayı göze alarak; öyle olmasaydı, parti militanları semtlerinde dağıtım yaparken ellerine aldıkları bildirileri okuduktan sonra, kâh sokak başlarını tutarak korumacılık, kâh dağıtımcılık yapmak isterler miydi? O ana kadar kimi kendini RP’de, kimi ülkü ocaklarında, kimi bir başka yerde ifade etmeye çalışmıştı, dağıtımcılar ve “koruma”lar. Tıpkı, elinde üç hilalli anahtarlığını sallayarak başkanını evine yemeğe davet eden genç gibi. Şimdi partileriyle buluştular, kendilerinden ve kendilerinin olan güzel şeyleri paylaşacak ne varsa paylaşmak için emeğin iktidarında, emeğin partisiyle!

Ünaldı dokuma işçileri on gündür iş ekmek ve özgürlük mücadelesi veriyor, partisiyle. Hem de uluslararası sermayenin işçi sınıfına karşı sosyal, siyasal ve ekonomik bazda uluslararası bir saldırı dalgasını yoğunlaştırdığı bir dönemde. Hal böyle olunca Ünaldı direnişinin anlamı daha bir önem kazanmaktadır. Bunun içindir ki, Evrensel gazetesinin dışındaki “basın”, Ünaldı direnişine sessiz kalmaktadır. Öyle ya sırası mıydı şimdi, tam da SSK’nın tasfiyesinin gündemde olduğu bir dönemde sigortalı olmayı istemek; sırası mıydı şimdi, tam da ne güzel esnek çalışmanın oturtulup, bu sayede sendikaların işlevsiz hale getirileceği bir dönemde, sendika, çalışma koşullarının düzeltilmesi ve 8 saatlik işgünü istemek! Ya yaptığınız ve istekleriniz OSTİM, Merter ve diğer yerlere de sıçrarsa, ya sınıf dayanışması gelişirse! İşte patronları korkutan da budur. Bunun için üç maymunu oynuyor. Onlar bir şeyden daha çok korkuyorlar; sınıfın, öncüsüyle bütünleşmesinden! Kurmaysız bir ordunun savaşı kazanamayacağını bildikleri gibi partisiz bir işçi sınıfının gerçek amacına ulaşamayacağını da bilmektedirler. Partili mücadele sermayenin korkulu rüyasıdır. Öyle olmasaydı 3 ay gibi bir süre içinde kapatma davası açarlar mıydı!?

Evet. Ünaldı’da on günü aşkın bir zamandır makineler durmuş, “direniş” var!

Her direnişte parti.

Ünaldı, yalnız nasıl direnilmesi gerektiğini değil, geleceğin hangi ellerde işlendiğini de öğretiyor, gelecek kaygısı olanların yönlerini nereye dönmesi gerektiğini de...

Ünaldı dokuma işçilerinin direnişinin zaferi için, haydi dayanışmaya!

13 Temmuz 1996 Evrensel

İzlenim

Tezgâhı Olanlar Olmayanlar

Tezgâh kavramının birçok olay ve olguyu anlamak bakımından anahtar niteliğe sahip olduğu söylenebilir. En genel anlamıyla var olan sistemin kendisi bir tezgâh. Dokumacılık için ise daha özel bir anlamı var bu kavramın. Dokuma tezgâhına sahip olan işverenle, o tezgâhın bir parçası gibi çalışan dokumacı arasındaki uçurumun derinliği, ikisi arasındaki sınıf çelişkisinin boyutlarını da gösterir. Dokumacı çırakları bunları anlatırken “tezgâh sahipleri son model arabalarla işe gelir. Öğle yemeklerini çarşıdaki kebabçıda yerler. Günde 12 saat çalışan ve 1.5 milyon haftalık alan bizler de sokak dürümcüsünden yiyebiliriz en fazla. Ucuzdur dürüm; 25 bin lira.”

Türkiye’deki halı üretiminin %80’i onların parmaklarının arasından çıkar. Her ilmiğinde uykusuzlukları saklıdır. Antep’ teki sömürünün boyutu Türkiye sermayesine, uluslararası alanda halıcılığın kralı olarak bilinen Belçika ile boy ölçüşebilme “onurunu” tanımıştır. Türkiye sermayesinin “onuru” her gün Antep’te devlet hastanesini dolduran, parmağını tezgâha kaptırmış dokumacının sırtındadır. Haftada altı gün, günde on iki saat, 60 kiloluk bobini çocuk omuzları ile yüklenen çocukların sırtındadır. Direnişin 12. gününe giren dokumacı, hayatın kendi parmakları arasında olduğunun farkında şimdi. Göz bebeklerinde kararlılıktan başka bir şey okunmayan dokumacının... Sohbetimiz sırasında 30 yaşlarında bir dokumacı şöyle diyor: “Biz sadece 20 bin kişi değiliz. Buradaki iplik fabrikalarında 80 bin işçi daha çalışıyor. Ürettikleri iplik, biz işlemedikten sonra neye yarar? Biz en az 100 bin kişiyiz.” Bir işçi yanımıza yaklaştı ve hangi gazeteden olduğumuzu sordu. “Evrensel” deyince elimize yazdığı bir şiiri tutuşturdu. Adını sorduk, “Ali” dedi. “Soyadın?” “Şalvarlı Ali yaz”. Şalvarlı Ali’nin elimize sıkıştırdığı kâğıtta şunlar yazıyordu:

“Kararlıyız haklıdır davamız

Sabah kalkarız bir ekmekti umudumuz

Öyle büyük ki sarılmaz yaramız

Hani ekmek paramız, sigortamız.

İnsan değil mi, Türkiye binlerce dokumacıyız,

Doğru konuştun mu hesap soruyorlar

Bakın sendikasız, sigortasız dokumacılar uyanıyorlar

İşçinin dostu işçidir işçi onlar

Yerel televizyonlardaki bunca yalanlar

Anlarsa beni doğruyu gerçeği yazanlar anlar

Hayran kaldık sizin desteğinize

Gerçek yazarak gurur verdiniz bize

Korkmasam 10 bin işçi adına teşekkür ederim size

şirin Sümer

şimdi Konuşmayı Öğreniyorlar

GAZİANTEP-Ne dersiniz, bir çocukla karşılaştığınızda, adını ve yaşını sorduktan sonra? “Büyüyünce ne olmak istiyorsun?” Çocukluğunu unutmuş büyüklerin, çocuklarla ilişki kurarken seçtikleri en beceriksizce yoldur bu. Çocuk için de bir o kadar bıktırıcı. Çünkü ilk gençlik çağına kadar, aralıksız sorulur.

Ama, onlara, dokuma işçisi çocuklara soramazsınız. Onlar tezgâh başında büyüyecekler, tezgâhın ninnisiyle uyuyacaklar. “Benim çocuğum da benim gibi köle olacak. Böyle olmasın diye direnişteyim” diyordu bir işçi. O da, uyuyakalmıştı tezgâh başlarında, 50 kiloluk çuvalların altında ezilmişti ince bedeni. O da on yaşında öğrenmişti bir erkek gibi sigarasını iliştirmeyi dudak ucuna.

Bu yüzden bütün dokuma işçilerinin hikâyesidir, çocuk işçilerin anlattıkları. şimdi, direnişteler. Kanlarını ipliklere akıtmamak, büyüdüklerinde haklarını almış birer yetişkin işçi olmak ve özgür bir gelecek için direniyorlar. Başka bir türküyü söylüyorlar şimdilerde.

Haftalık 1,5 Milyon

Antep Dokuma Sanayi Sitesi’nde çalışan işçilerin yüzde 40’ı çocuk. Bobinci ve masuracı^[23] olarak çalışıyorlar. Sabahtan akşama dek iplik sarıyorlar halılar için. Haftalıkları ortalama olarak 1-1,5 milyona geliyor. Yemek parası yok, bir iyi söz yok söylenen. En az 12 saat, kimi zaman 16 saat çalışıyorlar, dürüm, ekmek arası haşlanmış nohuda talim edip, günışığı girmeyen bodrumlarda saatlerce ter döküyorlar.

Tezgâh başlarında en çok ezilenler de onlar. Asker ocağının erleri gibi, en altta, en çok ezilen ve en çok susan. şimdi konuşmayı öğreniyorlar. Tıpkı, büyük erkek işçiler gibi, yumruklarını sıkı sıkı, öfkeyle, “kazanacağız” diyor, çocuk adamlar.

Tezgâh Sesi

Ramazan Demirtaş 14 yaşında, kıvrıcık siyah saçları, uzun kirpikli badem gözleri var. Yağdan, tozdan alerji olmuş, yüzünde dalga dalga kızarıklıklar... İnce çocuk sesinde direniş tınısı. Tezgâhın başına ilk geçtiğinde çok korkmuş. Dokuz metreden 12 metreye kadar geniş tezgâhlar var sanayide, en küçüğü bile çocukların üç katı büyüklükte.

Ve o ses, hızla gidip gelen mekik. şimdi grev var ya, diğeri işçiler gibi onlar da uyuyamıyor. Alışmışlar tezgâhın sesine. Ramazan, “Tezgâhın sesi bize ninni gibi geliyor. Pazar günleri, eğer çalışmıyorsam, gözümün önünden gitmiyor tezgâh, gözümü kapatsam da, açsam da mekik gidip geliyor. İçimize yer etmiş” diye anlatıyor.

‘Hapis Gibi’

Ayhan Polat 12 yaşında ve iki yıldır çalışıyor. O da grevde ama bir an önce çalışmak istiyor. Beş

kişilik ailenin tek çalışanı. Beş kişi, onun eve getireceği 1,5 milyona bakıyor. Zor konuşuyor Ayhan, yoksulluğunu anlatmak sıkıyor onu.

Okulların tatil edilmesini sevinçle karşılayan ve yazı tatilde geçirecek çocuklar gibi değil onlar, çalışmak zorundalar.

Gece 12.00'den sonra, kapılar üzerlerine kitleniyor. Pazar günleri bile çalıştırılıyorlar. Ramazan “hapis” gibi diyor, Eyüp devam ediyor: “Geç bırakıyorlar, ama hiçbir zaman erken bırakmıyorlar. Uykumuz geliyor, dikkatimiz dağılıyor, parmaklarımız tezgâhta kalıyor, umursamıyorlar. Dövüyorlar, küfür ediyorlar. Sigorta yok. Hastalansak izin yok. Biz de okumak istiyoruz, ama çalışmak zorundayız. Zorluk ve eziyet dışında bir şey görmüyoruz.” Eyüp, diğerlerinden biraz daha şanslı. Hemen hemen hepsi ilkokul 3 ya da 4'ten ayrılmışlar, ama Eyüp liseye geçmiş bu yıl. Bütün kardeşleri çalıştığı için okulla birlikte götürebiliyor dokumacılığı.

‘Dokumacı Zeki Olur’

Kazandığını okul masraflarına ayırabiliyor. Dersleri iyi. “Hepimizin dersleri iyi olur okusak. Dokumacı zeki olur, aptalı yapamaz bu işi. Ama bize okumak haram” diye konuşuyor.

İşveren, diğer işçilere olduğu gibi, çocuklara da iş giysisi vermiyor. Tezgâh temizlemek çocuk işçilerin görevi ve cumartesi günleri 1,5 saat tezgâh altında, yağ içinde kalıyor giysileri. Bu yüzden hepsinin giysilerinde yağ lekeleri var. “Bir sürü arkadaşımızın parmakları koptu” diyor Mirza.

Direnişe Devam

O sırada, bizi dinleyen erkek işçiler, 15 yaşında bir işçiye getiriyorlar. Dört parmağı yok.

Birisi, yanağını gösteriyor, mekik fırlayıp, delip geçmiş. Yüzünde dokuz dikiş izi var. Anlatacakları, bitmiyor, uzun uzun konuşuyoruz. “Direnişe devam mı?” diye soruyorum. “Hiç vazgeçmek yok” diyorlar. Büyük işçilerden alkış kopuyor.

Ertesi gün için sözleşiyoruz; top oynayacağız. Gidemiyoruz ama haber gönderiyoruz çocuklara. “Sözümüz söz!”

13 Temmuz 1996 Evrensel

Okur Mektubu

Halil Sayın (Almanya)

Ünaldı'ya Selam

8 Temmuz Pazar günü, Cengiz Bektaş'ın “Zorunlu Göç” başlıklı yazısını okurken bir anda çocukluğumun ve gençlik yıllarımdan geçtiği Antep ve Ünaldı geldi gözlerimin önüne.

Kendim de ekonomik nedenlerden dolayı göç etmek zorunda kaldığımdan mıdır, nedense, her göç olayında insanların köylerden şehirlere, ülkelerden ülkelere ve hatta kıtalardan kıtalara göçleri gelir gözlerimin önüne.

Henüz Ünaldı Sanayi Sitesi yok iken de, Antep'te dokumacılık önemli bir geçim kaynağıydı Antep halkının. Koyun ya da deve yününden dokunan keçeler, keçi kılından dokunan abalar, iplikten ve ipekten dokunan şamdallı kumaşlar, ya da halı, kilim vb. gibi önemli mamulleri dokuyan dokuma ustaları bu gün Ünaldı'da direnen işçilerin dedeleri, babaları ya da ağabeyleri olmuştur.

Çocukluğumda yılda bir iki defa ancak gelebildiğim Antep, 50'li yılların ortasında tahminen 100 bin nüfusu barındırıyordu. Kuru üzüm çuvalları yüklü açık yük kamyonlarının üzerinde gece yarısı geldiğim Şire Han'ında duyduğum bir türkü hâlâ zihnimde tatlı bir seda ile çağrışır durur. Aralıksız atılan mekik sesleri arasında yükselen bir yanık türkü şöyle diyordu:

“Bülbül ne yatarsın Çukurova'da

Eşin arar seni bulamaz ya

Kendim gurbet elde gönlüm sılada

Ötme garip bülbül ben de garibim”

Türkünün ikinci mısrası bitmeden başka bir ses diğer bir başka atölyeden:

“Antebin taşları ağılı karalı

Kara Mehmet sol böğründen yaralı

Anamdan doğdum doğalı başım belalı

Şu gençlikte neler, vay neler geldi başıma”

diye yükselirdi. Bu türküler bugün Ünaldı kavşağında bulunan işçi anıtında yazılıdır. “Haşıl türküsünün bir başka makamdan söylenişi miydi, bilinmez ama bilinen bir şey varsa o da ellili yıllarda modern tarım aletlerinin feodal toprak ağalarının hizmetine sunulmasından sonra uygulamaların da teşvikiyle topraksız köylülerin göçertilerek proleterleştirilmesidir.

“Antep'in güneyinde bulunan Oğuzeli ve Kilis ilçelerine bağlı köylerin çoğu feodal toprak ağalarına aitti.” O dönemde ağaların teşvikiyle başlayan göç dalgası, yoksul köylüleri, yeni bir toplumun, yeni bir üretim ilişkisinin içine itti.

Öküzünü, eşeğini, koyununu, keçisini yok pahasına satan köylüler, birkaç horoz, tavuk ve bir de gözleri faltaşı gibi parlayan esmer tenli çocuklarını açık yük kamyonlarının, traktörlerin üzerine

yükleyerek gelip Antep'in varoşlarına yerleştiler.

İşte Düztepe, Yavuzlar, Hoşgör, Karşıyaka, Ünalldı vd. bu dönemde kurulan mahallelerdir. O zamanlar açık yük kamyonlarının üzerinde gözleri parlayan esmer tenli çocuklardan birisi de şüphesiz bugün Ünalldı dokumacılarına önderlik etmeye çalışan Hüseyin Özdemir'dir.

Hüseyin'i ilk gördüğüm zaman esmer teninden ve şivesinden tanıdım. Bu bizim yazı köylerinden gelip Ünalldı'ya yerleşen barak uşağıdır dedim.

Hüseyin'in dedesi, babası feodal toprak ağalarından ve onların uşakları olan vekillerden çok çekmiştir. Hüseyin bu acıların ne demek olduğunu bildiğindendir, mutlaka onun için arkadaşlarını örgütleyerek direnmeye çalışıyor. Temennimiz, Ünalldı dokumacılarının örgütlülüğü dernek düzeyinde kalmaz, daha güçlü sendikaların saflarında örgütlenerek, mücadeleleri zaferle taçlanır. Ve son olarak diyorum ki, "haydin ağam haşılı yumuşak işimiz var, beklemek haşılı sertleştirir ve çürütür."

18 Temmuz 1996 Evrensel

Okur Mektubu

Ankara Sitelerden Bir Grup İşçi

Antep'te Direnen İşçi Arkadaşlar;

Ankara mobilyacılar sitesinde çalışan bir grup işçi olarak direnişinizi basından takip ediyor ve sizlerle gurur duyuyoruz.

Kapitalist sistemin bugün içine girdiği bunalımdan kurtulmasının mümkün olmadığı tüm işçi, emekçi ve yoksul halklar tarafından anlaşılabilir bir duruma gelmiştir. Fakat yine kendi rahatlarını güvenceye almak için sermaye kesimi tüm yurttaki işçi ve emekçileri bölerek, örgütsüzleştirerek, yine yönetmek, yine açlık sınırında yaşamaya mahkûm etmek istiyor. Bedeller ödeyerek kazandığımız SSK'nın tasfiyesine, sekiz saatlik iş gününün fiilen de olsa desteklenerek uzatılmasına, yasal olarak sigortalı, sendikalı olma hakkımız varken sigortasız kaçak çalışmamıza göz yumulması, sendikal ve her türden örgütlenmemizin önüne geçilerek işlevsizleştirilmesine kadar uzanmaktadır. Sermayenin saldırı kampanyasını, başta DYP Genel Başkanı Tansu Çiller, sonra sırasıyla CHP Genel Başkanı Deniz Baykal, ANAP Genel Başkanı Mesut Yılmaz ve Başbakan Necmettin Erbakan'ın, sınıfa yönelik saldırıları arttırarak onayladığını ve sermaye kesiminin sözcülüğünü yaptığını görüyoruz.

Halk düşmanlıklarına rağmen açıktan destek turları yapan DSP lideri Ecevit, MHP lideri Alparslan Türkeş de onlardan farksız olduklarını göstermişlerdir.

Ama şunu iyi bilsinler ki, kendilerine sağ-sol, liberal-muhafazakâr-milliyetçi vb. ne isim takarlarsa taksınlar, artık biz işçiler sağ-sol demeden sermayeye karşı birleşiyoruz.

Ankara Kızılay Meydanı bunun tanığıdır. İstanbul Kadıköy-Taksim, 1 Mayıs alanları tanığıdır. Bugün Gaziantep Ünalı bunun tanığıdır. İşçi sınıfının kalbi Ünalı'da atıyor; çünkü işçi sınıfı bunun tanığıdır.

Gaziantep'teki tüm sınıf kardeşlerimizi saygıyla selamlıyor, haklı mücadelelerinde başarılar diliyoruz.

18 Temmuz 1996 Evrensel

İzlenim

Yerel Basın Evlere Şenlik

Gaziantep’te günlerdir yaşanan gerçeklikle, yerel televizyonların ekranlarına yansıyan haber ve görüntüler arasındaki çelişki, basın patronlarıyla emekçiler arasında büyük bir dünya farkı olduğunu gösteriyor. İlk bakışta, medyanın genel tutumunun bu yönde olduğu düşünülerek, bunda şaşılacak bir yön olmadığı sanılabilir. Buradaki yerel televizyonlarla, büyük medya kurumları arasında özellikle yaşamını emeğiyle kazanan kitlelere ait gerçekliklerin çarpıtılarak, işverenin gözünden verilmesi konusunda elbette bir ayrılık yok; ayrılık yerel basının bunu çok acemice yapmasında. Önceki gün Antep’te bu bakımdan, basın tarihine geçebilecek bir maskaralık yaşandı. Antep’in reytingi en yüksek televizyonlarından Yaprak TV, işçileri ziyarete gelen Emek Partisi yöneticilerinin gözaltına alınmasını evlere şenlik bir tarzda verdi. Yaprak TV’nin 21:00 haberlerinde şöyle denildi:

“İşçilerin gözaltına alınması üzerine Emek Partisi Genel Başkanı Levent Tüzel ve bazı sendikacılar Antep’e geldi.” Tüzel’in ve aralarında yabancı delegasyondan kişilerin de bulunduğu sendikacıların orada işçilerle birlikte tartaklandığını görmeyen ‘Yaprak TV’, Tüzel ve beraberindekilerin gözaltına alındığı haberine yer vermedi. Yaprak TV’nin ekranlarından Tüzel ve beraberindekiler Antep’i karıştırmaya gelen ‘dış mihraklar’ propagandası ile verildi. Tüzel’in konuşmalarını da cımbızlayarak bambaşka bir kurgu içinde sunan televizyon, “Yabancı gazeteci ve sendikacıların dokuma sektöründe çalışan işçilerin, iş bırakma eylemini yakından takip etmeleri dikkat çekiyor” sözlerini de yine ‘dış mihrak’ senaryosunun kurgusu içine oturttu. Bu haberin sonrasında, ekrana getirilen ilk haberin işveren temsilcisi Yalçın Konukoğlu olması elbette sıradan bir seçim değildi. Konukoğlu uzun uzun, Antep’te işçi ve işveren barışının bazı odaklarca, dış mihraklarca bozulmaya çalışıldığını savundu ve işçilere, “işbaşı yapın” çağrısı yaptı. Konukoğlu’nun Yaprak TV kurgusu ile yansıyan demecinde, dokuma işçilerini sonuna kadar destekledikleri belirtiyor. Bu demecde işçilerin temsilcileri gördükleri Dokumacılar Derneği Başkanı Hüseyin Özdemir’e, ‘dış mihrakların etkisinde kandırılmış biri’ olmak düştü. Kurgunun tamamı, işçilerin daha önce olduğu gibi resmî olmayan, dolayısıyla da, geçerliliği olmayacak bir anlaşılmaya ikna edilmesi yönündeydi. Dün televizyonlardaki bu türden programlar üzerine sohbet ettiğimiz işçiler, bunların demagojiden ibaret olduğunu belirtirken, “Biz laf değil, resmî sözleşme istiyoruz” dediler. Yerel basın patronlarına bizim aracılığımızla iletmek istedikleri mesaj ise şu: “Böyle programlar için boşuna masraf ediyorsunuz, bu yalanlara karnımız tok. Biz delikanlı gazeteci isteriz.”

19 Temmuz 1996 Evrensel

Görüş

Ünaldı'da Kanunlar Yürürlükte mi?

Gaziantep, Ünaldı dokuma işçileri 19 gündür grev yapıyor. Grevin talepleri sigortalı olmak, 8 saatlik işgünü ve sendikalı olmak.

Bu grev vesilesiyle öğreniyoruz ki: 20 bin işçi Gaziantep'te sigortasız çalıştırılıyor. Oysa sigorta, işverenin işçiye verdiği bir lütuf değil, Anayasa ve yasalar uyarınca zorunludur. Asgari ücret üzerinden hesapladığımızda, Gaziantep dokuma işvereni 20 bin işçiye sigorta ettirmeyerek, SSK'ya ayda 56 milyar 680 milyon lira ödemiyor.

Düşünün, devlet, SSK parasızlıktan battı diye bas bas bağırırken ve bu nedenle SSK'nın özelleştirilmesi hesapları yapılırken, Gaziantep'te dokuma patronları her ay sigortaya ödemeleri gereken en az 57 milyar lirayı cebe indiriyor. İşverenin SSK'ya ödemediği prim borçlarını tahsil etmeyen devlet, SSK açıklarını bizim vergilerimizden kapatıyor. Yani, Gaziantep'teki dokuma işvereni benim paramı alıyor.

Dokuma işçilerinin grevi nedeniyle Gaziantep polisi alarma geçiriliyor. Fakat, Gaziantep SSK müfettişlerinden ses seda çıkmıyor. SSK müfettişleri, Ünaldı dokuma işçilerinin sigortasız çalıştırıldıklarını bilmiyor mu? Bilmiyorsa, 19 gündür duymadı mı?

SSK'nın özelleştirilmesi için yıllardır yazan köşe yazarları, özelleştirme propagandacısı gazeteciler Ünaldı da 20 bin işçinin sigortasız çalıştırıldığını duymadılar mı? SSK'nın kurtarılması için bunca zamandır yazıp çiziyorlarsa, Ünaldı işçilerinin taleplerine sahip çıkmaları gerekmiyor mu? Yoksa, bu özelleştirme yanlısı gazeteciler ve politikacılar, SSK'yı kurtarmak yerine patronları kurtarma peşinde olmasınlar? Türkiye'de, Ünaldı dokuma işverenleri gibi binlerce işveren milyonlarca işçiye sigortasız çalıştırıyor. SSK bundan ötürü battı. Devlet, birçok yasa olmasına rağmen işverenden SSK primlerini tahsil edemiyor; ama sigorta hakkı isteyen işçinin üzerine Ünaldı'da olduğu gibi polisini gönderiyor.

Ünaldı greviden öğreniyoruz ki, dokuma işçileri günde sekiz saatten fazla çalıştırılıyor. Üstelik fazla mesai ücreti de ödenmiyor. Oysa 'İş Kanunu'na göre fazla çalışma süresi günde üç saatten fazla olamaz. Fazla çalışma yapılacak günlerin toplamı bir yılda doksan işgününden fazla olamaz. Fazla çalışmaya yüzde elli fazla ücret ödenir. Zorla fazla çalıştırılmaz ve fazla çalıştırma Bölge Çalışma Müdürlüğü'nün iznine bağlıdır. Bütün bunlar İş Kanunu'nun 35. maddesinde yazıyor. Bu kanun halen yürürlükte, fakat uygulanmıyor. Devlet bu kanunları uygulamak zorunda değil mi? Yoksa devlet sadece işçilerin ve emekçilerin aleyhine kanunları mı uyguluyor? Galatasaray Lisesi önünde oturan altmış yaşında kadınlara copla kanunları uyguladığını söyleyen devlet, Ünaldı işverenine kanunları neden uygulamıyor? Neden Ünaldı'da grev yapan işçileri coplayan, gözaltına alan devlet Ünaldı işverenini kollarına kelepçe vurup "lüks otelden" farksız olan Eskişehir Cezaevi'ne tıkmıyor. Ünaldı'da yüzlerce genç işçinin parmağının dokuma tezgâhlarında kopmasının sorumlusu yok mu?

Polis, Dokumacılar Derneği Başkanı Hüseyin Özdemir'i tehdit ediyormuş; "Grevi sen örgütledin, bunun hesabını soracağız" diyormuş. Bugüne kadar hiç işvereni tehdit ettiler mi acaba? Bugüne kadar hiçbir polis dokuma işverenine, "Bu gençlerin parmakları nasıl kopuyor, neden sigortasız çalıştırıyorsun, neden günde 16 saat çalıştırıyorsun?" diye sordu mu acaba? "Bunun hesabını sizden

soracağız’’ diye işvereni tehdit etti mi?

Yetkililere soruyorum, İş Kanunu, Sendikalar Kanunu, Sosyal Sigortalar Kanunu yürürlükte mi, değil mi? Yürürlükte ise neden uygulanmıyor?

19 Temmuz Evrensel

Yaşamın Yedi Rengi Var

‘Yaşamı Savunmalıdır Şiir’

Kim demiş işçiler şiirden anlamaz diye? Her biri güneşsiz, havasız, tozlu atölyelerde, bin bir güzellik yaratan yüze yakın dokuma işçisi ilgiyle, coşkuyla dinlerken beni bunu düşünüyorum. Birçoğu ilköğretim eğitimi alan, belki ilk kez bir yazarla karşılaşan, ilk kez birisinin kendileri için okuduğu şiirleri dinlerken, yüzlerine bakıp tepkilerini anlamaya çalışıyorum. Duyguları, düşünceleri gözlerinde, yüzlerindeydi. Sıcacık, yapmacıksız gülüşlerinde, cömertçe sundukları alkışlarındaydı. “Bizi duygulandırdınız” dedi yakınımıdaki bir işçi. Emeğe Saygı. Ya Hep Beraber Ya da Hiçbirimiz, Ellerinize ve Yalana Dair, Türkiye İşçi Sınıfına Selam, İşçi Marşı, Kapılarda Bir Ana, Yaşamı Savunmalıdır Şiir seçtiğim şiirlerden bazılarıydı. Doğrudan yaşamla, yaşamlarıyla mücadeleleriyle örtüşen, direnç, umut veren şiirlerdi. Aldılar, kabul ettiler. Sonra bir işçi kalktı, kendi yazdığı şiiri okudu, yaşam koşullarını, mücadele azmini anlatıyordu. Coşkuyla alkışlandı. Kıvançla baktım yüzlerine ve düşündüm, kim demiş işçiler şiirden anlamaz diye?

Grev ziyaretlerinde, direnişlerde âdettendir, çay şeker götürülür. Bu kez şiir götürmüştüm onlara. Onlar sıcak gülüşlerini, sevgilerini ve kendi demledikleri çayı sundular bize. Fotoğraflarını çektim, birlikte çektirdik. Sonra kapıya dek uğurlandık, nasıl kapıda karşılandıysak. Alkışlarla, sloganlarla. İş, ekmek, özgürlük istiyordu işçiler. 15’indeki gençten, 40’ını devirmiş ustalara dek. Refahlı işçilerden, solu telaffuz etmeye başlamış olanlarına dek. Bu görüntü onlara söylediklerimi anımsattı: “Tezgâhta, masada, üretim sırasında, emekleriniz sömürülürken, kimse ‘sen hangi görüştesin’ demiyor. Ücretler ödenirken Alevi, Sünni. Türk, Kürt, Arap, Laz ayrımı yapılmıyor. Hepimiz emekçiyiz. Bunun dışındaki bölme çabalarına kapılmayın, oyuna gelmeyin. Birliğinizi bozmayın.”

Gaziantep Ünalı’da sigorta, sekiz saatlik işgünü, sendika hakkı, sağlık koşullarına uyulması vb. haklar için mücadele eden 20 bin dokuma işçisinden karşılaştıkları söyletiğim bu sözlerin yerine ulaştığını biliyorum. İşçilerin yüreğine, beynine nasıl ulaştıysa; bu mücadelenin karşısında duran güçlerin kulağına da ulaşmıştı. Biz daha dernekteyken gelmiş polisler. Arabanın plakasını almışlar. Dernekten çıktıktan birkaç dakika sonra durdurulduk. Sonra da bilinen şeyler. Küfürle, tekmeyle, tokatla, yumrukla gözaltına alınış. Terörle mücadele bölümünde karşılaştığımız davranışlar. “Evrensel’de mi çalışıyormuş?” “Belli zaten.” Anladım ki, gazetemiz buralarda oldukça ünlü. “Gaziantep’e neden geldiniz?” “Derneğe niye gittiniz?” “İşçileri niye kıskırttınız” Arama sırasında, kemerler, saatler, ayakkabı bağları çıkartılırken, sürekli taciz ediliyoruz. Sonradan bir daha elime geçmeyecek olan iki kaset filmime el konuyor. Ben ve Şükrü. Emek Partisi’nin yöneticileri olduğumuzu belirtiyoruz. İşçilere dayanışma dileklerini iletmek ve onlara şiir okumak için gittiğimi söylüyorum, “İşçilerin, emekçilerin yanında olmanın nesi kötü? Siz de yoksul, emekçi bir kesimden gelmediniz mi? Siz hiçbir zenginin çocuğunu polis yaptığını gördünüz mü?” Öfkeleniyor polis, bir yandan da kafasının karışmasından korkuyor olmalı: “Orasını karıştırma” diyor. Telefon etmek istediğimi belirtiyorum. “Burası terörle mücadele. Burada hiçbir şey isteyemezsin” yanıtını alıyorum.

Tek kişilik hücrenin demir kapısı gürültüyle kapanıyor üstüme, dışarıdan sürgüleniyor. İçerisi karanlık. Pencere yok. Işık ve hava yalnızca kapıdaki birkaç delikten giriyor. Karşılaştığımız davranışlardan, bir kadın tarafından bile olsa, onur kırıcı aranma biçimimden dolayı örselenmiş durumdayım. Başım dönüyor, soluk almakta güçlük çekiyorum. Gidip duvara bitişik yatağa

uzanıyorum. Bir yandan da düşünüyorum. Acaba benden önce burada kim yattı? Bir işçi, memur, öğrenci, işsiz... Herhalde bir burjuva olacak değil ya...

Uzandığım yerde sıkıntıyla düşünüyorum. Burada ne kadar kalacağız, diye. Sıkıntım, kaygım kendim için değil. Beni Antakya Harbiye’de düzenlenen kültür etkinliğine götürmek üzere, Adana Havaalanı’nda karşılayan yedi genci Umut, Önder, Engin, Fırat, Okan, Özgür, Yücel’i düşünüyorum. Antepli EP’li arkadaşlar Ali, Orhan ve partiye gitmek üzere bizimle arabaya binen işçileri. Yakında baba olacak olan Şükrü’yü. Bir de, şoförümüz Bahri’yi. Biz o gün Ünaldı’daki dokuma işçilerine dayanışma ziyaretinde bulunduğumuz için gözaltına alındık. Bizden sonrakiler de o yüzden alındılar. Çünkü; Gaziantep’te işçileri acımasızca sömüren patronlar, onların yalnız, örgütsüz, savunmasız kalmasını istiyor. Sınıf dayanışmasının, emekçileri güçlendireceğini, mücadele kararlılığını artıracığını biliyor. Polisin dayanışma ziyaretlerini engellemeye çalışması bundan. Egemenlerin, gerçekleri yansıtan basından, kitaptan, şarkıdan, şiirden korkması bundan. Aydınların düşünceleri nedeniyle yargılanması, kayıp analarına saldırı, cezaevlerindeki baskılar, hak arayan işçi ve memurlara saldırı. Evrensel gazetesinin üst üste aldığı kapatma cezaları. Emek Partisi’nin kapatılmak istenmesi bundan. Nâzım Usta’nın dizeleri yankılanıyor kulağımda. Umut’un sesinden: “Onlar ümidin düşmanıdır sevgilim/Akar suyun/meyve çağında ağacın/Serpilip gelişen hayatın düşmanı.”

Oradan ayrılmadan önce Umut’un okuduğu şiir, işçileri anımsatıyor bana. Birkaç saat önceki karşılaşmamızı. Gözlerindeki sevgiyi, içten gülüşlerini, kararlılıklarını ifade eden sözlerini. Aydınlanıyor hücrem. İçimdeki sıkıntı dağılıyor, “İyi ki geldim buraya, iyi ki karşılaştım onlarla ve bugünü yaşadım” diye düşünüyorum. Bir yandan da onlara okuduğu şiirimin son dizelerini mırıldanıyorum: “Şiir yaşam içindir/tanıklık etmelidir gününe/yaşamı savunmalıdır şiir.”

22 Temmuz 1996 Evrensel

İzlenim

‘Niye Direniyorlar?’

Vali, “üç-beş baldırıçıplak!”la görüşmek zorunda kaldı. İşçiler valinin odasına çağrılırken, basın mensupları da özel kalem müdürünün odasına alınıyor. Odaya girer girmez yerel televizyonların kameramanlarından birisi, “Bu işçiler de çok ileri gitmeye başladı. İşçi 1 ay direnir mi? Ama 300 tane polis tedbir aldı. Sanayinin içinde, bunlara hadlerini bildirecek” diyor, bir diğeri ise “Evet evet, dışarıdan işçileri kışkırtıyorlar. Yoksa ta Almanya’lardan, İngiltere’lerden buralara destek için yabancılar niye geliyor? Bir kadın “gazeteci” ise, “Türkiye’de kim sigortalı ki, dokuma işçileri de sigortalı olsun. Maksatları başka. Kışkırtılıyorlar.” Bu işçi karşıtı taarruzlardan hayli memnun olan özel kalem müdürü, benim sert bakışlarla konuşmadan dinlediğimi görünce, Evrensel’den olduğumu ve direnişin başından bu yana işçilerin sesini kamuoyuna duyurmaya çalıştığımızı belirtiyorum. İşçilerin yanına gidip onlarla bir gün geçirip geçirmediğini, parmağını ya da kolunu kaybeden, haftanın 7 günü günde 12 saat çalışan, en doğal hakları olan sigorta talebinde bulunan bu insanlara neden bu kadar önyargılısınız? Türkiye’de kaç kişi sigortalı ki? Peki, içinde muhabirlerden sigortalı olan var mı? Bu sorular üzerine, bütün arkadaşların yerdeki halıyı inceleme merakı baş gösteriyor. Dünyanın her tarafında ortak özlemler için, insanca yaşam için mücadele eden işçilerin birbirine destek olmasından daha doğal ne olabilir! Neden bu insanları dışarıdan gelen kışkırtıcılar diye tanımlıyorsunuz. Siz direnişe geçmiş olsanız, diğer illerden, hatta dış ülkelerden meslektaşlarınız size destek olsa kötü mü olur? Vali açıklama yapacakmış, acele edelim!

26 Temmuz 1996 Evrensel

Emeğin Sesi

Mahey Ay Belediye Çalışanı

Bizleriz çalışan, bizler üreten

Çalışan insanın hakkını yiyen

Ağaya, patrona ‘dur ağam’ diyen

Ünaldi’ dan geldi emeğin sesi

Mekik seslerinden elyaf tozunu

Ninni çalar gibi dinlerdik seni

Ekmek parasına, emek uğruna

Ünaldı'dan geldi emeğin sesi

M¼zik yerine mekik sesine

Ekmek yerine elyaf tozuna

Yastık yerine terdek yığını

Biz emek uğruna çektiğ bunları

İnsanca yaşamak bizim hakkımız

Alıncaya kadar direneceğiz

Sanmasın patronlar boyun eğriz

Emek yüce değer, direneceğiz

Dünyaya duyurduk mekik sesini

Bize destek veren işçi kesimi

Bodrum katındaki çırak sesini

Şanlı direnişle göğе çıkardık

Ben Mahir'im derim işçi kardeşim
Şanlı direnişte ben bir neferim
Sakın taviz verme işçi yoldaşım
Emeğin sesine sahip çıkalım.

23 Temmuz 1996 Evrensel

Okur mektubu

Ünaldı'dan Genç Dokuma İşçileri

Devletin halkımıza başlattığı saldırıya, başkaldıran gençlerimiz ve aydınlarımızın, işçi ve emekçilerin sessiz kalmadığı ve kalmayacağı görülmektedir. Aile ve kardeşlerimiz, bu haksızlıklara karşı boyun eğmeyecektir. Devlet, gençliğin sesine ve görüşlerine duyarlı olmamakla birlikte, aile de bunalıma sürüklemektedir. Halkımızı uyduruk gerekçelerle birbirine kırdırmaya çalışmaktadır.

70 günden beri ölüm orucunda olan tutsakların taleplerini görmezden gelerek, tutsakların ölümüne seyirci kalmakta, onları katletmektedir. Daha gençliğinin baharında haksızlıkları, sömürüyü, katliamları görerek hak ve özgürlük mücadelesine katılan kardeşlerimiz “terörist” olarak suçlanarak zindanlara dolduruldu.

Ne idi bu kardeşlerimizin istekleri? İnsanca bir yaşam, güzel bir gelecek, iş, ekmek ve özgürlük değil mi? Evet bunlar için zindanlara dolduruldu, demir parmaklıklar arkasına tıkıldılar. Ve oralarda katlediliyorlar. Bu katliamları durdurmak için hep birlikte meydanlara çıkalım, hep birlikte protesto edelim. Devrim şehitleri ölümsüzdür.

29 Temmuz 1996 Evrensel

İzlenim

Ünaldı Kazanacak!

Ünaldı dokuma işçilerinin direnişi 30. gününde. Büyük bir şevk ve kararlılıkla başlayan direniş sürüyor. İlk gününden bugüne kadar patronlar büyük bir moral bozukluğu ve çöküntü içinde oldular. Geriye dönüp bakıldığında işverenlerin esas taktiklerinin işçilerin gücünü ve birliğini bozmak olduğu görülür. Önce “Derneği muhatap kabul etmeyiz” dendi. İşçi bunu yutmadı. Ardından işverenler odasını devre dışı bırakarak muhatapsızlık yaratmak istediler. Ardından “iyi patron” rolünde birkaç işveren, “Biz taleplerinizi kabul ediyoruz, bizim işyerlerinde işbaşı yapın” dedi. Bu da işçinin gücünü bölemedi. Ardından uçan halılar sözleşmeye oturmak zorunda kaldı, ama sözleşmeye uymadılar. Uyulmayan yerlerde işçiler işbaşı yapmadı. Bugünlerde polis devreye sokuldu. Polisin saldırısı işçilerin direnişini kıramadı. Vali işverenlerin sözcüsü gibi bir demeç verdi. Bu işçilerin öfkesini daha da arttırdı. Ardından dernek başkanı, yöneticiler ve işçi temsilcileriyle aynı masaya oturan vali, “Ben işçilerin de valisiyim” demek zorunda kaldı. Ama aynı gün yerel televizyonlarda yaptığı konuşmada “işçilerin derneği ve işverenler odamız başkanı” diye başladığı konuşması valinin kimlerden yana olduğunu daha da açığa kavuşturdu. Patronlarla devletin bu kadar iç içe oluşu işçinin kendi kollarından ve örgütlü mücadelesinden başka çaresi olmadığını gösterdi. İşçiler içerisinde birkaç işveren yanlısı yağdanlık ve bir işçinin deyimiyle “işveren uşağı” direnişte gedik açmak için birkaç tezgâhı çalıştırarak onursuzluğu işçilere dayatmak istedi, bu da sökmedi.

İşverenler geçen hafta perşembe günü bir araya gelip, talepleri kabul ettiklerini ifade ettiler. Ancak aynı zamanda karşılıklı dayanma gücü ve psikolojik durumu ölçen işveren, işçilerin zaafını tespit ederek direnişi kırmak için yıpratma ve onursuzca teslim almaya çalışıyor. İşverenler birbirlerinden habersiz gibi ama aslında planlı hareket ediyor. Tek tek işçilerle, onlarla ilişkilerini işçi-işveren, emek-sermaye çelişkisinden uzaklaştırarak, ahbap-çavuş ilişkisine dökmeye çalışıyorlar. Esas hedef işçilerin sağlam birliği ve güçlü direngenliğini bölüp parçalamak. Karşılıklı iki sınıf olarak çıkarları birbirine zıt, biri sömüren, biri sömürülen olarak işçinin binlercesinin gördüğü ve kavradığı durumu çürütmek istiyorlar.

Elbette işçilerin içinde sınıfına ihanet eden tek tük ayrık otları çıkacak. İşçiler bunu da görüp kavradı, dün yapılan toplantılarda binlerce işçi âdeta ant içerek “kazanacağız” alkışıyla “iş, ekmek ve özgürlük” mücadelesinin zaferine inançlarını anlattılar. Dernek başkanı ve işyerindeki işçi temsilcileri büyük bir kararlılıkla pazartesi den sonra izleyecekleri yolu ve tutumu kararlaştırdılar. Ünaldı işçileri kazanacak.

Ünaldı işçileri, tüm Türkiye ve dünya işçi sınıfının gözlerinin ve dikkatlerinin Antep’e çevrildiğini biliyor. Gösterilen dayanışma ve maddi destek işçilerin direnme azmini daha da güçlendiriyor. Ünaldı kazanacak. Tüm işçi sınıfının bir kazanımı olarak bu direniş tarihe geçecek.

29 Temmuz 1996 Evrensel

Başyazı

Dokumacı, Her Gün Yeniden Kazanmak Zorunda

20 bin dolayındaki Ünalldı dokuma işçisinin bir aydır süren grevi, önceki gün işveren temsilcileriyle Ünalldı Dokuma İşçileri Derneği arasında varılan bir anlaşmayla sonuçlandı. Halı patronları, Gaziantep polisi ve valiliğin açık işveren yanlısı tutumuna, yerel medyanın işçi aleyhine yürüttüğü kapsamlı kampanyaya karşın, işçilerin birlik ve mücadele kararlılığı karşısında, tüm talepleri kabul etmek zorunda kaldı.

1- Sermaye ve hükümetlerin yürürlükteki toplu sözleşmeleri bile çiğnediği, her gün yeni bir hak gaspının yaşandığı bir dönemde, bir ay önce, 10 bin işçinin topluca iş bırakmasıyla başlayan direniş, kısa bir süre sonra yan sanayilerde çalışan 10 bin işçinin daha katılımıyla, tüm taleplerin elde edilmesine kadar sürdü. Gerek kitlesellik, gerek süresi, gerekse taleplerin elde edilmesinde başarısı bakımından, kendi türünde bu eylem, işçi sınıfımız tarihinde örneği olmayan eylemdi.

2- Ünalldı'nın yüzlerce işyerine dağılmış 20 bin işçi, sendika gibi genel bir kitle örgütünden ve sendikal mücadele deneyiminden yoksun işçilerin eylemi olarak başladı ve sürdü. Yıllardır bu dayanışma dernekleri vardı, ama bu dernek ne kadar işçiyi temsil ederse etsin, nihayet bir dernekti. Bu örgütlenme yoksunluğuna, vali ve Emniyet'in açıkça patronların kuvveti olarak işlev görmesine, çeşitli partilerin, işçilerin birliğini bozma girişimlerine karşın; bozma girişimleri ve baskılar arttıkça, işçiler daha büyük bir kararlıkla birbirine sarıldılar. İşçiler, "Bu direniş en fazla 2-3 gün sürer" diyenleri utandırdı; günler ilerledikçe eylem daha da kitleselleşip kararlılık kazandı.

3- Bu grevin en ilginç özelliklerinden biri ise, basın ve TV kuruluşlarının bu büyük işçi eylemini bir ay boyunca görmezden gelmeleri idi. Bırakalım tekelci medyayı, emek ve işçi sınıfı üstüne mangalda kül bırakmayan siyasi çevre gazeteleri ve dergileri de (bir iki istisnai haber dışında) bu eylemle hiç ilgilenmedi. Kendisini emekten yana ilan eden ya da seçimlerde işçilerin büyük bir bölümünden oy alan partiler de bu büyük eylemi görmezden gelmeyi tercih ettiler. Daha doğrusu bölmek ve eylemi yenilgiye uğratmak için gördüler sadece. Sadece Evrensel ve Emek Partisi, gelişmeleri daha başından itibaren yakından izledi, üstlerine düşeni yerine getirmeye çalıştı.

Bu eylem kuşkusuz ki; işçilerin çalışma ve yaşama koşullarının iyileştirilmesine yaptığı katkıyla işçiler için pek çok elle tutulur kazanım sağladı. Ama bundan daha önemlisi bu eylem, Antep işçilerinin bu en hor görülen, en çok sömürülen, çalışma koşullarının berbatlığı bakımından ancak Ortaçağın köleleriyle kıyaslanabilecek kesiminin, birleştikleri zaman ne büyük güç olduklarını görmelerini sağlayarak işçilerin bilincinde bir sıçrama yaratmıştır. Aczmendi tarikatı mensubundan MHP yanlılarına, Refahçısından Emek Partisine tüm işçileri bir şey birleştiriyordu; o da, emeklerinden başka satacak bir şeyleri olmaması.

İşçiler mücadele içinde, kendilerini kurtaracak tek gücün kendilerinde olduğunu, bunu da ancak birleştikleri zaman gerçekleştirdiklerini, kendi deneyleriyle gördüler.

Denebilir ki; bütün bunlar Ünalldı'da yıllardır vardı; neden işçiler şimdi bu kararlılığı gösterebildiler? Elbette bu sorunun gerçekçi yanıtı, Emek Partisi'nin varlığıdır. Çünkü gerçekten de Emek Partisi, eylemin başından sonuna kadar, her siyasi görüşten işçiyi birleştiren ana eksenin "emek" olduğu gerçeğine titizlikle sarılmış, geleneksel sol fraksiyonculuk hastalıklarına prim vermeden işçiyi birleştirip tek bir hedefe yönelten sihirli bir el görevini yerine getirmiştir. Ve kuşkusuz sadece işçiler de değil, genç Emek Partisi de, kendi rolünü ve eylem çizgisini de sınayarak önemli bir deneyim edinmiştir. Ve artık Ünalldı'nın 20 bin işçisi için Emek Partisi, nasıl bir parti olduğu kadar, programıyla da, eylem çizgisiyle de tanınan bir parti olmuştur. Elbette Emek Partisi de

sınıf hareketinin nasıl bir ihtiyacından doğduğu ve nasıl bir işleve sahip olduğu konusunda daha derinlemesine bir kavrayış edinmiştir.

Ve bugün Antep’in dokuma işçileri de Emek Partisi de dünden daha bilinçli, daha güçlödürler, ama düne göre daha karmaşık problemleri çözmekle de yüz yüzedirler. Çünkü mücadele, sadece grevler ve direnişlerle sınırlı değil, her gün süren bir olgudur ve her gün ortaya çıkan sorunlar çözümediği zaman geçmiş kazanımları kaybetmek de sadece bir ‘an’ meselesidir. Özellikle Ünaldı’nın bugünkü koşulları düşünüldüğünde, bugün kazanılanı her gün yeniden kazanma çabası ve uyanıklığı gösterilmediğinde, her şeyin tersine dönmesi kimse için şaşırtıcı olmamalı. “Su uyur düşman uyumaz” sözü boşuna söylenmemiştir.

31 Temmuz Evrensel 1996

İzlenim

Öğreniyorlar, Değişiyorlar

“Direniş bir okuldur” sözü dokuma işçilerinin 1 aylık direnişiyle bir kez daha hayat buldu, ispatlandı. Binlerce dokuma emekçisi, dünya görüşleri farklı olsa da “emek” ekseninde bir araya geldiklerini ve bu birliği kimsenin bozmasına kesinlikle izin vermeyeceklerini defalarca üzerine basa basa tekrarladılar, pratikte de bunu hayata geçirdiler. Direniş süresince sınıf olduklarının farkına vardılar. Sınıf olarak hareket ettiklerinde işverenleri nasıl dize getirdiklerini biraz da şaşıracak gördüler. Siyasi partilerin meydanlarda bol bol nutuk atan politikacıların gerçek yüzlerini tanıma imkânına kavuştular. Kimisi yıllardır üyesi olduğu partisinden istifa etti, kimisi “hep umut” diyerek gittiği partisinde “Niye bize yardımcı olmuyorsunuz?” diye sorduğunda, “Aslında biz de işçiye destekliyoruz” şeklinde cevap alınca “Tamam tamam, polisler de ‘biz işçinin yanındayız’ diyorlardı” diyerek ayrıldılar; hem de bir daha dönmek üzere. Emek Partisi’nin adını daha önce hiç duymayan, Evrensel gazetesini ise Metin Göktepe olayından sonra çok azının duyduğu dokuma işçileri, direnişle birlikte gazete bir gün geç gittiğinde “Evrensel niye gecikti?” diye sormaya başladılar; polisin sürekli olarak “Teröristlerin gazetesini okumayın!” uyarılarına karşın. İşçilerin hemen hepsi Emek Partisi’ni direniş içinde tanırken, azımsanmayacak bir güç açıkça “ben bundan böyle Emek Partiliyim” demeye başladı. Çeşitli şehirlerden göç eden ve kozmopolitik bir yapıya sahip tam bir sömürü cenneti olan Ünalı Sanayi Sitesi, sendikası, sigortası ve düşük ücretle çalıştırmanın yaygın olduğu bir yer. Ünalı işçileri, bu kölelik zincirinin bir halkasını kırmanın mutluluğu içerisinde, zincirleri param parça etmek için partili olmanın zorunluluğunu kavramaya başlamanın ipuçlarını veriyorlar. Dokuma işçileri sendikayı, partiyi ve gazetelerini konuşuyor şimdi.

Evrensel 1 Ağustos 1996

Bariş Avşar

Ünalı’yı, grevi, nasıl başladıklarını, neler yapmaları gerektiğini iştahla anlatıyor. Söz kendisine, kendi yaşamına geldiğinde de içinde bulunduğu koşullara ve bu koşulların yaratıcısı olan sisteme öfkeyle karşı çıkıyor. Bu koşulları da ancak işçi kardeşleriyle düzelterek biliyor. Ünalı Dokuma Sanayi’ndeki binlerce genç işçiden biri Mahmut. 17 yaşında. Bizi onunla tanıştıran arkadaş “Grev başladığında çalışmaya devam eden her yaştan bir sürü işçiye o ikna etti” diyor. Mahmut “övlüdüğü için” utanıyor, yüzünü eğiyor, işçi önderi falan olmadığını, sadece arkadaşlarıyla birlikte çalışmaya devam eden bazı işçileri ikna ettiklerini söylüyor. Mahmut’la konuşmaya başlıyoruz. 1979’da Antep’te doğmuş, doğduğundan beri de Antep’te. Yalnız anne ve babası Urfa Suruçlu olduğu için onu da Suruç nüfusuna yazdırmışlar. İlkokul dörtte kahvede garsonluk yapmaya başlamış, ilkokul bittikten sonra da Ünalı’ya masuracı olarak girmiş, o zamandan beri de çalışıyor. Ailesinin nüfusu on beş. Beş erkek, altı kız kardeşi var. Çalışan, eve parayı getiren üç kişi. Kalfa olan abisi, 16 yaşındaki çağcı kardeşi ve kendisi.

Babası taksi şoförüymüş ama artık çalışmıyor. Evin geliri iş durumuna göre 7,5-8 milyon arasında değişiyor. 2,5-3 milyonunu Mahmut kazanıyor. Ama babası Mahmut’a sık sık hatırlatıyor: “Bak abin kaza geçirdi, ağır işe gelemiyor, 60-70 kiloyu kaldıramıyor. Hem de evli. İsterse bize hiç para vermeyebilir. Kardeşin de daha küçük, üzerine fazla gidilmez, bu yüzden ben olmasam bu ev senden

sorulacak. Bu evin temel direği sen olmalısın.”

Ünaldı’da grevci işçilerin en çok yakındıkları meselelerden biri de grev öncesi para biriktirememiş olmaları. “Kazandığımız para o kadar az ki, ancak günlük ihtiyacımızı karşılıyor. Grevin yaklaştığını bildiğimiz halde birkaç günlük para bile biriktiremedik” sözlerini sık sık duyabiliyorduk. Mahmut ve ailesi de grevle birlikte aynı sorunla karşı karşıya kalmışlar. Yengesi erken doğum tehlikesi atlatmış, ameliyat olmuş. 25 milyon ilaç, 15 milyon hastane masraflarını karşılamak aileyi ezmiş. Çünkü hiçbirinin sigortası ya da başka bir sosyal güvencesi yok. “O parayı nasıl bulduk, nereden topladık, şimdi düşününce aklım almıyor. inanır mısın; kahvaltıda şu boğazımdan 2-3 tane zeytin, biraz ekmek, bir de çay geçmiştir. Ama her şeye rağmen kazanana dek gideceğiz. Bütün arkadaşlar ve aileleri üç aşağı beş yukarı bizim durumumuzda. Birbirimizden başka dayanacağımız hiçbir şey yok. Dokumacı çalışırken bile yağlı yemek yiyemez, varsın şimdi yağsızını da yemeyelim” diye açıklıyor Mahmut yaşadıklarını.

Ailece eğlenebilmek için en çok ne yapmaktan hoşlandıklarını soruyorum. Gülümsüyor; “Bizde zaten doyasıya eğlenmek diye bir şey yok. En fazla fuara (oyun araçlarının ve giyim eşyalarının bulunduğu bir park) ya da pikniğe gitmek olabilir.” Bunları yapmaya en istekliler de küçük kardeşleri. Ama buralara gitmek aile bütçesini oldukça zorladığı için, çok nadir yapabiliyorlar. Ailece yapabildikleri bir diğer şey de damda şiş yapmak. Mahmut şiş’i hemen açıklıyor. “Şişe som et taktığımızı sanma, kasaptan aldığımız tavuk parçalarını iyice kırıp kemikleri üzerlerindeki et parçalarıyla şişe takıyoruz. Ama bunu bile yapamayan işçi aileleri var.”

Dokumacı Olmasaydı

Her çocuğun olduğu gibi Mahmut’un da hayalleri vardı çocukken: “Küçükken en büyük hayalim motorlardı. Bu yüzden bir de devlet kapısı olduğundan, trafik polisi olmak isterdim. Şimdiyse elektrik mühendisi ya da polis olmak iyi olurdu diye düşünüyorum.” Elektrik mühendisliği anlaşılmaz değil ama ikinci tercihin nedeni Mahmut’u ve onun dünyasının saflığını daha iyi anlatıyor insana. “Çünkü Antep’teki polislerin hiçbirinden memnun değilim. Halka nasıl iyi davranılacağını göstermek için polis olmak isterdim. Çünkü karakola düşen herkes işkence görüyor. Benim başıma da geldi. 95’in dört ya da beşinci ayıydı, iki silah çalınmış ve suç benim bir arkadaşımın üstüne kalmış. Arkadaşım işkencede çok zor durumda kalınca benim adımları vermiş.

“Silahlar Mahmut’ta” demiş. Beni aldılar, ne dediysem, ne yaptıysam olmadı. Tam dört gün işkence ettiler, elektrik verdiler. Ben tabii hiçbir şey bilmiyorum, neyi söyleyeceğim. En sonunda beni arkadaşla yüzleştirdiler. “Mahmut’un babası onu sever, silahı bulur, polise verir. Mahmut da ben de kurtuluruz diye düşündüm” deyince, bizim olayla alakamız olmadığı anlaşıldı, bırakıldık.

Ama orda yaşadıklarım, işkenceler hiç aklımda değil ama o küfürler onurumu kırdı. Hiç unutmayacağım, işte bütün bunları gördükten sonra nasıl polis olunacağını onlara göstermek için polis olmak isterdim” diyor Mahmut. Konuyu değiştiriyoruz. Peki ya sevmek? Acaba Mahmut nasıl bir yar ister, kimi sever? Bunları sorunca çekineceğini, belki cevap vermeyeceğini düşünüyorsunuz. Ama o samimi, sıcak: “En çok sarışın kızlar hoşuma gidiyor.

“Ama sadece dış görünümü yetmez. Beni anlayabilmeli. Konuştuğum bir kız vardı, şimdi Almanya’da. Onu iyice tanımak, beni anlayıp anlamayacağını görmek istiyorum. Eğer onunla evlenirsem Türkiye’de kalmam.” Ama evlilik konusunda aceleci değil. Biraz da tepkili: “Bizim dokumacı milleti eline biraz para geçince hemen oğlunu ya da kardeşini evlendirir. Ben böyle evlilik

istemiyorum. Küçük yaşta evlenmek hiç iyi değil. Adam evine gelir. Pestili çıkmıştır. Karısı yemeğini getirirken birazcık dökerse ya da çocuklar biraz gürültü yaparsa, vay o kadının haline. Dokumacının evinde huzur kalmaz.” işte belki de böyle bir evlilik yapmamak için Mahmut’un kafasındaki tek yol Almanya’ya gitmek. Orada “konuştuğu kızla” evlenmek. Ama bunları şimdilik sadece düşünüyor.

Politika Ne Demek!..

Mahmut için politika neyi ifade eder? Hayatında neyi karşılıyor bu söz? “Fazla bir şey ifade etmiyor. Politika nedir diye sorsalar cevapsız bırakırım. Yani çok uğraşmam. Ama ben politikacılardan bir tek şeyin cevabını istiyorum. Biz sigorta isterken, bunun için greve gitmişken, onlar SSK’yı neye göre özelleştirmeye kalkıyorlar anlamıyorum. Gelsinler bizim halimizi görsünler. SSK’yı özelleştireceklerse ondan sonra Özelleştirsinler.”

Bize kalırsa Mahmut bu sözleriyle “politikanın” ne olduğunu, nasıl anlaşılması gerektiğini oldukça net açıklıyor. ‘Politika’nın gerçek anlamını ve hangi taraflar arasındaki ilişkileri ifade ettiğini, onun sözlerinin altında bulabiliyorsunuz. ‘Önderlik’ sıfatını en baştan reddeden Mahmut’a grevin başında yaşadıklarını ve yaptıklarını soruyoruz.

“Grev ilk başladığı gün çalışmaya devam eden oldukça fazla arkadaş vardı. Gittik, onlarla konuştuk. Bizim memleketin yasalarında sigorta diye bir şey varmış, toplu sözleşme diye bir şey varmış, bunlar bizim hakkımızmış” dedik. Bir işyerinde bir tane işveren olurmuş, kalfa da, çağcı da, bobinci de, masuracı da işçiymiş, yani işçinin işçisi olmazmış dedik. 1977-1978’de kilimciler 3 ay greve gitmiş, direnmişler. Patronlar en sonunda pes etmişler, işçileri tek tek evlerinden toplamışlar, bunu biz de yapabiliriz dedik. Patronlar bizi Antepli, Urfalı, Türk, Kürt, Alevi-Sünni diye bölüyorlar ama biz hepimiz işçiyiz dedik. Arkadaşlar bizleri dinlediler. 40 yaşındakiler de 12 yaşındakiler de işi bıraktılar. Bütün ayrımlarımızı kaldırıp bir yumruk olduk.”

Peki Mahmut Merter’deki, Ostim’deki, Siteler’deki, Tuzla’daki ve ülkenin her yerindeki on binlerce genç işçi kardeşine neler söyler?

“Örgütlü işçi her zaman kazanır. Biz Öğrendik ki Almanya’daki, İngiltere’deki işçiler yürümüşler haklarını almışlar. Dünyanın her yerinde bu böyle olurmuş. Biz de bunu yapmaya çalışıyoruz, İstanbul’daki, Hatay’daki, Erzurum’daki genç işçi arkadaşlar da bir araya gelmeliler. Örgütler kursunlar, birlik olsunlar. Biz burada öylesine bir çizgide ilerliyoruz ki, devlet bile, patronlar bile şaşırıyorlar. Bunca gündür 20 bin işçi grev yapsın ve bir tek kişinin bile soğukkanlılığı kaybolmasın! Bak bugün gene askeri indirmişler Ünalı’ya. Ama biz canavar değiliz, hakkını arayan işçileriz. Bizim sesimizi Avrupa’dan İstanbul’dan işçiler duydular. Başka işçi arkadaşlar bunları görsünler, bir araya gelsinler, bizim örneğimizden hareket etsinler. Benim gördüğüm bir şey daha var. İş gençlerde bitiyor. Gençler, genç işçiler eğer dört elle uğraşır ve birlikte olurlarsa her şeyi yaparlar, Bizim direnişimiz bunu gösterdi. Onlar bunları başarabilirlerse, biz de onları örnek alacağız.”

Mahmut, Ünalı’da bir genç işçi. Her şeye rağmen hayal kuran, hayatın ona yüklediği ve yükleyeceği bütün sorumluluklara hazır, kendi yaşının iki-üç katı büyük işçilerle tartışacak kadar sıcak ve en önemlisi de yerinin neresi olduğunu öğrenmiş bir genç işçi. O Ünalı’da sınıf kardeşleriyle omuz omuza direndi, direniyor. Siz bunları okuduğunuzda belki haklarını almış ya da halen direniyor olacaklar.

Ünalı’da Mahmut ve arkadaşlarının istekleri gerçekleşene kadar onlar hiçbir taviz vermeyecekler.

Yani Mahmut yaşamın içinde başka Mahmutlarla, Alilerle, Azizlerle, İbrahimlerle yan yana olmanın verdiği gle, direnerek öğrenmeye ve öğretmeye devam edecek. Çünkü onlar başka bir yol olmadığını iyice öğrenmişler. Grev okulları olmuş, bir araya gelebilmek de ğretmenleri.

Genliğin Sesi Ağustos 96

Antep'te Binlerce dokuma işçisi sosyal hakları için süresiz işbırakma eylemine başladı. 2 bin işçi gösteri yaptı

10 bin işçi işbıraktı

Her sokakta Gaziantep'te dokuma işçileri; 8 saatlik işgünü, sigorta, tıka ve diğer sosyal hakları için alanlara çıktı. 10 binin üzerinde işçi, pleri karşılanıncaya kadar işbırakma eylemine başlarken, Gaziantep uma İşçileri Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği önünde toplanan D işçi: "Yaşasın iş, ekmek, özgürlük mücadelemiz", "Sigorta ımız, söke söke alırız", "Yaşasın örgütlü mücadelemiz", "İnsanca yabilecek ücret istiyoruz" sloganlarını attı.

Süresiz işbırakma Dernek binası önünde bir konuşma yapan Gaziantep Dokuma İşçileri Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği Başkanı Hüseyin Özdemir, taleplerini daha önce de defalarca patronlara ilettiklerini, ancak bir yanıt verilmediğini belirterek mücadelelerini, kazanana kadar sürdüreceğini söyledi. Özdemir, "İşverenler bizi oyuna getirmeye çalışıyorlar. Bu oyunu sanayi sitesinde çalışan tüm işçilerle birlikte bozacağız" dedi.

Sayfa 11

Antep işçisi kararlı

Gaziantep Ünaldı Sanayi Sitesi'nde bulunan 540 işletmede ağır koşullarda çalışan 10 bin dokuma işçisinin, 8 saatlik işgünü, sigorta hakkı, taşeron işletmelerin kaldırılması ve sendika hakkı talepleriyle başlattıkları işbırakma eylemi, işverenle önceki gün yapılan görüşmenin sonuçsuz kalmasından sonra, kararlı bir şekilde sürerken, işçiler, kendi aralarında bir değerlendirme toplantısı yaptılar.

Sayfa 5

Gaziantep'te işbırakma eylemine katılan işçi sayısı 20 bine yükseldi

Patronların tehdidi sökmüyor

Gaziantep Ünalı Dokuma işçilerinin işbırakma eylemi sürerken, diğer işkollarında da üretim durma noktasına geldi. Nakliyat işçileri nakliye fiyatlarının artırılması için greve başladı. KESK'e bağlı sendikalar da işbırakma eylemini sonuna kadar destekleme kararı aldı. İşbırakma eylemine katılan yaklaşık 20 bin işçi, eylemlerini, haklarını elde edinceye kadar sürdüreceklerini vurguladı. İş güvenliklerini ve sosyal haklarını elde etmek için işbıraktıklarını söyleyen işçiler, işverenlerin olmayan 'iş akitlerini' feshetme tehditlerine aldırıyor. İşçiler, medyanın tutumunu da eleştirerek, "Musa ile Sarah aşkı kadar yer vermiyorlar" dedi.

Sayfa 11

İZLENİM / ENDER İMREK

Dokuma işçisi parmaksız olur

Ünalı dokuma tezgâhları işçilerde izler bırakır. Tırnaklarından anlarsınız onları... Ellerinden ve parmaklarından tanırırsınız. Dokuma tezgâhlarının ilmek ilmek ördüğü halılardan ipliğe damlayan alın

terine işçi kanı da karışır. Mekik dışı kırar, fırlayan parça kafa... Kafes yapılmadığından işçinin dişlerini kırar fırlayan parça... Dokuma işçilerinin yüzde onu parmaksızdır. **Devamı sayfa 11'de**

Dokuma işçilerinin grevi yeni katılımlarla sürüyor.

Ünaldı direnişi sürüyor

Gaziantep'te dokuma işçileri, polisin ve işverenin baskılarına rağmen, eylemlerine kararlılıkla devam ediyor. 4 kişilik bir komisyon oluşturan işçiler, destek için siyasi partileri ve kitle örgütlerini ziyaret edecek. EP'nin, Ünaldı işçilerine ilk günden itibaren verdiği desteğin ardından dün yapılan basın açıklamasıyla EP, HADEP, ÖDP, İP, İHD ve DISK Genel-İş, işçileri sonuna kadar destekleyeceklerini ifade etti. **Sayfa 11**

Dokuma grevine esnaftan destek

20 bin dokuma işçisinin bir haftayı aşkın süredir devam eden grevi, Antep'te tüm ekonomik hayatı etkisi altına aldı. Yaklaşık 3 bin işçi dokuma işçileri derneğinde dönüşümlü olarak toplantılar yapıp derneğin kararı doğrultusunda mücadelelerini sürdüreceklerini açıkladı. 100 bin kişiyi dolaysız olarak etkileyen greve esnaf da destek veriyor. **Sayfa 11**

İşveren örgütünün temsilcisi pişkin: 'Birkaç işçi sigortasız çalıştırılıyor diye, sektörü zan altında bırakmak olmaz'

Dokuma işvereni yan çiziyor

Dokuma işçileri haklarını aına kadar mücadelede kararlı.

Gaziantep'te 20 bin dokuma işçisinin vahşi sömürü koşullarına karşı başlattığı grev sürüyor. Dokuma işverenlerinin örgütlü bulunduğu Halıcılar ve Dokumacılar Odası Başkanı Yalçın Konukoğlu ile dün Esnaf Odası'nda görüştük. Konukoğlu, çalışma koşullarının kötü olmadığını savunuyor. Sigorta yapmanın yasal zorunluluğunu kabul eden ve az sayıda sigortasız işçi olduğunu savunan Konukoğlu, çocuk işçiler konusunda, "Türkiye'nin çalışmaya ihtiyacı var. Katma değer yaratmadan, ekonomiye istihdam sağlamadan oturduğumuz yerden para kazanmak durumunda değiliz" diyor. Konukoğlu, muhabirimizin dün 16 yaşında bir çocuğun parmaklarını kaybettiğini gördüğünü hatırlatması üzerine, "Anlattığınız boyutta olduğuna katılmıyorum. Halı sektöründe birkaç işçi sigortasız çalıştırılıyor diye, halı sektörünü zan altında bırakmak doğru değil" diye konuştu.

Sayfa 11

'Demokrasi güçleri seferber olmalı'

Sayfa 11

İtüt sanayicilerinden çağrı

Sayfa 11

İZLENİM / ENDER İMREK

Dokuma işçisi 'Üç S' istiyor

Sigorta, sekiz saat ve sendika. Bu talepler, işçilerin kararlı birliğiyle sağlandı. Direnişle geçen her gün, işçiler arasındaki güveni artırmakla kalmıyor, düzenin karakterini de kavratıyor. Bir işçi, "Ben, eskiden bizim işyerinde araçlara, düzün bozuk bir otobüs, yoforu kim olursa olsun, partiler çam değil, otobüsü değiştirmek lazım" dediğim zaman arkadaşlarını bazılarını kınıyordu. Artık direksiyona hoca da geçti. Bu sen sofor, iyi oldu. Bundan sonra sıra işçide" diyor. Antep'te hava sıcak, evlerde oturulacak gibi değil. İşçiler akşamları "damlarda" oturuyorlar. Boğucu ısıktan bir nebze kurtulmak istiyorlar. Sohbetler hep direnişle ilgili. İşçiler, hafızalarını yokuyor, eski direniş sayfalarnı karıştırıyor. Genç işçiler, pür dikkat dinliyor ve bir genç işçi övünerek, "Artık biz gençler bu işe el attık. Daha durmayız. Biz köle miyiz? Hak ve özgürlük direnişle elde edilir" diyor. Devamı s. 11'de

Antepli dokumacının direnişi 10 günü geçti. Patron temsilcisi gerçekdışı açıklamalara başvuruyor

Dokuma işçileri yaptıkları toplantılarda eylemlerini tartışıyor. İşçiler talepleri kabul edilinceye kadar direnişlerini sürdüreceklerini ifade ediyorlar.
(Fotoğraf: Selahattin SÖNMEZ)

Geri adım yok

Patron temsilcisi Yalçın Konukoğlu'nun, işçilerin hemen hepsinin sigortalı olduğu ve iyi koşullarda çalıştıkları yolundaki sözleri işçileri kızdırdı. İşçiler, Konukoğlu'nun kamuoyunu yanıltmak istediğini vurgulayarak, "Yalanlarını yüzüne çarpacağız" dedi. Abdullah Alagöz isimli sigortalı bir işçi, vizite kâğıdını göstererek, "Bak patron, yılda yalnızca 120 gün prim ödemiş" diye konuştu.

Aziz Habeşler adlı işçi işyerinde 30 işçiden üçünün sigortalı olduğunu vurgulayarak, hâlâ bilmiyorsa gelsin görsün açıklamasında bulundu. İşçiler, Konukoğlu'nu çalışma koşullarının iyi olduğu yönündeki iddialarına karşılık olarak ise, "Gözümüzün içine baka baka nasıl yalan söylüyor. Eli bizim cebimizde. Öyle olmasa tezgah sayısını nasıl artırıyor. Bir tezgah 2 milyar lira." dedi. **Sayfa 11**

Patronların tehditlerine karşı işçilere destek her geçen gün artıyor Ünaldı işçileriyle sınıf dayanışması

Fotoğraf: Zekeriya ŞİMŞEK

Patronun 'Paraları bitince dönerler' sözünü işçiler dayanışma ile yantıyor.

On günü aşkın bir süredir, sigorta, 8 saatlik işgünü, sendika ve diğer sosyal hakları için grevde bulunan dokuma işçileri arasındaki sınıf dayanışması artıyor. Kararlılıkla süren grev nedeniyle, grev fonu oluşturma girişimlerini sürdüren işçilere ilk maddi destek merkezi Almanya'da bulunan DİDF'den geldi. KESK Gaziantep Şubeler Platformu ile Tekstil İşçileri Sendikası İstanbul 1 ve 2 No'lu şubeleri Ünaldı işçilerini desteklediklerini açıkladılar.

Patronların, "Ceplerinde para kalmayınca, kapımıza gelirler" dediği dokuma işçileri, direnişlerini sürdürüyor. İşçiler, aralarında para toplayarak hastaneye götürüyor, yemeklerini ortak yiyor, birbirlerinin acil ihtiyaçlarını gideriyorlar. Dokuma işçilerinin dayanışma fonu hesap numarası şöyle: Dokuma İşçileri Derneği/ İş Bankası Gaziantep Merkez Şubesi/ 6300 304250 1218815. Sayfa 1

Patronlar, işçilerin taleplerine yanıt vermek yerine 'sakin olma' telkininde bulundular

Dokumacılar Antep'i sarsıyor

Emek Partisi yöneticileri, grevdeki Ünalı işçilerine destek ziyaretinde bulundu.

Dokuma işçilerinin kararlı direnişi karşısında dokuma patronları sessizliklerini bozarken, Terörle Mücadele Şubesi'ne bağlı polisler de işçiler üzerindeki baskılarını artırmaya başladı. Sendikacılarla patronlar arasında yapılan görüşmede, patronlar, dokumacıların taleplerini yerine getirmekten çok, işçilerin sakin olmasını istediler. Dokuma işçileri yaptıkları açıklamada, gerek patronların, gerekse polislerin tehditlerine boyun eğmeyeceklerini açıkladılar. Öte yandan Emek Partisi MYK Üyesi Seyit Aslan, işçilere yaptığı konuşmada, bütün partililerin, direnişin başarısı için üstüne düşeni yapacağını belirtti.

GAZİANTEP - İşverenler Gaziantep'te 12 gündür grevde olan dokuma işçilerinin mücadelesini karşındaki sessizliklerini bozdu. Katma-
nın desteğini de alarak gün geçtikçe güçlenen direnişi bozmak için her yolu deneyen işverenler, işçilerle görüşmek zorunda kaldı. Sendikacılar aracılığıyla yapılan toplantıda işveren temsilcileri, Dokuma İşçileri Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği başkanı ve yöneticileriyle

konuştu. İşverenlerin somut bir öneri getirmediği ancak işçileri yandırmak istediği görüldü. Ayrıca dün saat 11.30'da terörle mücadeleye bağlı ekipler Dokuma İşçileri Derneği'ne gelerek işçilere girdi. Önceki gün işçilere giren işverenler, işçilere girdi. Olay sonrası işçilere seslenen Dernek Başkanı Hüseyin Özlemir, "Mücadelemizden geri adım atmıyacağız" dedi.

Öte yandan önceki akşam Gaziantep'te yayın yapan O-

lay TV'de işveren temsilcileri ile işçi temsilcilerinin katıldığı bildirilen açık oturuma, işverenin hiçbir gerekçe göstermeden katılmaması, işçilerin topluluklarına neden oldu. Açık oturuma işçileri temsil eden katılan Dokuma İşçileri Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği Başkanı Hüseyin Özlemir, "İşçilerin talepleri kabul edilinceye kadar direnişimiz devam edecektir" dedi.

Devamı sayfa 11'de

Ünaldı işçisine destek büyüyor

Gaziantep Ünaldı'da 20 bin dokuma işçisinin sendika, sigorta ve 8 saatlik işgünü için başlattığı direniş 13. gününe girdi. Direniş; işçilerin, sendikacıların, kitle örgütlerinin ve emekten yana siyasi partilerin desteği büyüyor. Emek Partisi Merkez Yürütme üyeleri, Emek Gençliği Merkezi Gençlik Kolu'ndan oluşan heyet işçileri ziyaret ederken, başta İstanbul, İzmir, Adana olmak üzere birçok ilden işçi, memur ve sendikacı da gönderdikleri mesajlarda Ünaldı işçilerine desteklerini bildirdiler.

Hava-İş Sendikası Genel Başkanı Atilay Ayçin, gönderdiği mesajda, en kısa zamanda kendilerini ziyaret edeceklerini, maddi ve manevi her türlü desteği sunacaklarını belirtti. Adana'daki bazı sendikaların yöneticileri de, yaptıkları açıklamada, 13 gündür direnen Ünaldı dokuma işçilerine destek ziyaretinde bulunacaklarını duyurdular.

Sayfa 11

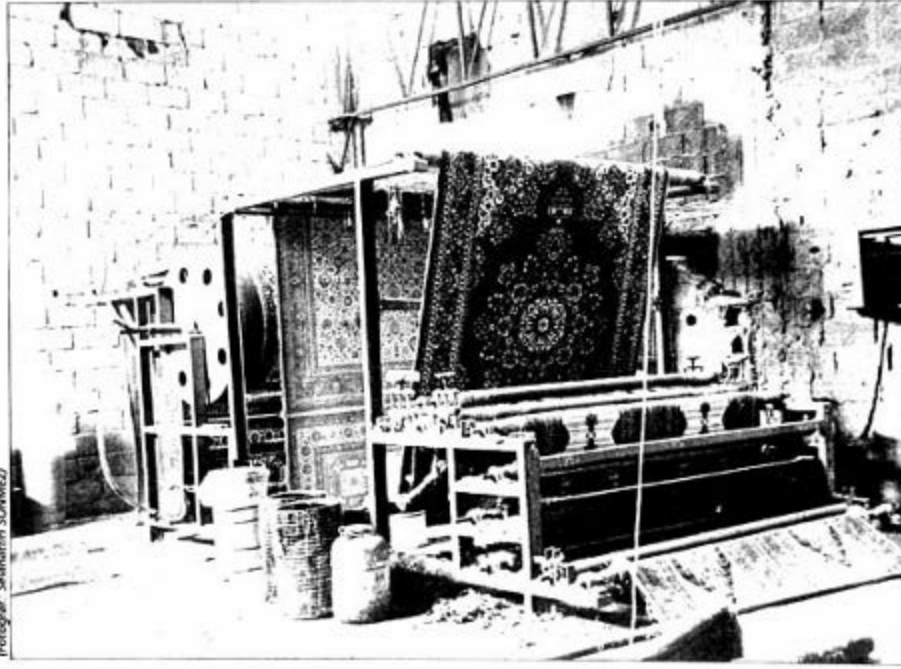
İŞÇİNİN KARPUZ KADAR DEĞERİ YOK

Ünaldı'da karpuzlar bile hem sigortalı, hem sendikalı. Karpuzcu, tezgâhına "Sigortalı, sendikalı" yazısını asarken, hem işçilerin direnişine destek veriyor, hem de müşteri çekmeye çalışıyor. "Ver şurdan bir sigortalı karpuz" diyor bir işçi. Gülerек konuşuyor, "Şu memlekette karpuz kadar değerimiz yok. Onlar bile sigortalı, sendikalı oldular. Yakında Meclis'e de girerlerse şaşmamalı. Kelekler giriyor da karpuz neden girmesin?"

(Fotoğraf: Selahattin SÖNMEZ)

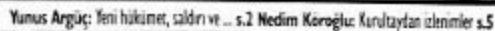
İŞVERENİN OYUNU BOŞA ÇIKTI

Fotoğraf: Serhatin SÖNMEZ

İşverenlerin 16 gündür direnişte olan Gaziantep Ünal'dı dokuma işçilerine yaptığı 'pazartesi işbaşı yapın' çağrısını işçiler boşa çıkardı. İşçiler bugün Dokuma İşçileri Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği binası önünde kitlesel bir basın açıklaması yapacak. Ünal'dı işçilerine destek ziyaretinde bulundukları için önceki gün gözaltına alınan Emek Partililer serbest bırakılırken iki ziyaretçinin daha gözaltına alındığı bildirildi. Dokuma işçilerine verilen destek ve dayanışma da giderek büyüyor.

Sayfa 11

n kınandı

Emek amacıyla dün
İstanbul'a katılan Emek
Genel Fikri, TÜMTİS
ve Emek Partisi Genel
Kurultayına, Emek Parti
Gazetecileri, Gazeteme-
n ve Gazeteciler Derneği
başkanı Demirel'i başla-
na alarak Emek Partisi
kuruluşunu açıklamasıyla
Sayfa 11'de

Ünaldı işçileri haklarında ısrarlı

EP Genel Başkanı Levent Tüzöl:

‘Ömek bir direniş’

Tüzöl, işverenlerin talimatlarıyla hareket eden polis, Ünaldı işçilerinin kararlı ve disiplinli direnişini kırmaya çalıştığını söyledi. Sayfa 11

Önceki gün yapılan basın açıklamasında gözaltına alınan ve aralarında EP Genel Başkanı Levent Tüzöl ile TÜMTİS Genel Başkanı Sabri Topçu'nun da bulunduğu heyet, önceki gece serbest bırakıldı. İşçiler, dün sabah saatlerinde yaptıkları basın açıklamasında, gözaltında bulunanların tamamının serbest bırakılmaması durumunda patronla görüşmeyeceklerini belirttiler. Dün akşam saatlerinde demek başkanı Hüseyin Özdemir ve diğer işçiler serbest bırakıldı.

FATİH POLAT

GAZİANTEP - Ünaldı doküman işçilerinin eylemleri sürüyor. Doküman İşçileri Yürütme Komitesi ve Dayanışma Derneği Yürütüm Kurulu işçileri dün bir açıklama yaparak, önceki gün basın açıklaması sonrasında gözaltına alınan Dörnek Başkanı Hüseyin Özdemir ve diğer işçiler serbest bırakılmadan işçilerin mitinglere oturma hakkını ilde etti.

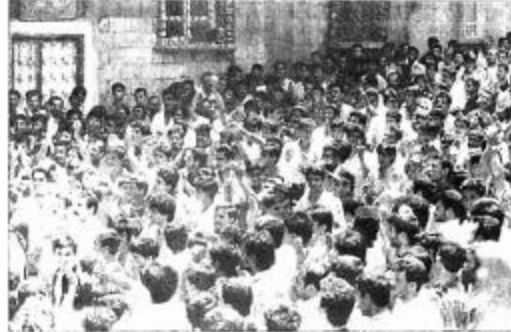
İşçiler, Antep'teki tüm partilerin il yönetimlerini ziyaret ederek, konuyla ilgili

il bilgi verip, dayanışmada eni de eleştirildi.

Önceki gün gözaltına alınan Emek Partisi Genel Başkanı Levent Tüzöl, TÜMTİS Genel Başkanı Sabri Topçu, EPGYK Üyesi Hasan Kartek, EP Adana İl Başkanı Mehmet Doğdoğan ve muhabirimiz Seyda Çetinkaya önceki gece serbest bırakıldı.

Aynı gün gözaltına alınan demek başkanı Hüseyin Özdemir ve diğer işçiler de dün akşam saatlerinde serbest bırakıldı.

Devamı sayfa 11'de

Ünaldı işçilerinin önceki günkü basın açıklamasından sonra kapalı olan demekleri açıldı.

Almanya'dan Erbakan ve işçilere mektup var

Almanya Tekstil ve Giyim Sendikası Başkanı ve Avrupa Tekstil İşçileri Birliği Başkanı Willi Arens, Başbakan Erbakan'a bir mektup göndererek grevdeki işçileri desteklediklerini bildirdi. Arens, ayrıca, Ünaldı işçilerine de bir mektup yollayarak, haklı direnişlerini desteklediğini iletti.

Sayfa 11

19 gündür direnişlerini sürdüren Gaziantep Ünalı dokuma işçileri, patronlara seslendi:

'Vaat değil, sözleşme'

Ünalı işçilerinin grevi. Gaziantep'teki yaşamı etkiliyor.

Gaziantep'te 20 bin işçinin sigorta, 8 saatlik işgünü ve sosyal hakları için başlattıkları direniş sürüyor. Salı günü yapılan basın açıklamasında gözaltına alınan Dernek Başkanı Hüseyin Özdemir, yönetim kurulu üyeleri ve işçiler önceki gün serbest bırakıldı. Özdemir'i coşkuyla karşılayan işçiler, işverenlerin derneği devreden çıkararak tutumuna ve 'işbaşı yapın' çağrısına tepki gösterdi. Gaziantep Belediye Başkanı Celal Doğan ve çeşitli sendika yöneticileri demek ile işverenlerin katılacağı bir görüşmeye arabuluculuk etmeye hazır olduklarını belirttiler. Sayfa 11

Ünalı birinci gündem

Eğitim-Sen Konya Şubesi üyeleri Ünalı işçilerinin hak ve meşru talepleri için verdikleri mücadeleyi selamlayarak, eğitim emekçilerinin izlemesi gereken yolun, Ünalı direnişi olduğunu vurguladılar. Eğitim emekçileri, "Size yapılan bu saldırılar, tüm emek cephesine yapılmıştır. Emeye yapılan saldırıları konuyor, yapılmaması gerekenin de, emek cephesini ilmek ilmek emek olduğunu söylüyoruz" dediler. Uman-İş Sendikası Genel Sekreteri Raif Kılıç da yaptığı açıklamada, "Türkiye, demokrasi, barış ve özgürlük isteyenlerin sürekli saldırıya uğradığı bir büyük hapisaneyi dönüştürülmek istenmektedir" dedi.

Devamı sayfa 11'de

İZLENİM / FATİH POLAT

Yerel basın evlere şenlik

GAZİANTEP - Gaziantep'te gündelik yaşanan gerçeklikle, yerel televizyonların ekranlarına yansıyan haber ve görüntüler arasındaki çelişki, basın patronlarıyla emekçiler arasında büyük bir dünya farkı olduğunu gösteriyor. İlk bakışta, medyanın genel tutumunun bu yönde olduğu düşünülürken, bunda şaşılacak bir yön olmadığı sanılabilir. Buradaki yerel televizyonlarla, büyük medya kurumları arasında özellikle yaşamın emeğiyle kazanan kitlelere ait gerçekliklerin çatırptırak...

Devamı sayfa 11'de

İLK MEKİK; BİR YAŞAMIN SİMGESİ

1991'de yapılan
"İlk Mekik" anıtı
Ünaldı'nın yarım asırlık
geleneginin
bir simgesi.
Dokumacılıkta
1940'larda
kullanılan el tezgâhları,
bugün dokumacı
evlerinin bir köşesini
süslüyor. Çıkık saran
kadın, yıllardır her türlü
sosyal hakkı gasp
edilen eşi ile birlikte,
aynı mücadeleyi soluyor
şimdi. Yaratan eller yeni
bir geleceği de
parmakları arasında
tuttuğunun farkında
artık. Bugüne kadar
kenti süsleyen bir anıt
olarak algılanan "İlk
Mekik" yeni bir hayatı
müjdeleyen simge
olarak var.
(Fotoğraf:
Fatih POLAT)

Patronlar oyalıyor

İşçilerin tüm taleplerini kabul ettiğini söyleyen patronlar, protokolün imzalanmasını geciktirme uğraşında

Patronlar masaya oturdu: Gaziantep Dokuma İşçileri Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği yöneticileri, işveren temsilcileri ve arabuluculuk yapan DİSK Genel-İş bölge ve şube yetkilileri önceki gün bir toplantı yaptılar. Toplantıda, patronlar işçilerin bütün isteklerini kabul etmelerine rağmen protokolü bir gün sonra imzalamak istediler. Dokuma İşçileri Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği Başkanı Hüseyin Özdemir, işçilere, sözleşme yapılmadan işbaşı yapılacaktı gibi havaya girmeme çağrısı yaptı. **Sayfa 11**

Ünaldı dokuma işçileri patronların oyunlarını boşa çıkardı

Patronlar telaşta

Dokumacılar Odası Başkanı Yalçın Konukoğlu görevinden istifa etti. Patronlar gün boyu Dokumacılar Derneği ile ofisleri arasında mekik dokudular. İşçiler, sözleşme imzalamaması halinde bir tek işçinin bile çalışmayacağını açıkladı.

GAZİANTEP - Ünaldı dokuma işçilerinin direnişi 4. haftasında devam ediyor. Cuma günü dernek ve patron temsilcilerinin yaptığı görüşmede, patronların kendi aralarında görüşüp Dokumacılar Derneği yöneticileriyle yeniden görüşeceklerini belirtmelerine rağmen herhangi bir açıklama yapmamaları işçilerin öfkesini artırdı.

İşçilerin yüksek morali ve kararlı tutumu patronlar arasındaki çelişkileri de artırdı. Patronlardan bir kısmı 'İşçile-

rin taleplerini kabul ediyoruz' açıklaması yaparken, bir kısmı ayak sürümeye devam ediyor. İşçilerse, bu durumu 'oyalama, bölme, parçalama taktiği' olarak değerlendirerek, o yuna gelmeyeceklerini açıkladı. Ünaldı Dokuma İşçileri Derneği, dün sabah saatlerinden itibaren işçilerin akınına uğradı. Patronların tavrı karşısında daha da bütünleşen işçiler, dernek binasına sığınmayınca hemen yanındaki sokakta toplanmayı sürdürdü. Polis, 'dağın' uyarısı ise, Der-

nek Yönetim Kurulu Üyesi Cuma Uzun tarafından "Polis işçiyi tahrik ediyor. Bizi yıldıramazlar, haklı olarak işimiz için direnişteyiz ve dağılmayacağız" dedi. Uzun, saat 9.00'da 800'e yakın işçiye yaptığı konuşmada, "Toplanmamızdan ve direnişimizden rahatsız olanlar varsa, patronların yasadışı uygulamalarına son versinler. Patronlar masaya oturup haklarımızı vermedikleri müddetçe hiç kimse bizi müca- delemizden alıkoyamaz" dedi.

Devamı sayfa 11'de

Uçan Halı patronları dernekle sözleşme imzaladı

Ünaldı patronları çözüldü

Günlerdir direnişte olan Ünaldı işçilerinin örgütlü ve kararlı direnişleri patronları böldü. Büyük patronların 'Gelin dernekle anlaşalım' çağrılarını aldirmayan Uçan Halı patronları, dün dernek yönetimiyle anlaşma imzalamak zorunda kaldılar. Yapılan anlaşmadan sonra Dokuma İşçileri Derneği Başkanı Özdemir, işçilere yaptığı açıklamada, 'Direnişimizin ilk meyvesini aldık, diğerleri de masaya oturacaklar' dedi. Özdemir'in konuşması işçiler tarafından coşkuyla alkışlanırken, "Ölmek var, dönmek yok" sloganları atıldı.

SİNAN SAYGILI

GAZİANTEP - Ünaldı Dokuma işçilerinin ücret artışı için yarı sıra ilk defa sosyal hak taleplerini de ileri sürerek başlattıkları direnişin 24. gününde, Uçan Halı patronları ile Dokuma İşçileri Derneği arasında prensip anlaşmasına varıldı. 24 gündür "İnsanca bir yaşam istiyorum"

sloganıyla direnen dokuma işçileri böylece ilk kazanımlarını elde etmiş oldular. Dokuma İşçileri Derneği Başkanı Hüseyin Özdemir, varılan prensip anlaşmasından sonra yaptığı açıklamada "Direnişimizin ilk meyvesini aldık. Sıra, Ağır Halı işverenlerinde. Onlarda bugün (dün) saat 15.00'te masaya oturmak için randevu istedikler"

dedi. Bugüne kadar çeşitli ayak oyunlarına başvurarak, işçileri bölüp direnişi bitirmeye çalışan fakat, bu girişimlerinde başarısız kalınca işçilerin evlerini dolaşarak, "Derneği boşverin, gelin size yüzde 50 zam verelim, işbaşı yapın" propagandasıyla derneği devre dışı bırakmaya çalışan patronlar dize gelmeye başladılar. Önceki gün Dokuma İşçileri Derneği yönetimiyle bir görüşme yapan Uçan Halı işverenleri, Hüseyin Özdemir'in isteklerini kabul ettiklerini açıkladılar.

Yapılan bu görüşmenin ardından dün tekrar bir araya gelen taraflar prensip anlaşmasına vardı. Anlaşmadan sonra, derneğe gelen Özdemir, işçilere yaptığı konuşmada, **Devamı sayfa 11'de**

Dokumacı tehdide boyun eğmiyor

Ünaldı dokuma işçilerinin ücret artışı ve sosyal hak talebiyle başlattıkları direniş ilk günkü coşku ve kararlılığıyla 25. gününe girdi. İyice köşeye sıkışan Ağır Halı işverenleri, son çare olarak Gaziantep Valisi'ni devreye sokarak, Dokuma İşçileri Derneği yönetimini ve işçileri tehdit etmeye başladılar.

Dokuma işçilerinin 1/5'ini oluşturan Uçan Halı işçileri, dernek yönetimiyle işverenler arasında varılan anlaşmadan sonra Dokuma Derneği Başkanı Hüseyin Özdemir'in çağrısı ile işbaşı yaptılar. Ağır Halı işverenleri arasındaki küçük işletmeleri oluşturan "Çift Mekik"te yapılan görüşmelerden bir sonuç alınamadı. **Sayfa 5**

Ünaldı dokuma işçilerinin direnişini "Üç beş baldırı çıplak" diye değerlendiren vali işçilerle görüştü

Ünaldı patronları çaresiz

İZLENİM / SİNAN SAYGILI

'Niye direniyorlar?'

Vali, "Üç-beş baldırı çıplak"la görüşmek zorunda kaldı işçiler valinin odasına çağırılarak, basın mensupları da özel kalem müdürünün odasına alınıyor. Odaya girer girmez, yerel televizyonların kameramankarından birisi, "Bu işçiler de çok ileri gitmeye başladı. İki 1 ay direniş mi? Ama 300 tane polis tedbir aldı. Sanayinin içinde, bunlara hadlerini bildirmek" diyor. Bir diğeri ise "evet evet dışardan işçileri kışkırtıyorlar. Yoksa te Almanya'dan İngiltere'den buralara destek için yabancılar niye geliyor? Bir kadın "gazeteci" ise, "Türkiye'de kim sigortalı ki, dokuma işçileri de sigortalı olsun. Maksatın başka. Kışkırtılıyorlar. Bu işi karıştı taaammız hayli memnun olan özel kalem müdürü, bir tek benim sert bakışlarla konuşmadan dinlediğimi görünce, Evrensel'den olduğumu ve direnişin başından bu yana işçilerin sesini kamuoyuna duyurmaya çalıştığımı belirtiyorum. İşçilerin yanına gidip onlarla birgün geçip geçirmediklerini, pamağın ya da kolunu kaybeden, haftanın 7 günü günde 12 saat çalışan, en doğal hakları olan sigorta talebinde bulunan, bu insanlara neden bu kadar önyargılısınız? Türkiye'de kaç kişi sigortalı ki? Peki içinde muhabirlerden sigortalı olan var mı? Bu sorular üzerine, bütün arkadaşların yerdeki halini inceleme merakı başgösteriyor. "Dünyanın her tarafında ortak ötekiler için, insanca yaşam için mücadele eden işçilerin birbirine destek olmasından daha doğal ne olabilir. Neden bu insanları dışardan gelen kışkırtıcılar diye tanımlıyorsunuz. Siz direnişe geçmiş olsanız, diğer ilerde, hatta dış ülkelerden meslektaşlarınıza size destek olsa kötü mü olur? Vali açıklama yapacakmış, acile edelim.

GAZİANTEP - Sigorta hakkı, ücret artışı talebi ve diğer sosyal hak talepleriyle 1 Temmuz'da direnişe geçen dokuma işçileri direnişini sürdürüyor. Vali, dün "üç baldırı çıplak" olarak nitelendirildiği işçilerle görüşmek zorunda kaldı. Görüşmelere dokuma işverenlerini temsilen Yalçın Konukoglu'nun da katılması, "işverenlerin dışarıya çıkı kalmadı" şeklinde değerlendirildi. Vali Muammer Güler yerel televizyonların dokuma işçilerinden görüşme talebinde bulunduktan sonra, dün sabah saat 10.30'a randevu verdi. Akşamında bir toplantı yapısı işçiler başta. Demek Başkan Önder, İkinci Başkan Cansu Uzun ve 10 kişilik bir heyet valiliğe gitti. Toplantının ardından bir açıklama yapan Güler, Direnişin Gaziantep ekonomisini oldukça büyük bir zarara soktuğunu söyleyen Güler, bir an önce anlaşmaya varılmasını artık zorunda hale geldiğini söyledi. Güler, "İlk önce kimlerin huzuru bozmasını izin vermiyorduk. Sanayi Sile-

sinde şu anda 300 polisimiz ve 20 dikiş görev başında. Gerekti tedbirler alınmaz, olay sızması boyutlara çıkabilir haklarında gereken yapılacaktır" dedi. Ne derse, ne de işverenlerin odasının kendi aralarında toplantıya katılmaya yetkili olmadıkları bir stiren Güler, centilmenlik gerekse de sözde yapıldı diye konuştu. Yalçın Konukoglu ile Emniyet Müdürü Yılmaz Örkün'de valiliğe davet eden Güler, Örkün'ün başkanlığında

işçi-işveren kesiminin bir toplantı daha yapıldığını söyledi. Güler, bu toplantıda anlaşmaya varılmadığını umutlu olduğunu söyledikçe ekledi. Güler'in açıklamasının ardından da taraflar Gaziantep Valiliği Toplantı Salonu'nda bir kenar da bir araya geldiler. Toplantıda bir an anlaşma sağlandı. Konukoglu'nun ön anlaşmayla ilgili olarak patronları ima etmeye çalıştığını söylediği, ancak kesin bir cevap vermediği şeklinde. (Evrensel)

İŞÇİLER VALİ İLE GÖRÜŞTÜ

İşçiler boyun eğmiyor

GAZİANTEP- Vali Güler, görüşme sırasında, "Ben can güvenliği ve usayışla beraber mülki serveti de korumakta görevliyim. Anıtep sanayicileri bu işten zarar görüyor. Sanayi hatıyor" dedi. Demek Başkanı Önder'in taleplerini ifade etmesinden sonra, "Ben televizyonda söylediklerimi tekrarlıyorum. Seni Demek Başkanı olarak değil, bir işçi olarak görüyorum" diye konuştu.

GAZİANTEP- Vali Güler, görüşme sırasında, "Ben can güvenliği ve usayışla beraber mülki serveti de korumakta görevliyim. Anıtep sanayicileri bu işten zarar görüyor. Sanayi hatıyor" dedi. Demek Başkanı Önder'in taleplerini ifade etmesinden sonra, "Ben televizyonda söylediklerimi tekrarlıyorum. Seni Demek Başkanı olarak değil, bir işçi olarak görüyorum" diye konuştu.

İşçilerle görüşmeyi kua kesen Vali, telefon ederek işverenlerin temsilcisi Yalçın Konukoglu'na çağırıldı.

Emniyet müdür yardımcısı, işçi ve işverenlere "Ben gelinceye kadar buna gıcık" diyen Vali Güler, daha sonraki görüşmelere katılmadı. Yer yer Demek Başkanı Önder'e tehditler savursu Emniyet Müdür Yardımcısı Yılmaz Örkün, "Evet işçilerin gıcık önünde seni tehdit ediyorum. Bu işi oldu, bir daha karışma çıkma" diye konuştu. (Evrensel)

Dernek başkanlarının emniyet tarafından tehdit edildiğini duyan işçilerin yanıtı sert oldu:

Antep'te yer yerinden oynar

Hüseyin Özdemir

Bütün girişimlerine karşın 27. gününe giren dokuma işçilerinin direnişini bir türlü kıramayan patronlar, olayın içinden çıkış yolu bulabilmek için dün Vali'nin öncülüğünde bir toplantı yaptılar. Patronlar, bir yandan Vali ve Emniyet Müdürlüğü aracılığıyla tehditler savururken, diğer yandan da işçilerle masaya oturmaya hazırlanıyorlar.

Önceki gün valilik binası toplantı salonunda işçi temsilcileri ve patronlardan Yalçın Konukoğlu'nu bir araya getiren Vali Güler, toplantıya başkanlık yapması için Emniyet Müdür Yardımcısı Yılmaz Orhan'ı görevlendirdi. Toplantı sırasında Orhan'ın, Dokumacılar Derneği Başkanı Hüseyin Özdemir'i tehdit etmesine, 20 bin dokuma işçisinin yanıtı sert oldu.

Sayfa 15

İşçiler Kazan'ı protesto edecek

Sayfa 15

Dokumacılara destek sürüyor

GAZİANTEP - Emek Partisi Kocaeli İl Örgütü, Ünalı işçileriyle dayanışma amacıyla 8 milyon lira bağışta bulunurken, Türkiye Maden İşçileri Sendikası Divriği Cevher-İş Şube Başkanı Murtaza Yıldırım da yaptığı bir açıklama ile "işçi sınıfını köleleştirmeye çalışan sermaye sınıfına bir tokat olan direnişinin, örgütlü olan ve olmayan tüm Türkiye işçi sınıfına demokrasi, özgürlük ve ekmeğe mücadelesinde örnek olması dileklerimizle mücadelenizde başarılı dileriz" diyerek, maden işçilerinin Ünalı direnişini desteklediğini belirtti. EP Dersim İl Örgütü de, dokuma işçilerinin eyleminde büyük coşku duyduklarını, "Sermayeye karşı verdiğiniz mücadeleyi yürekten destekliyoruz. Kazanmanız işçi sınıfı ve onun partisinin kazanması anlamına gelir. Devamı sayfa 15'te

Ünaldı'da patronların şansı yok

Patronlar, geçen hafta varılan anlaşma nedeniyle işbaşı yapan 'Uçan Halı' çalışanlarının da sözleşmeye uyulmadığı için işbırakmasıyla şaşkına döndüler. Ünaldı'daki en büyük dokuma fabrikası olan Erdemoğlu'nda da, patronun çeşitli mahallelerden topladığı işçilerle geçen cuma günü 5 tezgâhta başlattığı üretim bu işçilerin de direnişe katılması nedeniyle tamamen durdu.

Dernek binasını dolduran çok sayıda işçinin patronlara cevabı, "Yaşasın iş, ekmek, özgürlük mücadelemiz" oldu. Patronların tek tek görüşme isteği dernek tarafından kabul edilmedi. Bunun üzerine Dokumacılar Odası Başkanı Yalçın Konukoğlu, Dokumacılar Derneği Başkanı'nı arayıp, sözleşmeyi imzalamak üzere odaya çağırdı. Gazetemiz baskıya girdiği saatlerde görüşme yeni başlamıştı.

Sayfa 5

Olimpiyat kamerası olmasın! Spor şölesıyla bu hafta günde birak. Türkiye'nin de gencele kazandıysa, ailesi madalya ile spor sporları olarak anılan bu branşta işçiler, halihazırda yarışarak bu dünya güdelerinden dışarıda, yeni Türkiye'de de mükemmelen 10 günde 12 olumlu sonuçları mükemmelen almıştır. Her yıl katıldığı dünya yarışları dışında ayda katılmıyor da, denemesi mükemmelen tüm dünya mükemmelen birinci olarak bu yarışta ayda katılır. Sayfa 10

Yunus Argüç: 'Popüler' eleştirisi... s.2 Ender İmrele: 'Kazan'ın altındaki işçiyi s.3

Nedim Koroğlu: Takiye, kime karşı? s.5 U.Baran Yiğit: İletişim özgürlüğü... s.8

Dokuma işçisi kazandı

30 gün boyunca coşkuyla, kararlılıkla ve bütün ayak oyunlarına karşın birliğini, beraberliğini bozmadan direnen dokuma işçisi, sonunda patronları dize getirdi. İşçilerin bütün talepleri kabul edildi

Dokuma işçileri 30 gün süren kararlı direnişlerini sonunda tüm taleplerini kabul ettirdiler. (Fotoğraf: Sinan SAYGILI)

Patronlardan gelen talep üzerine gerçekleştirilen görüşmede anlaşmaya varıldı. İmza altına alınan anlaşmayla, başta sigorta hakkı olmak üzere ücret artışı ve sosyal hak talepleriyle 30 Haziran'da şartları indirgen Ünal'dı Dokuma Sanayi İşçileri, direnişlerinin 30. gününde ileri sürdükleri bütün taleplerini patronlara kabul ettirdiler.

Dokuma İşçileri Demekçi Başkanı Hüseyin Özdemir

SİNAN SAYGILI

GAZİANTEP - Başta sigorta hakkı olmak üzere ücret artışı ve sosyal hak talepleriyle 30 Haziran'da şartları indirgen Ünal'dı Dokuma Sanayi İşçileri, direnişlerinin 30. gününde ileri sürdükleri bütün taleplerini patronlara kabul ettirdiler.

İleri sürdükleri talepleri: Önceki gün işçi temsilcilerinden oluşan Dokuma İşçileri Demekçi Başkanı Hüseyin Özdemir, patronlarla görüşme yaptı. Ünal'dı dokuma işçileri, geçirdikleri nokta "işçi sınıfının kazanımı" olarak nitelendirildi. İşçiler, taleplerini coşkuyla bir şekilde türkü ve alkışlarla kurtuldular.

halihazırda işçilerin Demekçi Başkanı Hüseyin Özdemir, patronlarla görüşme yaptı. Ünal'dı dokuma işçileri, geçirdikleri nokta "işçi sınıfının kazanımı" olarak nitelendirildi. İşçiler, taleplerini coşkuyla bir şekilde türkü ve alkışlarla kurtuldular.

halihazırda işçilerin Demekçi Başkanı Hüseyin Özdemir, patronlarla görüşme yaptı. Ünal'dı dokuma işçileri, geçirdikleri nokta "işçi sınıfının kazanımı" olarak nitelendirildi. İşçiler, taleplerini coşkuyla bir şekilde türkü ve alkışlarla kurtuldular.

Sözleşme metni

Sayfa 11

Taleplerini kabul ettiren dokuma işçilerinin hedefi sendikalaşma

İşçiler kazanmanın coşkusunu yaşıyorlar

30 gün süren mücadelelerinin zaferle sonuçlanmasını kutluyorlar.

Ünaldı Dokuma Sanayii işçileri, bundan sonraki hedeflerinin sendikalaşmak olduğunu vurguladılar. Hakların mücadele etmeden elde edilemeyeceğini kavramaları bakımından direnişin önemli bir işlev yüklendiğini kaydeden işçiler, aralarındaki birlik ve beraberliğin eskiye oranla kat kat arttığına dikkati çektiler.

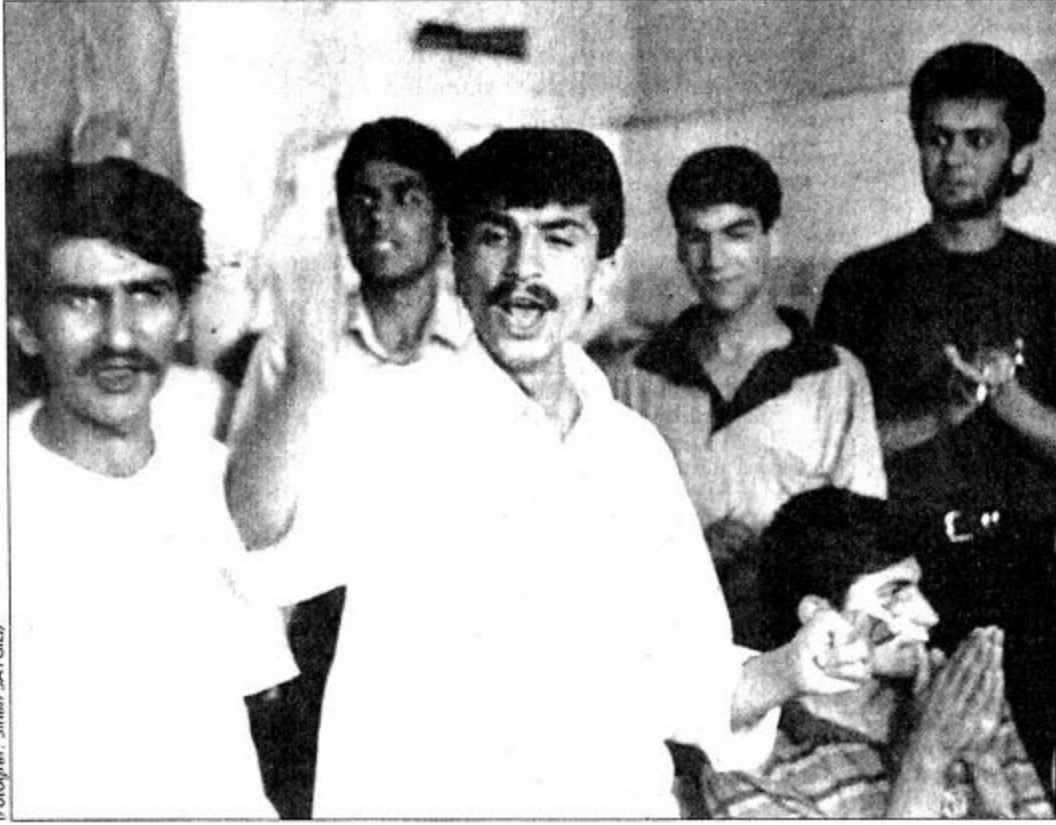
Sayfa 11

İZLENİM / SİNAN SAYGILI

Öğreniyorlar değişiyorlar

S. 11

ÜNALDI'DA SIRA SENDİKALAŞMADA

(Fotoğraf: Sinan SAYGILI)

Yıllardır sigortasız, sendikasız ve her türlü sosyal güvenceden yoksun olarak çalıştırılan Ünalı dokuma işçileri, zorlu bir mücadele sonucunda işverenlere, başta sigortalı olmak üzere, ücret ve çalışma koşullarıyla ilgili birçok isteklerini kabul ettirip işbaşı yaptıktan sonra, sendikalaşma faaliyetine hız verdiler. İşçiler, işten atmalara karşı gerekenin yapılacağını söylüyorlar. Sayfa 11

Dokumacı ilk meyvesini aldı

Ücret artışı, sigorta ve sosyal hak talepleri için 30 Haziran'da işbirakan ve patronların dize gelmesiyle işbaşı yapan Ünal'dı Dokuma Sanayii işçileri, önceki gün akşam saatlerinde ilk ücretlerini aldılar. Patronların, genel olarak anlaşma maddelerine uydukları görüldü.

SİNAN SAYGILI

GAZİANTEP - Direnişlerinin ardından ücret artışı, sigorta ve sosyal hak taleplerini patronlara kabul ettirdiklerini belirten işçiler, ilk etapta ücret konusunda herhangi bir so-

runla karşılaşmadıklarını, şimdi sıranın sigorta kapsamına alınmalarında olduğunu söylediler. Dün sabah saatlerinde gruplar halinde dernek binasına gelen dokuma işçileri, işyerlerindeki durum hakkında dernek yönetimine bilgi

verdiler. Yüzlerinde kazanmanın mutluluğu olan işçiler, "Bu direniş hakların mücadele etmeden elde edilemeyeceğini bir kez daha bütün çıplaklığıyla ortaya koydu. Eğer sessiz kalıp, durumumuzu kader olarak kabullenseydik, bu hakla-

rumuzun hiçbirini elde edemedik. Direniş, dokuma işçisine eski saygınlığını tekrar kazandı. Gücümüze güç katan, sesimiz olan Evrensel gazetesine de bir kez daha teşekkür ediyoruz" diye konuştular.

Devamı sayfa 11'de

ALBÜM

Dokuma işçileri pikniği

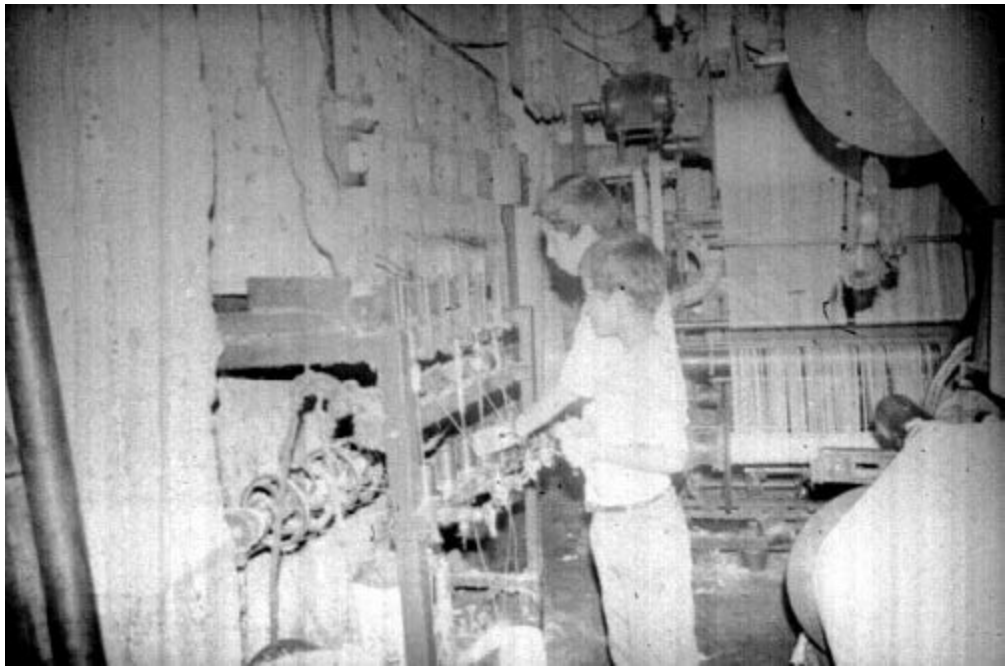
Ünaldı'da çalışan gençler

Ünaldı'da çalışan gençler

Ünaldı'da çalışan çocuklar

Ünaldı'da çalışan çocuklar

Ünaldı'da işyerlerinin önünde işçiler

Dokuma işçileri dernek binası

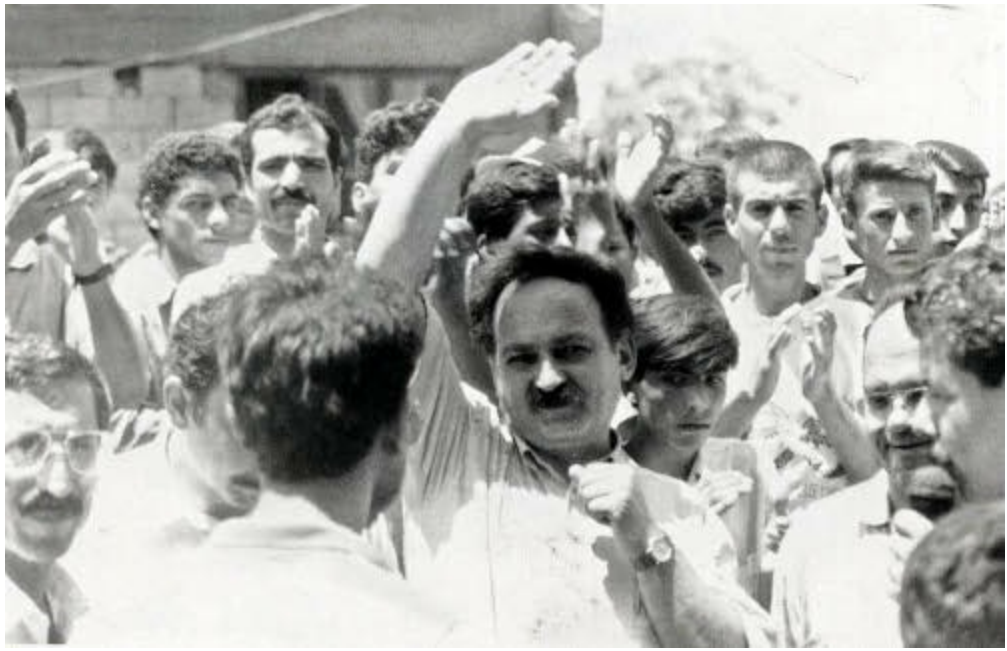
İşçiler dernek binası önünde Emek Partisi Genel Başkanı Levent Tüzel'i beklerken

İşçiler dernek binasında toplantı halinde

İşçiler Emek Partisi Genel Başkanı Levent Tüzel ve beraberindeki heyeti beklerken

TÜMTİS eski başkanı Sabri Topçu direnişteki işçilerle

İşçiler Emek Partisi Genel Başkanı Levent Tüzel ve beraberindeki heyeti beklerken

Direnışte gazete okuyan işçiler

[1] Dokuma tezgâhın başında çalışan, tezgâhın ufak tefek arızalarından da anlayan operatör.

^[2] Dokuma işçilerinin “işyerine” verdikleri ad.

[3] İşlenen her bir halıya bir boy denir.

^[4] Özellikle büyük işyerlerinde tezgâhın arızalarını gidermekle görevli ustabaşı. Makinistler genellikle tecrübeli kalfalardan seçilir. İşçi alma ve çıkartma gibi sorumluluklara da sahiptir.

[5] Cağcı: Kalfanın yardımcısı. Tezgâhın arızalarından anlamakla birlikte, genellikle halının dokumasında çalışan işçi.

[6] Bobinci: Halı tezgâhına renkli iplik bobinlerini saran işçi.

[7] İşlenen her bir halı için alınan parça başı ücret.

[8] Burada kastedilen sınıfın partisidir.

[9] Kalfanın Antep şivesinde söylenişı.

[\[10\]](#) Halı dokunduktan sonra arkasının tutkallandığı (apre bölümü) makinede çalışan işçi.

[11] Halıda kullanılan jüt denen kalın ipliği saran işçi.

[12] Vardiyaların her birine verilen ad.

[13] Halının işlenmesinde kullanılan bir tür kalın iplik.

[14] Bobin haline getirilmemiş iplik.

[15] Ağır yük kaldırmada kullanılan oldukça ilkel bir vinç.

[16] İpliğin boyandığı kazan.

[17] Halıda kullanılan çözgü ipliği.

[18] İşçilerini kıdem ve ihbar tazminatlarına verdikler ad.

[19] Diğer adı “ehven halı”. Kaliteli olmayan halı.

[20] Ağır iş: Diğer adı “ağır halı”. Kaliteli halıya verilen ad.

[21] Uçan halı: Kaliteli olmayan halının bir başka adı, bu ismi hafif olmasından alır.

[22] Bobinci ve masuracıya verilen ortak ad.

[23] Halıda kullanılan jüt denen kalın ipliği saran işçi.